

Schriftverklaringen

24 delen

In hedendaagse grammatica herzien

En in volgorde van de Bijbelboeken geplaatst,

In 14 aparte documenten.

TWAALFDE DOCUMENT

ROMEINEN – 2 KORINTHE

door

Dr. H. F. KOHLBRÜGGE

In leven predikant bij de Nederlands-Gereformeerde Gemeente te Elberfeld

Eerdere uitgave: De Protestantse Periodieke Pers
Berkel, Z. H.
1965

**STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG
2011**

INHOUD

1. Over de rechtvaardigheid Gods in het vergeven van de zonden
Paulus, een dienstknecht van Jezus Christus, een geroepen apostel, afgezonderd tot het Evangelie van God, (Hetwelk Hij te voren beloofd had door Zijn profeten, in de heilige Schriften) Van Zijn Zoon, (Die geworden is uit het zaad van David, naar het vlees; Enz. Romeinen 1: 1-18

2. De vrijspraak der zonden in Gods gericht
En worden om niet gerechtvaardigd, uit Zijn genade, door de verlossing, die in Christus Jezus is. Romeinen 3: 24

3. Abrahams geloof gerekend tot rechtvaardigheid
Want wat zegt de Schrift? En Abraham geloofde God, en het is hem gerekend tot rechtvaardigheid. Romeinen 4: 1 tot 5

4. De toerekening zonder de werken
Gelijk ook David de mens zalig spreekt, welke God de rechtvaardigheid toerekent zonder werken, zeggende: Zalig zijn zij, welker ongerechtigheden vergeven zijn, en welker zonden bedekt zijn; zalig is de man, welke de Heere de zonden niet toerekent. Romeinen, 4: 6 - 8

5. Abraham geeft God de eer.
Maar is gesterkt geweest in het geloof, gevende God de eer. Hoofdstuk 4: 20b

6. Over de Leer des Heils I.
Maar God zij dank, dat gij wel dienstknechten der zonde waart, maar dat gij nu van hart gehoorzaam geworden zijt aan het voorbeeld der leer, tot hetwelk gij overgegeven zijt. Romeinen 6: 17

7. Over de Leer des Heils II.
... maar dat gij nu van hart gehoorzaam geworden zijt aan het voorbeeld der leer, tot hetwelk gij overgegeven zijt. Romeinen 6: 17

8. De genadegift van God
De genadegift Gods is het eeuwige leven, door Jezus Christus onze Heere. Romeinen 6: 23b

9. Volkomenheid der gelovigen
Zo is er dan geen verdoemenis voor degenen, die in Christus Jezus zijn, die niet naar het vlees wandelen, maar naar de Geest. Romeinen 8: 1

10. De Wet des Levens in Christus Jezus
Want hetgeen der wet onmogelijk was, dewijl zij door het vlees krachteloos was, heeft God, Zijn Zoon zendende in gelijkheid met het zondige vlees, en dat voor de zonde, de zonde veroordeeld in het vlees; opdat het recht der wet vervuld zou worden in ons, die niet naar het vlees wandelen maar naar de Geest. Romeinen 8: 3, 4.

11. De wijsheid van de wereld, dwaasheid bij God

...Want nademaal, in de wijsheid Gods, heeft de wereld God niet gekend in de wijsheid, zo heeft het Gode behaagd, door de dwaasheid der prediking, zalig te maken, die geloven: overmits de Joden een teken begeren en de Grieken wijsheid zoeken; doch wij prediken Christus, de Gekruisigde. 1 Korinthe 1: 20 tot 23

12. Christus de kracht Gods en de wijsheid Gods

Doch wij prediken Christus, de gekruisigde, de Joden wel een ergernis, en de Grieken een dwaasheid, maar hun, die geroepen zijn, beiden Joden en Grieken, prediken wij Christus, de kracht Gods, de wijsheid Gods, 1 Korinthe 1: 24.

13. Roem in de Heere

Opdat geen vlees zou roemen voor Hem. Maar uit Hem zijt gij in Christus Jezus, Die ons geworden is Wijsheid van God, en rechtvaardigheid, en heiligmaking; opdat het zij, gelijk geschreven is: die roemt, roeme in de Heere. 1 Korinthe 1: 29-31.

14. De onderhouding van Gods geboden

De besnijdenis is niets, en de voorhuid is niets, maar de onderhouding der geboden Gods. 1 Korinthe 7: 19

15. De drinkbeker der dankzegging

De drinkbeker der dankzegging, die wij dankzeggende zegenen, is die niet een gemeenschap des bloeds van Christus? Het brood, dat wij breken, is dat niet een gemeenschap des lichaams van Christus? 1 Korinthe 10: 16

16. De opstanding der doden

Dwaalt niet: Kwade samensprekingen verderven goede zeden. Waakt op rechtvaardig en zondigt niet. ... Maar, zal iemand zeggen: Hoe zullen de doden opgewekt worden? En met hoedanig een lichaam zullen zij komen? u dwaas! hetgeen u zaait, wordt niet levend, tenzij dat het gestorven zij. 1 Korinthe 15: 33-38

17. Het bewijs van de opstanding des vlees.

Voorts, broeders! ik maak u bekend het Evangelie, dat ik u verkondigd heb, ... En dat Hij is begraven, en dat Hij is opgewekt ten derden dage, naar de Schriften en dat Hij is van Cefas gezien, daarna van de twaalven. 1 Korinthe 15: 1-19.

18. De praktische troost van de opstanding.

En indien Christus niet opgewekt is, zo is uw geloof tevergeefs, zo bent u niet in uw zonden; zo zijn dan ook verloren, die in Christus ontslapen zijn. Indien wij alleen in dit leven op Christus hopende zijn, zo zijn wij de ellendigste van alle mensen.

1 Korinthe 15: 11-19

19. De Vader Alles in allen

... En wanneer Hem alle dingen zullen onderworpen zijn, zo zal ook de Zoon Zelf onderworpen worden Dien, Die Hem alle dingen onderworpen heeft, opdat God zij alles in allen. 1 Korinthe 15: 20-28

20. Een nieuw schepsel in Christus

Zo dan, indien iemand in Christus is, die is een nieuw schepsel; het oude is voorbijgegaan, ziet het is alles nieuw geworden! 2 Korinthe 3: 17.

1. Over de rechtvaardigheid Gods in het vergeven van de zonden

Het is mij, geliefden, een hartezaak, - en dat was mij al van oudsher, u te lokken in het heiligdom van de Heilige Schrift, opdat u daaruit voortdurend zou leren wat de enige troost is in leven en in sterven. Het rechte verband van het Goddelijk woord is het middel, waardoor het de Heere behaagt, Zijn lieve kinderen te versterken in de hope van het eeuwige leven en van de toekomstige heerlijkheid.

Natuurlijk zal niemand, die uit Gods Woord kunnen putten, zonder erkentenis, of liever, zonder gevoel van zonde en ellende, want zonder dat dient de kennis der letter van Gods Woord alleen om de mens opgeblazen te maken. De Heilige Schrift kan niet verstaan worden dan door diegenen, die behoefte hebben aan troost en dus hongeren en dorsten naar de levende God. Heeft men die niet, dan geeft men de voorkeur aan andere boeken of stelt zich tevreden met allerlei ijdele dromerijen van godsdienstige of wereldlijke aard, die toch niets zijn dan loutere inbeeldingen van ons eigen verdorven verstand en onbekeerd hart!

Wetende, dat de zaak zó en niet anders, staat, heb ik mij voorgenomen, u kort de hoofdzaak van de leer der zaligheid voor te houden, namelijk *de leer der rechtvaardigheid Gods*; of, hoe God rechtvaardig kan zijn en blijven als Hij aan zondaren zonden vergeeft en hoe dientengevolge een zondaar, die beladen is en zich beladen voelt onder de last van de vloek der wet, toch rechtvaardig voor God kan zijn. Voor ons verstand ligt hierin een tegenspraak, want, vragen wij in onze blindheid, hoe kan God rechtvaardig zijn en blijven en toch zonden vergeven en kwijtschelden en hoe kan een mens, een zondaar, die zich door en door een goddeloze gevoelt, toch rechtvaardig voor God zijn? Deze tegenspraak verheft zich niet alleen in ons verdorven en opgeblazen verstand, maar zij woont ook in ons vreesachtig geweten, in ons zwakke hart en daarom kunnen wij ook de troost der vergeving der zonden niet aannemen, tenzij het ons van boven gegeven wordt, door het onderwijs van de Heilige Geest, tenzij de nood ons dringt! En opdat dit u te beurt moge vallen, willen wij met elkaar nagaan, wat wij daarover geschreven vinden in het eerste hoofdstuk van de Brief aan de Romeinen. Wil bij het lezen van de verklaring dezer woorden, de Heilige Schrift naast u leggen en nagaan, wat wij u daaromtrent mededelen. Het is er ons om te doen, dat op zo'n wijze de woorden der Heilige Schrift zelf nog dieper in uw hart dringen dan onze uitleg hiervan.

Paulus, een dienstknecht van Jezus Christus, een geroepen apostel, afgezonderd tot het Evangelie van God, (Hetwelk Hij te voren beloofd had door Zijn profeten, in de heilige Schriften) Van Zijn Zoon, (Die geworden is uit het zaad van David, naar het vlees; Die krachtig bewezen is te zijn de Zoon van God, naar den Geest der heiligmaking, uit de opstanding der doden) namelijk Jezus Christus, onzen Heere. (Door Welken wij hebben ontvangen genade en het apostelschap, tot gehoorzaamheid des geloofs onder al de heidenen, voor Zijn Naam. Onder welken gij ook zijt, geroepenen van Jezus Christus!)

Allen, die te Rome zijt, geliefden Gods, en geroepen heiligen, genade zij u, en vrede van God, onzen Vader, en den Heere Jezus Christus. Enz. Romeinen 1: 1-18

"Paulus" zo vangt de brief aan de Romeinen aan. Paulus heette vroeger Saulus, of de geroepene; hij was voor de gemeente Gods, voor de schaapjes des Heeren Jezus Christus, niets dan een verscheurende wolf. Op de weg naar Damascus echter werd hij

bekeerd en, nadat hij Elimas de Tovenaar bestraft had, ontving hij de naam Paulus, dit betekent: *de kleine*, de niets betekenende.

Paulus "een dienstknecht van Jezus Christus". Hij stond dus in de dienst van de Heere, hij brengt en leert niet wat mensen willen, maar wat zijn Heere Jezus hem bevolen heeft.

"Een geroepen apostel" zo lezen wij verder; hij had dus een Goddelijke zending, zodat wij vast en zeker erop mogen vertrouwen, dat, wat hij predikt, Gods woord en geen menselijke wijsheid is.

Verder: "Afgezonderd tot het Evangelie Gods"; uit de hemel had hij een blijde boodschap te brengen aan armen en ellendigen, aan bedroefden en hard aangevochtenen; die het echter ervaren hadden, *dat de droefheid naar God een onberouwelijke bekering werkt tot zaligheid*. Dit Evangelie, volgens vers 2 "beloofd door Zijn profeten in de heilige Schriften", werd reeds in het Paradijs onmiddellijk na Adams val verkondigd, door de Heere Zelf; door Mozes heeft Hij het later breder uiteen laten zetten en afgebeeld in de schaduwen en ceremoniën der wet. Bij alle profeten, in de hele Heilige Schrift kunt u dit Evangelie lezen o.a. bij de profeet Habakuk. Daar lezen wij: "Toen antwoordde mij de Heere en zeide: schrijf het gezicht en stel het duidelijk op tafelen, opdat daarin leze, wie voorbij loopt. Want het gezicht zal nog tot een bestemde tijd zijn, dan zal Hij het op het einde voortbrengen en niet liegen; zo Hij vertoeft, verbeid Hem, want Hij zal zeker komen, Hij zal niet achterblijven. Ziet, zijn ziel verheft zich, zij is niet recht in hem, maar de rechtvaardige zal door zijn geloof leven." (Habakuk 2: 2-4.)

Het Evangelie is niets anders dan de blijde boodschap, dat God het dierbaarste wat Hij had, ten beste heeft gegeven om zondaren van zonde, dood en duivel te verlossen; dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gezonden heeft om ons te bevrijden uit de macht en het geweld der duisternis, om ons in het land der rust te brengen en de onbevleekelijke, onvergankelijke en onverwelkelijke erfenis der eeuwige heerlijkheid deelachtig te maken.

"Van Zijn Zoon", zo lezen wij verder, "Die geworden is uit het zaad van David, naar het vlees". Hij was de eniggeboren Koning, uit het vlees en bloed van Maria, om ons te regeren door Zijn Heilige Geest en ons door Hem Zijn Goddelijke genade te doen toevloeien.

Verder: "Die krachtig bewezen is te zijn de Zoon van God", alzo uitgeroepen als Zoon van God, uitgeroepen tot onze eeuwige Koning. Adam was ook de zoon van God, maar hij viel af van God, die zijn leven was en werd een kind des duivels, een buit der zonde en des doods, maar Christus is door God de Vader plechtig, door de Heilige Geest, tot Zijn Zoon uitgeroepen. Toen Hij opstond uit de doden kwam het heerlijk voor de dag, dat Hij de dood had overwonnen en een eeuwige gerechtigheid had aangebracht. De Heilige Geest was tevreden, dat alles voor Gods troon in gerechtigheid en geordend was.

Vers 5 deelt de Apostel ons allereerst mede, dat hij "genade" heeft ontvangen, anders had hij geen apostel kunnen zijn, "maar" zegt hij elders "daarom is mij barmhartigheid geschied, opdat Jezus Christus in mij, die de voornaamste ben, al Zijn lankmoedigheid zou betonen, tot een voorbeeld dergenen, die in Hem geloven zullen ten eeuwigen leven. (1 Tim. 1: 16). De Apostel wil daarmee zeggen, dat hem barmhartigheid is geschied, opdat hij ook anderen deze barmhartigheid zou kunnen verkondigen en met de troost waarmee hij getroost was, ook anderen zou kunnen troosten die vanwege de grootheid hunner zonden, moedeloos, ja, vertwijfeld, hun weg moesten gaan.

Verder deelt de apostel ons mede in het 5^e vers, dat hij niet alleen "genade" maar ook "het apostelschap heeft ontvangen" om als afgezant van de Heere Jezus Christus, binnen te treden in de duistere kerker, waarin alle mensen van nature liggen en daar de blijde boodschap te doen horen van verlossing en zaligheid.

Hij laat dan volgen: "tot gehoorzaamheid des geloofs" d.w.z. om zondaren, die gezeten zijn in een land van schaduwen des doods en met ijzeren banden gebonden, te leren, dat zij door het geloof het oor moeten lenen aan de prediking van Gods vrije genade, hun eigenwillige, zelfgekozen werken ver van zich moesten werpen en gretig luisteren naar dat lieflijke woord: "gijlieden zijt om niet verkocht, gij zult ook zonder geld gelost worden" (Jes. 52: 3). Deze "gehoorzaamheid des geloofs" wordt opgericht "voor Zijn Naam", dat is, tot verheerlijking van de naam des Heeren Jezus, opdat die naam verheerlijkt en geprezen wordt, in het midden van de gemeente, zoals geschreven staat Ps. 72: 19: En geloofd zij de Naam Zijner heerlijkheid tot in eeuwigheid. En de ganse aarde worde met Zijn heerlijkheid vervuld. Amen! Ja, Amen. Vers 6: "Onder welke gij ook zijt, geroepenen van Jezus Christus". Het was de Heere Christus, die hen geroepen had, door de prediking van het Heilig Evangelie en die hen door deze prediking en de werking van de Heilige Geest tot levende lidmaten van Zijn gemeente had gemaakt, gelijk Hij dit gedaan heeft van het begin der wereld en zal blijven doen totdat de laatste van Gods uitverkorenen thuis zal zijn gehaald.

Deze "geroepenen" nu roept de Apostel toe in vers 7: "Genade zij u en vrede van God, onze Vader, en de Heere Jezus Christus." O, wat is dat voor een heerlijke wens; wat is dat een vriendelijke groet! Iedereen, geliefden, heeft zo zijn bijzondere wensen en gelukwensen. Hier hebben wij een begroeting van Boven, een wens uit de hemel en als die komt, dan huppelt het gejaagde hart van vreugde te midden van angst en nood. O, welk een zaligheid geeft zo'n vriendelijke groet van boven, als men vol bekommering en onvrede is, en de duivel er maar voortdurend op uit is, onze inwendige vrede en angst kleiner te maken, door ons toe te fluisteren, zowel door de hitte der aanvechting als door de loop der omstandigheden in dit leven: "u hebt geen genade want u bent niets dan een ellendig en doemwaardig zondaar." O, als dan het lieflijk Evangelie tot ons komt en ons vriendelijk en verkwikkend toeroept: "genade en vrede zij u van God de Vader, en onze Heere Jezus Christus"; hoe kan het hart zich dan verheugen als het voelt, dat deze Vader ook zijn Vader is! En dat de Heere Jezus de sleutels draagt van al de schatten van genade en barmhartigheid, die de Vader voor hen bereid heeft, die vol onrust en angst zijn en die Hij omdat Hij verzoend is, rijkelijk laat uitdelen onder de mensen. Paulus had van het geloof "der geroepen heiligen te Rome" vernomen, daarom noemt hij hen ook in vers 7 "geliefden Gods en geroepen heiligen."

Waar Gods woord heenkamt, daar komt God Zelf ook mee en laat Zich niet onbetuigd; daar betoont Hij Zijn koninklijke macht en heiligt de zondaar, zodat hij, niet tegenstaande al zijn zonde, toch rein is.

De Apostel is er altijd met vreugde over vervuld, als hij verneemt, dat hier of daar de banier van de Heere Jezus Christus wordt opgericht en zielen voor Hem worden gewonnen. Hij had het vernomen, dat dát in Rome was geschied en nu dankt hij daarvoor zijn God, die het wel verstaat baan te breken voor Zijn woord en daarvoor een geopende deur te geven, zodat dat woord zijn vrije loop kan hebben. Daar geeft hij God de eer en hij kan niet anders dan hen "zonder nalaten te gedenken" (vers 9b). O, wonderbaar gedenken dergenen, die één God en één Verlosser en één Trooster hebben!

Er was eens een man opgesloten in een nauwe kerker, maar toen hij daaruit verlost was, dacht hij niet meer aan Jozef, die hem in de dagen van druk door de uitleg van zijn droom verkwikt had. Maar wie een arm zondaar is gemaakt door en voor God, en een geestelijke aalmoes van de Heere Jezus Christus heeft ontvangen en dan een ander bedelaar en medezondaar ontmoet, die ook weet, wat het zegt, zo'n aalmoes verkregen te hebben, die heeft een goed geheugen en nimmermeer vergeet hij zijn broeder in hetzelfde geloof en in dezelfde verdrukking. Omdat nu alles vervuld moet worden uit de volheid van des Heeren wijnberg, waarin zo'n overvloed heerst, dat er geen ledige vaten genoeg zijn om al die kostelijke wijn op te nemen, zo was het de hartewens van de apostel naar Rome te komen (vers 10) *alle tijd in mijn gebeden biddende of mogelijk mij nog te eniger tijd goede gelegenheid gegeven zou worden, door de wil van God, tot u te komen*. En vers 11: "Want ik verlang om u te zien opdat ik u enige geestelijke gave mocht mededelen, teneinde u versterkt zou worden."

Paulus wist dat hij geestelijke gaven bezat en wilde ook graag anderen daarvan meedelen. O, de genade, de liefde is niet afgunstig bij allen die uit God geboren zijn, hun grootste vreugde is, dat anderen, dat allen dezelfde zaligheid deelachtig worden, die zij genieten. Daarom kunnen zij niet nalaten, daarvan te spreken en hun woorden en lofliederen zijn als waterstromen, die over dorre velden gaan, zodat die beginnen te groeien en te bloeien. Paulus wenste het hart der geliefden te Rome, der geroepen heiligen, te versterken. Niet dat hij zichzelf voor zo'n bijzonder man hield, en beweerde, dat hij alleen deze grote schat met zich omdroeg, want in vers 12 deelt hij hen mee, dat ook hij naar versterking hongert en dorst. Wij lezen daar: *Om mede vertroost te worden onder u, door het onderling geloof, zo het uwe als het mijne*.

Nee, hij maakt geen onderscheid: hun geloof is het zijne, zijn geloof het hunne. De Apostel wil hen troost doen toekomen en dan, tegelijkertijd, door die troost zelf ook getroost worden, want dat is het wederkerige der liefde. Wie anderen troost moet brengen, is zelf dikwijls van hart bedroefd en hard aangevochten ja zelfs, al heeft men troost van Boven ontvangen, en uit de volheid daarvan anderen getroost, toch draagt men zo'n troost niet op zak, zodat men zich daaraan elk ogenblik naar eigen willekeur kan laven en verkwikken. Ach, maar al te spoedig zit men treurig en moedeloos neer, en terwijl men anderen troost, is men zelf troosteloos en hulpbehoevend. Ja, juist waar men anderen troosten moet, trekt het gehele heir des afgronds te velde en werpt steen op steen op het hart, opdat men toch maar op zou houden aan de broeders des Heeren lof te verkondigen en de dochter Sions toe te roepen: *uw God is Koning!* Daar gebeurt het wel eens dat men in de hitte van de benauwdheid juist getroost wordt door hen, die men zelf heeft getroost. Zo kan het gebeuren, dat de sterksten die door anderen beschouwd worden als de pilaren, gesterkt en staande gehouden worden door de minst geachten, door de allerzwaksten. Dat gaat zo op en neer, dat wisselt zo af in Gods huis, dat is de huisorde in Zijn gemeente. Heden helpt men anderen, morgen is men zelf weer zwak en ontvangt sterkte en verkwikking uit de mond der zwakken, zodat sterken en zwakken, troostelozen en vertroosten, samen verder wandelen in de kracht van Gods Almacht!

Paulus stelt het geloof der broeders in Rome boven het zijne. Hij verbergt het hun ook niet, dat hij van hart wenste tot hen te komen maar steeds verhinderd was zijn voornemen te volbrengen (vers 13); ook moesten zij weten, dat zijn doel geen ander was dan dat hij ook onder hen enige vrucht zou hebben, gelijk als ook onder de andere heidenen.

Allen die de gerechtigheid van het geloof niet alleen aan anderen preken, maar ook zelf deel daaraan hebben, zijn vol zelfverloochening en waarachtig goede werken, want Paulus spreekt hier van zichzelf zonder de minste zelfverheffing.

Hij zegt (vers 14): “Beide Grieken en barbaren, beiden wijzen en onwijzen, ben ik een schuldenaar.” Hij wilde daarmee zeggen, dat hij al deze geestelijke gaven niet ontvangen had om er zichzelf mee te verheerlijken of zichzelf daarop te verheffen, maar alleen om er anderen mede te troosten en te verkwikken en zo aan alle zijden uit te delen, wat hij zelf van de Heere had ontvangen. O, wondere macht der liefde, die zich zo uitspreekt: "ik ben allen een schuldenaar" en als zodanig verplicht hen te helpen en bij te staan en o, hoe graag doe ik dat! Hij zegt niet dat zij hem iets verplicht zijn, maar wel dat hij hun schuldenaar is.

Wij zien dit ook in het 15^e vers waar hij zegt: “alzo hetgeen in mij is, dat is volvaardig om u ook die te Rome zijt, het Evangelie te verkondigen.”

Vers 16: Want ik schaam mij des Evangelies van Christus niet. “Hij schaamt zich des Evangelies niet, want het is een kracht Gods tot zaligheid een ieder, die gelooft, eerst de Jood en ook de Griek.” Hoe gaat dat toe?

Dat zegt hij in het 17^e vers: **want de rechtvaardigheid Gods wordt in hetzelfde geopenbaard uit geloof tot geloof.**

Het Evangelie of de blijde boodschap van de Heere Jezus Christus is zo'n Evangelie, dat, als men het alleen beproeft met het verstand of meet met de maatstaf van de valselijk genoemde wetenschap, werkelijk aanleiding schijnt te geven, dat men er zich voor zou moeten schamen. Velen nu, die leraars der wet zijn, maar niet weten wat zij zeggen of bevestigen, nemen dit woord: "ik schaam mij des Evangelies niet" in hun mond en maken het tot hun leus, maar zij verstaan dan hier onder niets dan een vals zelf uitgedacht Evangelie, maar niet het waarachtige Evangelie van de Heere Jezus Christus. Het Evangelie van onze Heere Jezus Christus luidt alzo: *er ligt een stuk ijzer diep in het water verzonken* - dat is de gehele gemeente Gods die na Adams val verzonken ligt in de wateren der zonde en des doods - *een hout* - dat is Christus, die al onze zonden in Zijn lichaam gedragen heeft op het hout - *wordt in die wateren geworpen, het zinkt daarin en ... het ijzer drijft boven!*

Zo'n woord, zo'n blijde boodschap schijnt toch wel in strijd te zijn met alle "gezonde menselijke rede". Het zou veel meer in overeenstemming zijn met het hooggeroemd gezond verstand - dat toch niets dan blindheid en dwaasheid is - als men leerde: God is rechtvaardig, dus Hij straft de zonde, zonder die straf ooit op te heffen en de goddeloze kan God niet rechtvaardig spreken, maar Hij moet hem voor eeuwig verdoemen. Het zou veel verstandiger zijn om te zeggen: het is onmogelijk, dat iemand onrein kan zijn in zichzelf en toch door God gerechtvaardigd kan worden. Ja, het schijnt met alle gezonde verstand in strijd te zijn, dat God rechtvaardig kan zijn en toch de zonden vergeven. Nee! het is veel beter te zeggen en te leren: eerst moet men zichzelf reinigen, zichzelf heiligen en eerst dan mag men tot God naderen, eerst dan kan God de zondaar de hand reiken en in vriendschap met hem leven.

Zie, dat klinkt nu alles wel mooi en verstandig, maar het is in lijnrechte tegenstelling met hetgeen de apostel Paulus leert en die was toch geen onwetende, onbeschaafde, maar een hooggeleerd man van aanzienlijke geboorte en goede naam en hij had openlijk op met een leer, waarover de Farizeeën de schouders ophaalden. Want wat Paulus leerde, streed met alle gezonde verstand, met alle eisen der wetenschap en der wijsbegeerte! Toch spreekt hij het vrijmoedig uit: *ik schaam mij des Evangelies van Christus niet*, al vertreedt en verwerpt men mij daarom ook, al vertreedt en verwerpt

mij dan ook de gehele wereld, in welke vorm zij zich ook voordoet, want ik weet, dat de Heere de overwinning zal wegdragen over alle leugen en huichelarij.

Wat is dan in de grond alle menselijke wijsheid, godsdienstzin en deugd? En wat is in de grond al dat hooggeroemde doen en drijven van de mensen? Het zijn niets dan vruchten, die, na Adams val, niets zijn dan kinderen der zonde en des doods. Deze kracht zou wel goed zijn, indien zij werkelijk bestond, maar de wil ontbreekt bij de gevallen mens, om het goede te doen en zijn kracht blijkt tenslotte niets te zijn dan louter onmacht en zwakheid! Er is hier dus niet de sprake van, of niet de ene mens in deugd en goede werken de andere ver overtreft. Maar het is hier de vraag, *waarmee men voor Gods rechterstoel kan bestaan?* En o, geliefden, als wij voor God moeten verschijnen, waar blijft dan onze kracht? Zij zinkt in het niet weg, vooral als het geweten ontwaakt en men overtuigd wordt van zonde en schuld. O, dan versmelt alle deugd en kracht des mensen als sneeuw voor de zon. Er behoort kracht toe, geliefden, om zo'n arme zondaar waarachtig zalig te maken en met God te verzoenen en alleen uit het Evangelie Gods komt deze kracht. De arme zondaar, die verbrijzeld neer ligt aan Gods rechterstoel, kan zichzelf niet oprichten, geen mens kan hem oprichten, dat moet God Zelf doen. O, hoe ligt hij daar neer, zonder troost, zonder God, met het vonnis der wet in zijn hart en de noodkreet op de lippen: ik heb de eeuwige dood verdiend! O, hoe kan hij de hel in zijn hart voelen branden! Hoe graag was hij verlost van de zonde, maar hij kan zijn banden zelf niet losmaken. O, waar vandaan moet de kracht dan komen die hem kan bevrijden uit zijn kerker.

Het is een macht van het Evangelie, een macht van Gods vrije genade, zo een arm mens juicht en smeekt tot God in de hemel en daar wordt ook zeker vroeg of laat de blijde boodschap vernomen: u bent rein, u bent heilig, uw zonden zijn u vergeven! Zie, dat is de manier, waarop de zondaar opgericht wordt uit de diepte, waarin hij ligt verzonken en daardoor alleen krijgt de mens moed en kracht, vrede met God, vrede met zijn naaste, vrede met de stenen des velds! Deze kracht gaat uit van het Evangelie, omdat (vers 17) ***de rechtvaardigheid Gods daarin geopenbaard wordt uit geloof tot geloof.***

Wat is de rechtvaardigheid Gods? Algemeen zegt men, de rechtvaardigheid Gods bestaat hierin, dat Hij de zonden straft en alle bezwaarde en beangstigde gewetens weten ook van niets anders dan God moet mij straffen, Hij zal mij straffen en veroordelen, want Hij is rechtvaardig. Maar van de rechtvaardigheid Gods, waardoor Hij de zonde - naar vraag 11 van onze Heidelbergse Catechismus - tijdelijk en eeuwig moet straffen, en die zo bitter zwaar kan wegen op de overtuigde consciëntie, is hier op het ogenblik geen sprake. Maar wel wordt hier van de rechtvaardigheid Gods gesproken in die zin, dat God rechtvaardig is en rechtvaardig blijft, ook als Hij de zonden vergeeft en dat de door Hem gerechtvaardigde mens, hoewel hij een zondaar en goddeloze is in zichzelf, rechtvaardig is voor God omdat God hem de zonden genadig kwijtscheldt. De gedachte aan zo'n rechtvaardiging komt echter nooit in des mensen hart op en het menselijke vernuft, hoe spitsvondig en scherp ook, doet deze ontdekking nooit of te nimmer. De natuurlijke mens, wie de dingen die des Geestes Gods zijn, niets dan dwaasheid zijn, begrijpt van deze zalige waarheid niets. En de bekeerde mens heeft er zijn leven lang over te leren want hij kan er uit eigen kracht niet bij blijven, maar valt er telkens weer af. Want, hoe gaat het toe in de beraadslagingen der geleerden, in de sluitredenen van het menselijk verstand, en in de praktijk des levens, in de overleggingen des harten, ook in de harten van de kinderen Gods? Meent men dan niet altijd: *God kan alleen maar rechtvaardig zijn, als Hij mij*

in de hemel neemt, op grond mijner heiligheid? En ik kan toch niet heilig zijn; maar bederf het voor en na, daarom zal ik nog wel bedrogen uitkomen. Tenzij er een eeuwige rechtsgrond bij God voorhanden is, waardoor en waarop God rechtvaardig is en rechtvaardig blijft, als Hij zonden vergeeft en een mens rechtvaardig voor God gerekend kan worden, hoewel hij een zondaar is. *Nu, in het Evangelie is ons de rechtvaardigheid Gods geopenbaard uit geloof tot geloof.*

Hoe komt God aan Zijn recht? Hoe blijft Zijn rechtvaardigheid ongekreukt, als Hij de goddeloze niet naar verdienste straft maar hem de zonde vergeeft? O, dat is alleen mogelijk, omdat voor de rechterstoel Gods een ander is opgetreden, namelijk Hij, Wiens Naam is Jezus, Jezus Christus, de opperste Leidsman en Voleindiger van ons geloof! Deze heeft God een volkomen gehoorzaamheid aangebracht, Hij heeft op God vertrouwd, Hem aangeroepen, Hij is in Zijn Woord gebleven, is de Vader gehoorzaam geweest in alles tot in de dood. Ja, tot in de dood van het kruis. Omdat Christus niet voor Zichzelf, maar in naam en voor allen, die Hem van de Vader zijn gegeven, deze enige en eeuwige gerechtigheid heeft aangebracht, kan God rechtvaardig blijven, als Hij de goddelozen rechtvaardigt en vrijspreekt. Want als Hij die rechtvaardigt en vrijspreekt, bekleedt Hij hem tegelijkertijd met die éne gerechtigheid, die de Mens Jezus Christus heeft aangebracht en die alléén voor God geldt.

Ach, als men daar zo neerligt onder het oordeel des doods en der verdoemenis, daar men niets schijnt te wachten te hebben dan het eeuwige oordeel en dan in het arme, verbrijzelde hart, waarop dood en duivel naar hartelust treden, om het vast te houden in de ketenen der duisternis, het heldere licht van het Evangelie doordringt, gelijk een vriendelijke straal der opgaande zon, hoe is daar spoedig alles veranderd! Dan verneemt de ziel het, wat u niet hebt kunnen aanbrengen, dat is aangebracht, wat u niet kunt betalen, is betaald en de kwijtbrief geschreven, dat uw zonden en schulden voor eeuwig zijn uitgedelgd! Zie, vermoeide en voortgedreven ziel! Dat is het Evangelie van Christus en zo wordt de rechtvaardigheid Gods geopenbaard uit geloof tot geloof; zo kan God rechtvaardig blijven, als Hij zondaren hun zonden vergeeft en hen opneemt in Zijn hemel der zaligheid, om Jezus wil, om het bloed van het Lam dat geslacht is.

Daarom, o ziel! al beeft en siddert u ook voor Gods aangezicht, en al vervult Zijn toorn, Zijn majesteit u met angst en verschrikking, toch, op grond van het bloed, dat gestort is tot een eeuwige verzoening, en dat als wettige betaling aangenomen is voor Gods rechterstoel, bent u rechtvaardig en vrij. Deze rechtvaardigheid, deze éne rechtvaardigheid, die der wet Gods in alle stukken volkomen conform is en die na Adams val geen mens Gode ooit heeft kunnen noch willen aanbrengen, maar die door de Heere Jezus Christus volkomen is volbracht, wordt ons in het Evangelie volkomen geopenbaard "uit geloof tot geloof".

Wanneer het vriendelijke, heldere licht van het Evangelie doordringt in het met zonden beladen hart, dan leert zo'n hart het verstaan, ja, smaken en proeven, dat de Heere, de Heere Jezus Christus alléén, onze rechtvaardigheid voor God kan zijn. Dan gelooft hij ook, hij, die zo even nog niets geloven kon. Want hij leert het verstaan en geloven bij dat licht, waarvan beloofd wordt: "Het volk, dat in duisternis wandelt, zal een groot licht zien; degenen die wonen in een land der schaduwen des doods, over dezelve zal een licht schijnen" (Jes. 9: 1). Als deze belofte persoonlijk aan hem vervuld wordt, dan gelooft de mens, dan kan hij ook niet anders. Het is dan de Heilige Geest, Die hem opheft uit zijn jammerkolk, die het geloof in hem werkt en hem allerlei troostvolle en liefdevolle woorden toeroept. Bijvoorbeeld: "Bergen zullen

wijken en heuvelen wankelen, maar Mijn goedertierenheid zal van u niet wijken en het verbond Mijns vredes zal niet wankelen, zegt de Heere uw Ontfermer” (Jes. 54: 10).

Dan leert men die éne rechtvaardigheid kennen, die alléén voor God geldt en die Christus Jezus, de Heere alleen aangebracht heeft. Dan leert men ook in het geloof alle eigengerechtigheid, die toch niets meer is dan een wegwerpelijk kled, ver van zich te werpen. Men leert die éne rechtvaardigheid van Christus aannemen en omhelzen als de zijne, en zó alleen wordt men vervuld met de heerlijke, Goddelijke vrede, die alle verstand te boven gaat. O, hoe zinkt men daar weg in aanbidding, voor de grootheid van des Heeren barmhartigheid en genade, waardoor Hij al onze zonden geworpen heeft en voortdurend werpt op Zijn enig, teergeliefd Kind Jezus! Hoe wordt men daar meer en meer in eigen oog een groot zondaar voor God, zodat men niets anders meer kan doen dan geloven. Dan is het niet: eerst geloven en dan werken, om daardoor bij het geloof te blijven; het is ook geen werken om tot het geloof te komen, maar het is geloven voor en na. Zoals de Apostel het uitdrukt: "uit geloof tot geloof." Het is een geloof, waarin men leert volharden tot het einde, door de Heilige Geest, die dat geloof werkte en nog versterkt en bevestigt. Het is een geloof, dat door de liefde werkzaam is en waarbij de vruchten des Geestes, de waarachtig goede werken, niet zullen ontbreken, al blijven zij ook met zonden bevekt.

Wij willen u nog het een en ander meedelen tot uw bevestiging in deze dierbare leer der waarheid. Het schijnt veel meer met het gezond verstand in overeenstemming te zijn, dat men leert: de mens wordt rechtvaardig voor God door de werken der wet. Het klinkt veel waarschijnlijker, veel verstandiger, als men beweert, God blijft alleen rechtvaardig "wanneer Hij mensen, die de gerechtigheid doen in de hemel opneemt, en de overtreders in het diepst der hel werpt". Maar, geliefden, waar hapert het hieraan? Ja, indien Adam nooit gevallen was, indien niet al zijn nakomelingen daardoor als kinderen des doods en duivels werden geboren, en indien daardoor het gebod, dat des levens was, ons niet telkens ten dood werd bevonden (Rom.7: 10), dan zou het nog mogelijk zijn, dat de rechtvaardigheid kon zijn uit de werken der wet. Maar breng mij eens één mens, dat over Gods wet niet gepraat en geredeneerd, maar dat Gods wet in alle stukken volbracht heeft! Ik spreek hier niet van dit of dat voortreffelijk werk, dat door dit of dat voortreffelijk mens volbracht is en ten uitvoer gelegd werd. Maar geliefden, voor Gods wet mag aan het geleverde werk geen gebrek, hoe gering ook, te vinden zijn. De wet eist een volkomen betaling, zij eist ook goed gemunt geld en werpt alle valse munt onbarmhartig overboord. Daarom, o gij die door de wet gerechtvaardigd wilt zijn, waar blijft u met uw zonden? *Vervloekt, zo staat er geschreven, vervloekt is een ieder, die niet blijft in alle woorden der wet om die te doen.* En nogmaals: *de mens die deze dingen doet zal door dezelve leven.* Het gaat hier dus om het doen en wel om het geheel onberispelijk vervullen van Gods wet, zowel in geestelijke, als in letterlijke zin.

De wet kan niet tevreden gesteld worden met de wens en het streven om haar te vervullen. De gehele wet wordt gehandhaafd in haar volle eis, waar sprake is van de rechtvaardigheid uit de werken der wet, en ook de geringste overtreding maakt alle vroegere vervulling te niet, zodat die nu niet meer in rekening gebracht kan worden. Wie een eerlijk man geweest is tot hij negentig jaar oud was en dan steelt, wordt volgens de menselijke, zowel als volgens de Goddelijke wet geoordeeld en gevonnist. Zodra de wet overtreden en de zonde tussenbeide gekomen is, kan God, als een rechtvaardig rechter, niet meer gedenken aan de vroegere gerechtigheid. Nog eens, als de rechtvaardigheid moest zijn uit de werken der wet, zou alleen een volkomen

vervulling der wet kunnen gelden; en waar is die te vinden? Afgezien nog van de gehele desolate erfenis, die ons door Adams val ten deel is gevallen, - zelfs bij een geheel onberispelijke vervulling der geboden Gods van onze eerste levensdag af aan, - is toch de rechtvaardiging van de zondaar op grond van het werkverbond onmogelijk. Helaas! Er is in ons niets te vinden van nature dan een blakende opstand tegen deze waarheid en de mens, aan zichzelf overgelaten, houdt niet op zijn rechtvaardigheid voor God zelf te willen stellen.

Nu heeft de Heere echter in Zijn grote barmhartigheid, een eeuwig Genadeverbond opgericht en op grond daarvan roept Hij ons in Zijn Evangelie vriendelijk toe: *hebt u zonden, o arm, diep gevallen zondaar! Hier is Mijn Lam, werp daarop, werp op de Heere Jezus Christus, al uw zonden en erken hoe groot Mijn genade en ontferming is!* Maar ach, daarvan wil de natuurlijke mens niets weten en in zijn opstand verzet hij zich luid tegen deze waarheid. Ach, spreekt zulk één: Nee, ik heb zonden, ik ben te zondig en ik weet niet of God mijn God wel is. Ach, geliefden, waren zulke twijfelingen nog maar oprecht gemeend, maar het zijn gewoonlijk niets dan ijdele woorden, waarmee men degenen, die de rechtvaardigheid uit het geloof voorhouden, de mond zoekt te stoppen.

O, mens, bent u bezwaard over uw zonden, maak u op met al wat u drukt en vlucht daarmee tot de Heere, vertel Hem al wat u hebt misdreven, klaag uzelf luide aan, zeg het Hem vrij uit, dat u de zwaarste straffen verdiend hebt. Ja, dat u de eeuwige dood waard bent. Maar leg tegelijkertijd de hand op Zijn woord, op Zijn belofte en zeg: 'O Heere, daarop leef en sterf ik, o, geef mij toch Uw Heilige Geest, opdat ik vrijmoedig en blijmoedig "mijn God" mag zeggen.'

Gods toorn ligt en blijft op een ieder, die niet in waarheid gelooft in Zijn Zoon Jezus Christus. Deze toorn wordt dag voor dag van de hemel geopenbaard over de mensen, die in allerlei gruwelen der ongerechtigheid levende, toch menen, zich voor Gods rechterstoel vrij te kunnen pleiten op grond van hun ingebeelde, eigen gerechtigheid. Men wil zijn eigen werken bij God in rekening brengen, Hem bewijzen, dat men veel beter is dan de Heere het in Zijn allerheiligst Woord zegt. Zo wordt, zoals de Apostel het in het 18^e vers zegt: *de waarheid in ongerechtigheid ten onder gehouden*. Namelijk deze waarheid: dat wij gevallen zijn in Adam, dat wij van nature dood zijn in de zonden en de misdaden, dat wij niet deugen; dat wij niet volbrengen, wat ons schijnbaar zo ter hart schijnt te gaan; dat wij huichelaars zijn, die niets bezitten van alles, waarop wij ons tegenover God en mensen beroemen. Dat is de waarheid, die in ongerechtigheid ten onder wordt gehouden doordat men beweert beter te zijn dan Gods Woord ons beschrijft en toch vasthoudt aan de ongerechtigheid.

Dat God Zich nog met ons mensen wil inlaten, geschiedt alleen om de aangebrachte rechtvaardigheid van de Heere Jezus Christus, het geschiedt "om Jezus' wil" om der wil van het reine en onbevleete Lam Gods, die de zonden wegdraagt in een land van eeuwige vergetelheid.

Als u 's nachts gezondigd hebt, op welke grond meent u dan wel, o zondaar, dat de zon nog over u op gaat als de morgen is gekomen? En als u overdag zondigt, op grond waarvan geeft de Heere dan nog regen en vruchtbare tijden? Weet u niet dat God rechtvaardig is en dat Hij u toch weldoet? Dat Hij, waar geen berouw en geen belijdenis van zonden is, de zonde ook met de hoogste, dat is, met de eeuwige straffen, straffen moet naar lichaam en ziel? Op welke grond is het dan, dat Hij u toch weldoet? En dat Zijn goedertierenheid elke morgen nieuw is? O, moet u niet op de borst slaan en uitroepen: *o, dat alles zou onmogelijk zijn als er geen eeuwige verzoening was die in de hemel geldt*. Deze verzoening staat als met gouden letters op

de gehele schepping geschreven. Als men zijn verstand wilde gebruiken, men zou het wijd en zijd geschreven zien in het rijk der natuur zowel als in het rijk der genade, dat God verzoend is. Was dat niet waar, dan zou de aarde allang in vlammen zijn opgegaan. De mens wandelt hier beneden in het stof der aarde en overtreedt telkens Gods gebod vaak zonder het te weten, hij gaat voort met zondigen, zonder er veel over na te denken; en ondanks alles koestert hij in zijn hart de aanmatiging, dat hij Gods gebod vervult. En wee degene, die hem op de man af van het tegendeel zou willen overtuigen. Tegen deze aanmatiging en verharding van 's mensenhart in, wordt Gods toorn van de hemel geopenbaard en de Heere behoeft, om de waarheid dat de mens van nature geneigd is God en de naaste te haten, aan het licht te doen komen, Zich slechts met Zijn regenen der genade en invloeden terug te trekken en de mens aan zichzelf over te laten.

Wanneer de mens zich inbeeldt in eigen kracht, bijvoorbeeld het eerste en het tweede gebod te kunnen houden en wanneer hij in zijn overmoed beweert, dat hij dat ook doet, dan kan het niet uitblijven, dat hij, naar vers 22, *zich uitgevende voor wijs, dwaas is geworden*. En geldt van hem volgens vers 23: "En hebben de heerlijkheid des onverderfelijken Gods veranderd in de gelijkenis eens beelds van een verderfelijk mens en van gevogelte en van viervoetige en kruipende gedierten." O, dit is reeds het begin der straffen, die God laat komen.

En nu, sla uw ogen eens rondom u en zie eens, hoe de wereld die zich de naam van Christelijk aanmatigt, vervuld is met Mariabeelden en crucifixen en werp dan eens een blik in eigen hart en zie, hoe ook dáár de afgoderij op de troon zit. Waar de mens meent God te dienen en Zijn toorn af te kunnen wenden uit eigen kracht en naar eigen voornemen, daar bevindt hij zich in volle overtreding van het eerste en het tweede gebod der Goddelijke wet.

En verder: bij het verbond der werken, bij een rechtvaardiging uit de werken der wet, die voor Gods rechterstoel zouden kunnen bestaan, geldt alleen het doen zowel in geestelijke als in letterlijke zin.

Nu bewijst echter de apostel uit de geschiedenis der oudheid en uit de geschiedenis der latere tijd blijkt dat het er weinig op verbeterd is - dat allen, die niet opgenomen zijn in het verbond der genade en dus die rechtvaardigheid niet deelachtig zijn, die in het Evangelie van onze Heere Jezus Christus is geopenbaard, weldra tot de gruwelijkste afgoderij vervallen. En dat niet alleen op Roomse, maar evengoed op zogenaamde evangelische bodem. De grootste afgoderij is de gierigheid, een hartstocht waarvan niemand op aarde wil bekennen, dat zij hem bezielt. Want geen gierigaard zal ooit, tenzij God hem de ogen opent, van zichzelf belijden, dat hij gierig is en dat de begeerte naar geld en goed hem beheerst. Waar nu afgoderij is, waar de mensen God, hun Schepper, hebben verlaten en in Hem en met Hem, de Bornput der levende wateren, daar moet de Heere (vers 24) hen ook overgeven in de begeerlijkheid hunner harten tot onreinheid om hun lichamen onder elkaar te onteren. Niet dat God ooit een Auteur van de zonde kan zijn, maar omdat, waar zij van Hem afvallen, weldra aan het licht komt en moet komen, hoe diep gezonken zij zijn, die van zichzelf beweren, dat zij heilig en rein zijn en zonder de ontfermingen Gods, de rechtvaardiging voor Zijn rechterstoel uit eigen kracht kunnen daarstellen en verwerven. Wel is de mens eenmaal door God geschapen als heerser over alles, maar God, zijn Schepper, verlaten hebbende, en Zijn waarheid ten onderhoudende, - die leert dat wij in Adam van Hem zijn afgevallen, - verzinkt de mens meer en meer in

een zee van begeerlijkheden en onreinheden, waardoor hij zich naar ziel en lichaam verwoest voor tijd en eeuwigheid (vers 24)!

Dat is de ontzettende waarheid, die, door alle eeuwen heen, bij alle oude en nieuwe volken, tevoorschijn treedt. De oude, zogenaamde klassieke, Griekse en Romeinse schrijvers, vermelden daarvan in hun Schriften zulke vreselijke en gruwelijke dingen, dat men, wat zij geschreven hebben, niet kan lezen zonder de blos der schaamte op het gezicht te voelen komen. Daarom leest men ook niet graag luid of spreekt of schrijft men graag uitvoerig over het 16ste en 17ste vers van ons teksthoofdstuk. Maar zulke grove zonden en overtredingen zijn het niet alleen, waaruit onze zonde en ellende, onze dood in zonden en misdaden blijkt. Laat een ieder maar eens de hand in eigen boezem steken en zien of hij Gods toorn niet in zijn gebeente voelt branden, als hij zijn lichaam en ziel verwoest, al is het dan op een minder grove en in het oog vallende wijze. Laat een ieder zich maar eens afvragen, waartoe onkuisheid en verkeerde begeerlijkheid de mens al niet toe brengen kan. De geschiedenis van latere eeuwen, ook onder een uitwendig Christendom, legt hiervan geen beter getuigenis af dan die der alleroudste tijden. Ach, reeds bij de jeugd, bij de kinderen, is deze treurige geneigdheid tot onkuisheid op te merken, die met alle middelen, die men aanwendt om haar te bestrijden, de spot drijft.

Dat is Gods toorn, die van de hemel geopenbaard wordt tegen alle zonden van het menselijk geslacht en die zich vooral moet doen gevoelen, waar de mens niet in het stof verzinkt voor zijn Schepper en leert uitroepen: "Heere God! ik ben een overtreder van al Uw geboden en ik doe niet wat U mij hebt geboden."

Wat zien wij nu nog meer tevoorschijn komen bij enkele personen, bij deze of gene, die gedurig aan het tegenspreken is, waar de Heere ons bij onze ware naam, dat is, "zondaars" en "overtreders" noemt? Dat kunnen wij in vers 29 en 30 lezen.

Wie er nog meer van begeert te horen, leze ons hoofdstuk tot aan het einde uit en vrage zichzelf eens af: is dat alles alleen voor anderen en van anderen geschreven of gaat het ook mij aan? O, laat ons toch nog onszelf nauwkeurig beproeven en eens onderzoeken, wat de oorzaak is van die listige boosheid, van die verborgen hoerereien van al die haat en twist tussen ouders en kinderen, tussen man en vrouw, ook onder degenen, die de verkondiging van het Evangelie horen!

Welk een vermaak scheidt men er niet in, elkaar de wandaden van anderen in het geheim mede te delen! Welk een onverzoenlijkheid tussen naburen. Ja, tussen broeders en zusters, die aan dezelfde heilige dis aanzitten! Hoe is het mogelijk! Het is de toorn van God, die van de hemel geopenbaard wordt. Waarom? Omdat men zich inbeeldt en van zich beweert, dat men Gods gebod kan vervullen en ook werkelijk vervult en geen arme zondaar voor God is geworden en ook niet wil worden. Laat daarom een ieder de hand in eigen boezem steken en het leren erkennen: wat baten al mijn goede voornemens en gevoelens, zo ik daarbij blijf berusten. Het doen, de vervulling der wet, geestelijk en letterlijk, moet aanwezig zijn, zo ik met mijn gerechtigheid voor Gods rechterstoel wil verschijnen, en helaas! Dit ontbreekt mij geheel en al!

Welgelukzalig echter hij, die de volle eis der wet erkent en zijn verplichting om daar naar te leven en te handelen en die, bij de bekommering, die hem vervult bij het gezicht van zijn verkeerdheden en overtredingen. Ja, van zijn gehele ongelijkvormigheid aan de wet Gods, alles wat hij meende te bezitten, en waardoor

anderen hem misschien loven en prijzen, in een bundeltje samen pakt en in het diepste der hel werpt.

Welgelukzalig die bij de Heere blijft aanhouden om ontferming, Hem smeekt om één straaltje van Zijn heerlijk licht en Hem voorhoudt: *de rechtvaardigheid, waarmee ik voor U kan bestaan, ligt immers niet in mij, maar alleen in Christus. Amen.*

2. De vrijspraak van zonden in Gods gericht

Mijn geliefden!

Het artikel der rechtvaardiging van een zondaar in het gericht van God, alleen uit vrije genade, is, zoals u bekend is, de parel en kroon der christelijke leer en daarom wensen wij deze leer met u uitvoerig na te gaan. Er is ons daartoe allerlei aanleiding gegeven en de leugen der zelfrechtvaardiging zit vaster en dieper in onze harten dan wij zelf weten en tengevolge van onwetendheid en valse schaamte wordt menige ziel beroofd van de troost en de vrede van het Evangelie, beroofd ook van de kracht die van boven komt en handel en wandel regelt. Daarom hebben wij nodig dat onze harten meer en meer bevestigd worden in de leer der vrije genade, in de levende en praktische beschouwing van die genade der rechtvaardigmaking.

Wij nemen al de gewichtige stukken die in deze dierbare leer der rechtvaardiging liggen opgesloten samen en houden u datgene voor, wat bij dit artikel de hoofdzaak is, namelijk datgene, wat alle, over hun zonden in waarheid bekommerde zielen, in hun rechtvaardiging voor God of in de dagelijkse toepassing der verkregen rechtvaardiging ondervinden.

Wij willen daarbij opslaan wat de Apostel Paulus ons zegt Romeinen 3: 24: ***En worden om niet gerechtvaardigd, uit Zijn genade, door de verlossing, die in Christus Jezus is.***

Allereerst moeten wij vragen, in welke zin of betekenis wij hier het woord "gerechtvaardigd" of "rechtvaardig gemaakt zijn" moeten nemen. Het was met de Romeinen, aan wie de Apostel schreef evenzo gesteld als met ons allen van nature. Zij leefden van de ene dag op de andere en gingen hun levensweg met een bezwaard geweten, want zij voelden dat zij niet rechtvaardig waren voor God. En niet in overeenstemming met Zijn allerheiligste wil. Zij zochten hun eigen gerechtigheid op te richten en te handhaven, door allerlei zelfgekozen en zelfuitgedachte werken en meenden, op grond der besnijdenis, die het zegel en sacrament van het werkverbond was, voor Gods aangezicht te mogen naderen en daarin iets te bezitten, dat des Heeren hart tot hen neigen zou. Zij meenden met deze werken, vooral met deze besnijdenis, als volbracht werk, hun zonden te kunnen goed maken om zodoende de welverdiende straf te ontgaan.

Was er dan sprake van de rechtvaardiging, dan beschouwden zij God als Rechter en zeker, dat is Hij ook en Hij moet alle zonden, die tegen de allerhoogste Majesteit Gods begaan zijn, ook met de hoogste straffen, dat is met de eeuwige verdoemenis, straffen naar lichaam en ziel (Vr. 11 Heidelb. Catech.) Wij hebben dus het woord "rechtvaardigen" of "rechtvaardig maken" hier in rechterlijke zin te nemen en dan betekent het, dat God als Rechter een om zijn zonden en ongerechtigheden voor Zijn allerhoogste rechterstoel aangeklaagd mens, die tot Hem nadert, - zoals de tollenaar in de gelijkenis voor Hem stond, - van al zijn schuld en straf vrijspreekt, op grond van een Andermans gerechtigheid. Dat wil zeggen op grond van een gerechtigheid, die niet in de zondaar, maar buiten hem ligt, en deze ene rechtvaardigheid of gerechtigheid, de enige die voor Gods rechterstoel geldt, is aangebracht door Gods eniggeboren Zoon, onze Middelaar en Verlosser Jezus Christus.

"Wij geloven ...," zeggen wij met onze dierbare Nederlandse geloofsbelijdenis,¹ "dat onze gelukzaligheid gelegen is in de vergeving onzer zonden, om Jezus Christus wil, en dat daarin onze rechtvaardigheid voor God begrepen is; gelijk David en Paulus ons leren, verklarende de gelukzaligheid des mensen te zijn, dat God hem de rechtvaardigheid toerekent zonder de werken". (Art. 23)

De rechtvaardigheid der uitverkoren gemeente Gods lag weliswaar in Gods voornemen, in een nooit begonnen eeuwigheid en zij werd toen de tijd vervuld was bewerkstelligd in de opstanding van de Heere Jezus Christus, maar zij geschiedt ook persoonlijk aan elk der gelovigen en grijpt plaats in de tijd van 's Heeren welbehagen in het hart en in het geweten van ieder, die eens in het hemelse Jeruzalem zal wonen. Zodat zo iemand in zijn eigen geweten en voor Gods rechterstoel verzekerd wordt van zijn rechtvaardiging voor God en van de vergeving zijner zonden.

De weg waarin God de Zijnen rechtvaardigt voor Zijn rechterstoel is de weg van geloof en bekering. Onze Heere en Zaligmaker heeft gezegd, *dat de Heilige Geest die Hij zou zenden van de Vader de wereld zou overtuigen van zonde, van gerechtigheid en van oordeel*. Allereerst getuigt de Heilige Geest de mens van zijn vele zonden en overtredingen. De Heilige Geest doet dit door de prediking van het Evangelie en God weet door Zijn voorzienigheid de geschikte middelen en wegen te vinden om de zondaar daartoe te brengen en dat woord ingang in zijn hart te doen vinden.

Het is door de Heilige Geest dat de uitverkoren zondaar het leert inzien hoe groot zijn zonde en ellende is, zodat het geen lippenwerk meer is als hij bekent, dat wij zondaren zijn in zonde en ongerechtigheid ontvangen en geboren. Hij leert het met een oprecht en verbroken hart bekennen, dat hij boven alle anderen, een zondaar is en de heerlijkheid Gods derft. Dan leert hij bij het licht van de Heilige Geest inzien, dat hij alle geboden Gods overtreden heeft en hij ligt diep voor 's Heeren rechterstoel verzonken in zonden en schuld neer. Aan deze of gene zonde of overtreding, waarvan de Heilige Geest hem, bij het licht der wet, de gruwelijkheid heeft leren inzien, leert de mens zijn gehele bedorven en verloren toestand kennen. Daardoor vallen hem al zijn vroegere zonden en overtredingen weer in, hij leert inzien, dat hij uit het beeld Gods is uitgevallen - met één woord, dat hij midden in de dood ligt en dat de kracht en macht om zich daaruit op te heffen, hem ten enenmale ontbreken.

Zo moet dan de mens, die God wil rechtvaardigen, voordat deze grootste van alle weldaden hem te beurt valt, daar staan als een aangeklaagde, als zulk een, die zich in zijn geweten vanwege zijn zonden voor Gods rechterstoel geplaatst voelt en daar aangeklaagd is en zichzelf aanklaagt. Daar staat hij tegenover God, Wiens geboden hij heeft overtreden en tegen Wie hij zwaar gezondigd heeft en hij staat voor Hem als voor zijn Rechter, die hem rechtvaardig veroordelen en straffen moet tenzij dan dat die Rechter Zelf een rechtsgrond vindt, waarop Hij hem genade schenken kan en hem vrij kan spreken, van zonden, schuld en straf. Intussen zit de Heere in de rechtvaardiging niet op Zijn rechterstoel als een toornig Rechter, maar als een genadige en barmhartige Rechter, die Zelf de overtreder voor Zijn rechterstoel gedaagd heeft met het voornemen hem vergiffenis en genade te geven en niet om hem te straffen, te verwerpen en te veroordelen.

¹ Laat u die nooit ontfutselen, o gemeente Gods in Nederland! Blijft eraan vasthouden tot uw laatste ademtocht. Hoe velen of hoe weinigen kennen haar! Hoe velen dragen ze elke Zondag in hun kerkboeken mee naar de kerk, zonder ze ooit gelezen te hebben of er zich aan te verkwikken. Gemeente Gods in Nederland, het land der martelaren en getuigen!, die belijdenis - o, hoe graag schafte men die af! - staat met de formulieren en de Catechismus in uw kerkbijbel. Lees er veel in, opdat u het laatste of 37ste Artikel niet met angst en vreeze, maar met een heilige vreugde lezen mag. Red.

In de rechtvaardigmaking hebben wij met een **Rechter** te doen, die van de mens niet eist wat hij niet meer heeft en dus niet meer kan aanbrenge; maar Die hem tegen alle verwachting in, geheel onverwacht schenkt wat hij niet had. Namelijk de rechtvaardigheid voor God in Christus Jezus onze Heere. En Die hem tegelijkertijd bevrijdt van de drukkende last van zonde, schuld en straf. Natuurlijk schenkt God zo'n heerlijke weldaad alleen aan zulken, die in waarheid boetvaardig zijn en leed dragen over hun zonden. Dat zijn geen ware bekommerden die genade willen ontvangen alleen om de straf te ontgaan, zonder een vast voornemen te hebben om afstand te doen van hun ongerechtigheden, maar dat zijn de ware bekommerden, die hun zonde van hart betreuen en o zo graag wensten daarvan bevrijd te zijn. O, hoe dorsten de zodanigen naar God, naar de levende God, als het hert naar de waterstromen, hoe begeren zij Hem te vinden als hun God. Als hun Zaligmaker, om zo verlost te zijn uit de dood waarin zij liggen.

Hoe verneemt zo'n zondaar de luide beschuldiging van zijn geweten en **de aanklachten der wet!** Hij is in waarheid bedroefd naar God en het is God Zelf, Die hem bedroefd gemaakt heeft naar God! Hij verontschuldigt zich niet, hij heeft niets van deze wereld op het oog, maar hij beschuldigt zichzelf en hij slaat te midden van al zijn bittere tranen het oog naar de hemel, waar hij heen wil.

Het is de Heere Zelf, Die de stoel van Zijn gericht zo in het hart en het geweten laat oprichten. O, dan staan alle zonden voor het oog van het geweten opgetekend en er wordt niets gezien dan zonde op zonde, niets vernomen dan aanklacht op aanklacht, zodat de arme mens geen raad meer weet. Alles, alles is bedorven en men voelt zich ongelukkig en rampzalig. Dat komt omdat de Heilige Geest de zondaar *de Wet* voorhoudt. Waar dat gebeurt, daar leert men het vonnis der veroordeling schrijven op alles, wat men ooit gedaan of gedacht heeft, hetzij goed, hetzij kwaad. Ja, dat leert hij schrijven met eigen hand en zo leert de zondaar, door de drang van het ontdekkend licht van de Geest, het voor het aangezicht van des Heeren beledigde gerechtigheid bekennen, dat hij niets verdiend heeft dan de eeuwige dood. Ja, dat hij reeds middenin de eeuwige dood ligt.

Ach, het zijn dan niet alleen de grove, uiterlijke zonden, die voor zijn zielsoog verrijzen maar het zijn ook de geestelijke overtredingen en al de zonden zijner jeugd en van zijn latere leeftijd, die hem drukken en aanvechten. Hij leert daar bij het licht van de Heilige Geest de geestelijke zin der geboden Gods verstaan en hij leert zich kennen als een overtreder zowel in geestelijke zin als in letterlijke zin van al de geboden Gods. Hij leert zichzelf aanklagen als een moordenaar vanwege zijn aangeboren geneigdheid om God en de naaste te haten en als een dief en overspeler vanwege zijn overtreding van het gebod: "gij zult niet begeren". En dat niet alleen, maar ook de zonden van nalatigheid getuigen tegen hem en, vol berouw en verbrijzeling des harten, moet hij zichzelf veroordelen, zowel om de ongerechtigheden die hij bedreven heeft als om het goede, dat hij verzuimd heeft.

Als het **geweten** dan bovendien ontwaakt, treedt dat ook als getuige tegen hem op en moet als zodanig de aanklacht der wet helpen bevestigen en dan weerklinkt het in het hart: *ja, zo is het!* Dit en dat heb ik gedacht, gedaan, gelaten! En, zegt het geweten: 'Hoe vaak heb ik u niet mijn waarschuwend stem laten horen? Maar u wilde niet luisteren en u hebt mijn goede heilzame raadgevingen overschreeuwd en zo tot zwijgen gebracht en tegen al mijn waarschuwingen en uw eigen beter weten in, hebt u

stout en driest gezondigd!' Ach, hoeveel zonden worden er daar niet gezien! Hoe waar is het dat men in Gods gericht op duizend niet één kan antwoorden!

Welgelukzalig echter de zondaar, die, aangeklaagd door Gods wet en zijn eigen geweten, het rechtsgeding niet aanvangt met zichzelf te verontschuldigen, zijn zonde en overtredingen te ontkennen of in het een of ander werk, dat hij goedkeurt, een nutteloze en onvoldoende bedekking voor des Heeren rechterstoel te zoeken, maar die zichzelf zo diep verootmoedigt, dat hij zich in geen stuk meer zoekt te verontschuldigen en de aanklacht der wet en van het geweten vrijwillig en volkomen toestemt. En die zichzelf leert aanklagen en verdoemen als een goddeloze en als zodanig blijft liggen aan de deur der genade op hoop tegen hoop.

Waar nu echter de zondaar zich zo voor het gericht Gods heeft leren aanklagen en veroordelen, daar wordt het ook de *satan* vergund voor die allerhoogste rechterstoel op te treden en de ontdekte zondaar aan te klagen en diezelfde vijand, die hem, voordat God die zondaar staande hield op zijn verkeerde weg, de zonde wist voor te stellen als een kleinigheid, die hij hem graag hielp volbrengen, zoekt nu diezelfde zonde voor te stellen als groter dan Gods genade en geneigdheid om te vergeven en kwijt te schelden. En, om de mens tot vertwijfeling en wanhoop te brengen, tracht hij de inwendige vijandschap en het ongeloof gaande te maken en weet hij Gods genade en barmhartigheid in verdenking te brengen.

Maar bij zulke aanklachten en verdachtmakingen blijft het niet, maar de mens wordt bovendien ontdekt aan zijn geheel verdorven en verloren toestand. Ja, hem wordt *de wortel geopenbaard waaruit al deze gruwelijke zonden en overtredingen voortspuiten*, namelijk dat hij in zonden en ongerechtigheid is ontvangen en geboren, *dat hij van moeders lijf af in de dood ligt, en in het Paradijs in de lendenen zijns vaders Adam zijnde, mede in overtreding is bevonden*, gelijk David hiervan getuigenis aflegt in de 51ste Psalm. Daar wordt de mens van stuk tot stuk meer en meer zo ingeleid in Gods waarheid, zodat hij niets meer dan zonde wordt, in eigen ogen. Daar weet hij van niets meer dan dat hij verloren moet gaan en voor eeuwig zal moeten omkomen; want hij heeft niets, waarmee hij Gods beledigde gerechtigheid zou kunnen bevredigen en dit buigt hem diep. Ja, op het allerdiepste neder, en maakt hem arm, ellendig. Ja, als uitgeledigd voor des Heeren aangezicht.

Dit nu is des Heeren weg met de zondaren, die Hij wil rechtvaardigen, in brede trekken geschetst, maar er bestaat nochtans onderscheid tussen des Heeren leiding met deze of gene. Zodra de mens door de Heere is staande gehouden op de weg en de Heilige Geest Zijn werk met hem begint, zal de mens, zolang hij nog niet tot het licht en de troost der rechtvaardiging is gekomen, en dus zijn geweten nog niet gerechtvaardigd is voor God, zich vastklemmen aan voorbijgaande troost, aan herhaalde beloften. En hij zal, ook bij de zuiverste kennis en belijdenis der waarheid, zichzelf blijven verontschuldigen en trachten zich in eigen kracht te verbeteren, het verdorvene weer goed proberen te maken, misschien veel goede dingen doen, heilig trachten te leven, zonder er echter naar vereiste klaar mede te kunnen komen. Zo zal hij trachten, zijn eigengerechtigheid weer op te richten en dat wel onder de naam "Evangelische heiligmaking" die echter niet is de heiligmaking des Geestes, waarvan de Apostelen overal spreken. Dan zoekt zo'n mens het hier, dan daar, zonder rust en vrede te vinden, en zonder de altijd weer aanklagende stem der wet en des gewetens tot zwijgen te brengen. De Heere laat hem dan maar een tijd lang begaan opdat hij door schade en schande wijs wordt; want dit vertrouwen op eigen, vleeselijke kracht

kan toch niet lang duren, de mens zinkt al dieper en dieper in zijn onmacht en ellende, opdat hij in waarheid niets meer is dan op zijn best genomen, een verdorde bloem, en opdat hij te gronde gaat met al zijn hoogmoed en ingebeelde wijsheid en kracht, en zo meer en meer bereidwillig wordt gemaakt, om als een arme zondaar uit loutere genade te worden gerechtvaardigd en zalig gemaakt.

Om dat doel te bereiken, houdt de Heilige Geest niet op, hem Gods *heilige Wet, vooral in haar geestelijke zin*, voor te houden, **maar tegelijkertijd houdt Hij de ziel ook het Lam Gods voor, Jezus Christus, de Gekruisigde**, die te Zijner tijd voor vijanden, voor goddelozen is gestorven. Zo leert de arme zondaar het van stap tot stap begrijpen, dat God veeleer de zonde aan Zijn eigen lieve Zoon heeft willen straffen dan die ongestraft te laten, zo leert hij van stap tot stap, hoe groot zijn zonde en ellende en hoe groot Gods toorn tegen de zonde is. Niets is er, dat des zondaars hart zó verbrijzelt en verootmoedigt dan het bekend worden met dat dierbare Lam Gods, want wat is al dezès zondaars eigen, harteloze en gebrekkige gerechtigheid, vergeleken met het éne volmaakte werk van dat vlekkeloze Lam?

Op deze manier leert de zondaar eerst recht het ontoereikende en gebrekkige van al zijn werken en inspanningen kennen, ook de grootheid van zijn eigen onmacht en zo komt hij ertoe, de Heere in alles gelijk te geven en de schuld van alles aan zichzelf te wijten. Nu ziet hij eens recht in, dat hij met zijn eigen doen en laten moet verloren gaan, zo hij het Lam Gods, zo hij Diens verdiensten niet als verdiensten leert aannemen, niet aanneemt, of, o, zo graag, aannemen zou tot zijn enige troost in leven en in sterven.

Waar nu de mens zo aangeklaagd daar staat en ***zijn eigen aanklager*** is geworden, daar zal hij ook dus voor des Heeren woord ineenzinken en luide belijden, *dat hij een goddeloze is en niets anders dan een goddeloze, al wilde hij ook graag voor God in gerechtigheid daar staan.*

Maar o, als het dan met zo'n arme zondaar een verloren zaak is geworden, dan laat de Heere hem iets zien, dat in zijn hart nooit zou zijn opgeklommen, namelijk de rechtvaardigheid van een Ander, die hem, de zondaar, toegerekend wordt als ware zij de zijn. En zowaar het met zijn eigen gerechtigheid uit en gedaan is, zowaar zal hij met deze éne gerechtigheid van Christus, die de enige is, die voor God geldt, ook voor Gods rechterstoel kunnen bestaan. Met deze gerechtigheid wordt de arme zondaar bekleed en overdekt als met het ware bruiloftskleed, zodat al zijn zonden bedekt zijn voor des Heeren aangezicht en weggenomen uit hart en geweten. Dan ondervindt die mens, dat hij door God, zijn Rechter, niet veroordeeld wordt maar de eeuwige kwijtbrief ontvangt en zo "om niet" wordt gerechtvaardigd.

"Om niet" zegt de Apostel, d.w.z. zonder dat de mens God iets heeft toegebracht, zodat de mens gerechtvaardigd wordt, zonder dat zijn werken en waardigheid in aanmerking komen en de gehele zaak, de gehele zaligheid niets is dan een gave, een vrijwillig geschenk van Gods barmhartigheid. Want dat "om niet" betekent, dat het niet uit ons is; dat de zaligheid geen gevolg is van onze werken, van onze verdiensten. Want wij kunnen God niets brengen of Hij Zelf moet het ons eerst hebben geschonken.

Vóór de rechtvaardiging kunnen wij Gode niets aanbrenge want dan zijn wij dood in zonden en misdaden. In de rechtvaardiging kunnen wij het evenmin, want dan moeten wij het luid van onszelf kunnen verklaren, dat wij met al onze deugden, zowel als met

al onze zonden, niets zijn dan verloren zondaars en dat onze vrijspreking niets is dan een daad van Zijn vrije Goddelijke genade en ontferming in Christus Jezus.

Ná de rechtvaardiging kunnen wij Gode ook niets aanbrengen uit onszelf, want Hij heeft het ons alles tevoren gegeven en zo blijven wij voortdurend van Hem afhankelijk en van Zijn vrije genade over ons in Jezus Christus. Zolang wij onze zonde en ellende nog niet recht kennen, kunnen wij dat nog niet zo goed aannemen en geloven, maar langzamerhand weet de Heere het ons wel bij te brengen, dat wij in alle opzichten in onszelf onbekwaam zijn en blijven tot enig goed en dat de rechtvaardiging voor God een veel te grote zaak is, dan dat wij die met ons monniken- en bedelaarswerk zouden kunnen verdienen.

Wat is echter de grond, wat is de eeuwige rechtsgrond, waarop God zo genadig is, dat Hij de zondaar een onverdiende rechtvaardigheid schenkt en toerekent? Ja, dat God hem die schenkt en toerekent, hoewel hij het tegendeel verdiend heeft? Wat heeft God bewogen zo barmhartig en genadig te zijn voor een zondaar die niets verdiende dan de eeuwige dood? De grond, de bewegende oorzaak onzer rechtvaardiging is Gods genade, is Zijn vrije ontferming, is Zijn grondeloze barmhartigheid, zoals de Apostel in onze tekstwoorden zegt: "**uit genade**".

De liefde Gods, dat is de eeuwige grond, Zijn ontfermende liefde. Hij is *in Christus Jezus* overvloedig geweest over de Zijnen. De rijkdommen dezer genade zijn onuitputtelijk en genoeg om miljoenen van onze zonden en overtredingen uit te delgen. Het is op grond van deze grote barmhartigheid, dat God genade voor recht laat gelden en de zonde, schuld en straf van ons afneemt. Daarom zal hij wel goedsmoeds worden, die zich lange tijd moede en mat gelopen heeft in de wegen der eigengerechtigheid en nu die lieflijke woorden verneemt: "uit genade", "om niet".

De andere grond, de verdienende oorzaak onzer rechtvaardiging is: **Christus**, want God oordeelt in Zijn vierschaar in rechtmatigheid en wat Hij uitspreekt, is een rechtvaardig vonnis! Hij spreekt ons vrij van zonde en schuld, maar zonder de geringste krenking Zijner heiligheid en rechtvaardigheid en als Hij de zondaar vrijspreekt laat Hij hem ook tegelijkertijd zien, waar zijn zonden zijn gebleven, Wie de wet voor hem heeft vervuld, Wie de schuld van hem op Zich genomen heeft en die heeft gedragen. Wie het is, die Gode Zijn eer terug heeft gegeven en de gekrenkte gerechtigheid hersteld heeft. Het is de Heere Zelf, Die de zondaar de ogen opent om Christus te zien als het Lam Gods, aan 's Vaders rechterhand in de hemelen, als zijn Borg, Middelaar en Voorspreker. Dan leert de zondaar zien, hoe de straf, die ons de vrede aanbrengt, op Hem lag als op onze Borg, en hoe de Heere al onze ongerechtigheden op Hem deed aanlopen.

O, welk een licht, welk een vreugde, welk een leven en zaligheid ontstaat er in de ziel, die er een oog voor krijgt om te zien, hoe het door hem welverdiende doodvonnis voltrokken is, niet aan hem, maar aan Gods eniggeboren Zoon, zodat Die de dood des doods, en de oorzaak van het eeuwige leven, van de eeuwige zaligheid is geworden voor allen, die gebonden zaten in een land van schaduwen des doods.

Dan wordt in waarheid de gerechtigheid van Jezus Christus gezien als de enige, die voor God geldt. Dan ziet de boetvaardige zondaar in Hem, de verschenen Zaligmaker en Verlosser, de Tweede Adam, die alles weer heeft gebracht wat wij in de eerste Adam hadden verloren. Dan ziet de ziel Hem als de enige Profeet, als de enige Hogepriester, als de enige Koning der gerechtigheid en des vredes, als de Immanuël, als de Zaligmaker en Verlosser van arme en ellendige zondaren, als de sterke God, Die, gelijk de kinderen des vleses en des bloeds deelachtig zijn, desgelijks henzelf

deelachtig is geworden, opdat Hij door Zijn dood te niet zou maken degene, die het geweld des doods had dat is, de duivel. Dan krijgt zij een oog voor des Heeren Jezus Christus' heilige onschuld, Zijn vrijwillige overgave, Zijn verzoenend lijden en sterven aan het kruis en dat alles voor goddelozen, en in de plaats van goddelozen, die Hij in die zin rechtvaardig maakt, dat Hij voor hen, om hunnentwil wordt wat zij zijn, opdat zij in Hem zouden zijn wat Hij is.

Verder leert de ziel in de Heere haar Zaligmaker kennen, zoals Hij "overgeleverd werd voor haar zonden en opgewekt voor haar rechtvaardigmaking" (Romeinen 4: 25) en zo leert zij verstaan, dat God de Vader in de opwekking van Christus uit de doden het bewijs heeft gegeven, dat Hij door deze Zijn eniggeboren Zoon een volkomen betaling heeft ontvangen voor de zonden des volks, want zegt de Apostel Paulus: "Indien Christus niet opgewekt is, zo is uw geloof tevergeefs; zo zijt gij nog in uw zonden" (1 Cor. 15: 17). Nu echter Christus is opgewekt, is daardoor het bewijs geleverd, dat Hij rechtvaardig is verklaard en bevrijd van de zonden Zijns volks, die Hij vrijwillig op Zich had genomen en gedragen, en God de Vader heeft, door Hem op te wekken uit de doden, plechtig het getuigenis afgelegd, dat Hij als Rechter met al de Zijnen verzoend is; en dat de in Christus' opstanding geschiede vrijspraak de grond is onzer rechtvaardiging, want daar ons Hoofd, onze Borg vrij is gesproken, zijn allen, die Hem toebehoren, het ook in en door Hem.

Wanneer nu de Heere God ons deze rechtvaardiging van Christus schenkt en toerekent, dan doet Hij dat op een grond, die voor Hem als een eeuwige rechtsgrond geldt, op een grond, waarbij er geen haar van Zijn gerechtigheid en heiligheid wordt gekrenkt en Hij volkomen heilig en rechtvaardig blijft, waar Hij ons de zonden vergeeft. Zo geschiedt dan de rechtvaardiging "om niet", uit loutere genade. Nochtans zijn er "verdiensten", op grond waarvan zij geschiedt, maar deze verdiensten zijn niet de onze, maar zij zijn volbracht, volkomen onberispelijk, zonder smet of gebrek, door Jezus Christus, onze Heere.

Weet u nu, geliefden! Wat de hoofdbezigheid en **het eigenlijk ambt van de Heilige Geest is?** Zijn ambt is deze heilsverdiensten, deze rechtvaardigheid van Christus in de ziel te verheerlijken en zo de ziel tot de levende kennis van Christus te brengen d.w.z. tot het geloof in Hem, Die alleen ons Leven is. Want de Heere wil ons Zelf het geloof aan deze ene rechtvaardigheid geven, waarvan wij in het 28ste vers van ons hoofdstuk lezen: *Wij besluiten dan, dat de mens gerechtvaardigd wordt door het geloof, zonder de werken der wet.*

Dit levende, van God gegeven geloof, is het enige, dat Christus in waarheid aangrijpt als het anker der ziel en zo is het geloof het enige, waardoor wij Christus en al Zijn heilsverdiensten deelachtig worden. Zodat die ons worden toegerekend en geschonken, evenals hadden wij die in eigen persoon volbracht. Deze weg is de enige weg, waarop wij in waarheid kinderen Gods worden, kinderen en erfgenamen Gods, en mede-erfgenamen van de Heere Jezus Christus. Ik herhaal het: het is de Heilige Geest, die dat geloof in ons werkt en ons vervult met een sterk verlangen, met een brandende dorst naar onze Verlosser en Zaligmaker, om Hem te kunnen omhelzen en vasthouden en aannemen voor alles, waartoe Hij ons van de Vader is gegeven. Zo leren wij het verstaan, wat het zegt door Christus tot de Vader te gaan en leren wij begrijpen, de woorden van de Apostel Paulus in Hebr. 7: 25: *waarom Hij ook volkomen kon zaligmaken degenen, die door Hem tot God gaan.*

Deze levende kennis van Christus, zoals de Heilige Geest die aan de ziel meedeelt, verwekt in haar ook *liefde tot de Heere*. De Heilige Geest trekt haar meer en meer tot hem, door haar telkens weer voor te houden, welk een Borg en Verlosser zij in Hem bezit, en hoe zij zeker in genade zal aangenomen worden, waar zij voor Gods aangezicht verschijnt met Christus en de door Hem volbrachte rechtvaardigheid.

Tegelijkertijd verwekt de Heilige Geest ook in de ziel een voortdurende *behoefte naar de Heere Jezus*, zodat zij het zonder Hem niet meer uithouden noch leven kan. Het van God gegevene, door de Heilige Geest gewerkte geloof, openbaart zich daarin, dat de zondaar dieper en dieper voor God in het stof wegzinkt, en dat hij, hoe meer hij de gruwel van zijn zonde leert kennen, des te nader gebracht wordt tot het bloed der verzoening, dat betere dingen spreekt dan dat van Abel. Zo is er in het hart aanwezig een verlangen, een honger, een dorst, dat luide uitbreekt in zuchten, tranen, gebeden, smekingen, bij ogenblikken ook in een heerlijke en hemelse vreugde. Zo komt de ziel ook tot God, getrokken en gedreven door Zijn Geest en ziet in Christus alleen haar eeuwig geldend rantsoen.

Dan leert de ziel ook eerst recht die schone oude boeteliederen en Psalmen van hart zingen, klagen en bidden, die zij vroeger in de gemeente met de lippen meezong, maar niet met het hart, omdat zij er toch niets van verstond. Zo komt de ziel dan tot God, met Christus' bloed zo goed als zij kan, zo leert zij geloven in Zijn Naam en om die grote, schone Naams wil, aanhouden als een verloren kind, als een tollenaar, als een kwaaddoener: *Heere, gedenk mijner; Heere, wees mij arme zondaar genadig*.

Gods leidingen met de Zijnen zijn soms zeer verschillend: sommigen komen meer met de Heere Jezus te werken voor de troon der genade, terwijl bij anderen meer geestelijk leven blijkt uit hun verlegenheid en nood. Sommigen genieten veel, anderen minder sterke invloeden van boven, zodat de een meer, de ander minder gelovig waagt toe te grijpen. Hoe ook hierin des Heeren leiding is, *allen komen nog hier in dit leven voor Gods rechterstoel te staan en dan worden allen, die de Vader tot Christus heeft getrokken, om in Hem gerechtigheid en sterkte te vinden, vrij gesproken en gerechtvaardigd*. Dan ontvangen zij genade en vergeving van al hun zonden en al hun beschuldigers moeten verstommen en worden afgewezen met al hun aanklachten. Het is de Heere Zelf, die de ziel vrijspreekt en rechtvaardigt, hen aanneemt als kind en erfgenaam en hem bekleedt met het kleed, dat Hij Zelf voor hen gemaakt heeft.

Dan wordt de liefde Gods uitgegoten in de harten, door de Heilige Geest, die hen wordt gegeven en die in de Zijnen als in Zijn tempel binnentrekt. Dan vervult die Geest het hart met de vrede Gods, die alle verstand te boven gaat, zodat men vrede heeft met de bomen en met de stenen des velds. Want dan is de ziel door de almachtige en onverdiende genade opgenomen en ook vrijwillig overgegaan in het eeuwigdurend verbond der genade, volgens Jes. 54: 7 tot 10: "Voor een klein ogenblik heb Ik u verlaten, maar met grote ontfermingen zal Ik u vergaderen. In een kleine toorn heb Ik Mijn aangezicht van u een ogenblik verborgen, maar met eeuwige goedertierenheid zal Ik Mij uwer weer ontfermen, zegt de Heere, uw Verlosser. Want dat zal Mij zijn als de wateren van Noach, toen Ik zwoer, dat de wateren van Noach niet meer over de aarde zouden gaan; alzo heb Ik gezworen, dat Ik niet meer op u toornen, noch u schelden zal. Want bergen zullen wijken en heuvelen wankelen; maar Mijn goedertierenheid zal van u niet wijken en het verbond Mijns vredes zal niet wankelen, zegt de Heere, uw Ontfermer."

Zulk een rechtvaardiging geschiedt slechts éénmaal voor Gods rechterstoel. Maar de Heere houdt van dat ogenblik af aan niet op de Zijnen te onderwijzen in het gebruik en

de troost van deze ontvangen genade en deze troost aan hun zielen te bevestigen en te verzegelen. Niet allen, die van Gods rechterstoel gerechtvaardigd naar huis gaan, weten aanstonds, dit of scheppen er voortdurend troost en verkwikking uit. Bij velen heerst nog dikwijls grote vreesachtigheid, bij verreweg de meesten wordt de troost van hun rechtvaardiging meer door harde aanvechtingen en inwendige duisternis bestreden. Maar daarom geen nood! Waar het zo met bijna allen gaat, die God Zelf gerechtvaardigd en vrijgesproken heeft, daar wordt Hij niet moede of mat om de verdrukte ziel te verkwikken, de benauwden van geest in de ruimte te zetten, de treurigen troost te zenden en de hard aangevochtenen rust te geven, de doodbrakende (Ps. 88: 16) opnieuw te verblijden door de lieflijke stralen der Zon der gerechtigheid en de stervenden het eeuwige leven te doen verrijzen midden in het dal der schaduwen des doods.

Zo verstaat de Heere het heerlijk en koninklijk de vrijgesproken ziel ook van stap tot stap van de haar geschonken vrijspraak en vergeving der zonden te verzekeren, zodat zij weer opnieuw begint te zingen te prediken en te jubelen van Gods trouw en waarheid, de vastheid van Gods eeuwig vredeverbond gaat roemen.

Het is in zulke wegen, dat de Heilige Geest met de geest der Zijnen begint te getuigen, *dat zij kinderen Gods zijn, erfgenamen Gods en mede-erfgenamen van Jezus Christus en dat zij dat ook zullen blijven.* God Zelf geeft hun Zijn Geest tot Zegel en Onderpand hunner rechtvaardiging voor Zijn rechterstoel en Die geeft hun de zalige verzekering, dat het recht op het eeuwige leven, dat zij tegelijkertijd met hun rechtvaardiging en de vergeving van hun zonden ontvingen, hun nooit of te nimmer zal kunnen ontnomen worden.

Na deze betrachting en voorstelling der leer van de rechtvaardiging des zondaars in Gods gericht, blijft het een ieder van u overgelaten, zichzelf recht te beproeven en zich eens ernstig af te vragen: Wat ken ik van deze zaak voor mijzelf? Wat heb ik daarvan ondervonden?

Wie niets van dit alles bij ondervinding en bevinding kent, heeft dit alles van Godswege weer eens gehoord en gelezen opdat hij de hem voorgestelde weg ook werkelijk betreedt.

En hij, die deze weg niet anders kent dan met het verstand, maar nooit in waarheid in Gods vierschaar heeft gestaan, en dáár gerechtvaardigd is om niet, door Zijn genade, die in Christus Jezus is, hij werpe zijn hoog geroemd verstand geheel ver van zich en betrede die weg, waarvan Gods woord zegt, *dat de dwazen zelf er niet op zullen dwalen.*

Hij, die deze dingen bij bevinding kent, leert het meer en meer te verstaan, dat hij niet op grond van deze zijn rechtvaardiging, maar alleen in Christus voor God rechtvaardig is! Amen.

3. Abrahams geloof gerekend tot rechtvaardigheid

Geliefden.

Paulus zegt: “Doen wij dan de wet teniet als wij geloof prediken, inscherpen en als wij geloven?” Nee, geenszins, maar wij zetten daarmee een van alle vlees krachteloos gemaakte, geschondene en in het stof getrapte wet overeind, opdat zij daar staat in haar heerlijkheid en eeuwig heilig sieraad, welke zij heeft en opdat wij de dingen, welke zij wil, in waarheid deelachtig zijn.

Vlees zegt: alles wat de Heere gezegd heeft, zullen wij doen. Het zoekt dan verstand en kracht en wil om het te doen en denkt de omstandigheden, die in de weg zijn, eens te boven te zullen komen. Maar telkens komt de begeerlijkheid en werpt alles weder om en omdat het er niet komt, werpt het de schuld op God en omdat het de begeerlijkheid liever heeft, veracht het de wet en heeft dus noch verstand, noch wil om het te doen zoals het gerechtigheid is in de ogen Gods. Wat dus behouden zal worden moet van de werken der wet áf, om de wet te verstaan, zoals zij niet een wet van het vlees, maar van de Geest is, om haar te verstaan en te doen naar haar innigste waarachtige wil en bedoeling.

Wij breken het *onverstand* af, dat men omtrent de wet heeft, maar wij breken de wet niet af; wij zetten haar rechte verstand, zoals zij verstaan zijn wil, overeind. En dat komt hierop neer, dat wij God geloven, dat wij krediet voor Hem hebben; dat het er wel wezen moet, wat de wet wil, maar dat wij reeds lang voordat de wet door Mozes gegeven was, als zodanig, krachteloos, ongeschikt, onbekwaam tot haar volbrenging geworden zijn en dat wij van goed of kwaad niet eens idee hebben. Opdat wij, zoals wij zijn, zoals wij ons bevinden en hoe wij ons ook bevinden, geloven in Hem, die de goddeloze rechtvaardigt; dit geloof ons toegerekend wordt als de vervulling van hetgeen de wet waarlijk wil. Want dat is des Heeren redenering: die mens gelooft, dus houd Ik hem en zijn doen voor goed en recht. Zo'n prediking zet de wet in haar kracht, elke andere doet haar teniet.

Twee dingen moet uzelf tussen dit korte bestek zetten: dat Jezus Christus de in vlees Gekomene is en dat ik, zo mijn fortuin in Uw hand is en ik in Uw zorg daarin gelukkig ben, en ikzelf er niets, niets geen verstand van heb, alsdan mijn zaken met de hoogste wijsheid zal besteld hebben, als ik onder Uw verzorging mij zetten laat.

Zegt men: ja, wie heeft dat geloof? Ik antwoord, ieder houdt een menslievend gesticht voor een heerlijke zaak, maar de wees zonder dak en de arme oude zonder steun, *die* hebben het. Begin maar eens waarachtig met Gods wet te doen en u zult eindigen met *te geloven*.

Wij lezen met de gemeente uit de brief aan de Romeinen, hetgeen de Heilige Geest aan de gemeente betuigt in hoofdstuk 4.

Wat zullen wij dan zeggen, dat Abraham, onze vader, verkregen heeft naar het vlees? Want indien Abraham uit de werken gerechtvaardigd is, zo heeft hij roem, maar niet bij God. Want wat zegt de Schrift? En Abraham geloofde God, en het is hem gerekend tot rechtvaardigheid. Nu, degene, die werkt, wordt het loon niet toegerekend naar genade, maar naar schuld; doch degene, die niet werkt, maar gelooft in Hem, Die de goddeloze rechtvaardigt, wordt zijn geloof gerekend tot rechtvaardigheid. Romeinen 4: 1 tot 5

De apostel noemt hier de naam Abraham. Ik zou ook uit de toenmalige tijd geen rechtvaardiger mens weten te noemen dan Abraham. Ook nu nog is de naam van Abraham bij de Oosterlingen en door gans Arabië heen de naam van de meest voortreffelijke heilige en vriend Gods.

‘Op de weg naar de hemel zie ik deze Abraham; en ik arme mens, kruip hem na. Ik zie hem niet, want hij is mij ver, ver voor, maar ik hoor allerlei van hem, wat onder de mensen roemenswaardig is. Nu ben ik zo blind als een koe, dat ik op Jezus Christus alleen niet zien kan, maar daar laat ik mij graag zo’n rechtvaardige en heilige man voor ogen schilderen. Als ik eens zo ver zal gekomen zijn, dat ik in de verste verte iets van deze man verkrijg, zo enige gerechtigheid en heiligheid van dezelfde aard, dan zou ik toch enigszins de moed vatten voor de zaligheid van mijn arme ziel!’

Zo denkt men: ‘ja, Abraham, die is beslist in de hemel! Daar komt nu een man naast mij staan, op deze weg naar de hemel, waar ik zo treurig neerlig, en van smart niet uit de ogen kan zien, en ik meen, dat ik weldra van de weg des levens zal uitgestoten zijn in de afgrond. Want ik heb niets van al datgene, wat ik van Abraham heb gelezen - daar treedt nu - een man naast mij en zegt tot mij: “Wij worden om niet gerechtvaardigd, uit Zijn genade, door de verlossing, die in Christus Jezus is.” (Rom. 3: 24).

‘Dat versta ik. Ja, en nee. De goede werken moeten toch aanwezig zijn! Er moet toch heiligheid des levens aanwezig zijn! Het moet er toch anders met mij uitzien, dan het er uitziet! God, de Heere belooft mij een hart van vlees, maar mijn hart is van steen! God de Heere belooft het toch: *Ik wil maken, dat u in Mijn geboden wandelt en Mijn rechten houdt en naar dezelve doet*; en ik moet mij schamen voor Hem te staan, ik sta van ver en waag niet mijn ogen op te heffen naar Hem, want hoe is mijn weg en mijn wandel! Daar lees ik nu in de Bijbel, en daar zie ik nu Abraham, de vriend Gods, zie, zó zou ik willen zijn!’

"Nu, mijn kind, daar wil ik u toch eens iets verhalen van Abraham, van deze vriend Gods."

"Dat is immers onze vader!"

"Ja, van deze, onze vader, wil ik u iets verhalen. Wat meent u, deze Abraham, heeft hij in zijn leven wel iets gezocht?"

"Ja, dat heeft hij voorwaar!"

"Wat heeft hij dan gezocht?"

"Nu, hij heeft gezocht in overeenstemming te zijn met Gods wet; hij heeft die werken gezocht, welke God beveelt; hij heeft heiligheid des levens gezocht, voor God oprecht te wandelen."

"Dat geef ik u toe!"

"Doet u dat ook niet?"

"Ach, wat zou ik? Nee!"

"Denk eens na, weent u dan niet wel eens in het verborgene voor God? Zou u dan niet van uw verdorven vlees en bloed bevrijd willen zijn? Wanneer u dan ook niet ziet, dat het bij u ware ernst is, is het u nochtans geen ernst, om dat voor u te vinden, dat u zonder vlek of rimpel voor God mocht wandelen op de weg ten hemel?"

"Ach, u vraagt mij, maar ik kan mijzelf niet vertrouwen! Ik lees ervan, dat men de zonde haten en ontvluchten moet, en ik weet niet, of ik haar haat of liefheb, of ik voor haar vlucht of haar zoek, ik weet niets meer!"

"Nu, wat hebt u dan gevonden?"

"Ja, hoe bedoelt u dat, gevonden, naar het vlees?"

"Ja, naar de Geest, daarvan verstaat u niets, maar naar het vlees, wat hebt u gevonden, waarop u zich met hart, geweten en verstand zou willen leggen? Dus naar het vlees. Nog eens: wat hebt u gevonden, waarop u zich met uw hart en geweten, met uw verstand, kunt leggen?"

"Ja, er is een tijd geweest, toen vond ik veel, toen kon ik de zonde, zo te zeggen, wegblazen, toen kon ik doen, wat ik wilde, toen kon ik van hart vrolijk zingen van genade en barmhartigheid, toen ging het van kracht tot kracht, van overwinning tot overwinning!"

"En wat vindt u nu?"

"Niets meer! Ach, God in de hemel, niets meer!"

"Is dan niets meer voorhanden in de hemel?"

"Ja, er mag van alles zijn, maar ik kan het niet grijpen, ik kan het niet vasthouden, niet geloven! Ik moet toch heiligheid hebben, ik moet toch werken hebben! Ik moet toch het bewijs hebben voor God, moet het bewijs in handen hebben, dat ik gerechtvaardigd ben!"

"Daar willen wij toch eens de geschiedenis van Abraham opslaan. Zeg mij eens, welk bewijs heeft Abraham gehad naar het vlees? Welk bewijs heeft hij gehad in handen? Wat heeft hij verkregen?"

"Wat hij verkregen heeft? Ik denk toch dat hij alle mogelijke werken en alle heiligheid heeft gehad om ze aan de Heere God te kunnen overleggen!"

"Dat denkt u; nu, goed, ik laat u deze gedachten! Dan zeg ik, dat Abraham alle roem heeft. Is Abraham een brave man geweest, is hij een goede man, een lieve man geweest, is hij een geduldige, een man vol heldenmoed, een lankmoedige, een vrome man geweest, noem mij alles samen - dan heeft hij alle roem, zo zeker als hij, die vriendelijk met de mens omgaat een andere roem heeft dan een dwingeland; zo zeker als de redelijke, kuise, zuinige, zachtmoedige, geduldige alle roem vooruit heeft in stad en huis tegenover de onkuise, ongeduldige, heerszuchtige buurman. Dat is roem voor mensen! Maar zie, daarom gaat het toch niet, doch hierom: hoe heb ik een goed geweten voor God? Hoort nu: roem heeft Abraham gehad voor mensen, wanneer hij uit de werken gerechtvaardigd is, maar daarmee heeft hij geen roem bij God.

"Wat, heeft hij daarmee geen roem bij God? Ik meen, daarmee had hij wel alle roem!"

"Nee, daarmee had hij bij God volstrekt geen roem, want wanneer hij nu ook geweest is, zoals de oosterlingen ook nu nog van hem beweren: rechtvaardig, braaf, waar, kuis, matig, geduldig, lankmoedig, dan heeft hij volstrekt niets meer gedaan dan zijn plicht, dan heeft hij slechts gedaan, wat de wet eist. En hij zal het ook niet volkomen gedaan hebben, er zal menig stuk daaraan ontbroken hebben. Dat kunt u ook wel lezen over Abraham."

Wij willen toch eens zien, hoe het bij Abraham staat met zijn roem. Toen Sara tot hem sprak: 'Lieve Abraham, ik ben onvruchtbaar, er komt geen zoon, en toch is hij ons beloofd, ga in tot de dienstmaagd, dat ik uit haar gebouwd worde!' Toen ging hij werkelijk van de enige vrouw des huizes weg, tot de slavin! Was niet alle roem daarmee verdwenen? Maar ik wil met u nu eens niet redeneren: wilt u mij van Abraham een bewijs geven, dat hij roem had bij God, dan slechts uit de Heilige Schrift (zie vers 3). De Heilige Schrift kan alleen beslissen, hoe Abraham gerechtvaardigd is geweest bij God, dat kunnen mensen niet, dat kunt u ook niet met uw begrippen van deugd en goede werken, al had u de mooiste spiegel van goede werken voor u. De Schrift moet beslissen. Wat zegt nu de Schrift? De Schrift zegt, *dat Abraham geen werken gehad heeft, volstrekt geen*. De Schrift zegt, *dat hij geen gerechtigheid verworven heeft of verdiend*. De Schrift zegt, *dat hij met al zijn zoeken*

niets gevonden heeft naar vlees, dat hij geen steun, geen gedachte aan steun in al zijn doen gevonden heeft. De Schrift zegt, *dat hij iets Anders, wat hem niet eigen was*, wat hijzelf niet verdiend en verworven heeft, dat hij onwaardig was, dus verkregen heeft - dat het hem toegerekend is.

‘Toegerekend?’

Ja, Wanneer ik u iets toereken, dan hebt u dat niet betaald, dat hebt u niet verworven; dan hebt u iets anders, dat ik u toerekenen moest, namelijk zonden en goddeloosheid. Wat toegerekend wordt, dat is geschonken, dat komt volkomen alleen uit het hart tevoorschijn van hem, die toerekent. Nu, zeg mij toch, wat zegt de Schrift, dat Abraham gedaan heeft, dat hem daarna de gerechtigheid geschonken is, dat zij hem is toegerekend? Ik bid u, wanneer ik iemand iets toereken, dat gaat zo toe: Iemand heeft een schuld, maar kan die niet betalen, nu neem ik die schuld op mij en betaal voor hem en geef hem dan de kwitantie, alsof hijzelf alles betaald heeft. Daar heeft hij immers niets gedaan, volstrekt niets, dan alleen, dat hij de kwitantie aanneemt. Daar neemt hij echter de kwitantie aan als failliet, als één, die niet kan betalen, dientengevolge als een schuldenaar, als een goddeloze, - want schulden maken is altijd goddeloosheid, want een mens kan niet in zulke verlegenheid zijn, dat hij niet een Almachtig God en Ontfermer zou hebben - ik spreek uit ervaring! Daar behoeft hij geen schulden te maken, maar hij moet de levende God aanroepen en zijn lichaam, goed en have, kisten en kasten en alles aan de Heere overgeven, dan zal Hij gebed verhoren, dat zal hij ervaren.

Een mens behoeft geen schulden te maken, dat is: *een mens behoeft niet te zondigen*. Er is genoeg kracht in de opstanding van Christus, om voor God heilig te leven en de zonde in waarheid te mijden. Maar, daar hebben wij het! Dagelijks struikelen wij in menig stuk en kunnen geen gebod Gods recht houden! Dus ... toerekenen! Nogmaals: waarvandaan heeft Abraham dan nu gerechtigheid, wanneer hij een kwitantie ontvangen heeft, dat een Ander voor hem betaald heeft, wanneer hij dus voor zijn schuld niet zelf gewerkt heeft? Het staat immers geschreven, dat het hem is toegerekend! Dan heeft hij het immers niet verdiend en verworven; dan heeft hij het met zijn handen, met zijn hart, met zijn goed voornemen niet tot stand gebracht, maar het is hem als het ware bij nacht en nevel in het huis en in het hart binnengedragen. Nu, wat heeft hij dan gedaan? De Schrift zegt: ***Abraham geloofde God.***

Wat blijft er nu, u zoekt, en hebt gevonden en vindt naar vlees niets. Uw geweten klaagt u aan, dat u tegen alle geboden Gods zwaar gezondigd en geen daarvan onderhouden hebt. Wat blijft er nu? Waar rechtvaardigheid komt, daar is van tevoren goddeloosheid; waar rechtvaardigheid u toegerekend wordt, daar is het louter genade en gave. Wat blijft er? Wilt u meer hebben dan Abraham? Die had niets; voor God had hij niets! Of ook in het hele oosten Abraham als een rechtvaardig man werd geprezen, ik vraag er niet naar; ik vraag: *wat had hij voor God?* Niet volgens een menselijk gericht.

Voor God - wat blijft u? Wilt u iets anders hebben dan Abraham?

‘Ja, maar bewijs mij, dat Abraham niets had!’

Dat bewijs ik u uit de Schrift! Daar staat: ***En Abraham geloofde God en het is hem toegerekend tot rechtvaardigheid.*** Toen heeft hij dus niets gehad dan het geloof.

Nu, wat is dat dan: "hij heeft geloofd?"

Dat wil zeggen: hij heeft afgezien van alles, wat hij gezocht heeft en wat hij toch niet heeft gevonden. Hij heeft zijn verschrikkelijke goddeloosheid gezien, dat hij zich opmaakte om te zoeken waar het niet was en nu stond hij daar voor God als een goddeloze, als een schuldige, verdoemeniswaardige, als één, die naar de hel moest, als

één, die niets had - zo stond hij daar voor God. Zou hij daar nu te hoogmoedig zijn om het geschenk aan te nemen? Moest hij te trots zijn om de kwitantie aan te nemen, die een ander betaald had? Zou hij zeggen: Nee, dat is te veel, laat mij nog een weinig werken! Laat mij nog een weinig in mijn onreinheid, ik wil zien, of ik toch nog mijzelf kan reinigen! Laat mij nog een tijd lang arbeiden, dat mij om zo te zeggen het bloed uit de nagels spat, of ik niet toch nog mijn schuld betalen kan?

Weg met zulke duivelse hoogmoed, en de Heere Jezus ontferme Zich over ons, opdat wij de kwitantie, dat alles betaald is, aannemen met het gebed: "*Genees de dorre hand des geloofs!*" Amen.

4. De toerekening zonder de werken

Geliefden.

Wij willen onze betrachtning van heden voormiddag met elkaar vervolgen. Wij slaan daarom op Romeinen, hoofdstuk 4: 6 tot 8:

Gelijk ook David de mens zalig spreekt, welke God de rechtvaardigheid toerekent zonder werken, zeggende: Zalig zijn zij, welker ongerechtigheden vergeven zijn, en welker zonden bedekt zijn; zalig is de man, welke de Heere de zonden niet toerekent.

De Schrift leert ons in de geschiedenis van de aartsvader Abraham, dat God slechts op zulke wijze de mens zalig maakt, dat de mens God gelooft. Van deze manier spreekt ook David, zoals Paulus hier betuigt. U weet, hij sprak hiervan in Psalm 32. Daar lezen wij: *Welgelukzalig is hij, wiens overtreding vergeven, wiens zonde bedekt is. Welgelukzalig is de mens, die de Heere de ongerechtigheid niet toerekent.*

Geven wij er goed acht op, dat hier sprake is van "zalig zijn", van de zaligheid. Wanneer wij in de 32ste Psalm lezen: "Welgelukzalig is hij", zo zegt dit "welgelukzalig" volgens het Hebreeuws: "welgelukzaligheden des mans".

Paulus de apostel legt dit "welgelukzalig" ook uit van zaligheid. Nu weet u, wat "zalig zijn" is. Zalig worden, zalig zijn, verstaan wij daarvan, dat wij bij God in genade opgenomen zijn en bij ons sterven in genade opgenomen worden, zoals wij dan ook plegen te zeggen: deze of gene is zalig gestorven; deze of gene is aldus een erfgenaam of erfgename der eeuwige zaligheid en heerlijkheid geworden.

Nu moet men hier zalig gemaakt zijn, om daar zalig te worden, hier God gevonden hebben als zijn hoogste Goed, om daar zich eeuwig over God als hoogste Goed te verheugen en Hem te genieten. Leggen wij dus alle gewicht op het woord "zaligheid"!

De zaligheid wordt hier beschouwd als een goed, dat de mens geschonken wordt, of, wanneer u wilt, als een toestand, in welke de mens zich bevindt. Nu vraag ik u, waar zoekt de mens zijn zaligheid? Hij zoekt zijn zaligheid en het houvast voor zijn zaligheid bij zichzelf, bij de schepselen, bij zijn werken.

De zaligheid bij zichzelf te zoeken, dat is de mens - ik zou haast zeggen - aangeboren, zoals de lust tot leven. Zoals de mens lust heeft te leven, en de dood schuwt, zo heeft hij ook lust tot zaligheid en deze bij zichzelf te zoeken en schuwt de genade. Vindt de mens het nu niet bij zichzelf, dan is hij ontevreden, vertwijfeld, kan, ja, wil de genade als genade ook niet aannemen, kan en wil niet het geloof alleen hebben. Zelfs wanneer ook de mens van geloof spreekt, dan wil hij toch het werk. Dat, mijn geliefden, is bij ons als ingeroest.

De Heilige Schrift spreekt alom van goede werken en gebiedt ook goede werken en wie niet de goede werken heeft, diens geloof is ijdel of dood. Maar tussen onze werken, welke wij graag God zouden willen brengen en die goede werken, welke God ons in Jezus Christus schept en ons erin zet, is een onderscheid als tussen de dag en de nacht, als tussen duisternis en licht. Onze werken kunnen wij aanschouwen, maar Gods werk in ons kunnen wij niet aanschouwen. Als de Heere God de gelovigen in Christus zet in 't midden der goede werken, als in een paradijs, daar heeft Hij dezelfde mens zó verootmoedigd, dat een zodanige van zijn werken afziet, op zijn werken zeker niet steunen zal noch kan; en zo voor zijn geweten, waar dit hem aanklaagt, er niets aan heeft. Het ziet er daarmee uit als met de Nazireërs. Wanneer namelijk deze tegen één gebod van het Nazireërschap gezondigd hadden, was hun ganse onthouding en de tijd, die zij aan hun Nazireërschap besteed hadden, verloren.

Zo weet ook degene, die God in goede werken zet, dat het alles alleen Gods werk is, wanneer hij iets goeds doet, dat echter al zijn goetdoen niet kan opwegen tegen een enige zonde. Ach, hoe verder men in het gebied der goede werken komt, of, dat ik mij zo uitdrukke, hoe meer vorderingen men in de heiliging maakt, des te meer leert men, wat men vroeger niet verstond, *dat men met zijn boze natuur zijn ganse leven lang te strijden heeft*, zoals een goede huisvrouw - wanneer zij aan het schoonmaken gaat, daar ziet zij vuil en stof, waar een ander meent, dat alles rein is.

Wie geen werken heeft, moet de vloek verwachten; wie zich geen moeite geeft voor de goede werken, moet verwachten, dat hij verdoemd zal worden als een luie dienstknecht. Wij weten, dat elk goed werk zijn loon met zich brengt en de mens maakt zichzelf en anderen zeer gelukkig - ik zeg allereerst zichzelf - wanneer hij zich vlijtig toelegt op de goede werken; want alle verkeerdheid maakt immers de mens zelf verkeerd en alles spat weer op de mens terug, wat hij aan de verkeerdheid begaat.

Zo heeft dus elk goed werk zijn vrucht. Een man, die vriendelijk is tegen de mensen, die dienstvaardig en braaf is en anderen helpt, die heeft immers in zichzelf daarvan een onuitsprekelijk geluk, dat hij volstrekt niet kent, die zelfzuchtig, gewelddadig en wreed te werk gaat.

Hiervan is echter geen sprake, dat een mens zich op aarde gelukkig zal bevinden, zoals - nogmaals - hij, die twistgierig is, opvliegend, verkeerd, onkuis, onzedelijk, zichzelf daarmee ongelukkig maakt en van de andere kant, wanneer men anders is, zo maakt men gelukkig. Toorn en tweedracht te mijden maakt een mens gelukkig. Men heeft zijn loon ervan.

Maar zoals wij dat geleerd hebben, dat God de goede werken belonen zal, zo zal Hij de boze werken even zeker straffen. Maar wat heb ik van dat alles! Dat is de vraag: *voor Gods rechterstoel, wat ik daar voor werken heb*. Ik kan Hem niets brengen, want het zijn alle Zijn eigen werken en niet de mijne. Waar is de mens die goed doet zonder daarbij te zondigen? Zie eens of u een minuut lang een vurig gebed kan richten zonder dat de hel u aanvecht met gedachten, die u doen sidderen!

Dus: voor de volzalige God zalig zijn in Hem, - waar komt dat vandaan? Nogmaals: dat men voor de volzalige God zalig is in God, vrijgesproken dus van elke vervloeking, dat bij God ook niet één stofje tegen ons is van toorn, maar dat bij God - dat is toch zaligheid! - alleen gedachten des vredes zijn, dat God werkelijk onze genadige Vader is en wij ons daarvan bewust mogen zijn, dat Hij Vaderlijk met ons handelt en handelen wil en dat Hij Zijn kind eindelijk eens tot Zich opnemen zal in Zijn huis. Dus het bewustzijn: wanneer ik hier vandaan ga, ga ik naar Vaders huis, en daar wacht mij mijn oudste Broeder, Die Zich niet geschaamd heeft, mij broeder te heten; hoe kom ik nu daaraan, aan zulke zaligheid?

Laat ons niet vergeten, dat wij allen op dit punt zeer zwak zijn. Wij lezen dat zo wel van de apostel Paulus, maar ach, wie kan het begrijpen? En wanneer hij het begrepen heeft, wie kan het vasthouden? Daarom moet het ons gepredikt worden. Ja, ik zou willen zeggen: ingestampt worden, opdat wij toch goetdoens moogen zijn in aanvechtingen, nood en bezwaren en voornamelijk tegen de dood, dat wij aan ons laatste uurtje niet met zorgen, maar met vreugde denken. En dat, wanneer wij aan God denken, wij niet een deksel of een plank voor ogen houden - dat, wanneer wij aan de hemel denken, het ons niet zo duister wordt. Voor wie is de zaligheid?

Dat moeten wij aan de Schrift, dat moeten wij aan Gods Woord vragen! Dat kan ons het verstand niet zeggen, dat komt in onze gedachten ook niet op. En het hart? Ach, dat weigert deze troost aan te nemen! Dat kunnen wij bij ons niet zoeken en wanneer

wij het zoeken, vinden wij het niet. Dat moeten wij zoeken buiten ons, in de Schrift. Wij kunnen ons niet daarop verlaten, wat ons hart zegt, wat de Paus predikt, wat mensen beweren, maar wij moeten deze grond onder de voeten hebben: dat spreekt God! Dat spreekt de Heere door Zijn profeten en apostelen. Voor God kan ik alleen bestaan met dat, wat uit Gods mond gegaan is en gaat.

Nogmaals: wat is de zaligheid? Dus, wie is zalig? Wie wordt zalig? Nu zegt de Schrift: *de zaligheid is alleen van die mensen, die God de rechtvaardigheid toerekent zonder toedoen der werken.*

Maar alle mensen, hoofd voor hoofd, zijn onzalig, hebben aan de zaligheid niets, die daar omgaan willen met werken. Ik en u, wij hebben de zaligheid niet, wanneer wij haar zoeken bij onszelf. Alle mensen worden door de Schrift uitgesloten en alleen die mens wordt als erfgenaam der zaligheid genoemd, wie God rechtvaardigheid toerekent, zonder toedoen der werken; - dus alleen die mens, die geen werken heeft, niets bij en van zichzelf kan aanwijzen, ook niet wil aanwijzen, terwijl hij zichzelf verdoemt en zich aanklaagt, dat hij met al zijn werken niets deugt.

Dus tot de zaligheid heeft een zodanige niets bij te brengen; al zijn werken hebben volgens de Schrift daar niets bij te doen. God vraagt hier, in het stuk der zaligheid, waar Hij een mens de zaligheid schenkt, niet naar werken. Hij heeft gesproken: "Zo Mij hongerde, Ik zou het u niet zeggen; want Mijne is de wereld en haar volheid!" (Ps. 50)

Dus niet eens één gedachte aan werk, niet eens het goede voornemen van het hart, niet eens berouw - wat wij zo berouw noemen - niet eens ons gebed, niet eens ons hart van vlees, niet eens onze verbrijzeling, niet eens onze tranen richten iets uit!

Of waarachtig berouw, of een verslagen gemoed ertoe behoren, dat is een andere vraag. Maar de mens, die God rechtvaardigheid toerekent, heeft deze dingen en heeft ze niet. Hij ontvangt ze wel, maar of een ander mij ook zegt, dat ik een berouwvol en verslagen gemoed heb, ik vind het zelf anders, ik weet van mij niets anders dan dat ik niet goed ben en een hard hart heb! En wat helpt mij tenslotte alles, ik kan er mij toch niet op verlaten! God wil het ook niet hebben. Wat er misschien in het verborgene goed aan mij is, dat is Zijn genade. Maar dat het aanklagende geweten tot stilte gebracht worde voor Gods rechterstoel, daar heeft het zichzelf aanklagende geweten niets op te wijzen; en de Schrift eist ook niets, maakt geen voorwaarden: wanneer, wanneer - dan, dan! De Schrift zegt eenvoudig: *die mens alleen en geen andere is zalig, heeft de zaligheid* - of hij nu ook niet een enig werk of ook zelfs niet slechts een gedachte aan werk heeft, hij moet ze ook niet hebben - *die mens alleen is zalig, aan wie God rechtvaardigheid toerekent.* Dat is dan de rechtvaardigheid, welke voor God geldt.

Nu zei ik echter in het morgenuur: wanneer God komt met Zijn rechtvaardigheid, dan vindt Hij slechts het tegendeel, dat is: goddeloosheid. Waar Hij rechtvaardigheid toerekent, is niets aanwezig dan een goddeloze. Daarvan moeten wij leven, daarop moeten wij leven, zolang wij hier beneden op de pelgrimsreis zijn en zeker ook in ons stervensuur. Dat u het dan wel mag verstaan en ter hart nemen: de zaligheid ligt er, maar zij ligt buiten mij! Wanneer ik dus de een of ander zou willen vragen om enige rijksdaalders of om enige honderden rijksdaalders, naar uw vermogen, dan zal u mij antwoorden: die wil ik u graag geven, ik heb ze wel, maar niet hier, ik heb ze niet op zak, maar thuis, in de kast. Dat is dus: niet in mij of aan mij, maar buiten mij; immers, thuis in de kast. Wil u dus de goedheid hebben met mij naar huis te gaan, dan willen wij ze halen! Zo is het met de hele zaligheid gelegen!

God kent en *reken*t een mens de zaligheid *toe*. Wanneer ik een mens iets toerekenen moet, dan heeft hij dat niet, wat ik hem toereken, maar ik houd hem daarvoor, zeg van hem, dat hij dit is. Wanneer de duivel van de een of ander zegt: dat is een goddeloze! antwoordt God: *dat mag zo zijn, maar Ik houd hem naar Mijn welbehagen voor een rechtvaardige!* En wanneer de duivel nog verder tegenspraak daartegen verheft, zegt God: *Ik kan met Mijn schepsel doen, wat Ik wil.* Zo zit dus in het begrip der toerekening dit: het is niet aanwezig, de mens is het niet, de mens is niet een rechtvaardige, maar een goddeloze. Echter, God houdt hem ervoor! En dat niet alleen, maar Hij schenkt hem ook rechtvaardigheid, zodat hij dus een Andermans goed in zijn bezit heeft.

Er schijnt mij toch iets raadselachtigs in dit vergeven te zijn. Zonde vergeven, dat is: zonde wegdragen van iemand, zó wegdragen, dat God een Ander verordineert, op Wie Hij alle zonde werpt, zoals geschreven staat: *Wij keerden ons een iegelijk naar zijn weg, doch de Heere heeft ons aller ongerechtigheid op Hem doen aanlopen.* Zo is dus zonde wegnemen: zonde wegdragen, op de Borg leggen, op het Lam Gods; en zó is het dan rechtvaardigheid. En wanneer het heet: "bedekken", dan is immers niets meer aanwezig wat afschuwelijk is, het wordt echter bedekt voor de ogen van God, dat Hij als het ware Zelf een kleed erover werpt, en des mensen zonde niet wil zien.

Nu, het schijnt ook raadselachtig te zijn, hoe God zonde bedekt en de mens leven laat, want volgens de wet worden voor de rechter de daden bedekt, de mensen zelf echter gestraft; hier echter is de mens zalig! Dan komt er zeker zo'n gedachte op, hoe God dan de zonde bedekt of waarmee Hij de zonde bedekt? Ja, waarmee wordt de zonde bedekt?

Is dat niet Jezus' bloed en gerechtigheid? Is dat niet het erekleed alleen, dat Hij ons verworven heeft? Zo zingen wij:

*Ik zal (...) des Heeren daân,
 Waardoor wij zoveel heil verwerven,
 Elk tot Zijn eer, doen gadeslaan.* Psalm 118

En omwil van deze werken, omwil der volkomen gehoorzaamheid, omwil der rechtvaardigheid, welke Christus aangebracht heeft, spreekt de Rechter de zondaar vrij van schuld en straf en verklaart hem rechtvaardig. En daar Hij hem rechtvaardig verklaard heeft, rekent Hij hem geen zonde toe. Wanneer een zonde aanwezig zou zijn, die Hij hem toerekende, dan rekende Hij hem de rechtvaardigheid niet toe, maar wanneer Hij hem de rechtvaardigheid toerekent, rekent Hij hem geen schuld, geen zonde toe! Amen.

5. Abraham gaf God de eer.

Wij moeten de ernst van het ogenblik niet uit het oog verliezen.² Het staat in het boek van de raad Gods, wat morgen of overmorgen zijn zal, maar dit is zeker, dat, waar God het van de ene kant niet heeft laten ontbreken aan de uitbreiding van Zijn heilig woord, daar is de duivel ook niet rustig geweest, maar heeft alles geboden om het stille beekje in de weg te treden, het stille beekje van het woord Gods, om met de voet het òf te vertreden òf drassig te maken.

Ik heb vaak gezegd, alles heeft in deze wereld spoedig plaats. Vol spoed is de mens, tijd verliezen wil hij niet, kan hij niet! Geld moet hij krijgen! De mens - hij heeft bevolen spoorwegen te maken en bergen zijn gemaakt tot dalen en dalen tot bergen. Vol spoed is de mens met de telegraaf om van uur tot uur een blad of blaadje in de stad te werpen met het bericht, wat in Weenen, Parijs of Turijn is besloten.

Ik heb u reeds vele malen gezegd: de Heere is ook vol spoed. Weldra komt Hij, dat Hij kome tot Zijn tempel, aan Wie niemand denkt. Alles is vervuld van een aardse keizer, van aardse kerkvorsten, van koningen en leger, en nu ook bovendien daarvan, wie zal uittrekken en wie niet.

Het is het Evangelie niet eigen, iemand angst aan te jagen, maar te prediken: *de harten opwaarts!* Het staat in de hand Gods, hoeveel gehuwde mannen heden of morgen bevel ontvangen uit te trekken en zij kunnen dan vrouw en kinderen en weefstoel achterlaten.

Wat is te doen? Kranten lezen? En dan in de kranten nazien, hoever het komen zal of het morgen misschien weer beter zal gaan? En ondertussen in zijn dagelijkse gang voortgaan? U hebt het gelezen, hoe de mensen het gemaakt hebben toen Sodom en Gomorra ondergingen; u hebt het gehoord, hoe het met de eerste wereld gegaan is, toen de zondvloed kwam en u hebt er ook iets van vernomen, hoe het met de machtige stad Gods, Jeruzalem, gegaan is. Dat is ons mensen eigen: zolang de vloed niet ons onmiddellijk treft, wanen wij ons zeker.

Wat nu? Gaat het de mens goed. Ja, dan is hij rustig en wanneer hij rustig is en het gaat hem slecht, dan is hij versaagd. Lees ik niet in de Openbaring van Johannes een gezang van hemelse vreugde, dat de ganse hoofdstad der wereld overhoop is geworpen?

Dan zou ik bloed willen wenen, of het misschien Gode behagen mocht, het zwaard nog in de schede te houden, of dat het Hem nog behagen mocht, dat niet, zoals vroeger is geschied, het Duitse bloed in zeer veel stromen moest vloeien. Mocht u toch daartoe opwekken, dat u ontwaakt, dat jong en oud, dat kind en grijsaard ontwaken!

Dat heeft de geschiedenis geleerd, er zijn meermalen slechts twee of drie vrouwen geweest, die hebben tenslotte meer vermocht dan keizer Napoleon, dan de keizer van Oostenrijk en nog een andere mogendheid. De mogendheid ligt niet in de zichtbare macht; de macht ligt niet in Parijs, niet in Wenen, niet in Berlijn, niet in Sint Petersburg. De Heere Jezus geeft deze macht aan Zijn broeders en zusters, die hebben te beschikken over hemel en aarde.

Wel heeft Hij de overheid het zwaard in handen gegeven, dat geeft de Heere aan Zijn uitverkoren gemeente niet, maar Hij geeft haar het wierookvat om tussenbeide te treden tussen de levenden en de doden, of het de Heere toch nog behagen mocht, het arme volk nog genadig te zijn, dat niet een stroom van het bloed der mensen, maar de

² In 1859 uitgesproken, toen een algemene Europese oorlog dreigde. Red.

stroom van het Goddelijk, eeuwigblijvend woord zijn loop hebbe. God heeft telkenmale de Zijnen, die verstand hebben van wenen en gebed, die met God worstelen, en dezen legt Hij het op de hand.

Maar is gesterkt geweest in het geloof, gevende God de eer. Hoofdstuk 4: 20b

Abraham geeft God de eer. Laat ons God de eer geven en aan geen zichtbare macht, welke dan ook, hoe zij ook mag heten! Laat ons God de eer geven en niet aan menselijke rechten en niet aan een zwaard, dat in één oogwenk kan verbroken worden. Geven wij God de eer, allereerst dus, dat wij dit voor waar en zeker houden, dat God doden levend maakt. Dat Hij dingen, die niet zijn, tevoorschijn roept, als waren zij en dat wij van hart geloven, dat Jezus Christus opgewekt is van de doden. Behoort dat dan in het staatkundig leven thuis? Ja, juist dit! Daarvan weten weliswaar alle staatsmensen niets, maar juist dat behoort in het staatkundig leven, niet in de kerk alleen, maar in de gehele wereld! Jezus Christus, Hij is Koning en opgestaan van de doden! Al de machtige koninkrijken, die daar optrekken met voetvolk, ruitery, geschut, met alle macht gewapend, de vorsten en koningen, zij zijn allen in Zijn doorboorde hand. Hij doet met de kinderen der mensen wat Hij wil.

Wij moesten toch in de gemeente Gods de 33e Psalm niet tevergeefs zingen, bidden en als eigendom bezitten. Maar dat vergeten wij zo licht en menen, dat Jezus Christus opgestaan is van de doden, dat hoort thuis op het Paasfeest, daar zij zo één of twee dagen in het voorjaar om daar aan te denken. Maar dat is een feit, dat is geschied, dat gaat door tot op de jongste dag, dat Hij is opgestaan van de doden, dat Hij leeft, dat Hij nabij de Zijnen is, gelijk Hij gesproken heeft: "Ik ben met ulieden al de dagen tot de voleinding der wereld."

Ik leg er echter nadruk op, dat onze Heere Jezus Christus opgestaan is van de doden; niet daarop, dat Hij is opgevaren ten hemel en dat Hij zit ter rechterhand Gods, maar daarop nog meer, dat Hij opgestaan is van de doden.

Laat ons God de eer geven; en bij wat nu komt, in gedachten houden: Jezus leeft en is opgestaan van de doden. Abraham had een belofte, dat hij de vader van vele volkeren zou zijn. Deze belofte ontving hij naar genade; hij had haar niet verdiend met zijn werken, hij ontvingen volkomen voor niets, omdat God haar hem geven wilde. En Abraham geloofde deze belofte, geloofde als goddeloze, als zondaar, als een voor God verdoemeniswaardige en vervloekte.

De belofte, die God aan Abraham heeft gegeven, is een belofte, die ook ons aangaat, de belofte namelijk der erfenis van vergeving der zonden, de erfenis van het eeuwige leven. Laat ons slechts daaraan vasthouden, dat wij God daarin de eer geven: vergeving van zonden - wanneer slechts onze zonden ons in waarheid smart en leed veroorzaken en wij verlossing van zonden zoeken - de vergeving onzer zonden staat vast! Daarvan kunnen wij zeker en verzekerd zijn, want als het in de hemel geen uitgemaakte zaak was, was Jezus in het graf blijven liggen. Hij is echter opgestaan van de doden en de dood heeft Hem niet kunnen houden. Zo is het bewijs geleverd, dat Hij volkomen rechtvaardig geweest is, dat Hij volkomen betaling voor de zonde gebracht heeft, zoals geschreven staat: *Hij is overgeleverd om onze zonden en opgewekt om onze rechtvaardigmaking.*

Wil ik nu weten, dat mij mijn zonden vergeven zijn, dan heb ik allereerst naar het kruis te kruipen; wil ik het echter nog meer weten, dan heb ik te gaan tot het lege graf; ligt Hij niet meer daarin, Die voor onze zonden is gestorven, dan is de volkomen

betaling geschied. Is Hij uit het graf tevoorschijn gegaan, dan is Hij rechtvaardig en wij, die geloven, zijn rechtvaardig in Hem.

Zie, óf oorlog óf vrede, laat ons dat voorlopig eens hetzelfde zijn; maar dat is de hoofdvraag voor ons, dat wij vergeving van zonden hebben. Zeker, als kind,³ toen was het mij onder al het wapengekletter nooit benauwd. Onder al de geweren en kanonnen, onder al de kogels niet. Ik was daar als kind nooit angstig onder. Ik heb een deel mede daarvan beleefd, maar ik was een kind. Toch was ik daarvan verzekerd: *Oranje komt terug!* Daar hield ik mij aan. Wie nu vergeving van zonden heeft, gaat als een kind er tussendoor en is daarvan verzekerd: *zij kunnen mijn Jezus niet doden, zij stoten Hem nooit van de troon!*

Wil Hij Zich wreken en straffen, zo doet Hij het, wil Hij de ootmoedigen helpen, zo doet Hij het. En verootmoedigt zich een koninkrijk onder Zijn machtige hand, dan helpt Hij het en al had de koning ook slechts nog een plank onder zijn voeten, en verder niets van zijn hele land!

Dus men gaat als een kind tussen deze dingen door, wanneer met het ene heeft: *vergeving van zonden*. De volle verzekerdheid der vergeving van zonden ligt in de opstanding van Jezus Christus, en wij geven God de eer, wanneer wij daar nu eens eerst mee beginnen.

Wil het toch bewaren, broeders en zusters, God zij ons genadig en helpe ons, Hij helpe de arme stad Elberfeld door Zijn barmhartigheid. Maar zou eens het bevel komen, dat het nog verder gaat, dat ook de landweer moet uitrukken, en vrouw en kind achterblijven - dat dan daaraan gedacht worde, dat het eerste is: *vergeving der zonden!* Ja, daar is men niet zo gemakkelijk mee klaar! Daar zijn oude zonden en nieuwe nood en dan heeft men wel de vragen van de Catechismus geleerd als kind, maar nu, in de nood, wil het niet uit het hart tevoorschijn. Frank en vrij echter het te belijden, dat is de waarachtige aard der kinderen.

Nu komt het andere, ***dat men God de eer geve, daarin, dat God de belofte gegeven heeft van de erfenis van het eeuwige leven.***

Wij kunnen niets meer doen met al het geld, dan eten, drinken en ons kleden. Al het overige is eigenlijk van dien aard, dat of een grote of een kleine duivel daarop zit, en wanneer niet de almachtige genade achter iemand heen is, en de engel komt en jaagt de duivel van de zak weg, waarin de ene meer, de ander minder heeft, dan krijgt de duivel op het eind de mens toch nog.

Jezus Christus is opgestaan van de doden, dus is de erfenis aanwezig. Aan Abraham heeft God de erfenis gegeven, en hij werd gesteld tot een erfgenaam der wereld, zijn zaad werd gesteld tot een erfgenaam der wereld. Christus werd gesteld tot een Erfgenaam der wereld. Christus is gestorven, dus is de Erfgenaam gestorven - deze is de Erfgenaam; dat wisten wereld en duivel niet - de Erfgenaam, die voor ons kwam als Borg, schenkt ons in Zijn dood zo'n testament, dat wij erfgenamen zouden zijn en mede-erfgenamen van Jezus Christus, zodat alles, wat Christus heeft, het onze zal zijn.

Nu, dat gaat ons voor de wereld hier beneden in zover aan, als God aan een ieder een stukje land geeft, dat hij het zal bebouwen of bewonen. Wanneer een koning of keizer een groot land in zijn bezit heeft, heeft hij beslist toch nog niet veel; in de hand dragen kan hij het niet, het overzien kan hij ook niet. Maar dat is zeker, hij kan het niet mee in het graf nemen, hij kan niet eens bepalen, waar hij begraven zal worden. Hij mag zich

³ Onze schrijver was in 1803 geboren. Red.

een prachtig grafmonument bouwen en het versieren, zoals hij wil. Meent hij, dat hij zou sterven en als een keizer begraven worden te Parijs, dan wordt hij ver, ver weg gebracht op een eenzaam eiland, daar kan hij sterven! Wat kan ons in de grond der zaak ontnomen worden, wanneer wij zoveel verborgen schatten in ons bezit hebben, dat zij niet weg te dragen zijn? Is dat dan niet het geval? Aan Zijn arme broeders heeft immers de Heere Jezus de hemelen der hemelen nagelaten met alle ons begrip te boven gaande heerlijkheid. Dat is nooit in des mensen hart opgekomen, wat God bereid heeft voor degenen, die Hem liefhebben.

Laat ons God de eer geven, dat wij het Evangelie geloven. Wat baat het u, dat u dit alles gelooft? *Dat ik in Christus voor God rechtvaardig en een erfgenaam van het eeuwige leven ben.*

Zie, mijn geliefden! Dat hebt u nu niet alles in de praktijk, wanneer het u ook in het Evangelie gepredikt en aangeboden wordt en het over u heengaat, dan hebt u het niet in de praktijk. De ogen des Heeren zien naar het geloof. Ach, wanneer er niet honderdduizenden van hen waren, die daar spreken van de vergeving der zonden en van de erfenis van het eeuwige leven, en toch is geen woord daarvan in hun binnenste! - was dit bij velen waar in het binnenste - wij hadden op het ogenblik geen oorlog!

Wij moeten toch niet denken, wanneer wij iets van de oorlog geschreven zien, dat de oorlog er is, om de goddeloze Fransen te straffen, de goddeloze Italianen en Oostenrijkers, de goddeloze Pruisen enz., het gaat hier om het Christenvolk. De Heere komt, om Zijn dorsvloer te zuiveren en nu weet u, waar de oorzaak ligt - niet in Berlijn, in Londen, Parijs of Weenen. De Heere kwam eens op aarde: arm, klein en gering ligt Hij in de kribbe en veroorzaakt geen mens onrust. Hij heeft niets aan de mens te danken, niet eens de doeken en de dekens. Edik hebben zij Hem gegeven in Zijn grote dorst. En Hij komt met water en bloed, het stroomt Hem uit de zijde en het wordt gepredikt, niet in een hoek, en Hij, de grote God, geopenbaard in het vlees, wordt gerechtvaardigd, niet in de tempel te Jeruzalem, maar in de Geest.

Hij wordt gepredikt in de wereld, hoewel zij alles opbiedt, dat het niet vernomen zal worden. En Jeruzalem, Jeruzalem, de grote stad, - hoewel zij ook geworden is een Egypte en Sodom, waar onze Heere gekruisigd is, - zij bloeit weer op als nooit tevoren, totdat de Heere komt, en de belegering omsluit de stad. Zij vallen als leeuwen, de Israëlieten allen, zij vallen echter. Waar lag de oorzaak? Gepredikt werd hen *vergeving van zonden en de erfenis van het eeuwige leven*. Zij bleven echter zoals zij waren, terwijl zij dachten: dat hebben wij reeds lang, dat weten wij reeds, dat is een uitgemaakte zaak, wij zijn besneden, wij zijn gedoopt, wij zijn Joden, wij zijn Christenen!

Arme mensen! Ja, dat is het gemakkelijkste, wat u geboden wordt te geloven: *vergeving van zonden*, want zonden hebt u immers en werken hebt u niet - daar wordt het u dan gezegd en u voelt het branden van het vuur in uw hart - het wordt u gezegd: vergiving der zonden is in Hem.

Het is het gemakkelijkste wat u geboden wordt en toch ... u zult er alles voor willen geven, het leven in eigen hand te houden en alles wat u antwoordt, komt uit de dood - vergiving van zonden hebt u niet ervaren. Zo is het dan op het einde het zwaarste? Ja, het lichtste en toch het zwaarste! Wanneer het dan echter het zwaarste is, dan moet het eerste streven van het hart zijn: *Gode de eer te geven*. Hoe echter?

Zo, dat ik Hem niet tot een leugenaar maak. Heeft Hij Zijn Zoon gegeven? Ja of nee? Heeft Hij Hem aan het kruis laten slaan en Hem opgewekt van de doden? Ja of Nee? Zo staat dan vergiving van zonden vast voor u, voor mij, als wij maar zonden hebben.

Nu kunnen wij het niet aannemen. Zullen wij het nu in de lucht laten zweven of zullen wij ons geen rust of duur gunnen, totdat de dorre hand van het geloof geheeld is? Laat ons God de eer geven!

Geloven moet u, geloven kunt u echter niet - waag het toch in de Naam van de Heere Jezus Christus, wanneer het er om gaat en klem u aan het Woord vast. Het zij het eerste en het laatste bij ons: *vergeving van zonden te geloven*.

Het was voor Abraham geen lichte zaak te geloven; hij was reeds honderd jaar oud en bovendien was ook Sara al oud. Hij had weliswaar de nieuwe naam en zijn wettige echtgenote had ook de nieuwe naam, maar hij had toch de belofte nog niet. De heilige apostel getuigt echter van hem: *Abraham gaf God de eer*.

Nu, toen het er dan om ging, heeft hij God aangegrepen bij Zijn almacht, bij Zijn trouw, dat Hij toch niet liegen kon, dat Hij het toch was, die gezegd had: *uw zaad zal zijn als de sterren des hemels en als het zand aan de oever van de zee*. Dat wist hij toch, dat had God gesproken, dat wist hij zeker. Dat weet u niet zeker, of het waar is wat u leest: het is weer vrede! Of wanneer u leest: de Oostenrijkers zijn verslagen, of de Fransen, daarop kunt u zich niet verlaten. Maar u kunt zich er wel op verlaten, dat de duivel met zijn leger verslagen is, dat de dood gedood is en dat onze koning de gevangenis gevankelijk gevoerd heeft.

Laat ons God de eer geven, dat Hij ons moge barmhartig zijn, opdat wij de opstanding geloven. Wanneer de duivel erop losslaat, dan doet hij het om de hel vol te maken, dat duurt echter tot op de jongste dag. Wanneer echter God erop losslaat, dan zijn het Vaderlijke gesels en roeden.

Dat wij toch vasthouden aan de opstanding! Zo vreselijk kan de straf niet zijn, of de Borg is er, barmhartigheid is er telkens achter verborgen, ook voor een stad, ook voor een land. Van Zijn rechtvaardigheid in Zijn oordelen, hoe Hij Zich wreekt, na lang geduld Zich wreekt, hoe dan ook zelfs Zijn liefste en beste kinderen worden bezocht, opdat zij er zich nog eens aan herinneren, wat voor jaar en dag is gebeurd en zich verootmoedigen, daarvan hebben zij geen begrip. Van Zijn barmhartigheid, hoe Hij Zich later verheerlijkt in Christus, daarvan hebben wij ook geen begrip. Maar dat zij ons doel: *God de eer te geven, dat de erfenis van het eeuwige leven er is*. Al heb ik ook het land van mijn inwoning lief, geef er goed en bloed aan, toch heb ik een ander land; dan is mijn vaderland toch niet Nederland, Pruisen, Engeland, Frankrijk - mijn Vaderland is boven.

Dit, mijn geliefden, wilde ik u voorhouden, opdat wij onze tenten niet te vast opslaan in dit dal of waar wij dan ook mogen wonen, dat, wat morgen of overmorgen ook mag geschieden, wij ermede beginnen *Gode de eer te geven*. En wel dus allereerst: wij hebben het verdiend, alles verdiend! Wanneer dan voorts het schuldbboek wordt opengeslagen, dat men zich dan buige voor Gods strenge hand, totdat men licht ontvangt te geloven en te zeggen: voor mij, arme, is de kwitantie geschreven en voor mijn huis.

Voorts, te geloven en te zeggen, dat ik een andere erfenis heb, dan de schatten hier beneden zijn: *de erfenis van het eeuwige leven*.

En nu voorts: dat wij er boven komen te staan, hoe wij er ook onder liggen, dat wij er boven komen te staan, op de berg Golgotha. Daar kunnen wij dit schouwspel rustig aanzien, hoe men elkaar verslaat in Italië, wanneer wij op de berg Golgotha staan. En dan de hof binnengaan; daar, waar de zware steen op het graf is gelegd. Men wilde de Heere Jezus er niet uit hebben; dat wil de Paus nog niet, daarom zet hij de volkeren en

koningen tegen elkaar op, opdat Christus niet uit het graf kome. En dat willen zo vele pausen niet. Daar komen wij echter in de hof en zien - *de steen van het graf is weg*. En daar ontvangen wij de vriendelijke groet: "Vrede zij ulieden!" in de morgen en de vriendelijke groet: "Vrede zij ulieden" in de avond. Wie zal nu op het eind de overwinning behaald hebben? *Immanuël!* Amen.

6. De leer des Heils I. ⁴

Het kan de bedoeling van het Evangelie nooit of nimmer zijn, de zonde te bevorderen of aan de zonde de deur open te zetten. Integendeel leert het Evangelie ons, hoe men, door het geloof aan de vergeving der zonden in het bloed van Jezus Christus alleen, en door de kracht van Zijn opstanding, waarmee de God en Vader van onze Heere Jezus Christus krachtdadig werkt in de Zijnen, van de zonde, van de toorn van God en van het aanklagende geweten verlost wordt. Geen profeet, noch apostel heeft ooit geleerd, dat de zonde de weg was om genade te verkrijgen, of dat onze zonde eigenlijk de genade over ons deed komen, maar voor alle vermoeiden en beladenen, voor allen, wie hun zonden van hart leed zijn, is de rechte apostolische leer, de rechte evangelische troost deze: *waar de zonde meerder is geworden, is de genade veel meer overvloedig geworden* (Rom. 5:20).

Dat wil zeggen, hoe heviger en uitgestrekter het vuur was, des te groter en sterker waterstromen zijn er van node geweest om het te blussen. Gelijk nu water en vuur tegenover elkaar staan, zo staan ook genade en zonde tegenover elkaar. De genade bedekt niet alleen de zonde, maar zij teert die ook weg, delgt die uit, hoe zou het dan mogelijk zijn, dat de genade de zonde zou bevorderen of versterken? Indien u het zalige geloof hebt, dat u genade bij God hebt verkregen, indien u waarlijk de zoetheid der genade hebt gesmaakt, zo zal het u ook onmogelijk zijn de zonde te volbrengen. En indien u door de zonde overvallen wordt, en zij u voor een ogenblik onder de voet krijgt, zo roep aanstonds om genade, en Gods sterke hand zal u weer oprichten. Heeft de Heere Jezus door Zijn dood onze zonden niet mee in Zijn graf genomen en geheel begraven? Toen Hij uit het graf opstond, heeft Hij toen niet onze zonden in Zijn graf laten liggen? Laten liggen voor eeuwig! Spreek daarom vol vreugde: 'wat ik gezondigd heb, hebt U in het graf begraven, o mijn Heere en Verlosser; daarin hebt u het ingesloten en daar zal het ook moeten blijven!'

Daarom, o u allen, die treurt van wege uw zonden, zeg in het gebed: *'Lieve, genadige God in de hemel! O, laat mij van nu af met Uw Zoon gestorven zijn, opdat ik ook met Hem door genade moge leven. U alleen zijt waard gediend te worden, o laat mij de zoetheid smaken van Uw liefde en algenoegzaamheid, opdat ik van ganser hart aan de zonde de dienst opzeg. Ik wil zo graag Uw knecht zijn, o slaak Gij mijn banden, en laat mij vrede vinden voor Uw aangezicht, opdat ik dood, zonde en graf, tegenover uw genade als geheel machteloos beschouw. Verlicht U mijn ogen, opdat ik al mijn heil in Uw Heiland zien moge! Zo sterf ik zalig'*.

Aanstaande Woensdag, des namiddags, zullen meer dan 20 jongemensen voor de gemeente hun belijdenis afleggen. Doordien wij dan opnieuw een openbare belijdenis zullen vernemen daarvan, op grond waarvan wij zijn gedoopt, heb ik gedacht, dat wij voor heden in korte trekken met elkaar beschouwen, voor onze ziel ons voorstellen willen: *de leer des heils*.

Wij lezen hiervan in Romeinen, hoofdstuk 6: 17: ***Maar God zij dank, dat gij wel dienstknechten der zonde waart, maar dat gij nu van hart gehoorzaam geworden zijt aan het voorbeeld der leer, tot hetwelk gij overgegeven zijt.***

⁴ Onlangs vertaalden wij een leerrede over hetzelfde onderwerp; de nu volgende leerrede zal om haar bijzondere beknoptheid en helderheid onze lezers welkom zijn; 1870. Red.

Wij hebben in dit zesde hoofdstuk een nadere uiteenzetting, hoe het mogelijk is, dat een mens een zondaar is en dat hij aldus voor God rechtvaardig zij. Het antwoord daarop is: *Hij is voor God rechtvaardig door het geloof alleen, dat is uit genade door de verlossing, welke door Jezus Christus geschied is.*

Daar verheft zich dan het vlees, dat is de mens, die nu eens niet goddeloos zijn wil voor God en zegt: zo kunnen wij dan eens onze oude gang gaan en op de zonde blijven zitten om deze vrij te bedrijven en toch rechtvaardig zijn? Daar zet nu de apostel Paulus het in dit hoofdstuk uiteen, dat het er zo niet mee staat.

Dit zesde hoofdstuk heeft echter van menige oprechte bezwaar veroorzaakt, want waar iemand oprecht is, zegt hij: het is immers niet aanwezig, wat de apostel hier beschrijft. Dat komt daar vandaan, dat men niet vast is in de genade, niet vast is in de leer van de vergeving der zonden. Daarmee is het aldus gelegen: waar ik op het ogenblik zeg: zijne koninklijke hoogheid, de kroonprins, heeft Parijs reeds in zijn bezit - dan zeg ik daarmee geen onwaarheid. Dat ik het echter weet, dat dit waar is, weet ik niet daaruit, dat hij het werkelijk reeds in bezit heeft, maar uit andere overleggingen.

Deze leer der waarheid staat vast, onwrikbaar, niet zoals vlees oordeelt, maar voor God. Hoe echter vlees oordeelt, en voelt en gevoelt, dat is naar de opvatting der mensen waar, maar niet naar de waarheid Gods. Bij Hem staat het vast in waarheid, zoals onze tekst zegt: *Maar God zij dank, dat gij knechten der zonde waart, maar dat gij nu van hart gehoorzaam geworden zijt aan het voorbeeld der leer, tot hetwelk gij overgegeven zijt.*

Daar zegt nu het vlees: dat is immers niet waar! Ik *was* niet een knecht der zonde, maar ik *ben* een knecht der zonde! Nu, daar mag u gelijk hebben, wanneer u op Gods wet ziet, dan zult u belijden: *ik ben onder de zonde verkocht.* Maar u zult ook God gelijk geven, dat het waar is, wat in Zijn Evangelie staat, waar het Woord niet ziet op de wet om u te veroemen, maar op Jezus Christus, Die u vrijgemaakt heeft. Ziet u op Jezus Christus, dan zult u dit verstaan. Christus wordt u gepredikt, de leer wordt u voorgehouden, opdat u gelooft, dat u niet meer een knecht der zonde bent, en opdat u zich gehoorzaam aan het voorbeeld der leer onderwerpt, zonder voor het ogenblik nog te begrijpen, hoe dat kan waar zijn. Wij onderwerpen ons in zo menig opzicht aan de eerste beginselen van een kunst, houden ons daaraan en vinden dan in de ervaring later, hoe dat werkt, wanneer men zich aan het voorbeeld van een beginsel onderwerpt.

Verliest men nu het voorbeeld der leer uit het oog, zo staat men dan daar en is vertwijfeld, omdat men het niet gereed kan maken. Wij zijn zeer slechte leerlingen in de school van Christus. Zeer, zeer spoedig en altijd weer opnieuw stappen wij over de eerste beginselen heen en dan willen wij het zelf klaarspelen. Daar wordt echter niets uit. Daar staat de mens naakt en is ongelukkig en ziet zelf het mislukken. Maar welke moeite kost het, om de mens weer de eerste beginselen, het voorbeeld der leer in het hart te brengen, dat men zich van hart daaraan overgeeft!

Daarom, mijn geliefden, leggen wij opnieuw de grond, waarop wij bouwen, vertrouwen en een goed toeverzicht mogen hebben, dat men voor de Heere zich verheuge over Zijn wonderbare genade, hoe dat toch mogelijk is, dat, waar eensdeels zonde en dood en alle ellende ons omgeeft, wij van de andere kant toch en nochtans van zonde vrij gemaakt zijn en leven, en eeuwig zullen leven.

De Heere Jezus heeft voor Zijn hemelvaart tot Zijn discipelen gezegd: *Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde* (Matthéüs 28: 18). Dat is, dus: Ik maak zalig, welke Ik wil en verhinder alles, wat Mij in dit opzicht weerstaat. Ik doe in de hemel met de

genade Gods wat Ik wil, om haar te verheerlijken onder de mensen; en wat Mij wederstaat, zal te schande worden.

Voorts zegt onze Heere: *Doopt alle volkeren in de Naam des Vaders en des Zoons en des Heiligen Geestes.*

Wij nu, die als kinderen gedoopt zijn, hebben de heilzame leer van deze doop, waarmee wij op Christus' bevel gedoopt zijn, in onze jeugd vernomen en daar is dan door de ouders voogden of getuigen beloofd: *dit kind zullen wij in deze leer opvoeden.* Wanneer de kinderen tot hun jaren zijn gekomen, leggen zij dan voor de gemeente daarvan een belijdenis af. Welke belijdenis leggen zij dan af? Het is immers deze belijdenis: 'Christus, de Heere, is het alleen en Hij is het, op Wiens bevel ik gedoopt ben. Dus volgens Christus' bevel ben ik niet meer mijzelf, maar van de Vader in de hemelen, en van de Heere Jezus Christus, en van de Heilige Geest.'

Hoeveel kinderen begrijpen dit, wanneer zij hun belijdenis afleggen? Van twintig heeft nauwelijks één begrip hiervan.

Maar wat begrijpen wij ervan, die de belijdenis reeds jaren geleden hebben gedaan? Er wordt voortdurend gepredikt, en onze Heere Jezus Christus wordt moede noch mat, het de mensen voor te houden: u moet niet op uzelf zien, maar te horen wat de Heere Jezus Christus zegt: *Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde.* Daaraan moet ge u vast houden, wat Christus u heeft gegeven, het teken en zegel naar Zijn bevel. Want in leven en sterven hebben wij niet aan de duivel verantwoording te doen, ook niet aan de verdoemende wet, noch aan het aanklagende geweten, ook niet aan dat, wat wij voelen en ondervinden, maar aan de Heere Jezus Christus hebben wij verantwoording te doen. Hij is de Enige Rechter, Die komen zal op de wolken des hemels en dan zal het erom gaan: *hebt u Zijn woord in ere gehouden?*

Wanneer u nu echter een discipel van Jezus Christus bent geworden, en dus gedoopt bent, zo weet, dat u gewassen bent met het doopwater, het teken en zegel, dat u gewassen bent - het is immers geschied; dat u gewassen bent van al uw zonden door het bloed en de Geest van Jezus Christus, naar Zijn bevel en verordening. Hier kan ik er niet naar vragen, wat ik aan mijzelf zie, voel en ondervind, maar daarnaar heb ik te vragen: *Wat heeft de Heere Jezus mij van de doop gezegd?* Is nu de doop een handeling, die dagelijks herhaald moet worden, of één handeling voor het gehele leven? Voor het gehele leven. Dus volgens deze handeling bent u gereinigd, geheiligd, vrij gemaakt van zonden. Op deze grond mag de Catechismus en kan ik uw kinderen en u deze eerste vraag en antwoord van de Heidelberger Catechismus voorleggen en zeggen: daar, dat is uw schat.

Of u dat nu reeds ondervonden hebt of niet, neem het geschenk aan: 'u bent niet meer van uzelf, maar met lichaam en ziel van uw getrouwe Heere en Zaligmaker Jezus Christus, Die u gekocht heeft met Zijn bloed en u vrij gemaakt heeft van de slavernij der zonde en des duivels'. De leer moet herhaald en herhaaldelijk van ons behandeld worden opdat wij haar bewaren voor onszelf en in dit jammerdal des levens vaststaan, in het woord van de Heere Jezus Christus gefundeerd en geworteld. Wat blijft er anders? Wilt u het zoeken in uw gevoel, in uw verstand? Zzult u het vinden in uw oordeel, in uw werk? Er is niets aanwezig! Heden bent u heilig, morgen ligt u in uw onreinheid. Heden bent u vroom, morgen bent u goddeloos. Heden hebt u vrede, morgen ligt alles weer overhoop. Daar is geen houvast in dit leven, in vlees en bloed niet, alleen in het woord en in de weldaad van Christus Jezus.

Het woord van Christus brengt het u allereerst bij, dat u het weet, dat u zonder Christus niets kunt en zonder Zijn tekenen en zegelen geen toekomst hebt. Daarom

brengt Christus het u allereerst bij, hoe groot uw zonde en ellende is. Uw zonden nu, dat zijn dan uw bijzondere daden, waarover u zich te schamen hebt, heel verborgene, bijzondere en in het oog vallende, een ieder weet, waar hem de schoen wringt. Bij de zonde komt echter de ellende, zoals wij plegen te zeggen: "ach, welk een ellende", dat het niet ophoudt met het verschrikkelijk verderf van de mens met zijn boze aard. Daar zou men vaak willen menen, dat men verstandig en oud genoeg was en er lang over heen en dan kan men het ervaren, dat men de oude knecht blijft, en de oude, onervaren mens. Er is bij ons geen wijsheid waarover wij ons zouden kunnen beroemen tegenover onze zonden en dwaasheid.

Daar leert de Catechismus nu echter niet, hoe de menselijke natuur in het algemeen genomen, is; ook niet, hoe het er met mijn naaste uitziet, maar hij leert u en mij de belijdenis daarvan afleggen: *dat ben ik!* Nu, zie eens: Christus komt en spreekt: *Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde; gaat dan heen in de gehele wereld en doopt hen en onderwijst (maakt tot discipelen) alle volkeren!*" Welk een geweldige liefde! Verworpen door de mensen, schandelijk verworpen, aan het kruis geslagen, vermoord; Hij staat weer op en laat prediken: "Ik ben de Bezitter van hemel en aarde. Mijne is alle genade. Predikt dat aan de mensen, dat zij zich naar Mij wenden. Daar hebt u het water, neemt dat mee en doopt hen!"

Welk een macht tegenover de verdoemende wet, tegenover de toorn van God, tegenover vlees en bloed, tegenover aller mensen verkeerdheid. Maar moest dan het water zulke grote dingen doen? Nee, Christus woord doet het, Zijn genade. Wanneer een kind zo met enkele druppels water besprenkeld wordt, komt Christus met de druppels van Zijn bloed en besprenkelt daarmee de volkeren en de enkele personen. Welk een geweldige liefde! God verlene aan een ieder, dat hij zich slechts twee minuten per dag dit in het geheugen mocht brengen, mocht denken aan deze liefde van Christus! Ja, dan zou het weldra ophouden met het vele duivelse gedrag, want dan komt Christus met Zijn geweldige genade, met Zijn ruim, Koninklijk hart!

En nu, ken u zelf! Wat zegt de wet Gods? Hoe kent u zichzelf in het licht van de wet Gods? Spoedig is het antwoord van de lippen op de vraag: "Kunt u dit alles volkomen houden? Ach nee, ik ben veeleer van nature geneigd, God en mijn naaste te haten." Maar, dat zij een belijdenis *des harten*, maar dat houde men zichzelf voor waarheid! Haat tegen God, haat tegen de naaste! Mijn geliefden, wij kunnen het voor ons zelf niet geloven. Haat allereerst tegen God. Zo geheel naakt zijn, een bedelaar worden, zichzelf met al zijn doen dag aan dag verwerpen en verdoemen, daartoe behoort genade.

Maar dat is de eerste grond, opdat men aldus op de andere grond te staan zal komen, namelijk op de grond: *van alle deze mijn zonde en mijn ellende ben ik verlost en word ik verlost!* Ja maar, en nog eens ja maar; en zevenmaal een "ja maar". Zo luidt de waarheid: wilt u zalig leven en sterven? Zie toch goed toe, ten eerste hoe groot uw zonde en ellende is, en zie dan de tweede grond: hoe u van al uw zonde en ellende verlost zijt; anders hebt u rust noch vrede.

Wanneer u zich echter op de zee bevindt, en de zee woedt en bruist, u hebt echter een goede loods, een geschikte kapitein op het schip, dan lacht u over de stormwind en over de baren, hij zal het schip zeker door de woedende branding in de haven weten te brengen. Of ik ben door rovers gedwongen, geheel geplunderd en heb niets meer en men wil mij doodschieten, wanneer ik niet betalen kan, ik telegrafeer echter in de

eerste de beste stad aan mijn vriend, en na enige minuten is het geld aanwezig en ik lach over de banden en ik ben vrij!

Dus mijn ellende moet ik voelen en ondervinden. Mijn zonden en hoe groot zij zijn, dat moet ik ondervinden, dat moet niet ophouden en al ben ik oud en draag grijze haren, dat zal ook niet ophouden. Maar daarnaast zal ook niet de genade van Jezus Christus ophouden. Waaraan moet ik mij dus vasthouden? Ik zei zo-even: plunder mij uit, beroof mij, werp mij in de gevangenis, doe met mij, wat u wilt, ... ik telegrafeer mijn vriend en in korte tijd ben ik vrij; ik weet, dat mijn vriend geld genoeg heeft.

Zo wend ik mij ook tot mijn Vriend Jezus Christus. Bind en beroof mij dan maar, gij duivel; verdoem mij, wet en mijn arme geweten, de ganse wereld en alle vlees, ... ik heb een Vriend en Die heeft mij gekocht en verlost!

Zo moet u de eerste beginselen der leer vasthouden. Daar gelden dus niet onze woorden, maar Christus' woorden, niet ons gevoelen en wat wij vernemen en ondervinden, of wat in onze nieren of ons bloed steekt, en daaruit tevoorschijn komt, zoals wij het met smart ondervinden, maar Christus' woord geldt, Christus' leer en gezindheid.

Maar aldus staat het in dit stuk, dat men gelove. Ik zeg niet gevoel, maar geloof in de vergeving der zonde. Waar men nu van zichzelf belijdt: zo ben ik van nature, ik haat God en mijn naaste, daar zal aan de andere kant de genade zeker niet stilzitten. Ze zal krachtdadig werken door de Heilige Geest om de goede strijd te strijden. En als ik ook een slag verloren heb, hem nochtans niet op te geven, nooit en nimmer het vaandel eraan heb te geven, maar het woord van Christus en Zijn genade hoog te houden.

Wij trekken in de oorlog. De stad Gods, wij hebben haar en zij is ingenomen door een Koning, de Zoon van de Koning, maar wij hebben haar nu ook nog in te nemen. Alle vijanden Israëls, toen de Israëlieten op Gods bevel het land moesten innemen, waren in de hand Israëls gegeven, maar zij moesten nu ook het zwaard uit de schede trekken. Zodan, trekt ook het zwaard van Gods woord. Dan ziet u aan de ene kant, hoe waar het is: Ik ben van nature geneigd, God en mijn naaste te haten, ik ben van nature geneigd, tot alle mogelijke slechtheid, die maar te bedenken is en van gerechtigheid heb ik geen begrip en ook geen lust ertoe; ... ik houd echter dit eerst als eerste beginsel der leer: *Christus is hier!* Amen.

7. De leer des Heils II.

Maar God zij dank, dat gij wel dienstknechten der zonde waart, maar dat gij nu van hart gehoorzaam geworden zijt aan het voorbeeld der leer, tot hetwelk gij overgegeven zijt. Romeinen 6: 17

Geliefden.

Wij spraken in het morgenuur met elkaar van de eerste beginselen van de leer des heils en hoe daartoe behoort rechte kennis van onszelf, hoe wij namelijk van nature geneigd zijn, God en de naaste te haten. Hoe evenwel toch Christus ons laat aanzeggen, dat Hem alle macht is gegeven in hemel en op aarde, en dat Hij wil, dat de volkeren gedoopt zullen worden in de Naam des Vaders en des Zoons en des Heiligen Geestes. Dat zij dus tekenen en zegelen ontvangen zullen, dat zij Zijn onderdanen zijn en Hij hen in het onderwijs neemt. Daarmee is nu een scheiding gesteld tussen duisternis en licht, tussen zonde en genade.

Dat wij nu bij alle gevoel van zonde en ellende toch vrij van zonde zijn, daartoe behoort een overgang. Deze heet in de Heilige Schrift: *wedergeboorte*. Nicodemus, de Farizeeër, sprak eens in de nacht met de Heere Jezus. Hij hield het ervoor, dat hij als zoon van Abraham, als het ware een geboren kind en erfgenaam der genade was. Dit slaat hem de Heere Jezus uit de handen: uw oude geboorte uit Adam helpt u niets, u moet opnieuw geboren worden en wel van Boven. Dat verstond Nicodemus in het begin volstrekt niet - wat moest dat betekenen? - maar hoe is dit in de grond der zaak aan een mens duidelijk te maken?

Ik kan het enigszins duidelijk maken, dat ook de kinderen het verstaan. Een kind vindt bij zich haat tegen God en de naasten, in zover bij voorbeeld, een kind uit zichzelf niet graag de Bijbel leest, of zich naar Goddelijke zaken wendt. Eerder heeft een kind liever zijn lust, dat het spelen kan en lui zijn, en is moeilijk in de onderwijzing en tucht des Heeren te brengen. Daaraan kan een kind reeds het vatten, dat het God haat. Dat het echter ook zijn naaste haat, kan een kind daaraan merken, dat het ongehoorzaam is tegen zijn ouders en die boven hem gesteld zijn. Daar is het het ene ogenblik zeer beminnelijk en dan weer verschrikkelijk verkeerd en wil zijn eigen wil doorzetten en zoals het gaat, waar broertje en zusje samen zijn, daar hebben zij elkaar het ene ogenblik lief, dan weer slaan zij elkaar. Dat kan toch een kind erkennen: wanneer mij slechts een kleinigheid in de weg komt, is mijn hand weldra geneigd erop los te slaan en mijn tong om te schelden en te smaden, verkeerde woorden te zeggen en onbeschaamd te zijn tegen de zwakke moeder. Dat weet een kind wel.

Maar wat weet een kind van wedergeboorte?

Wanneer nu tegelijkertijd een kind door de tucht en vermaning van het Woord Gods en door het voorbeeld der ouders het hart van het kind toch naar God wordt getrokken, komt een verandering des harten, dat het hart tot God wordt getrokken met kleine, eenvoudige gebeden, wanneer ziekte komt of nood, waar dan het kind van zich uit de Heere aanroept om genade.

Wedergeboorte is dus verandering van het hart, dat het hart zo zondig en verkeerd is als het is, tot God wordt getrokken, om steeds, waar het zijn verkeerdheid niet af te leggen weet, met zijn zonde en schuld voor God in te komen, om te belijden: 'Ach, Heere God, vergeef mij om Jezus wil mijn zonden! Ik ben ondeugend geweest tegen mijn broeders en zusters, ongehoorzaam tegen mijn ouders!' Zo neemt de Heere het hart in Zijn macht, zo zondig en verkeerd als het is, dat het tot God wordt getrokken.

Wanneer de Catechismus het ons aan de ene kant voorhoudt, hoe groot onze zonde en ellende is, en dit daarin samenvat, dat wij vreselijk liefdeloos tegen God en tegen onze naaste zijn, dan houdt de Catechismus ons daar tegenover Christus voor, dat wij in Christus Jezus vergeving van zonden, genade en leven ontvangen; maar hij houdt ons ook voor, hoe wij in het bezit van deze dingen komen, opdat de zaak niet in de lucht zweve of alleen in de Bijbel sta, maar ook in het hart erkend worde. Daarom dan de vraag: "maar zijn wij dan alzo verdorven, dat wij geheel onbekwaam zijn tot enig goed en geneigd tot alle kwaad?" En de Catechismus antwoordt daarop: "Ja, tenzij dat wij door de Geest Gods wedergeboren worden" (zie HC 04113) dat is dus met andere woorden: tenzij dan, dat door genade onze harten waarachtig veranderd worden, zodat wij ons tot God wenden. Wanneer dat niet aanwezig is, zal het "onbekwaam zijn tot alle goed en geneigd zijn tot alle kwaad" voortdurend met overmacht aan de dag komen.

De Catechismus leert ons nu vervolgens, dat wij de oorzaak van ons verderf niet bij God zoeken, niet de schuld op Hem schuiven zullen. Want wij zijn steeds geneigd, zoals wij dat immers ook bij onze kinderen zien, de schuld aan een ander te geven, omdat men niet erkennen wil: ik ben verkeerd! Daarentegen beweert men: de ander is verkeerd, hij heeft mij aanleiding gegeven, anders zou ik zo verkeerd niet geweest zijn! En zo zoekt men de schuld altijd bij de naaste of bij God, en wil de schuld van zichzelf afwentelen. Nu zorgt echter de Catechismus ervoor, dat wij toch vooral belijden: God heeft mij niet aldus gemaakt, maar God heeft mij goed gemaakt. Maar dat is alles gekomen door de overtreding van één in het Paradijs, en daar is tengevolge van deze overtreding onze natuur aldus *verdorven geworden*, dat wij allen in zonde ontvangen en geboren worden.

"Verdorven worden" of "vergeven worden", het beeld is genomen van de kinderen Israëls, die in de woestijn in opstand gekomen waren tegen Mozes en tegen de Heere en tot straf van de vurige slangen gebeten werden, zodat het slangenvenijn in het bloed van een ieder drong en er geen redden was. Het vergif, de dood, stak in de leden, in het bloed, en allen moesten sterven. Daarvan is het beeld genomen en zo is het waarheid, dat onze natuur, zoals wij van God afgedwaald zijn, zo verdorven of vergiftigd is, dat dit vergif op kinderen en kindskinderen voortdurend overgaat.

En dit venijn is het nu, waardoor wij onbekwaam gemaakt zijn tot enig goed, zodat volstrekt niet aan iets goeds te denken is, dat van de mens zou kunnen komen. Er is voorts zo'n venijn, dat wij voortdurend geneigd zijn tot alle kwaad, niet slechts tot dit of dat kwaad, maar tot alle kwaad, niets buitengesloten. Dit vergif werkt voor de ganse mensheid, werkt door van de wieg tot het graf en daar zouden wij dan zo graag menen, dat God het door de vingers zag!

Omdat wij God niet zien, zien wij ook niet de straf onmiddellijk komen op onze verkeerdheid en onze geneigdheid tot alle kwaad. Eerst wanneer de lust, de zonde ontvangen heeft, eerst dan heeft hij de dood ten gevolge. Zodat een mens, jong of oud, door de zonde gegrepen wordt, die in hem steekt, en dan weet hij het toch nog te bedekken en denkt, dat hij er zonder straf zal afkomen. God echter ziet met honderd, honderd ogen en vergeet niets. Hij is echter wonderbaar toegevend en geduldig. Eindelijk komt Hij echter toch en is dan slechts te sneller met Zijn straf en dan snijdt Hij diep in en slaat vreselijk.

Daar leert nu de Catechismus de kinderen: God wil uw hart hebben, dat moet veranderd zijn. Hij wil nu uw hart hebben, zoals het is en zoals Hij gezegd heeft: *Mijn zoon, geef Mij uw hart*. Hij heft het verstand niet op, maar Hij verlicht het verstand.

Hij neemt de wil niet weg, maar heiligt de wil. Hij buigt het ganse hart, verstand en wil bij het gevoel der ellende tot Christus heen, tot Zijn genade, tot het woord van vergeving der zonde.

Wij moeten echter niet denken: o, God is zo genadig en goed, Hij straft niet. Maar *het voorbeeld der leer* leert ons, dat God zeer hard straft, dat wij, wanneer God het hart niet verandert, onder de vloek zijn; want het heet immers in de Catechismus op de vraag: "is dan God niet ook barmhartig?"

"God is wel barmhartig, maar Hij is ook rechtvaardig, daarom eist Zijn gerechtigheid, dat de zonde, welke tegen de allerhoogste Majesteit Gods gedaan is, ook met de hoogste, dat is met de eeuwige straf aan lichaam en ziel gestraft worde." En: "Vervloekt is een iegelijk, die niet blijft in al hetgeen geschreven staat in het boek der wet, dat hij dat doe!"

Nu staat immers geschreven: "dat wij God lief moeten hebben van ganser hart en de naaste als onszelven." Doen wij dat niet, zijn wij ondeugend, ongehoorzaam, verkeerd, jaloers, duivels tegen elkaar, zo liggen wij immers onder de vloek! Dat moeten wij allen erkennen, dat wij de eeuwige vloek verdiend hebben.

Daar komen wij dan nu vervolgens op een ander hoofdstuk, opdat ons Christus nog nader voor de ogen worde gesteld. Bij God is een wet der wedervergelding, dat is: wat u verderft, hebt u voor God te betalen. Ach, mijn geliefden! Het is wonderbaar, geen mens neemt het voor zichzelf aan of ter hart, wanneer God het niet geeft.

Wanneer ik een jonge man zeg, hoe verkeerd hij is in de grond der zaak, dan zal hij het niet geloven, totdat hij in de afgrond ligt en dan is hij verloren, wanneer God Zich zijner niet ontfermt. Het is met de mens een wonderbare zaak, hij kan het niet verstaan, noch begrijpen. God wil uw hart hebben en Hij wil betaling voor de zonde. Wat u verderft, mag u niet maken of verbergen, u hebt het te belijden en zult het de Heere God teruggeven. U komt niet van uw schuld af, niet van de verdiende straf, tenzij dan dat u God teruggeeft, wat u Hem ontnomen en geroofd hebt.

Deze waarheid wordt door honderduizenden niet begrepen. De menselijke hoogmoed spreekt: welaan, wanneer ik mijn zonde belijd en nalaat, moet God immers met mij tevreden zijn! Wanneer ik vergeving der zonden geloof, dan is het immers goed!

Nee! Bij God is een wet der eerlijkheid, der gerechtigheid. Met uw "weer goed maken" is het niet gedaan, u kunt het niet goed maken, wat u in het aangezicht van een rechtvaardig God verdorven hebt. God zal veeleer u zo maken, dat u Hem behaagt, en dat u Zijn wil doet. Hij wil echter een hart hebben, dat komt en belijdt: 'Mijn God, ik moet teruggeven, wat ik verdorven heb, ik heb aan mij zelf Uw heilig beeld geschonden, hoe komt U nu weer aan dit beeld?'

De menselijke hoogmoed is, weliswaar, steeds gereed het te loochenen, dat God Zijn beeld terug hebben moet, dat u gedragen en dat u moedwillig geschonden hebt. Het is echter toch wel aan dit kind duidelijk te maken. Wanneer het een ruit ingooit, loopt het òf haastig weg òf verbergt de stukken; het eerste echter, wat rechtvaardigheid en eer eist, is, dat het kind zich gevangen geeft en tot hem gaat, wiens eigendom de ruit is, met de belijdenis: "ik heb haar gebroken, mag ik haar betalen? U moet betaling hebben!" Al het andere - wenen "vergeef het mij" is niet eerlijk. Maar dit is eerlijk, te belijden: "ik heb u gekrenkt in uw gerechtigheid en ik geef mij gevangen, u moet uw recht weer hebben." Dat is een wet der eerlijkheid voor God en een wet der eerlijkheid voor de mensen, een geestelijke en een maatschappelijke wet.

Het *voorbeeld der leer* houdt ons nu verder voor, dat wij het niet weer terug kunnen geven Vraag en antwoord 13, Heid. Cath. Waarom niet? Omdat wij met een eeuwige

God te doen hebben; omdat Zijn wet eeuwig is, zo is de straf ook eeuwig. Daar kunt u zo weinig iets teruggeven, dat, waar de wet in u opkomt en u beschuldigt, zo werkt de wet toorn (zie Rom. 4: 15), dat u nog toornig wordt tegen God en de straf niet over u wilt laten gaan, u wilt zich veel meer rechtvaardigen, wilt het verschonen, de schuld op uw zwakheid werpen, op de gelegenheid en de omstandigheden - het is nu eenmaal zo gekomen! De verkeerdheid en verleiding van anderen is er de schuld aan!

Maar ik zeg: u moet het weer terug geven en dat kunt u zo weinig, dat, waar de wet in u op komt, u toornig, boos en verkeerd wordt, het niet dulden kunt, dat u bestraft wordt. Zo doet u in uw toorn allerlei verkeerdheden, gebruikt lasterende woorden tegen God en zo maakt u als het ware het ongeluk nog niet groot genoeg, uw schuld nog dagelijks meer. Zo weinig kunt u iets teruggeven en toch is bij God een wet aanwezig, dat alles teruggegeven wordt, dat er betaling zal zijn, de schuld gedragen, de zonde uit de weg geruimd zijn moet.

Houdt u het voorbeeld der leer opnieuw voor: *een Borg, Jezus Christus*. De Heere met het antwoord: *zo moeten wij dan of door onszelf of door anderen volkomen betaling doen*. Door onszelf kunnen wij niet betalen, veeleer maken wij de schuld dagelijks meer.

Nu komt echter de leer en zegt: hoor, bij God is een Borg voor u, die heeft de betaling en kan en wil betalen. Zie wat u doet in uw nood en verlegenheid, omdat u het niet teruggeven kunt wat toch teruggegeven moet worden. Maak, dat u deze Borg zoekt, dat u deze Borg gevonden hebt; dan wil God deze Borg in uw plaats toelaten en waar u in eeuwigheid niet betalen kunt, daar wil Hij voor u betalen. gij zult het weten: er bestaat zo'n Borg voor u, maar zoek Hem, opdat u Hem vindt, want wanneer u niet zoekt, vindt u niets en wanneer u Hem niet gevonden hebt, kunt u uw grote rekening niet betalen, dan moet u eeuwig in de gevangenis zijn. Dus maak u op! De Borg wil Zich laten vinden. Hij wil, Hij zal, Hij kan betalen uw ontelbare schulden, al de miljoenen zonden, welke u begaan hebt met gedachten, woorden en werken. Hij alleen kan ze betalen en God wil de betaling aannemen, niet een betaling in dier voege, als wanneer een kind een ruit heeft ingegooid, maar uw Borg betaalt juist hetzelfde wat u gebroken hebt, dus, wanneer u als kind ongehoorzaam geweest bent tegen uw ouders, Hij ten eerste voor deze ongehoorzaamheid daarmee betaalt, dat Hij voor u aan Zijn ouders gehoorzaam geweest is, zo draagt Hij ook de straf, doordat Hij God, Zijn Vader, gehoorzaam is tot de dood aan het kruis en zo voor alle zonden. Bedenk wat u wilt, deze Borg betaalt juist hetzelfde, wat u schuldig bent.

Dat ik het u nog eens mag zeggen: u bent in een winkel honderd gulden schuldig; wanneer ik dat voor u betalen kan en wil, zal ik het niet in een vreemde winkel betalen, wat u schuldig bent. Maar daar waar u het schuldig bent, waar uw schuld is, en hoeveel u schuldig bent, wil ik betalen. Dan moet u ook niets verborgen houden, dat u denkt: hoe, dat was toch teveel op de rekening? Dan zou ik mij te zeer schamen. Dat mag ik van deze Borg niet zeggen en klagen. Pas op, zó komt u niet tot rust. Werp uw lappen van de wonden weg; - en wanneer zij ook nog zo schandelijk zijn - álles aan deze Borg blootgelegd, alles aan deze Arts beleden, hoe afschuwelijk het ook zal zijn. Hij kent u toch wel in uw diepste binnenste, tot in het diepste merg. Denk niet, dat iets voor Hem verborgen zou zijn, eerder is alles voor Hem open en bloot. Hij heeft uw hele rekening gezien en heeft voor de Vader op Zich genomen, juist dat te betalen. Daarom: *tot deze Borg!*

De Catechismus leert ons van deze Borg, dat Hij namelijk allereerst is, *waarachtig Mens* (vraag 15 en 16). Hij kan dus menselijk voelen en denken, Hij kan u verstaan en

het begrijpen, hoe u aan deze schuld bent gekomen; Hij is zo'n waarachtig Mens, dat Hij verzocht heeft willen zijn in alle dingen. Zó is het ook des Vaders welbehagen geweest, opdat Hij een barmhartig Hogepriester zou zijn, Die uw melaatsheid door en door kent.

Dan is Hij voorts ook een *rechtvaardig* Mens, want, wanneer Hij zelf schulden had, moest Hij voor Zijn eigen schulden betalen. Nu Hij echter rechtvaardig is, dus geen schuld heeft, kan Hij alles, wat Hij heeft, voor u geven.

Dan is Hij echter tegelijkertijd ook *waarachtig God*. Ik zou toch willen weten: wie kan de toorn van God, in het hart van een mens ontstoken, ook slechts een minuut lang uithouden? Maar Deze is waarachtig God, en sterkt dus Zijn waarachtige mensheid, om zulke verschrikkelijke last van de eeuwige toorn van God tegen u en mij, tegen de ganse mensheid, te dragen. Is Hij een waarachtig God, dan is de gerechtigheid, die Hij ons schenkt, en toerekent, niet een voorbijgaande gerechtigheid, maar een eeuwige. Dan is de betaling, die Hij brengt, niet slechts een voor die en die dag, voor die of die datum, maar een eeuwig geldende betaling. Zodat, wanneer wij van harte zingen: "De kwijtbrief is geschreven, en alles is betaald", dan is dat een eeuwig geldende kwitantie. Eeuwig is de schuld en de straf; Christus echter als eeuwige God, brengt een eeuwige gerechtigheid, een eeuwige betaling, eeuwig leven.

Dit voorbeeld der leer brengt ons de Catechismus, opdat het ons voortdurend gepredikt worde. Wij horen het wel iedere zondag, maar omdat wij het zo vaak horen, horen wij tenslotte niet meer, wij worden er zo zeer aan gewend en daar wil de gewone, gezonde, dagelijkse kost niet meer smaken, er moet iets komen, dat u op de tong bijt. Ach, dat is het echter niet, het is de eenvoudige waarheid, de eenvoudigheid der waarheid van het christelijk geloof, dat wij zo'n Borg hebben. Daarop moeten wij vertrouwen. Dat moeten wij ons voorhouden en juist daartoe komt de prediking. Hij geeft rust, Hij verkwikt de vermoeide ziel en spreekt goede, vertroostende woorden in het verbrijzelde hart.

Van al deze dingen zouden wij niets weten, wanneer ons niet het dierbare Evangelie, van het Paradijs tot op de dag van heden, door het eerste Evangelie in het Paradijs, door de voorspellingen der aartsvaders, in de menigvuldige stemmen der Profeten, door het wonderbare platenboek van het tweede boek van Mozes, voorgehouden werd.

Er blijft voor ons over, *dat wij het geloven*. Er is een Christen niets nodig dan dat éne te geloven, dat God ons in Zijn Evangelie beloofd heeft. Dat hebben wij in een korte hoofdsom in de twaalf artikelen van ons Christelijk geloof.

Zeg dat voor uzelf op in uw nood en aanvechting. 'Ik geloof in de Vader; dat is, ik stel mijn vertrouwen op God de Vader, de Almachtige, Schepper van hemel en aarde. En ik stel mijn vertrouwen op Jezus Christus, Gods Eniggeboren Zoon. En ik stel mijn vertrouwen op de Heilige Geest.'

Op de Vader, dat Hij het voor mij maken zal in hart en huis, ook voor de mijnen. Op de Zoon als mijn Borg, dat, zo vaak ik ook bij mij niets zie dan schuld op schuld, Hij het niet vergeten zal voor mij eeuwig in te treden met Zijn betaling, Zijn eeuwig geldende betaling. En op de Heilige Geest, dat Hij, wanneer ik niets kan en stom neer lig, het niet vergeten zal, mij te wijzen op de koperen slang, opdat ik het ervaar, dat ik, hoewel ten dode gebeten door de vurige slang, toch in Gods ontferming leef! Amen.

8. De genadegift van God

De genadegift Gods is het eeuwige leven, door Jezus Christus onze Heere.

Romeinen 6: 23b

Geliefden.

Wij hebben een Heere; Die noemt de apostel: *onze Heere*. Hij noemt Hem Christus als onze Profeet, Koning en Hogepriester; Hij noemt Hem Jezus, als Hem, Die ons zalig maakt van onze zonden. Hij zegt, *dat het eeuwige leven in Deze onze Heere is*, tegenover de koningin zonde, onder welke wij als slaven leefden en van welke wij als bezoldiging de dood ontvingen.

Het eeuwige leven is in Christus Jezus onze Heere. En daar Jezus Christus onze Heere is, de Heere, de Bezitter van dit leven is, en dit leven voor ons verworven heeft, zo deelt de Vader van onze Heere Jezus Christus dit leven in verbinding met Hem aan de gelovigen mede, schenkt hun het eeuwige leven en dit is een gift, niet een verdiende bezoldiging, maar een gave, dat is een vrij geschenk.

In het morgenuur behandelden wij van Manasse, hoe deze zonde op zonde gehoopt heeft, hoe hij niet heeft willen horen naar de knechten des Heeren en hoe hij daarom, nadat hij zelfs veel bloed vergoten had, in de gevangenis is geworpen, in handen zijner vijanden is geraakt. En hoe hij zich dan in angst bevond, in vreselijke zielsnood onder het gevoel van de toorn van God, die hij in zijn ingewanden voelde, hoe hij zich dan voor God heeft neergeworpen, arm en ongelukkig als hij was, zich ten diepste voor de Heere heeft verootmoedigd en hoe de Heere hem verhoogd, hem weer naar Jeruzalem en in het koninkrijk teruggebracht heeft.

Wanneer wij denken aan onze zonde en in welke angst en nood wij waren, en hoe wij tot God geroepen en Hij ons verootmoedigd heeft en wij hebben het dan beleefd, hoe Hij onze verdorven omstandigheden opnieuw door Christus Jezus terecht gebracht heeft, dan moet de ziel heilig lachen, wanneer zij deze geschiedenis door de Heilige Geest op zichzelf toepast, dat zij, de ziel, eenmaal naar het hemelse Jeruzalem en op de hemelse troon zal komen; dat is nog iets heel anders!

Wij hebben in de afgelopen week twee begrafenissen gehad, beide van geliefde zusters der gemeente. De een ging door vele droefheden, was vaak in grote angst en heeft het toch ook op haar wijze op het eind beleefd, dat God haar alles wedergegeven heeft.

De andere heeft ook door vele droefheden moeten gaan, is daardoor vast gegrond en heeft bij haar einde in alle eenvoud het uitgesproken: *alles is volbracht en voleindigd!* Wilt u zo dierbare afgestorvenen niet nazien, haar, die ons nabij waren en nu over alles heen zijn, die uit het aardse leven - dat ik mij zo uitdrukke - zo stil heengegaan zijn? Ach, daar denkt men toch, meen ik, wanneer men het ervaart, hoe dit leven een dood is, daar denkt men toch vanzelf, *wat toch wel het eeuwige leven mag zijn.*

De apostel zegt: *het is de genadegift Gods.*

Het eeuwige leven wordt ons in de Heilige Schrift onder zeer lieflijke beelden voorgehouden.

- Het wordt genoemd: *een stad Gods*, waar men saamvergaderd is. Een stad, die een rots ten grondslag heeft en God Zelf heeft deze stad gebouwd op het bloed

- des verbonds. En dit bouwen heeft het openbaar gemaakt, welk een wonderbare Bouwmeester Hij is.
- Deze stad heeft ook nog een andere naam. Zij heet: *de kroon der gerechtigheid*.
 - Zij heet: *het huis des Vaders*, Gods, des Vaders, het huis, dat de Vader gemaakt heeft en het is een eeuwig huis, een huis, niet met handen gemaakt, een huis in de hemel.
 - Het heet ook in de Schrift: *de derde hemel*.
 - Het heet ook het *Paradijs, de boom des levens*.
 - Het heet ook *de erfenis*, de enige, onverderfelijke, onbevlekkelijke, onverwelkelijke erfenis, zodat, wanneer een der gelovigen sterft, zo weet hij: dit lichaam gaat in de groeve, maar het volgt spoedig de ziel na en dan heb ik daar boven een huis, dat is het huis van mijn Vader, dat is dan een eeuwig huis, dat behoef ik niet weer te verlaten. Het is ook niet een gehuurd huis, *maar mijn oude erfenis, die voor grondlegging der wereld in Jezus Christus bereid is*.
 - En in dit huis zijn zeer vele woningen, daar is nog altijd plaats voorhanden; waarom ik alle zielen zou willen lokken, dat zij zich opmaken, om met mij daarheen, ja, daarheen, te komen. Het huis staat op een zeer hoge berg; dan kan men alles overzien, wat hier verleden, heden en toekomst genoemd wordt, de blik reikt tot in de eeuwige eeuwigheid. Het huis heeft een wonderbaar grote schone tuin, die heet het Paradijs, daar eet men van de edelste vruchten aller bomen, die daarin zijn, en daar draagt men een kroon, die men - weliswaar - voor de voeten van de Heere Jezus werpt, maar Hij zet de Zijnen deze kroon op het hoofd met Zijn doorboorde hand en zij heet dan: *de Kroon der rechtvaardigheid*. Dat is het eeuwige leven!
 - Wie tot dit eeuwige leven geraakt is, die is hier beneden reeds, hij zij jong, of van middelbare leeftijd of oud, uit de dood in het leven overgegaan. Wanneer hij uit de dood in het leven is overgegaan, dan heeft hij het beginsel der eeuwige vreugde, want het leven, het eeuwige, heet ook *de eeuwige vreugde*. De eeuwige vreugde sluit alle mogelijke treurigheid uit en droogt reeds hier alle tranen af.

Dit eeuwige leven is *een genadegift Gods*. Het begint hier beneden bij de waarachtige bekering tot God, zodat, wanneer iemand de Zoon ziet, aanschouwt, en in Hem gelooft, hij eeuwig leven heeft. Ondanks hij hier beneden nog de scheiding moet doormaken van ziel en lichaam, zo ziet hij toch de dood niet, zoals de Heere Jezus gezegd heeft.

Dit leven nu is een *genadegift*, dus een geschenk van rijke genade, vrije ontferming, eeuwige goedheid, vrij, onafhankelijk welbehagen. Zodat hij, die bij de wedergeboorte uit de dood in het leven ingaat, daarover zich verheugt, en het beginsel der eeuwige vreugde in zijn hart voelt, omdat hij het te goed weet, dat hij dat niet verdiend heeft, maar eerder eeuwige verdoemenis, en dat nog verdient. Daarom is het een verrassing, zoals er op de hele wereld geen verrassing meer bestaat.

Bij voorbeeld: een arme man, die in grote nood is, en zich niet weet te helpen, krijgt opeens een grote erfenis; dat is een verrassing, maar een vergankelijke; en het is de vraag of het een heilzame is. Maar hier hebben wij een onverderfelijke, een heilzame verrassing, zij neemt de dood op eenmaal weg, heft de toorn op, en de verschrikkelijke schuld, maakt de ziel tot een bruid van Jezus Christus, tot een koningin. Dat *is genade*, slechts genade, alom genade en zulke genade geeft een wonderbare rust en houvast en troost in het sterven.

Deze gift van het eeuwige leven geeft God uit Zijn soevereine genade - aan wie? Aan al Zijn voor de grondlegging der wereld uitverkorenen. En aan allen, welke Hij de Zoon gegeven heeft, om hen te voleindigen, allen die in Christus geloven. Maar hoe zijn zij nu, en hoe waren hun hoedanigheden, hoe waren zij gesteld, welke God het geeft?

Zoals wij het gehoord hebben van koning Manasse (2 Kron. 33). Hij lag eerst in grote angst en nood. Zo lagen zij allen, die het eeuwige leven deelachtig werden, eerst in grote angst en nood, er kwam eerst, dat zij in de dood lagen en konden het in deze dood niet uithouden; daar hoorden zij dan van het eeuwige leven, maar ach, dat was veel te groot, veel te hoog! Bij hun zonden en gruwelen mochten zij daaraan niet denken. Maar de Geest des Heeren brak bij hen zodanig door, dat zij het eeuwige leven midden in de dood deelachtig werden en betoonde zich als de reuk van een kostelijke zalf, waardoor zij weer in het leven terugkwamen.

Nu zou wel de een of ander van u de vraag willen opwerpen, *of er in dit eeuwige leven ook trappen zijn, zodat de ene ziel meer heerlijkheid heeft dan de ander?*

Dan vraag ik nu aan iedere huisvrouw, zes, zeven pannen onder de pomp te zetten, klein en groot, en deze dan met water te vullen. Dan zal zij zien, dat de kleine pan vol water is, zodat er niets meer in kan en dat ook de grote pan vol geworden is, zodat dus uit de volheid van de pomp alle pannen en pannetjes vol zijn geworden. Die groot waren, zijn daar gewoonlijk zeer klein en die hier beneden zeer klein waren in hun eigen ogen, zijn daar groot. Want de Heere God meet alles naar de ootmoed, zodat alle pannen, die daarboven vol gemaakt worden, hier beneden niets anders van zich gedacht hebben dan dat zij zouden leeg blijven en leeg uitgaan.

Een andere vraag is deze: *zullen wij ons daar boven, zovelen er begenadigd geworden zijn, weerzien en elkaar kennen?*

En daar houd ik het voor heel zeker, dat allen, die in de eeuwige heerlijkheid ingaan, zich daar boven kennen, - de man zijn lieve vrouw, de vrouw haar lieve man, de ouders hun kinderen, de kinderen hun ouders - wat daar heen gaat, zal zich kennen, zij zullen allen als broeders en zusters de tale Kanaäns spreken, allen gelaafd worden van het vlees en bloed des Lams Gods. Het zal een oorzaak van eeuwige vreugde zijn het Lam te zien, onze Bruidegom en Koning in Zijn schoonheid en heerlijkheid. En dan met elkaar onophoudelijk te spreken, die hier beneden door de nauwste band verbonden zijn geweest. En vooral God loven en prijzen, niet voor dat, wat wij geluk en welvaart noemen, maar voor al het leed, voor al de nood, voor al de verschrikkingen, droefheden en miskening, waarvan wij hier beneden gezegd hebben: *dat is bitter en hard* - daarvan zullen wij het honingzeem smaken daarboven, in het land, dat in waarheid van melk en honing vloeit.

Nog één vraag: *waarin bestaat het eeuwige leven, of hoe is het?*

Dat zegt de Schrift, dat zegt de Catechismus (1 Cor.2: 9; vraag 58): *Hetgeen het oog niet heeft gezien en het oor niet heeft gehoord, en in het hart des mensen niet is opgeklommen, hetgeen God bereid heeft die, die Hem liefhebben.*

Dus daar boven wordt het oog geopend, hier kan men het niet zien; het oor wordt daar geopend, hier kan het oor niet horen. Toen Paulus tot in de derde hemel opgetrokken was, heeft hij dingen gehoord, die niet onder woorden zijn te brengen. Dus de menselijke taal, die wij hier met elkaar spreken, is niet voldoende geschikt om het uit te spreken. Het oor kan het niet horen, het oog niet zien, zo heerlijk is het, dat het in ons hart, in onze gedachten niet kan opklimmen. Wat het echter voor een heerlijkheid

zijn zal, kunnen wij juist daaraan afmeten, dat het zulk een is, die wij hier niet zien kunnen.

Ik vraag u: wat bestaan er hier beneden niet heerlijke dingen, welke de ogen zien en genieten kunnen! Welke heerlijke dingen zijn er niet, die het oor hoort, in het bijzonder, waar een aangevochten ziel door de troost van het Evangelie opgericht wordt! Hoe kan daar in oor en hart blijvend het ganse leven binnengaan: "Zij getroost, Mijn zoon, wees welgemoed, Mijn dochter, uw zonden zijn u vergeven!" En: "Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde; daarom heb Ik u getrokken met goedertierenheid." God heeft de heerlijkheid bereid, daarom moet zij wel bovenmate heerlijk zijn. Wanneer wij daaraan denken, ach, dan wordt dit tijdelijke leed, dat wij te dragen hebben, daartegen zo klein! God heeft deze heerlijkheid bereid uit vrije goedertierenheid, maar het heeft veel gekost. Een koningskroon kan dikwijls ongewoon veel kosten met haar heerlijke edele stenen, maar hier is een heerlijkheid gekocht - waarmee? - gekocht met kostelijk bloed. Welk een prijs van eeuwige geldigheid, waarmee deze heerlijkheid gekocht is! Als een rijke Vader heeft God voor al Zijn kinderen, voor allen, die Hij om Christus wil tot kinderen aangenomen heeft, een rijke, kostelijke erfenis weggelegd; dat gaat al onze gedachten van heerlijkheid te boven!

Wat zal onze bezigheid Daarboven zijn?

- Ik zeg: wij zullen bij God zijn, zoals wij gezongen hebben:
*Uw aangezicht, in gunst tot mij gewend,
 Schenkt mij in 't kort verzadiging van vreugde;
 De lieflijkheên van 't zalig hemelleven
 Zal eeuwiglijk Uw rechterhand mij geven.* Psalm 16
- Wij zullen dus in de onmiddellijke nabijheid Gods zijn, in de nabijheid van Zijn heerlijkheid, de heerlijkheid van Zijn waarheid, Zijn trouw, goedertierenheid, almacht en Zijn genade,. En dan met ogen de Heere Jezus zien met Zijn wonden aan handen en voeten en in Zijn zijde, om uit deze wonden eeuwig stof te scheppen om in miljoenen Psalmen luid uit te jubelen, wat ons in deze wonden bereid is.
- Voorts zullen wij ons in gemeenschap bevinden met de heilige engelen, zoals eens de Heere tot de hogepriester Jozua sprak, toen hij in vuile klederen voor de Heere stond en de satan hem wederstond, hem aanklaagde; de Heere echter sprak: "De Heere schelde u, u satan! Ja, de Heere schelde u, Die Jeruzalem verkiest! Is deze niet een vuurbrand uit het vuur gerukt?" Toen heeft dan voorts God tot deze Jozua gezegd, dat Hij hem later zou geven wandelingen onder deze, die hier staan, dat is: de engelen, en in gezelschap van *alle zalige engelen*.
- Er komen voorts daarbij de aartsvaderen, profeten, koningen en apostelen, die zoveel geleden hebben en ook de vrouwen van wie wij in de evangeliën lezen. En er komen ook onze geliefden, en ook een trouwe vriend, die ons gewaarschuwd heeft, zodat wij, door zijn liefde en trouw toch gered zijn, nadat wij hem eerst vanwege zijn waarschuwen hadden willen slaan, en daar zullen wij hem dan eeuwig dankbaar zijn voor zijn trouw.
- Wij smaken hier beneden wel iets van de liefde Gods, zoals de apostel Paulus zegt: "de liefde Gods is uitgestort in onze harten door de Heilige Geest." Alsdan echter wordt de liefde Gods eeuwig gesmaakt en volkomen heiliging en heiligheid genoten in deze liefde en een eeuwige vreugde vanwege deze liefde.

Meer kan ik dienaangaande niet zeggen. Ik kan wel zeggen, wat in het eeuwige leven *niet is*. Er is daar geen zonde, geen dood, geen leed, geen smart, er is daarin niet het vreselijk gevoel van de dood, dat zo benauwen kan, het vreselijke gevoel van de diepste ellende; er is daarin geen ongelof, twijfel, versagen, niets van al hetgeen, wat een kind Gods zo kwellen kan. Er is immers veelmeer een afgestorven zijn van de zonde, een eeuwig leven Gods. Mogen wij ook hier beneden God menigmaal loven in onze treurigheid en onze smart, dan hebben wij daarin een voorsmaak der vreugde, maar *dán* is het een eeuwig loven en prijzen.

Daar het hiermede zodanig gelegen is, vraag ik u: wat heeft dan het aardse in de grond der zaak voor waarde? Welk genot biedt het aan, wanneer wij toch het onvergankelijke hebben, te midden van de vergankelijkheid hier beneden?

Wees daarom getroost onder alle lijden en bij alle smart hier beneden. Omdat u de erfenis bereid is van het eeuwige leven - nog een korte tijd, een zeer korte tijd, en dan bent u bevrijd van alle ellende en doorgeholpen in het koninkrijk van God de Heere. Amen.

9. Volkomenheid der gelovigen

Geliefden, wij lezen in Rom. 8:1:

Zo is er dan geen verdoemenis voor degenen, die in Christus Jezus zijn, die niet naar het vlees wandelen, maar naar de Geest. Romeinen 8: 1

De Apostel Paulus spreekt hier over de wandel der gelovigen, van diegenen, die in Christus Jezus zijn. Hij spreekt over hun wandel, en zegt dat hun wandel niet is naar het vlees maar naar de Geest. Van hen zegt de apostel, *dat er geen verdoemenis voor hen is*. Luther vertaalt: *zo is er dan nu niets verdoemelijks aan degenen, die in Christus Jezus zijn.*⁵ Iemand maakte mij dezer dagen de opmerking, dat Luther zich toch zeker bij de vertaling van ons tekstvers vergist had en dat andere vertalers hier juist vertaald hadden: *zo is er dan nu geen verdoemenis voor degenen, die in Christus Jezus zijn.*

Ik antwoordde hierop: Luther verstond echter ook wel Grieks.

Waarop ik ten antwoord kreeg: hier echter heeft Luther zich kennelijk vergist, want wij weten toch maar al te goed, hoeveel verdoemeniswaardigs er nog is aan degenen, die in Christus Jezus zijn.

Ik antwoordde hierop: dan zal er, indien er geen verdoemenis meer *voor* hen is, ook wel in 's Heeren oog niets verdoemelijks meer *aan* hen zijn en beriep mij hierbij op Hooglied 4: 7: *Geheel zijt gij schoon, Mijn vriendin! En er is geen gebrek aan u.*

Om u echter uitvoerig uit te leggen wat het zegt *te wandelen naar de Geest en niet naar het vlees*, zou overbodig zijn, daar wij u dit reeds meer dan eens voorgehouden hebben. Maar, geliefden, weet u wat ik bij ondervinding maar al te goed ken en dagelijks ervaar? Het is de zwakheid die ons allen aankleeft en waardoor wij vrezende voor de verdoemenis, ook na ontvangen genade. En dat wij zo spoedig denken: als mijn laatste uurtje gekomen is, zal God mij dan wel in genade aannemen en mij niet, zoals ik het ruimschoots verdiend heb, in de eeuwige verdoemenis werpen?

Bij zo'n onzekerheid, mijn geliefden, Die ons soms geheel onverwachts, vooral in tijden van tegenspoed en verzoeking overvallen kan, begint men telkens weer te tobben over de levenswandel en over zoveel, dat men in hart en hoofd bespeurde en bespeurt en dat geheel niet overeenstemt met de eisen van Gods wet en gebod. Ach, hoe torenhoog kan daar de wet met haar eisen voor ons staan, men voelt niets in zich dan zwakheid en ellende en oude en nieuwe zonden verheffen zich aan alle zijden. In het voorgaande, 7^e hoofdstuk van zijn brief, beschrijft de Apostel ons deze harde strijd tussen vlees en Geest, die hem tenslotte in de angstkreet deed uitbreken: *ik ellendig mens, wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods?* Waarop dan zo heerlijk volgt: *ik dank God door Jezus Christus, onze Heere.*

⁵ Het verschil tussen de vertaling van Luther en die onzer onvergelykelijke Statenvertaling deed ons eerst aarzelen deze leerrede in onze "blaadjes" op te nemen, daar de vertaling van Luther bij ons Nederlandse publiek bijna geheel onbekend is en dat hierdoor lichtelijk misverstand zou kunnen ontstaan. In Duitsland is de vertaling van Luther even algemeen als bij ons de Statenvertaling; deze onze Statenvertaling stond echter bij onze schrijver in zo'n hoge achting, dat wij hem zelf eens hoorden zeggen: *zij is onovertroffen en onovertefbaar*. Dezer dagen echter vonden wij bij het lezen dezer leerrede zoveel heerlijkks daarin, dat wij niet langer aarzelden om deze aan onze lezers met vreugde mede te delen. Niemand onzer zal toch betwijfelen, dat niet al de evangelisten door de Geest Gods gedreven werden, al bestaat er soms verschil in de manier waarop zij ons het een en ander meedelen. Zo was het ook zeker de Heilige Geest, die zowel onze Statenvertalers als Luther ingaf te vertalen zoals zij vertaald hebben. Red

Waarvoor wordt God hier gedankt? Juist daarvoor, dat Hij ons met alle weldaden Zijner ontferming en genade overlaadt om Christus' wil! De Apostel looft er de Heere voor, dat men, ondanks deze vreselijke tegenstand van het vlees tegen de Geest, niettegenstaande onze diepe ellende en ons onmetelijk verderf, niet verdoemd is, maar dat de Heere Jezus Christus Borg en Middelaar is voor al de Zijnen.

In het 7^e hoofdstuk spreekt de Apostel het onverholen uit, dat hij het bij de wet niet kan uithouden. Zeker, de wet op zichzelf is goed en loffelijk. Zij is het niet die ons de dood brengt maar het is de zonde, die dat doet en die in ons, dat is in ons vlees, woont. Dat houdt hij ons voor, opdat wij zouden leren inzien, dat de enige redding die er voor ons over is, in Christus is, in het verenigd zijn met Hem.

Geliefden, laat ons toch deze heerlijke waarheid, dat er niets verdoemelijks is *aan* degenen, die in Christus Jezus zijn, dat er dus ook geen verdoemenis meer *voor* hen is, vernemen, niet alleen met opmerkzaamheid en verstand, maar met het hart.

O, het is zo'n zalige slotsom, waartoe wij geraken, als wij het recht leren verstaan, reeds hier in de tijd van onze aardse omzwerving: *omdat God de Heere Jezus Christus opgewekt heeft tot onze rechtvaardigmaking, daarom is er geen verdoemenis meer voor degenen, die in Christus Jezus zijn, daarom is er ook niets verdoemeniswaardigs meer aan hen.*

Ach, wat heb ik daaraan?

Hierop antwoord ik u met de eenvoudige vraag: bent u er bevreesd voor, bevreesd met een heilige vrees, dat er aan u nog iets verdoemeniswaardigs zou te vinden zijn en God u alzo billijk in de eeuwige verdoemenis zou kunnen werpen?

Zegt u: Nee, daarvoor ben ik niet bevreesd.

Dan raad ik u ten stelligste aan: beproef uzelf!

Zegt u: ja, van harte ja, dan reik ik u de hand, mijn broeder, mijn zuster en deel u mee: dan bent u even zwak als ik en ik even zwak als u. Zeker, ik ben geen held, als ik voor Gods rechterstoel moet verschijnen maar niets dan een arme, verdoemeniswaardige zondaar.

Maar nu verder: het is u daarom bang, vaak zeer bang om het hart?

Ja.

Maar wat is de oorzaak daarvan? Wil ik u dat eens zeggen? Dat is *de werking van het vlees*. Dat komt daarvan, dat u vlees zijnde, toch verwachtingen van uw eigen hoedanigheden en voortreffelijkheid koestert. Wat verwacht u dan toch van uw vlees, dat is, van uzelf, zoals u daar gaat, vleselijk, verkocht onder de zonde? Wat verwacht u dan van uw vlees, dat is van uzelf? Kracht? Sterkte? Gerechtigheid? En al die schone en heerlijke zaken die in overeenstemming zijn met Gods wet en gebod? Ach, u zult van dit alles, niettegenstaande alle ijver en inspanning, als u oprecht bent, bij u zelf nooit iets vinden. Het is de Heilige Geest alleen, die ons gereformeerd maakt.⁶ Uit

⁶ Die dit leest merkt op, dat er in onze dagen velen zijn, die zich Gereformeerd noemen zonder het te zijn en dat wel niettegenstaande zij meer en meer van de zuivere Gereformeerde religie afwijken, heft voor veel anderen, ook voor ons, de dierbaarheid van het woord "gereformeerd" niet op. Ook ten tijde van de apostel Johannes waren er immers, die zichzelf Joden noemden en het niet waren. Tot onze jongste snik zullen wij het ons echter een eer rekenen afstammelingen - God geve ook geestverwanten en leerjongens - te zijn van hen, die in 1566 reeds konden getuigen aan koningen en vorsten: "meer dan 100.000 zijn er in onze landen, die deze onze 'gereformeerde belijdenis' de hunne noemen." Ook onze schrijver dacht hier zo over. Welk een waarde hij er aan hechte "gereformeerd" te zijn blijkt ten duidelijkste uit een brief van zijn eigen hand. Die brief is in ons bezit en hij verdedigt zich daarin zeer warm tegen de beschuldiging van een "valse leraar" die gezegd had: Kohlbrugge is niet Gereformeerd. Ook in zijn heerlijke preek over Klaagliederen 5: 21 zegt hij van de Gereformeerde belijdenis, dat zij van zo'n van God geleerde inhoud is, dat honderd samen met al hun roem van betere kennis niet

onzelf, zoals wij uit Adam zijn geboren, zijn en blijven wij Rooms. Het is uit de onkunde, dat er zoveel rechthebberij en aanmatiging ontstaat tegenover God en mensen. De meesten leven zo in een zoete slaap voort. Het houden der geboden Gods, krachtige handen om alles aan te grijpen, geschoeide voeten om te lopen in de wegen des Heeren, wij zoeken dat niet bij onze Hemelse Vader, die dat alles in overvloed bezit en ook uitdelen wil aan Zijn kinderen, die het van Hem vragen Maar o jammer, wij zoeken dit bij ons eigen vlees! Aangezien wij het echter daar wel kunnen zoeken maar nimmer zullen vinden, zo ontstaat er verlegenheid, want als de zaak op de proef komt, dan ontbreekt ons alles en wij worden gewaar, dat de vruchten van onze akker, die een akker des doods is, ook niets dan vruchten des doods zijn. O, als dan de dood door de vensters kijkt, dan kan het de bewoner des huizes bitter bang worden en men begint te jammeren: *ik heb niet genoeg voor de eeuwigheid.*

Beproof uzelf eens, geliefden! En zie eens, of u, als u oprecht bent, niet zult moeten zeggen: Ja, zo staat de zaak en niet anders. Ach, niemand van ons is zó ver gekomen, dat hij altijd de vrijspraak op zak heeft en te allen tijde bereid is rekenschap af te leggen van de hoop, die in hem is. Gewoonlijk is men of onverschillig en slaperig, of lichtzinnig en er is niets dan aanmatiging voorhanden, of een hoger of lager graad van vertwijfeling. Dit behoort echter zo niet te zijn en daarom richt ik de vraag tot u: waarom verwacht u heil van uw vlees, van u zelf?

Wat wilt u met deze vraag, o leraar? Wat hebt u daarmee op het oog?

Ik bedoel daarmee: wat verwacht u, wat zoekt u, bij uw kracht, bij uw verstand, bij uw goede wil, bij uw wandel, bij uw gerechtigheid? Ik wil het u zeggen, u zoekt daarin steun, een houvast waaraan ge u zou kunnen vastklemmen als u Christus voor het oog uwer ziel mist.

Nee! Nee! En nogmaals nee! Ik zoek geen andere steun dan Hem!

Ach, waren wij maar zo gezind, maar het is ons allen eigen, heil van onszelf, heil van eigen werk en kracht te verwachten. Maar o wee, als eigen werken en voortreffelijkheid des mensen troost uitmaken, geheel of ten dele, en men langs die weg opgeblazen en hoogmoedig wordt op wat men meent te wezen, op deugden, op moed, op bekwaamheden, en wat al niet meer, dat men in zichzelf meent te bespeuren! Zeker, het is te prijzen en een voortreffelijke zaak, als iemand deugdzaam is, gerechtigheid najaagt, een heilige wandel heeft en moed en dapperheid bezit tegenover vijanden. Zeker, dat alles is te loven en te prijzen en God de Heere wil dat ook schenken aan Zijn arme kinderen, die zich van alles beroofd en ontdaan gevoelen, omdat zij de heerlijkheid Gods derven. Maar o, geliefden, maak toch geen grond van dat alles. Voor God maakt u toch geen roem, al roemt u uzelf en verheffen de mensen u hemelhoog om wat u bent en tot stand brengt. Voor God kunt u zeker geen roem dragen over al deze op zichzelf schone en prijzenswaardige dingen en hoedanigheden en als bij u dit alles geen vruchten van de Heilige Geest zijn (Gal.5: 22), maar vruchten die u uit uw eigen vlees meende te kunnen voortbrengen. U zult het te laat

kunnen opstellen, wat hier één - G. de Brès - deed met de Heere. Noch aan de gereformeerde belijdenis, noch aan de H. Catechismus, noch aan de formulieren, zoals die in Nederland gebruikt worden, heeft hij ooit getracht iets te veranderen. Zijn naaste betrekkingen en vrienden riep hij van zijn sterfbed toe: kinderen! De Heidelberger, de eenvoudige Heidelberger, houdt u daaraan! Hij beschouwde het als een overwinning van het "Gereformeerde" volk in Nederland, toen op zijn raad vele van zijn vrienden hun kinderen lieten dopen zelfs door leraars, die zij anders niet hoorden, mits die het gehele formulier voorlezen, wat sedert jaren niet meer gebeurde. Ook voor onze schrijver was dus het Gereformerd-zijn geen juk, maar een zalig voorrecht. Red

inzien, dat het alles niets was dan ijdel tooisel van het vlees, dat de dood en het verderf ten buit moet worden.

Laat ons de Schrift eens opslaan en zien welk denkbeeld daar aan het woord "*wandel*" wordt gehecht.

Wij lezen daarvan bij de Evangelist Markus, hoofdstuk 7: 1 en vervolgens: "En tot Hem vergaderden de Farizeeën en sommigen der schriftgeleerden, die van Jeruzalem gekomen waren. En ziende, dat sommigen Zijner discipelen met onreine, dat is met ongewassen handen brood aten, berispten zij hen. Want de Farizeeën en al de Joden eten niet, tenzij dat zij eerst de handen dikwijls wassen, o, wat zullen die toch schone, witte handen hebben gehad en wat zag hun vlees er rein uit! - houdende de inzettingen der ouden. En van de markt komende, eten zij niet, tenzij zij eerst gewassen zijn - welk een zorg dus besteden zij daaraan. En vele andere dingen zijn er, die zij hebben aangenomen te houden als namelijk de wassingen der drinkbekers en kannen, koperen vaten en bedden. Daarna vraagden de Farizeeën en de schriftgeleerden: waarom wandelen Uw discipelen niet naar de inzettingen der ouden, maar eten het brood met ongewassen handen?"

Zie, daar hebt u nu een *wandel in vlees* voor u in de grofste vormen en dat leert ons de Heere Christus Zelf, waar Hij in het 6de vers zegt: "Wel heeft Jesaja van u, geveinsden, geprofeteerd gelijk geschreven is: Dit volk eert Mij met de lippen maar hun hart houdt zich ver daarvan. Doch tevergeefs eren zij Mij, lerende leringen, die geboden van mensen zijn, want nalatende het gebod Gods, houdt u de in zettingen der mensen, als namelijk wassingen der kannen en drinkbekers. En andere dergelijke dingen doet gij vele (Vers 6 tot 9).

De Farizeeën en schriftgeleerden hielden de inzettingen der ouden, niet de inzettingen, die de Heere aan de ouden had gegeven, maar die de ouden zelf hadden ingesteld met terzijdestelling van Gods gebod en daar de Farizeeën zo deden, meenden zij tenminste half klaar te zijn voor de hemel, en dit ontbrekende, hoopten zij met de tijd nog wel te kunnen aanvullen. Zo wandelden zij in hun inzettingen zoals de dode-mondchristenen in het Evangelie menen te mogen wandelen, de Turken in hun Koran, de Indiërs weer in hun heilige boeken, die van Boeddha en andere leugenleraars en zogenaamde wijsgeren. Zij bewegen zich in een door henzelf vastgestelde gedachtekring en meten daaraan de graad van hun heiligheid af.

Hoe stonden nu echter bij dit alles de discipelen des Heeren? Die waren voortdurend met de Heere, zij schuilden als het ware bij Hem, Hij was hun alles, en zij werden ook één met Hem gerekend. Vol begeerte wachtten zij op de woorden die van Zijn heilige lippen kwamen, op wat Hij hun leerde en meedeelde. Met verbazing en aanbidding sloegen zij Zijn wonderen gade, bijvoorbeeld, hoe Hij twee broden nam en daarmee duizenden spijzigde. Zij bleven ook bij Hem in al Zijn verdrukkingen en vervolgingen.

Opdat dit standpunt u goed duidelijk is en u kunt begrijpen, hoe zij als één gerekend werden met de Heere Jezus Christus, leg ik u de vraag voor: U begrijpt immers wel dat u één bent met uw lieve moeder, met uw dierbare vader? Dat begrijpt een kind immers. Denk nu eens aan de Heere Jezus Christus, die heerlijke Koning, die gezeten is ter rechterhand des Vaders in de hoogste hemelen en dat alles wat Hij bezit, Zijn gehele heilswaarheid, Zijn gerechtigheid, Zijn werken, Zijn heilsvendiensten een arme zondaar ten goede komen gelijk alles wat vader en moeder bezitten, hun kinderen ten goede komt. Ben ik nu in waarheid in Christus Jezus, ben ik in Hem ingeplant als in de ware wijnstok, dan ben en dan blijf ik ook in Hem veilig en geborgen met alles wat

ik ben en wat ik heb. Dan wandel ik niet meer naar het vlees, dan steun ik niet langer op eigen kracht en macht, maar dan *wandel ik naar de Geest*. Die Geest, de Geest van God, voorziet in al mijn behoeften en doet mij wandelen in de wegen en geboden des Heeren.

Men moet echter dit "wandelen" naar vlees en naar Geest niet opnemen in de zin der monniken, die daardoor alleen verstonden allerlei uiterlijke grove zonden, waaraan zij zich echter zeer dikwijls op schromelijke wijze schuldig maakten. Door "naar de Geest te wandelen" verstonden zij dan het ter mis gaan, het vasten en allerlei van die menselijke inzetten. Deze mening was echter niet die van de Apostel Paulus, want diens doel was het des Heeren arme en zwakke kinderen te vertroosten met des Heeren woord: *gij zijt schoon o Mijn vriendin, er is geen gebrek aan u!* Dat riep Hij degenen toe, die meenden, dat zij geen goed haar aan zich hadden, die zichzelf verdoemden in stof en as en alleen dan zouden zij veroordeeld worden indien zij op hun "eigen gerechtigheid" en niet op die des Heeren Jezus Christus hun vertrouwen stelden. Naar de Geest wandelt u, als u leert door al uw werken, zowel boze als goede, een streep te halen en ze voor rook en ijdelheid aan te zien, in uw verhouding tegenover de hemelse Rechter, in wiens vierschare u eens zult moeten staan. God wil de Geest en niet het vlees.

Vraagt u nadere bewijzen hiervoor? In het oosten, in Turkije en Arabië, is er niemand, die bij Turken en Arabieren tot op de huidige dag hoger geacht en om zijn godvruchtige wandel hoger geprezen wordt dan Abraham. Deze eerbied geldt echter alleen zijn uiterlijke werken en wandel, want *van de verborgenheid der godzaligheid, van de rechtvaardigheid door het geloof*, waardoor Abraham rechtvaardig voor God was, wisten die volken niets. Heeft hij die roem bij hen, zo is die niet anders dan vleselijke roem. Maar was het deze uiterlijk onberispelijke wandel op grond waarvan Abraham voor God bestaan kon? Heeft hij voor God roem kunnen dragen en vrijgesproken worden op hetgeen anderen terecht in hem waarden en prijzen? Laat ons hierover de heilige Schrift ondervragen en wat zullen wij dan vinden? Dat Abraham Gode geloofd heeft en dat dit hem tot rechtvaardigheid gerekend is. Wat deed Abraham dan? Hij heeft naar de Geest gewandeld, en niet naar het vlees. Hij heeft zichzelf niet zalig gesproken en zichzelf gezegend, zeggende: brave, oppassende, rechtvaardige Abraham, hoe zou je het Paradijs kunnen ontgaan? Maar hij heeft in zichzelf nooit iets anders gevonden dan wat hem schuldig en verdoemeniswaardig maakte voor God. Toch heeft hij, toen hij dit leerde inzien, tot de Heere de vraag gericht: *Heere! Heere, wat zult Gij mij geven?* zonder des Heeren genade, almacht en trouw in twijfel te trekken. Zie, toen waren al zijn schone en waarlijk goede werken tot stof en as geworden.

Naar *Geest wandelen* betekent dus geloven, geloven omdat de Heilige Geest leert geloven, wat de Heilige Geest werkt; geloven, dat uw zaligheid buiten u en in Christus Jezus ligt en in niets anders. Die zo leren geloven, *aan* die is er geen verdoemenis meer en er is ook niets verdoemelijks *aan* hen in Gods ogen. Het is de Heere Zelf, die hun het geloof rekent tot rechtvaardigheid. Wat moet dus de grond van uw vertrouwen zijn, wat het streven van uw harten? Wat betekent het: *naar de Geest te wandelen*? Het is trachten naar een verbroken en verbrijzeld hart, naar de troost der vergeving der zonden; naar de troost: "dat God, om het genoegdoen van Christus, al mijn zonden, ook mijn zondige aard, waarmee ik al mijn leven te strijden heb, nimmermeer wil gedenken, maar mij uit genade de gerechtigheid van Christus schenken, opdat ik nimmermeer in het gerichte Gods kome". (Heidelb. Catech. Antw. op Vr. 56).

Ziet u, voor hen, die dit van harte begeren en zoeken, is er geen verdoemenis en is in Gods ogen ook niets verdoemelijks aan hen. Maar o, geliefden, hoe kant het vlees zich met al zijn vermeende kracht hier tegen! Hoe zal uw vlees, d.w.z. hoe zult u, zoals u van nature bent, u, in wie de zonde woont, daartegen woelen en u verzetten. Hoe zal de duivel alles beproeven om de heerlijke waarheid, dat de zaligheid alleen een genadegift is, bij u in verdenking te brengen, hoe zal hij proberen u die uit de hand te slaan! Hoe zal hij u voortdurend aanzetten uzelf op te tooien en uw vlees, dat toch niets anders is dan een prooi der wormen, te versieren! Welk een angst zal hij u aanjagen als u in uzelf niets kunt vinden dan het tegendeel van Gods beloften. Ach, het is de mens, het is ons allen zo eigen te menen, dat, zo wij geen werken hebben, waarop wij ons kunnen beroemen, God ons ook niet in genade kan aannemen.

Ach, denkt men, ik heb geen gerechtigheid, maar alleen zonden, daarom moet God mij ook verwerpen en verdoemen.

Zo redeneren wij maar al te vaak in ons binnenste en op de lijst van zulke arme voortgedreven zielen staat de arme David bovenaan met zijn Psalm: *O Heere, straf mij niet in Uw toorn en kastijd mij niet in Uw grimmigheid!* (Psalm 6: 2). Amen.

10. De Wet van de Geest des Levens in Christus Jezus

Geliefden.

Hoe heerlijk, hoe verkwikkend gaat niet het heldere daglicht van de zaligheid des Heeren in het hart van allen op, die bedroefd zijn naar God met een Goddelijke droefheid en in wier hart dus gebaande wegen zijn. Het is de Heere Zelf, die hen te midden van alle geboden, die hen veroordelen en verdoemen, één gebod, één Wet doet vinden, waarin zij het leven, het eeuwige leven vinden en waarin zij tegelijkertijd de vervulling van alle andere geboden Gods leren zien. O, als de ziel van de arme en aangevochtene de stem van de Heilige Geest verneemt, die hem vriendelijk toeroept en fluistert: ja, het is wel de wet Gods die u verdoemt en veroordeelt niet, omdat die niet volkomen goed is, maar omdat u de kracht mist die te vervullen; maar o ziel, het is ook Gods gebod, dat niet onvervuld mag blijven, dat u de Heere een Lam brengt. En wel dat Ene Lam, dat Hij Zelf gegeven heeft. En dat ge u daarop verlaat, daarop al uw zonden legt en dat Lam met al uw zonden in de dood ziet gaan. O, met welk een hemelse vreugde kan dit gebod niet de ziel vervullen te midden van nood en dood.

Zo en zo alleen leert zij ook aan God de Heere over te laten, dat Hij haar de vervulling van alle andere geboden, als een vrij geschenk van Zijn genade, meedeelt, die schrijvende op de vlezen tafel van haar hart. O, hoe verheugd, hoe zalig is zij, als zij dit krijgt te zien en hoe verlost alsdan deze genade niet van al de banden en ketenen van een wet, die, omdat de vervulling altijd weer ontbrak, niets dan toorn en verdoemenis over haar kon brengen.

De grond waarop zij bij dit haar geopenbaarde gebod blijft, wetende, dat, zo zij daarbij blijft, ook al de andere geboden der wet in vervulling zullen gaan, zodat daardoor al de geboden, de gehele Goddelijke wet in vervulling gaat, ligt zo vast en zo heerlijk, dat wij die nog eens nader met u willen bezien. Wij vinden die in de woorden van de Apostel Paulus in de brief aan de Romeinen hoofdstuk 8: 3 en 4, waar wij lezen:

Want hetgeen der wet onmogelijk was, dewijl zij door het vlees krachteloos was, heeft God, Zijn Zoon zendende in gelijkheid met het zondige vlees, en dat voor de zonde, de zonde veroordeeld in het vlees; opdat het recht der wet vervuld zou worden in ons, die niet naar het vlees wandelen maar naar de Geest. Romeinen 8: 3, 4.

De woorden "en dat voor de zonde" hebben wij zo te verstaan, in verband met het voorafgaande, dat de Apostel Paulus wilde zeggen: God heeft de zonde geoordeeld en gestraft in het vlees van Zijn eigen lieve Zoon Jezus Christus, toen Hij Hem vanwege de zonde en afval van Adam en diens zaad, *in de gelijkheid met het zondige vlees* hier op aarde zond. Want het was onmogelijk, dat de wet der zonde zou oordelen in het vlees, omdat de wet juist door de afval en de overtredingen van het vlees krachteloos was gemaakt. God de Heere nu deed dit alles, opdat het recht der wet vervuld zou zijn in ons, die niet naar het vlees wandelen maar naar de Geest. Het woordje "want" in het derde: sluit zich aan bij dat andere "want" in vers 2, waar wij lezen: *Want de wet des Geestes des levens in Christus Jezus heeft mij vrijgemaakt van de wet der zonde en des doods* (vers 2).

Wanneer die Apostel hier spreekt van een vrijgemaakt zijn, zo wil hij daarmee ook zeggen, dat hij zo'n vrijheid geniet, dat hij daarbij blijft, dat hij daarin rust en vrede vindt, en dat hij daaruit werkt. Op de vraag: hoe komt u aan zo'n vrijheid? Ligt het

antwoord gereed: *die verkreeg ik door de wet des Geestes des levens in Christus Jezus.*

Op de vraag: bent u er dan van verzekerd, dat bij deze vrijheid de wet u niet kan veroordelen omdat u de wet hebt leren kennen als een wet van zonde en dood, en dat deze Wet u integendeel moet vrijspreken en rechtvaardig verklaren, als ge u alleen aan Christus houdt, die het Einde der wet is? luidt het antwoord: Ja, daarvan ben ik verzekerd. En de grond is deze:

1. De zonde is in het vlees veroordeeld.
2. Dit was der wet onmogelijk.
3. God heeft dit echter gedaan, niet in ons vlees, maar in het vlees van Christus.
4. Nu de zonde in Diens vlees veroordeeld is, komt de wet tot haar recht en moet ons vrijspreken en rechtvaardigen, ons, die in deze vrijheid geleid en gehouden worden.

1. **"De zonde is in het vlees veroordeeld."** Wat bedoelt de Apostel hier met het woord "zonde"? Verstaat hij hierdoor uitsluitend de vleselijke begeerlijkheid, zoals de monniken het uitleggen? Of de zogenaamde boezemzonden; gierigheid, toorn of dronkenschap? Heeft hij alleen de uiterlijke, de in het oog springende zonden op het oog? Zo oordelen zij, wie nooit de ogen door de Heilige Geest geopend zijn, maar die alleen met hun vleselijke ogen alles en dat wel geheel verkeerd zien. Als de apostel hier van "zonde" spreekt, zo bedoelt hij de overtreding van Gods wet, zoals die geestelijk verstaan moet worden. Alles wat niet uit het geloof gebeurt, dat is zonde, al was het ook op zichzelf een daad, die naar het uiterlijke, naar de letter der wet, niet te berispen is.

Luister goed toe, mijn geliefden! Er zijn daden en werken der mensen en er zijn daden en werken, die uitsluitend daden en werken des Heeren zijn. Nu is het de onwedergeborene, natuurlijke mens eigen met zijn dode, onreine handen in het werk des Heeren in te grijpen. Hem de teugels uit de hand te rukken en eigenmachtig naar eigen goeddunken en keuze te handelen. Dat is "de zonde" in haar eigen aard en wortel. Het is echter het werk Gods, *dat men gelooft in Hem, Die Hij gezonden heeft*, zodat men op Zijn geboden acht geeft. Dan is er geen sprake meer van weg en leven in te richten naar eigen begeerlijkheid, ingebeeelde macht en vleselijke wijsheid. Gods werk heeft Gods wet ten grondslag. Wie dit werk werkt, vertrouwt op God, gelooft in Hem, wacht op Hem. Het is de onwedergeborene, natuurlijke mens eigen, de hand te slaan aan Gods wet, menende, dat het maar een kleinigheid is die te vervullen, het is hem eigen een voorgewend, zelfgemaakt geloof op de voorgrond te zetten; gedurig daarvan te spreken, dat hij zo graag Gods wil doet en daartoe ook volkomen geschikt en bereid is, en als hem in waarheid Gods wil en weg aangewezen wordt, zich tegen alles in te handhaven in zijn verkeerde wegen. Dat is "de zonde" waarvan de apostel spreekt en waaruit alle andere ondeugden, die wij zonde noemen, voortspruiten.

Ik herhaal het: vlees, de onwedergeborene, natuurlijke mens, begeeft zich op weg om Gods gebod te doen en spreekt: "zo en zo moet het zijn, dit en dat wil ik doen." En al dat doen, waar loopt het op uit? Het is niets dan blinkende zonde, dan een wortel, waaruit alle andere zonden, die wij zonden noemen, welig voortspruiten. Ja, vlees, de onwedergeborene, natuurlijke mens, wil er niet van horen, dat dit zijn doen zonde is. Ja, rampzalige bron is van alle zonden, ondeugden en overtredingen. Want al zulke daden lopen niet in het spoor van het genadewoord des Heeren Heeren en kunnen dientengevolge niet in overeenstemming zijn met Gods eeuwig blijvende en geldende wet. Bijvoorbeeld er was eens een man, die met zijn eigen vrouw niet omging zoals Christus met Zijn gemeente omgaat, die haar ook niet liefhad zoals Christus Zijn

gemeente liefheeft. Hij wilde het niet van Gods genade afsmeken om in eigen kring, in eigen huis Gods geboden na te komen. Toch wilde hij voor braaf en godsdienstig doorgaan, hij bekeerde, zo hij voorgaf, een vreemde vrouw, maar die bracht hem tot allerlei zonden en schanden.

Zo ziet het er ook uit met "de zonde" die de Apostel hier bedoelt. Wij zijn in onszelf vleselijk, geliefden, en verkocht onder de zonde, voor zover als wij niet zijn overgegaan onder de heerschappij der genade, want zonder de genade des Heeren zijn wij juist het tegenovergestelde van hetgeen de Heere wil en vijanden van Gods waarheid en van alles, wat in Gods ogen goed is.

In zo'n vleselijke toestand, in dit vlees, moet de zonde veroordeeld worden, zij moet veroordeeld worden als zonde, juist dáár, waar zij haar bron, haar leven, haar voedsel, haar oorsprong heeft. Is zij daar geoordeeld en veroordeeld, zo is haar ook het masker afgerukt en is zij ontmaskerd en van haar heilige schijn beroofd, zo is ook de kracht der zonde verbroken, evenals de bladeren die spoedig verdorren en afvallen van een dode stam. Niet één mens zou bij de vrijheid der genade volharden, bij het gebod des levens blijven en het God overlaten zijn gang en zijn leven te leiden en te regelen, als hij het niet van de Heilige Geest geleerd en bij Diens licht gezien heeft, dat zijn vlees in de grond der zaak met al dat voorgewende vervullen van Gods geboden niets anders bedoelde dan de handhaving van zijn eigen ik, dan de vervulling van zijn begeerlijkheden. Ja, hij leert het alleen bij het licht des Geestes, dat deze zonde in hem, dat is, in zijn vlees woont en dat wel onder het schijnheilig voorgeven van God te willen verheerlijken. Van hem echter, die bij de wet der vrijheid des Geestes in Jezus Christus blijft, is het openbaar, dat déze zonde geoordeeld is in het vlees.

2. *Het was de wet onmogelijk, de zonde in het vlees te oordelen.* Het is waar, dat de kennis der zonden door de wet is, maar alleen door het licht en de kracht van de Heilige Geest, die de wereld overtuigt van zonde, van gerechtigheid en van oordeel. Op zichzelf is de wet te koninklijk, staat zij te hoog en is zij te heilig om uitsluitel te geven daarover, wat eigenlijk zonde is, en waar die is gelegen. Zij kan zich niet inlaten met de leugen, met de huichelarij des vleses, met de sluwheid en slinkse streken daarvan, om dit alles aan de gevallen zondaar te laten zien teneinde zo de zonde, die in het vlees woont, te ontmaskeren. De wet weet het wel, hoe de natuurlijke mens het verstaat, zich staande te houden door zijn eigen gerechtigheid en dat hij tegelijkertijd alle banden verbreekt en in woede opstuift wanneer al zijn vermeende heiligheid hem als louter ongerechtigheid voor de voeten wordt geworpen.

Als de natuurlijke mens optreedt voor de vierschaar der wet, zegt hij: o Heere God in de hemel! ik wil alles doen wat u ooit hebt geboden, maar dan verneemt hij voor de rechtbank der wet niets dan nieuwe bevelen en zal de wet ook de welverdiende lof niet onthouden aan iemand, die zó goed gezind is. De wet beoordeelt alleen het uiterlijke werk, alleen hetgeen in het oog valt en zoekt niet naar de beweeggronden, waaruit zulke daden voortkomen. Dat moet hij zelf weten, die zegt voor de werken der wet gerechtvaardigd te willen worden. De wet ontnemt de mens zijn ijdele roem aanstonds niet, maar zij stijft hem zelfs de lendenen en helpt hem een tijdlang vooruit, zodat zijn voornemen een tijd lang schijnt te gelukken. Bij de wet op zichzelf leert de mens zijn ellende niet kennen, want het is alleen in de school van de Heilige Geest, dat de wet kennis der zonden werkt. Zij roept de mens niet toe: wat u voor heiligheid houdt, is zonde, wat u als Gods wil zocht te doen gelden is niets dan uw eigen wil. De wet waarschuwt hem niet, zeggende: de weg die u aanziet voor de weg ten hemel, leidt u naar de eeuwige afgrond en wat u voorgeeft te doen uit liefde tot God en de

naaste, ontspruit alleen uit bittere haat en vijandschap tegen Gods vrije, soevereine genade, en om des Heeren uitspraken te logenstraffen. De wet zegt het u niet: uw gehele streven heeft geen andere strekking dan om het de Heere af te winnen met uw oordeel over hetgeen goed en kwaad is. De wet gunt hun, die het bij haar zoeken, geen rust, maar jaagt hen vooraan op de weg, doet pausen kiezen, kloosters en kapellen bouwen waarbij de mensen in de grond der zaak alleen hun eigen wil volgen: doet hen land en zee omreizen om één jodegenoot te maken en veroordeelt de mens alleen dan als het voorgenomen werk niet volkomen en met volharding tot het einde toe tot stand is gebracht; de wet verdoemt de mens alleen, als het zonneklaar voor de dag komt, dat men bij al hetgeen men voorgaf voor de Heere te doen, alleen zijn eigen belang op het oog had. Handelt de wet dus niet openhartig met de mens? Ja, maar het vlees, de onwedergeboren en natuurlijke mens is nooit oprecht waar het Gods eeuwig geldend gebod geldt, en waar dat blijkt, kan de mens niet meer verder omdat de wet heilig is en de schuld der overtreding niet op zich kan nemen, maar de overtreder onverbiddelijk streng moet bestraffen. De wet onderhandelt niet met de Geest maar het vlees en daar uit het vlees niets goeds voortkomt, kan Gods heilige wet niets anders doen dan de overtreder straffen en veroordelen. De natuurlijke mens, het vlees, maakt de wet telkens krachteloos en zoekt die te niet te doen in zijn aanmatiging en boosheid. Vlees kan het niet dulden, dat zijn huichelarij en verkeerdheid bestraft wordt. Het wil het laatste woord hebben, het wil zich tot de dood toe rechtvaardigen, wordt woest, bitter, verkeerd, woedend, als zijn doen en werk als "zonde" bestraft wordt, wat hij toch als heilig en welgedaan wil doen gelden. En daar is schijnbaar het vlees de overwinnaar, want de stem der wet moet zwak zijn en zwijgen; want zij is te koninklijk, te voornaam en te verheven, te heerlijk, te beschaafd, zou ik haast zeggen om te twisten of zich door het vlees te laten beschimpen. De wet behandelt de vleselijke mens zoals David Saul behandelde, en als er geen almachtige genade tussenbeide treedt, is Gilboa het einde. Het is dus de wet onmogelijk om hem of haar van zonde te overtuigen, die alles schijnt te bezitten, wat de ware gelovige hebben moet en toch des Heeren genade niet kent.

De wet kan zo'n mens niet bijbrengen, dat hij vleselijk en onder de zonde verkocht is en dat alles, wat hij doet en werkt en tot stand brengt tot zaligheid van zijn ziel, louter zonde is en dat hij, niettegenstaande dit alles, niettegenstaande al zijn wettisch werk, niets doet dan zondigen en overtreden en in de zonde vallen, want wat uit het vlees geboren is, dat is vlees en bewijst het wel met zijn boze werken, dat hij niet leeft in hetgeen hij voorgaf in de wet zo lieflijk te vinden en te beminnen. Want zodra de wet volkomen werk eist, het de mens voorhoudt, dat het met minder niet toe kan, ontsteekt de mens in hete toorn tegen de wet en rukt haar de kroon van het hoofd. Hij weet echter zijn woede te verbergen en kan de wet zo'n ontdekking nooit vergeven. Zo moet dan de wet om haar zelfs wil, omdat zij haar heiligheid niet kan laten schenden, het einde afwachten en het zwijgend toezien, als zulke wetdrijvers in zonde vallen en verloren gaan, zonder dat zij daartegen iets vermag en zonder het aan de mens te openbaren wat eigenlijk zijn zonde is en waar zij huist.

Uit dit een en ander, geliefden! is het duidelijk te zien hoe grondeloos ons verderf is en hoe ongelukkig wij er aan toe zijn, als dit ons verderf ons niet ontdekt wordt, als wij niets leren hoe dit verderf opgeheven en uit het midden genomen wordt, opdat wij de vervulling zouden hebben van hetgeen de wet van ons eist en verlost worden van haar verdoemend vonnis.

3. Hoe het nu hierbij toegaat, dat leert ons de apostel, als hij ons zegt, *dat God gedaan heeft wat der wet onmogelijk was*. God heeft de zonde veroordeeld in het vlees. Dat is Gods werk, dat is een daad van Zijn vrije liefde en barmhartigheid. Hij heeft de zonde, het werk des vleses, dat, hoewel het vlees is, God het werk uit handen wil nemen, als zonde ontmaskerd. Hij heeft het aan het licht doen komen, wat vlees is en wat vlees doet en drijft om zichzelf in het ongeluk te drijven onder het voorwendsel dat het werkt aan zijn eigen zaligheid en aan die van de naaste. Waar nu de Heere de zonde zo ontmaskerde, het aan het licht bracht, wat eigenlijk de wortel en de bron van zulke zonde is, en zo de werken des vleses voor de Zijnen teniet deed, volbracht Hij daarenboven nog deze daad van wonderbare barmhartigheid, dat Hij deze veroordeling des vleses, niet voltrokken heeft in *ons* vlees. Want had God dit vonnis aan ons vlees, dat is, aan ons, willen voltrekken, dan zouden helaas, allen omgekomen zijn onder de last van Gods eeuwige toorn tegen de zonde en zo zou er geen vlees behouden zijn. Want, is het niet wáár, dat, wanneer de Heilige Geest een zondaar aan zichzelf ontdekt en hem doet inzien wat de zonde is en waaruit zij voortspruit, zo'n mens onmiddellijk zou moeten omkomen als Gods genade niet toeschoot, om hem tegelijkertijd te leren, waar de zonde is gebleven, hoe zij is verzoend en Wie de schuld daarvan gedragen heeft? O, als dit niet gebeurde, de arme zondaar zou onder de last van Gods toorn bezwijken in wanhoop en vertwijfeling. Daarom prijst hier de Apostel Paulus de liefde en de barmhartigheid des Heeren, dat Hij de zonde veroordeeld, gestraft heeft in het vlees van Zijn lieve Zoon en dat het met dit doel was, dat Hij deze Zoon op aarde zond, in dit dal der zonde en des doods. Er is geen groter bewijs van de liefde Gods voor de arme zondaren dan dat Hij Zijn enige geliefde Zoon hier op aarde gezonden heeft. Maar woonde dan dit ons verderf ook in het vlees van de mens geworden Zoon van God?

De Apostel zegt hier niet, dat God Zijn Zoon gezonden heeft in zondig vlees, in het vlees der zonde, maar wel, dat Hij Hem gezonden heeft in "de gelijkheid des zondigen vleses".

Zomin de mens, toen God hem schiep naar Zijn beeld en gelijkenis, God Zelf was, evenmin was het vlees van Christus, dat is, Christus Zelf, als waarachtig mens, vlees der zonde. Als ik zeg, dat die of die gelijkt op deze of gene, dan spreek ik daarmee toch niet uit, dat hij die persoon waarop hij gelijkt, het ook zélf is. Ik wil er alleen mee zeggen, dat hij erop gelijkt, dat hij dezelfde gedaante heeft en dat hij er uit ziet als degene, wiens trekken aan de zijne herinneren. Zodat Christus als waarachtig Mens volkomen heilig, rein en onbevlekt geweest en gebleven is, geheel en al zonder zonde, geheel en al naar lichaam en ziel en toch de gevoelens van zwakte en ellende in Zich heeft gehad, die een arm verloren zondaar, door de zonde met zich moet rondslepen. Deze zwakheid, deze ellende, waaronder Adams gevallen kroost gebukt gaat, droeg ook Hij met Zich rond, voornamelijk als Hogepriester en Plaatsbekleder, toen Hij al onze zonden in Zijn lichaam en op het vervloekte hout des kruises droeg en God al de zonden op Hem wierp - want Hij heeft als zodanig en in de plaats der Zijnen, de zonden gedragen en in Zijn vlees; - dat is in Zichzelf, heeft Hij als waarachtig Mens in onze van God afgevalen toestand geproefd en gesmaakt, wat de oorzaak en bron van alle zonde is en dat God de zonden der Zijnen, in het vlees van Gods vleesgeworden Zoon veroordeeld en gestraft heeft. Dat God de zonden in Zijn vlees, als in het vlees van de Plaatsbekleder en Borg Zijner gemeente veroordeeld en gestraft heeft, is openbaar in de uitspraken van de Heere Zelf. Wij vinden die o.a. in Psalm 40: 2, 3, 13 en in Psalm 69: 6. En in de uitspraken van de Apostel Paulus: Hebr. 2: 17; 4: 15; 5: 7. Waarlijk er is geen gebed met sterk geroep en tranen tot God, er is geen doodsangst, er is geen roepen uit de diepte, zoals in de aangehaalde Psalmen en in zoveel andere,

voorkomt, waar niet de zondesmart in het vlees ervaren wordt en waar niet gevoeld en gesmaakt wordt, wat eigenlijk de wortel en bron der zonde is, voornamelijk deze zonde, *dat men God niet kan geloven op Zijn woord en de wet haar recht niet laat wedervaren*. Maar juist daarom was Christus vrij van alle zonde opdat Hij schuldeloos in onze plaats onze zonden zou kunnen dragen en daarvoor boeten in ons vlees. Op deze wijze is onze zonde in Zijn vlees veroordeeld, hoewel Hij nooit zonde gehad of gekend heeft.

God de Heere heeft de zonde veroordeeld in het vlees van Christus, zodat Christus - wat wij nooit of nimmer zouden hebben kunnen volbrengen - Zich met de ganse kracht Zijner Godheid, tegen deze zonde verzet en die overwonnen heeft, haar ontmaskerd en teniet gedaan. Want wie op zo'n wijze als wij het in de Psalmen van onze dierbare Heiland en Zaligmaker vinden opgetekend, gebed en smeken met sterke roeping en tranen offert, die ruimt zo'n zonde, zo'n opstand tegen God geen plaats in maar veroordeelt die in het vlees, overwint die en maakt ze in het vlees teniet. Zo luidde het raadsbesluit van des Heeren welbehagen en van Gods vrije ontferming over de Zijnen opdat zij door deze zonde niet zouden worden overwonnen, waar zij in de Heere Jezus Christus de volle zegepraal daarover zouden wegdragen.

En dat niet alleen, God heeft nog meer gedaan: Hij heeft niet alleen Zijn Zoon gezonden *in de gelijkheid met het zondige vlees*, maar Hij heeft naar het woord van de Apostel dat gedaan "*voor de zonde*", dat wil zeggen ten behoeve van zondaren, die onder de zonde verkocht waren. Als schuldoffer voor deze zonde is de Heere Jezus Christus in de wereld gekomen, want het was des Heeren voornemen, de zonde uit het midden weg te doen. Moest dit geschieden, zodat de zonde niet langer als schuld, als straf en veroordeling eisende schuld, in Gods boek bleef staan, dan moest deze schuld voldaan, verzoend en uitgedelgd worden; dat is geschied in het vlees van Christus aan het vervloekte hout van het kruis voor al het volk des Heeren. Daar, op Golgotha werd het bloed van Gods Zoon vergoten en stierf Hij in onze plaats, tot zonde gemaakt zijnde voor ons, 2 Cor. 5: 21: "Want Die, Die geen zonde gekend heeft, heeft Hij zonde voor ons gemaakt, opdat wij zouden worden rechtvaardigheid Gods in Hem."

4. Daaruit volgt, dat daar de zonde in het vlees van Christus geoordeeld is, *de wet tot haar recht is gekomen en wij gerechtvaardigd zijn geworden in de vierschaar Gods*, voor zover wij in de wet der vrijheid staan.

Nadat de zonde, waardoor het vlees, waardoor de natuurlijke en onwedergeboren mens, Gods wet meent te kunnen vervullen en dus in openlijke tegenspraak is met hetgeen God geleerd heeft, in het vlees van Christus geoordeeld is, oefent deze daadzaak, dit eenmaal volbrachte feit, zo'n kracht uit, dat het door de Heilige Geest luid spreekt in het hart van alle uitverkorenen Gods, en ook in hun geweten gehandhaafd wordt. En waar de Heilige Geest hen leidt in de verborgenheden van deze eenmaal volbrachte rechtspraak, verheugen zij zich van harte over zulk hemels onderwijs. Zij weten, dat zij zo'n zonde, die zij meenden geen zonde maar een Gode welgevallig werk te zijn, niet meer behoeven te dienen en niet meer mogen luisteren naar de influisteringen van het vlees. Dit vlees drijft hen naar de werken der wet, zet hen aan de werken, die uit haar zonden moeten voortkomen en die dus niet des Heeren werk in hen zijn.

Zij hebben van de Heere en Zijn Heilige Geest geleerd, *dat het bedenken des vleses de dood is* en dat al de schone voornemens en plannen van het vlees toch op niets uitlopen. Zij hebben door de Heilige Geest het verschil leren inzien, dat er bestaat tussen hun werk en het werk des Heeren. Daarom leren zij ook afstand te doen van hun zelfgekozen en zelfuitgedachte werken en zich te houden aan de Wet des levens

in Jezus Christus. Dat is de vrucht, de heerlijke vrucht, die zij door Gods genade daarvan wegdragen, *dat God de zonde geoordeeld heeft in het vlees van Christus.*

Want de Heere in Zijn oneindige liefde en barmhartigheid heeft dit alles gedaan en daargesteld opdat de Zijnen onder de Koninklijke heerschappij der genade vervuld zouden zijn met alle goede werken. Hoewel zij die werken, die hen versieren zelf niet zien maar veeleer zichzelf verfoeien in stof en as. Hij wilde, door de zonde te veroordelen in het vlees van Christus en door hen te leren, dat in Hem alleen al hun heil is, hen rijkelijk vervullen met allerlei vruchten uit de schat van het leven en overvloed, die hun ten goede in Christus woont. Hij doet hen inzien dat zij alzo volkomen in overeenstemming zouden zijn met de heilige wet des Heeren, dat deze wet hen niets meer te verwijten heeft maar hen integendeel vrij en rechtvaardig moest spreken omdat zij geleerd hadden alle hoge gedachten omtrent zichzelf af te leggen en in ootmoed te wandelen met hun God. Amen.

11. De wijsheid van de wereld, dwaasheid bij God

Het zij u niet teveel als ik u iets voorlees uit de eerste zendbrief van Paulus aan die van Korinthe, hoofdstuk 1: 10 tot 31 en hoofdstuk 2: 1 tot 16.

Waar is de wijze? Waar is de Schriftgeleerde? Waar is de onderzoeker dezer eeuw? Heeft God de wijsheid dezer wereld niet dwaas gemaakt? Want nademaal, in de wijsheid Gods, heeft de wereld God niet gekend in de wijsheid, zo heeft het Gode behaagd, door de dwaasheid der prediking, zalig te maken, die geloven: overmits de Joden een teken begeren en de Grieken wijsheid zoeken; doch wij prediken Christus, de Gekruisigde. 1 Korinthe 1: 20 tot 23

Geliefden.

Wat de Apostel aan de Korinthische gemeente wat het Evangelie in het algemeen ons leert, bestaat daarin, dat wij van God, Die in de hemel woont, volstrekt niets weten of kunnen weten, in die zin, dat wij zouden weten of kunnen weten, wat God over ons denkt, wat Hij voor ons is, wat Hij ons gegeven heeft, dat wij volstrekt niets daarvan kunnen weten, welke gezindheid in Gods hart voor ons aanwezig is, tenzij dan, dat de Geest Gods het ons leert.

Menselijke wijsheid is, evenals menselijke kracht, alleen iets voor deze wereld; het ligt echter in Gods hand en lag steeds in Gods hand, het openbaar te maken, dat het met alle menselijke wijsheid en kracht ook hier niets op zich heeft.

Er zijn wat betreft stelsels van wijsgeren, die geleerd hebben, wat van God is, zovelen geweest, dat men al de boeken, die daarover geschreven zijn, niet eens tellen kan en zo is er van krachtsontwikkeling bij de grote vraag: "hoe komt de mens tot de deugd?" ook oneindig veel geweest, bij de wijsgeren zowel als bij de monniken, het is echter alles bij elkaar op niets uitgelopen. De grootste wijsgeren, bij al wat zij hebben geschreven, en de beste onthouders, bij alles, wat zij zich hebben geoefend in godzaligheid - met hun stelsel hebben zij zich allen, in hun persoonlijk leven of in hun huichelarijen vreselijk te schande gemaakt.

Wat men van ware wijsheid nu nog zou willen opzoeken, dat zou men nog kunnen vinden in Joodse geschriften van vroegere tijd, in het bijzonder in de apocriefe boeken van het Oude Testament. En daar ligt het antwoord voor de hand, doordat men het streven naar de kennis Gods en de eigengerechtigheid daarin aanschouwt.

De wereld is de wereld. De wereld is niet alleen een goddeloze wereld, de wereld is ook godsdienstig, zij is vroom. De wereld heeft niet alleen haar schouwburgen, maar zij heeft ook haar kerken; zij heeft niet alleen haar romans, maar ook haar Bijbel. Wat verstaat de Apostel hier onder "wereld"? Dat vernemen wij uit het achtste vers van het tweede hoofdstuk. *De heerlijkheid, welke God voor ons verordineerd heeft, eer de wereld was, heeft niemand van de oversten dezer wereld gekend, want indien zij ze gekend hadden, zouden zij de Heere der heerlijkheid niet gekruisigd hebben.*

Zo zien wij nu duidelijk wat de wereld is, de wereld, zoals zij was ten tijde van de Heere Jezus Christus in Jeruzalem. Daar deed de wereld twee dingen tegelijkertijd; zij was er mede bezig de tempel van Jeruzalem te herstellen, hem schoon op te sieren, alles te doen om de godsdienst te hulp te komen en tegelijkertijd waren zij toch aan het lasteren en moorden; zij waren vroom, zolang het hun behaagde, maar, wanneer Gods Woord in de weg kwam, gaven zij er de hele waarheid aan om hun zin en lust en wil door te zetten. Deze mensen hadden ook hun wijsheid en er zijn heden ten dage onder de Christenen en onder de geleerden zulken, die veel liever grijpen naar deze

wijsheid der wereld dan naar het naakte woord Gods. Zo is het op het ogenblik op alle universiteiten; daar grijpen alle professoren en studenten der Godgeleerdheid naar deze wereldse wijsbegeerte.

Nu, wij mensen hebben het als een erfstuk ontvangen: "gij zult als God wezen, kennende het goed en het kwaad." Zo menen wij dan ook, dat de wijsheid van ons is en dat wij in staat zouden zijn, elkaar te overreden, dat de ander zou doen, wat recht is en dat wij kracht zouden hebben, het goede te verkiezen en het boze te laten.

Is men nu vroom zonder gerechtigheid, dan leeft men van geestelijke tovenarij en maakt zichzelf en anderen iets wijs. Is men daarentegen enigmate verlicht, zodat men niet zo daarover dromen kan en ook het ijdele van deze tovenarij spoedig moet verachten, dan aanbidt men zijn rede. Zo zijn er dan altijd Joden en Grieken geweest en dat zal wel altijd zo blijven.

De Apostel Paulus was een geleerd man en alle wijsgeren mogen zich er het hoofd over breken, zij zullen echter toch - tenminste de betere onder hen, - moeten belijden, dat Paulus een brave, wijze man is geweest. Waarin bestaat dan zijn wijsheid? Dat wil ik u graag meedelen. Zijn wijsheid bestond daarin, dat hij gezegd heeft: dat is geen waarheid, dat wij weten, wat goed en kwaad is, dat wij zouden kunnen beschikken over onze wegen, maar wij zijn zo verdorven in onze wijsheid, dat, wanneer wij het op zijn wijst en fijnst hebben samen gesteld, dit de allermeeeste dwaasheid is, en wanneer wij onze kracht, vooral ook in zedenkundig opzicht, ten hoogste hebben ingespannen, zij het allereerst in de afgrond stort.

Dat is de wijsheid van Paulus, deze hooggeleerde man. Hij, die in alle wijsheid van zijn volk was onderwezen, hij belijdt, dat alle wijsheid van het vlees niets heeft te betekenen. De wijsheid waar hier van gesproken wordt, is een godsdienstige wijsheid. De wijsgeren hebben begonnen te leren en te schrijven over God, over Gods wegen en Zijn eigenschappen en hoe een mens tot gelukzaligheid en deugd zou komen. Dat alles nu heeft de apostel weggeworpen en gezegd: met al uw wijsheid richt u niets uit, de natuur laat zich geen geweld aandoen; alles wat u dienaangaande leert, is leugen.

Nu wilden de Corinthiers - Korinthe was namelijk in die tijd een zeer gewichtige stad, zoals bij voorbeeld Londen of Liverpool - Paulus mocht toch zijn leer iets anders ingericht hebben, dan het tot nu toe geschied was. Er kwamen namelijk van Jeruzalem mensen, die zeiden, *dat zij de Heilige Geest ontvangen hadden* en die nu over de mensen niet menselijk, maar bovenmenselijk spraken. Daar maakten zij dan grote ophef van en in deze damp en wolken voeren zij dan samen in hun ingebeelde hemel en bevonden zich daarbij wonderzalig. Dat was zo'n geestelijke bedwelming of dronkenschap. Het was het geestelijk opium, waarmee men zich in slaap bracht en waarbij men dan droomde, men was in het paradijs.

Zij zeiden van Paulus: ja, dat is een goede, voortreffelijke man, maar hem ontbreekt toch nog zo het een en ander, dat wij hebben. Daar zegt Paulus: het een zowel als het andere is ijdelheid, het behoort bij deze wereld. De eenvoudige prediking bevat de mensen slecht. Ja, de theosofie (de leer van alle diepzinnige bespiegelingen aangaande God) - en dat men de steen der wijzen zou gevonden hebben en goud zou kunnen maken - voor zulke boeken, daar geeft men nog iets voor!

Nu echter komt de vraag: gelooft u aan Gods woord, gelooft u, dat het Gods woord is? En antwoordt u daarop: ja, dan hebt u uw rede te verloochenen en uw kracht bovendien, dan hebt u de waarheid aan te nemen, die de apostel hier in het tweede hoofdstuk meedeelt, dan hebt u dat wel geleerd, dat het nodig is, waarachtig

wedergeboren en bekeerd te worden, dat het noodzakelijk is, de Geest Gods ontvangen te hebben. Zie, wij zijn mensen, Gods schepsels. Wij weten het allen, dat wij mensen zijn, weliswaar vergeten velen dat en leven onbekommerd voort in hun genot en dat gaat zo door naar de oude, gemakkelijke gewoonten totdat men hoort: zij zijn dood en dan is dood, dood. Wij zijn mensen. Ja, wij komen met ons verstand nog niet eens zo ver, dat wij voor waarheid houden, dat wij mensen zijn. Dat willen wij wel van anderen aannemen, dat de duivel hen volkomen in zijn macht kan hebben, maar dat hij onze heiligheid zou bedwingen, dat komt niet in ons op. De mens meent de hele schepping in zijn hoofd te dragen; hij heeft zulke merkwaardige gedachten van zichzelf, gedachten van eigenliefde en hoogmoed; dat gaat zeer ver.

Doch, wij mensen, wij hebben met God te doen, wij moeten eenmaal voor God verschijnen en Hem rekenschap geven van ons leven, van onze handel en wandel. De mens kan God niet ontlopen of ontgaan, al werd hij ook tachtig, negentig of honderd jaren oud, éénmaal moet hij er toch aan geloven en voor God komen. Dan moet nu dit de hoofdzaak voor de mens zijn, dat hij zich rust noch vrede gunt, totdat hij in waarheid weet, hoe hij met God staat.

Dit moet de vraag zijn: *is God daar boven uw God? Is Hij uw genadige God en Vader?*

Zich hierover iets voorspiegelen, helpt niets; het moet toch waarheid zijn in het binnenste. Hoe denkt God over u? De vraag is niet: hoe denkt u aangaande God of over God? Maar de vraag is: God, de Alwetende, de Allerheiligste, de Rechtvaardige, de Waarachtige, de Loutere, Die alle bedrog haat, Die u geschapen heeft, Die u kent tot op het meest verborgene, - wat denkt Hij over u?

Waar deze vraag opkomt, waar het bij de mens met deze vraag ernst wordt, daar zal hij niet ermede beginnen te denken: o, dat zal wel terecht komen! O, God is immers barmhartig en genadig! Nee, daar komen de zonden boven, daar komt de wet, het zichzelf oordelen, het geweten wordt wakker. Daar wordt het wel inwendig gevoeld, wat God over u denkt, of Hij met u is; dat wordt inwendig wel ondervonden. Daar is verlorenheid, daar is men zonder God. Ach, of dat nu zo boven ligt, wat heeft de mens er aan? En wanneer hij ook twaalf of vijftien jaar het Evangelie heeft gehoord en in de gemeente als een moeder Israëls of als een knecht des Heeren wordt aangemerkt, is het echter niet in het hart, is het slechts uitwendig geweest, zo is immers alles niets, alleen verbeelding. Gods ogen zien naar waarheid. Zo komt dus verlorenheid boven en wanneer er verlorenheid is, is waarlijk ook de levende vraag naar redding aanwezig en waar nu in waarheid de vraag naar redding aanwezig is, wordt ook het Evangelie van de vrede met beide handen, als vergaande van honger, aangegrepen.

Daar komt dan God en in de openbaring van Jezus Christus geeft Hij Zijn Heilige Geest. Daar is deze Geest de Trooster en Leraar, die in alles leidt. Hij troost ons en leert ons, opdat wij zouden weten, wat God over ons denkt, wat God voor ons is, niet hoe wij over God denken, maar hoe Hij over ons denkt. Hij leert, of God gedachten van vrede over ons heeft. Menselijke kracht brengt het er nooit toe, de eigen ondeugd en hartstocht te beteugelen en wanneer men zich ook jarenlang de grootste smarten heeft aangedaan en het lichaam gekastijd heeft, zo zal het toch tenslotte openbaar worden, dat alles tevergeefs is. En met menselijke wijsheid, die toch op zich neemt, de ganse wereld te regeren, komt men niet eens zo ver, dat men zichzelf regeert. En een mens kan een heel land regeren met zijn wijsheid, maar zijn eigen huis bouwen, zichzelf regeren, wanneer hem iets in de weg komt, dat kan hij niet. Hoe kan nu een

mens, wiens wijsheid dus beperkt is, weten, wat in God is, wat God denkt, niet alleen zo in het algemeen, maar aangaande de enkele mens? Hoe kan de mens met zijn wijsheid weten, wat God wil, dat hij. Ja, juist hij, zalig zal worden? Dit wordt met verstand of rede niet begrepen, want het doet een mens leed, dat Christus de enige grond van heil en zaligheid zou zijn.

Waarom ook de hooggeleerde en beschaafde apostel alle wijsbegeerte overhoop werpt en dit aan de gemeente in de hoogbeschaafde stad der Corinthiërs schrijft: *Ik heb niets willen weten onder u, dan Jezus Christus, de Man, Die men aan de galg heeft gehangen* - want dat wil toch eigenlijk in het Nederlands of Duits het woord "**de Gekruisigde**" zeggen. Van Hem heeft de apostel willen weten, maar van de hooggeroemde rede niets. Daarin heeft hij zijn zaligheid gevonden en heeft kunnen schrijven: *mij is barmhartigheid geschied*. Daarom verontschuldigt hij zich dat hij niet met hoge en beschaafde woorden tot hen is gekomen of hoge en dichterlijke zaken gepredikt heeft, maar met geestelijke woorden is Hij tot hen gekomen; want het moest naar de geest geoordeeld worden en kan door de natuurlijke mens niet begrepen worden.

Nu verstaat de apostel onder "**natuurlijke mens**" de mens op zichzelf genomen, aan de krachten en alle vermogens van zijn ziel overgelaten, zonder de Geest Gods. En zo verstaat de mens van de dingen Gods volstrekt niets. Wanneer dat het geval is, moet ik niet met vermogen der ziel en eigen kracht komen om anderen te overtuigen, maar met de woorden van Hem, in Wiens Woord alleen de macht ligt, hemel en aarde te scheppen, vrede in te blazen in een arm hart, zonde, schuld en misdaad weg te nemen. Dus niet een wijsheid op papier, maar God Zelf moet ik hebben, wanneer alle rede verdwijnt en de ziel met al haar vermogen niets meer vermag.

Een mens komt met zijn wijsheid nooit nabij God. Wat zegt de apostel? **Hetgeen het oog niet heeft gezien en het oor niet heeft gehoord** - zolang totdat het dit nu hoort - **en in het hart des mensen niet is opgeklimmen** - waarachtige zaligheid, waarbij men zichzelf verdoemt - hetgeen God bereid heeft die, die Hem liefhebben - dus, wat geen oog gezien heeft en geen oor heeft gehoord, en in het hart des mensen niet is opgeklimmen, **deze dingen heeft God ons geopenbaard**. Waarom? Waardoor? Vers 10: **door Zijn Geest**.

En nu geeft hij reden en oorzaak aan, waarom het slechts door de Geest kan geschieden: **want de Geest** - de Heilige Geest - **onderzoekt alle dingen**.

Noem mij alle wijsgeren, zovelen als in al de eeuwen hebben geleefd - dat zal vaststaan, dat zij allen verschrikkelijke bedriegers waren, ten eerste van zichzelf en ten tweede van anderen. Dat laat zich bewijzen uit hun eigen woorden. Wat onderzoeken zij? Dingen, waarmee zij niet nodig hebben, zich af te geven. Alles onderzoeken zij - zijn en blijven echter daarbij vreemdelingen in hun eigen harten en in Gods hart.

De Geest, de Heilige, Die echter onderzoekt in waarheid alles. Hij onderzoekt ten eerste in de mens zelf, in zijn hart, de diepte van zijn ellende en van zijn nood; het "ach God", het "ontferm U mijner", de jammer die een mens niet onder woorden kan brengen, welke hij niet in staat is, God te klagen - dat alles onderzoekt de Geest.

En terwijl Hij dat doet, gaat de Geest, de Heilige, verder en onderzoekt "**ook de diepten Gods**". Wat zijn de diepten Gods? God dondert en er volgt een stilte achter. God zegt: Ik wil verderven! Dan is heel beneden op de bodem redding.

Daar is de Geest uit, op dit heilsgeheim, dit te doorgronden in God: dat aan de ene kant voor hem de ganse wereld vervloekt ligt, aan de andere kant in Gods hart het raadsbesluit genomen is der redding van een verloren mensheid. Naar dit heilsgeheim,

hoe God gedachten des vredes heeft te midden van de toorn, gedachten der redding, waar Hij toch spreekt: *Ik wil slaan en verderven!* Gedachten van vrede en redding, daar, waar men meent, dat men verbrijzeld moest worden onder Gods toorn - daar wordt door de Geest, de Heilige, naar gezocht en gevorst in de diepste diepten van het arme hart en Hij blaast daarin, te midden van Zijn vervloeking en verdoemenis, een goed woord, een vertroostend woord.

Dit geheim, dat rust op recht, wordt niet gevat van menselijke wijsheid. De meest oprechte wijsgeer, die onder al de oude volken geweest is, heeft niet verder kunnen besluiten, dan dat er een verborgen wijsheid in God is. Ach, wanneer een mens aldus de eeuwigheid tegemoet moet gaan, dat het hem verborgen is, of God hem barmhartig zal zijn of niet, o, hoe verschrikkelijk! Hoe verschrikkelijk!

Dus menselijke wijsheid en menselijke kracht kunnen het niet tot stand brengen, maar alleen de Heilige Geest, Die met de Vader en de Zoon één God is. Die weet en onderzoekt het voor de Zijnen, wat in het hart van de Vader en wat in het hart van de Zoon is. Gedachten van vrede en redding, armen en ellendigen ten goede. Dat kan immers Hij alleen, Die God, uitgaande van God is; en dat kunt u wel uit het dagelijks leven besluiten. ***Want wie van de mensen weet, hetgeen des mensen is, dan de geest des mensen, die in hem is?***

Dus weet u allereerst niet, wat in u is. Maar dat willen wij nu eens laten rusten. Niemand weet van de ander, wat in de geest des mensen, die tegenover hem is, steekt en huist; alle mensenkennis lijdt daarbij toch schipbreuk en - men bedriegt zich. Daar is het zo volkomen waar, wat Salomo zegt in Prediker 9: 1: "Zeker, dit alles heb ik in mijn hart gelegd, opdat ik dit alles klaar mocht verstaan, dat de rechtvaardigen en de wijzen, en hun werken in Gods hand zijn." Het hangt van God af, wil hij zeggen, of en hoeveel en in hoe ver een mens rechtvaardig of wijs is.

Voorts: "Ook liefde, haat weet de mens niet uit al hetgeen voor zijn aangezicht is." Men kan iemand voor zich hebben en door deze met alle liefde worden overgoten en deze mens heeft toch een hart vol valsheid en men moet er verschrikkelijk goed acht op geven, dat men hem toch niet zal beledigen, maar men moet geduld met hem hebben en toezien tot het einde er is.

En men kan aan de andere kant tegenover een mens staan, die u *schijnbaar* met haat en verachting behandelt, en er kan toch in zijn hart de vurigste liefde zijn. Daar is niet te onderscheiden - daar moet men de mensen nemen zoals zij zich aan ons voordoen.

Zo weet dus de mens niet, wat in de andere mens is; dat weet de geest van die mens alleen, met wie men te doen heeft. Die weet, wat hij wil. Dat is door de ervaring wel bewezen. En daar dat in het dagelijks leven wel bewezen is, is het evenzeer waar: welke mens weet, wat in God is, Die hij tegenover zich heeft, óf er liefde jegens hem óf dat er haat jegens hem aanwezig is? Zo min de wereldwijze de geestelijke mens kan beoordelen, zomin kan de wereldwijze God beoordelen. Dat doet alleen de Geest Gods, de Heilige. Hij weet, wat in God is en daar Deze het weet - welgelukzalig hij, die zich daaraan houdt: *ik geloof in de Heilige Geest!* Amen.

12. Christus de kracht Gods en de wijsheid Gods

Doch wij prediken Christus, de Gekruisigde, de Joden wel een ergernis, en de Grieken een dwaasheid, maar hun, die geroepen zijn, beiden Joden en Grieken, prediken wij Christus, de kracht Gods, de wijsheid Gods, 1 Korinthe 1: 24.

De Apostel Paulus betuigt in het zestiende vers van het eerste hoofdstuk van de brief aan de Romeinen, van het woord des kruises, dat het "een kracht Gods ter zaligheid is." En op een andere plaats (2 Tim. 2 vs. 8) roept hij het Timothëús toe: *houd in gedachtenis, dat Jezus Christus uit de doden is opgewekt.*

Twee zaken, mijn geliefden, zijn ons nodig om te doen, hetgeen wij te doen schuldig zijn, namelijk: kracht en wijsheid. Want het is God de Heere, die de mensen kracht en wijsheid meedeelt voor hun tijdelijk beroep, omdat wij die uit ons zelf, uit ons, niet hebben. Ook daarin verheerlijkt Hij Zijn barmhartigheid; het is alleen om de wil van de Heere Jezus Christus, dat de wijzen wijs, en de sterken sterk zijn, en het is alleen door deze Goddelijke barmhartigheid, dat de zwakken de kracht vermenigvuldigd wordt, en dat de dwazen wijsheid verkrijgen. Alles veroudert en verdwijnt, wat uit de mens voortkomt, en de wijsheid en kracht der wereld, met de roem, die men daardoor inoogst, zijn louter ijdelheid. Het woord van de profeet Jeremia zal wel waarheid zijn, en waarheid blijven: "Zo zegt de Heere: een wijze beroeme zich niet in zijn wijsheid, en de sterke beroeme zich niet in zijn sterkheid; een rijke beroeme zich in zijn rijkdom; maar die zich beroemt, beroeme zich hierin, dat Hij verstaat, en Mij kent, dat Ik de Heere ben, doende weldadigheid recht en gerechtigheid op de aarde; want in die dingen heb Ik lust, spreekt de Heere." (Jer. 9: 23 en 24).

De Korinthiërs en de Grieken in het algemeen, hechtten veel waarde aan grote kracht en hoge wijsheid, en, toen zij tot de Heere Christus bekeerd waren, hadden zij nog niet geheel en al afstand gedaan van het jagen naar de ijdele roem, wijs en sterk te willen zijn in zich zelf. Zo maakten zij dan ook spoedig onderscheid tussen de een of andere leraar, die hun van de Heere was toegezonden, om hun het Evangelie der genade Gods te verkondigen. De een zei: *Ik ben van Paulus, de ander ik ben van Cefas, de derde: ik ben van Apollos.* Terwijl anderen, die in hun eigen ogen nog veel wijzer waren dan deze allen, zeiden: *ik ben van Christus!*

Weet u nu, geliefden! Waar geen van deze partijen, die zo sterk en wijs waren in eigen oog, kennis van had? Zij verstonden er niets van, wat wij geschreven vinden in Jesaja 44: 5. Daar lezen wij: "Deze zal zeggen: ik ben des Heeren. En die zal zich noemen met de naam van Jakob. En gene zal met zijn hand schrijven: ik ben des Heeren. En zich toenoemen met de naam van Israël." Bij diegenen, die dat kennen, is geen partijgeest, maar wel honger en dorst naar gerechtigheid, en de hartelijke belijdenis, dat men een dwaas en onkundig mens is en blijft. Maar dat desniettemin elke verkondiging, die niet het woord des kruises, die niet Christus in waarheid predikt, hem niets kan baten, maar dat ook elke verkondiging, die dat alleen hoog verheft, zijn arme ziel tot troost verstrekt, en hem daarom welkom is.

Het is echter de apostel Paulus er om te doen, mijn geliefden, de Korinthiërs hun ijdele roem op eigen kracht en wijsheid te ontnemen, en hen zo op de rechte weg terug te brengen. Daarom brengt hij hun onder het oog, dat hun eigen wijsheid en kracht ijdelheid is, maar dat zij die wijsheid, die kracht van node hebben, die van boven komt, die Godes is.

En wat de Korinthiërs moesten leren, ook nadat zij tot de Heere bekeerd waren, dat moeten wij, geliefden, ook leren, om eenmaal, na hier in dit leven in de wegen des Heeren gewandeld te hebben, de kroon der gerechtigheid te beërven.

Mijn geliefden! Wij zijn vaak spoedig gereed met de bekentenis, *dat wij dwaas en zwak zijn*, maar wij verliezen daarbij uit het oog, dat het door onze zonden, dat het onze schuld is, dat wij zo zwak en onverstandig zijn, zoals de Heere Jezus het uitspreekt: *uit het hart des mensen komt voort, onder andere onverstand*. En Hij roept er bij: *dit zijn de dingen, die de mens verontreinigen*. Onze zwakheid en onverstand, kan ons dus geenszins tot verontschuldiging strekken, maar het is ongerechtigheid voor God, dat wij zo zwak en dwaas zijn. Wij behoren wijsheid en kracht te bezitten, en al de dwaasheden, die wij begaan, al de zwakheid, die bij ons voor de dag komt, maakt ons schuldig voor God. Want God heeft ons niet geschapen als zwakken en dwazen. Nee! Hij schiep ons naar Zijn beeld en naar Zijn gelijkenis, en wij behoeven onze Bijbel maar even in te zien, om te bespeuren, welk een hoog verlicht verstand en welke kracht onze eerste stamvader Adam in de zaken van het natuurlijk leven bezat. Wij zijn verplicht voor Gods aangezicht wijsheid en kracht te bezitten, en die in onze handel en wandel te openbaren, in alle opzichten en verhoudingen van dit leven, ook in betrekking op de toekomst.

Maar helaas! Deze wijsheid, die kracht ontbreekt ons ten enenmale, zij zijn bij ons mensen, na de val van Adam, niet meer te vinden. Zij behoren er echter te zijn, vooral in de dingen des Heeren, in het geestelijke leven, want alleen daaruit ontspruit alle ware wijsheid in het burgerlijke en maatschappelijke bestaan. Ja zeker, wij hebben kracht van node! Kracht tegenover de duivel, *deze briesende leeuw, die rondgaat, zoekende, wie hij zou mogen verslinden* (1 Petrus 5: 8). Wij hebben kracht van node, om Gods wil te volbrengen, om tegen onze eigen wil in, datgene te doen, wat Zijn heilig gebod van ons eist. Wij hebben kracht nodig tegen de zonde en het ongeloof; wij hebben kracht van node tegenover ons zelf, tegenover ons zwakke hart, tegenover onze hartstochten, tegenover de mensen, tegenover de wereld, opdat God alleen hoog geroemd en Zijn Naam verheerlijkt zij!

Behoeven wij nu kracht tegenover de geweldige macht des duivels, wijsheid tegenover list, en listig beraamde aanslagen. Ach, wij arme mensen, wij missen geheel en al de kracht, om uit onszelf het schild des geloofs aan te grijpen. Wij hebben geen wijsheid om helder en klaar uit onze ogen te zien, en goed van kwaad te onderscheiden, of om te beslissen, wat uit de wereld, wat uit God is. In ons onverstand, in onze zwakheid laten wij ons meeslepen om de wil des duivels en der wereld te doen, en wij laten ons voortdurend terneerdrukken, betoveren en bedriegen, door het zichtbare en vergankelijke. Er wordt veel en op velerlei wijze over genade gepredikt, de mensen willen daarvan ook nog wel horen, maar niet van zo'n genade, waarbij God alleen verheerlijkt wordt. God wordt echter alleen verheerlijkt door zo'n genade, waarbij Zijn kracht en wijsheid wordt verheerlijkt.

Deze wijsheid, deze kracht verheerlijkt Hij echter niet, zoals dat in de wereld geschiedt, maar in datgene, wat de wereld voor dwaasheid en zwakheid houdt. O konden wij dat maar geloven! Maar hoe waar is het, wat Jesaja zegt (53: 1): *Wie heeft onze prediking geloofd? En aan wie is de arm des Heeren geopenbaard?* Wie gelooft het, wie is het in waarheid geopenbaard, dat men alleen dan de sterkste van alle mensen is, als men zich geheel en al houdt aan God en Zijn heilig Woord, tegen al het zichtbare in? Wie gelooft het, dat men dan onoverwinnelijk is, en dat het dan duivel noch wereld ooit gelukken zal, ons de voet te lichten, en ons ten onder te brengen?

Wie gelooft die prediking, wie is de arm des Heeren geopenbaard? Zodat men met David uitspreken kan, wat geschreven staat Psalm 119: 99: *Ik ben verstandiger dan al mijn leraars, omdat Uw getuigenissen mijn betrachtting zijn.* Wie gelooft deze prediking? En wie is de arm des Heeren geopenbaard, wie heeft het van Hem geleerd, hoewel een zondaar om en om zijnde, ja, hoewel men melaats is van top tot teen, nochtans de hand op 's Heeren Woord te leggen en tot God, de Rechter over levenden en doden te zeggen, *daarop sterf ik!*

O die, en die alleen, zal eens de voeten zachtjes en in vrede uitstrekken, en zo overgaan in de zalige eeuwigheid. Al wat vlees is, uit vlees geboren, dus alle mensen van nature, willen door mensen geëerd en geprezen worden, willen op hun doen en laten de goedkeuring van mensen hebben, en maken zich een steun van een vleselijke arm, om daarop te leunen en te vertrouwen. Maar de God Israëls is alleen God, en Hij zegt: *Ik zal Mijn Eer aan geen andere geven, noch Mijn lof de geneden beelden.*

De kracht, de wijsheid Gods, hoe openbaren die zich? Als de Heere Zijn kracht en Zijn wijsheid gaat verheerlijken, dan laat Hij duivel en wereld, ja, alle mensen hun ingebeelde wijsheid en kracht behouden, en terwijl Hij dat doet, werpt Hij Zijn Woord in de wereld. Een ieder beoordeelt dit echter, en verwerpt het als louter dwaasheid en zwakheid, en God de Heere laat duivel en wereld rustig voortbouwen op hun wijze, tot op Zijn tijd. Dan breekt de zon des Woords, de zon der gerechtigheid door de wolken heen, en dan wordt het openbaar: *ja Heere, het gaat alles, zoals U gezegd hebt. Ja, U bent rechtvaardig in Uw spreken en zijt rein in Uw richten* (Ps. 51: 6).

Ik herhaal het: de Heere laat duivel en wereld hun ingebeelde wijsheid en kracht behouden, en wat Hij doet, schijnt louter onverstand en zwakheid te zijn. Het is Zijn weg, dat Hij, de Heere der heerlijkheid, Zich smadelijk in een hoek laat werpen. Hij ligt in een kribbe op stro neer, en Hij verbergt Zijn aangezicht niet voor smaad en speeksel. Hij laat Zich geselen en aan het kruis nagelen. Maar als de Farizeeën en Schriftgeleerden Hem aan het kruis gehecht en gedood hebben, dan staat Hij op ten derden dage, en gedaan is het met de wijsheid en kracht der hel en der wereld, die in het boze ligt, met de wijsheid en de kracht des vleses en des doods. In zwakheid gaat Hij Zijn weg, en Hij schijnt volstrekt geen kracht te ontwikkelen, Hij laat Zich binden, geselen en kruisigen, en, nadat wereld en duivel met Hem gedaan hadden, wat zij wilden, staat Hij op uit de doden!

O de duivel had het zo graag gehad, dat Hij uit stenen brood maakte, om te tonen, dat Hij Gods Zoon was, de duivel zou het graag hebben gezien, dat Hij Zich van de tinne des tempels naar beneden stortte, maar de Heere hield Zich onverwrikt aan hetgeen geschreven staat; en door hetgeen geschreven staat, werpt Hij de duivel neer.

Wij prediken Christus, de enige, waarachtige Leraar, de enige die ons de verborgen raad en wil Gods van onze verlossing volkomen heeft geopenbaard, en ook ten uitvoer legt. Wij prediken Christus, de enige Profeet, die men volkomen kan vertrouwen, Die ons voor God geworden is "Wijsheid", zoals de Apostel zegt in het 30^e vers van ons teksthoofdstuk: *Maar uit Hem zijt gij in Christus Jezus, die ons van God geworden is Wijsheid.* Onze gehele wijsheid moet dus daarin bestaan te vragen: wat wil mijn hemelse Leermeester, Profeet en Hogepriester? En niet, wat zegt deze of die mens er van. Ook niet: wat zegt het angstvallige, aanklagende geweten. Maar men heeft alleen te vragen naar hetgeen deze goede en veilig te vertrouwen Leermeester zegt. Wiens vriendelijke stem vernomen wordt in de school der belasten en beladenen: *komt herwaarts tot Mij, gij allen die belast en beladen zijt! En Ik wil u rust geven.* Nadat wij begeerd en getracht hebben Gode gelijk te zijn, en gemeend hebben, dat wij wel

weten te onderscheiden tussen goed en kwaad, moeten wij goed leren verstaan en ter harte nemen, dat wij, zowel van wat dit leven betreft, als van het eeuwige leven niets weten, en nergens verstand van hebben. Ja, dat wij niets weten, wat waarlijk goed voor ons is of niet, wat ons betaamt of niet betaamt, maar dat wij dit alles veilig kunnen en moeten overlaten aan die enige, welbeproefde Leermeester, die van Zijn schapen gezegd heeft: *Ik ben gekomen, opdat zij het leven hebben, en overvloed hebben* (Joh. 10: 10).

Ja, wij prediken u Christus, de welbeproefde en trouw bevonden Leermeester. Uit ons zelf en in ons zelf ontbreekt ons ten enen male de ware kennis Gods. U bent een mens, een gevallen mens, en u kunt met uw verstand, al is het overigens ook nog zo scherp, van God niets begrijpen. Al verricht u naar uw mening en naar uw maatstaf de beste en onberispelijkste werken, dan verstaat u het toch niets van God, en van hetgeen u van node hebt, om zalig te leven en zalig te sterven. Niemand heeft ooit God gezien, en, wat God door Zijn Heilige Geest geopenbaard heeft, dat heeft nog nooit het vleselijk oor des mensen vernomen. Heeft God gedachten des vredes over mij? Is Hij mij genadig? Wil Hij mij goed doen? Ben ik wel verzekerd daarvan, dat mijn handel en wandel Hem welbehaaglijk is, en dat mijn oog Hem eens in gerechtigheid zal aanschouwen? Zie, dit alles zijn vragen, die alle wijzen en geleerden der wereld u niet kunnen beantwoorden; zij zullen uw arme ziel hieromtrent nooit of nimmer kunnen geruststellen. Zijn het van God gezonden leraars, dan zullen zij wel kunnen verkondigen aan uw vleselijk gehoor, wat tot uw vrede dient, maar het aan uw hart, uw arm aangevochten hart mede te delen, dat vermogen zij niet. Wat raad dan? Zie, juist omdat hier niemand op aarde helpen of raad schaffen kan, prediken wij u Christus, de enige, waarachtige hemelse Leermeester. Van Hem heeft God de Vader gezegd: *Deze is Mijn geliefde Zoon, hoort Hem!* En de Zoon heeft gezegd: "Gij dan bidt aldus: *Onze Vader, die in de hemelen zijt*". O geliefden, dat zij en blijve onze gehele wijsheid, zo zullen wij niet bedrogen uitkomen.

Wij prediken Christus, de enige Hogepriester. U brengt met al uw zelfbedachte offeranden uw zaak nooit in orde voor God, en het zal u nooit gelukken uw onmetelijke schuld voor Gods rechterstoel te vereffenen met uw werken, uw godsdienst, uw gehele doen en laten. Want God, die in de hemel woont, en die de hemel der hemelen niet kan bevatten, wordt van mensenhanden niet gediend, als iets behoevende. Hij is te hoog verheven, te heerlijk, dat een nietig mens, een zondaar iets tot Zijn roem zou kunnen bijdragen. U brengt het in alle eeuwigheid met uw werken niet tot stand, dat zonde, schuld en straf, die als een onmetelijke zware last op u liggen, in een weg van eeuwig geldende gerechtigheid van u zouden weggenomen worden. Daarom is ons hemelse, Goddelijke Wijsheid nodig om te verstaan: wat is het enige, dat voor God gelden kan? Voor Gods rechterstoel geldt niets - en dit is juist wat die enige, hemelse Leermeester u bijbrengt - dan alleen het bloed van onze Heere Jezus Christus, hooggeloofd in eeuwigheid, niets dan Zijn gerechtigheid, Zijn offerande, waarmee Hij in eeuwigheid volmaakt heeft degenen, die geheiligd worden (Hebr. 10 vs. 14). Ik weet uit mijzelf niets van Gods weg, maar mijn Leermeester Jezus Christus geeft goed en heerlijk onderwijs. Ik weet niets van het hart Gods, ik weet niet of Hij mij genegen is. Ja, of Nee, maar mijn enige Leermeester Jezus Christus, die kan het mij zeggen, en zal het mij zeggen. Ik weet niet, of God vertoornd op mij is, of mij barmhartigheid wil bewijzen, ik kan het niet beslissen, maar wel mij jammerlijk bedriegen. Deze Leermeester, Jezus Christus, leert mij daarentegen geloven, dat, zo ik geen andere grond heb om op te vertrouwen, dan Zijn offerande, Zijn bloed, en indien ik Zijn Naam aanroep, midden in zonde, nood en dood, ik

redding en verlossing zal vinden. Zie, dit te geloven en te blijven geloven, dat is de enige, de onvergankelijke wijsheid!

Wij prediken u Christus, de eeuwige Koning. Dat is wijsheid, onvergankelijke wijsheid: vrijgekocht uit het geweld des duivels en uit de dienst der wereld, en onderdaan van deze Hogepriester te zijn en te blijven, en ook dan, als de vijanden ons onder de voet hebben gebracht, stervend uit te roepen: *hooggeloofd zij de Koning!* Want dan moeten de vijanden u ten laatste toch weer loslaten. De Goddelijke Wijsheid is het dus onderdanen van de hemelse Koning, van de gekruisigde Christus te zijn en te blijven, die alleen zonde, wereld, duivel, genade, ja, alles in Zijn hand heeft.

Wij prediken Christus, de Wijsheid Gods en de Kracht Gods! Ach, wat kwelt de arme mens zich toch met eigen wijsheid, met menselijke wijsheid, met de wijsheid van een wereld, die in het boze ligt, met de wijsheid van de duivel, die zich verandert in de gestalte van een engel des lichts! hooggeroemde wijsheid uit de afgrond voorwaar! Waarvan een arm kind ten laatste nog de tering krijgt! O welgelukzalig alleen, wie zijn wijsheid en sterkte in God heeft! Welgelukzalig, die het vrijmoedig belijdt, en daarbij volhardt: *Christus is mijn Wijsheid, en ik wil van geen andere wijsheid weten!* Dat is de wijsheid Gods, en zij is wijzer dan alle wijzen van deze wereld.

Wij prediken u Christus de "*Kracht Gods!*" en deze kracht is sterker dan enige menselijke kracht of sterkte. O dit is een kracht, waarvoor alle kracht des duivels en der wereld, alle sterkte van vlees en bloed, alle ingebeelde waanwijsheid van ons zo spoedig meegesleept en arglistig hart moeten sidderen en beven. Het is een kracht tegenover de geweldige en ontzettende kracht des duivels, tegenover de machten der duisternis! Het is een kracht, een sterkte, waarvan geschreven staat: "in de Heere Heere zijn gerechtigheden en sterkte" (Jes. 45: 24). O, er is een Wijsheid, de ware Wijsheid, die het verstaat al de wijsheid en al de listige omleidingen van de satan te verijdelen. Nadat de duivel onze eerste ouders verleid heeft, moet geen van hun nakomelingen menen, tegen de macht der verleiding bestand te zijn, want wij worden als reeds verleiden, als verkochten onder de heerschappij des duivels geboren, en daarom is het ons eigen, de leugen te geloven, en de waarheid te wantrouwen, het is ons eigen ons door de leugen te laten heen en weer buigen als een riet, in plaats van sterkte zijn in onze God. Een iegelijk mens is van nature geneigd de duivel het oor te lenen, en de leugenvoorstellingen des duivels hoger te achten dan de prediking van 's Heeren waarheid. En als de duivel dan gaat spreken met de stem des Lams, wie verstaat het dan, uit eigen kracht, zijn voet uit het net te bevrijden? Christus alleen is tegenover al deze vijanden, al deze listen, al deze gevaren, de Wijsheid Gods en de Kracht Gods. Het gebeurt dikwijls, dat, daar wij mensen zwak en onwetend zijn, wij vaak niet weten, wat wij te doen, en wat wij te laten hebben, maar als andere mensen dan zeggen, zó of zó moet u handelen, dan is er plotseling kracht en sterkte. Zo is het gesteld met alle mensen. Maar God zij geprezen en gedankt!

Er is een andere kracht, dan die wijsheid en lof van mensen ons geven: *Wij prediken u Christus, de kracht Gods en de wijsheid Gods!* Als de duivel zegt: u bent verloren! En de Heere Jezus zegt: u bent behouden, zo neemt de toevlucht tot de Heere Jezus, van wie God de Vader zegt, hoort Hem. En dan zult u kracht genoeg van Hem ontvangen, om de prediking des duivels, die u toeroept, dat u verloren zijt, voor leugen te erkennen, en als zodanig te verwerpen. Voortdurend is de duivel er op uit, ons mensen te verleiden, zonder dat wij het merken. Dag en nacht spookt hij in onze gedachten,

om ons maar af te trekken van Gods heilig en eeuwig Evangelie, van de vrije genade, van onze waarachtige plichten, van hetgeen Gods wet gebiedt. Voortdurend tracht de duivel ons op geestelijke hoogten te brengen, om ons des te dieper te doen neerstorten in een vleselijke godsdienst, en te doen ronddwalen in zelfverzonnen en eigenwillige werken. De duivel is er ook op uit de mensen te verleiden door de gedachte: "Welaan! als ik door al mijn werken toch niet kan zalig worden, waartoe heb ik dan kracht van node!" En zo aan de barmhartigheid Gods te vertwijfelen, en te spreken: "Nu als er dan met mijn kracht niets gedaan is, dan ben ik ook niet aansprakelijk voor wat nog ontbreekt".

Het is des duivels toeleg, om door allerlei listen, wat dood is, in de dood te houden, en, wat tot het eeuwige leven is geroepen en levend gemaakt, weer in de dood te storten. Wij moeten echter wijsheid hebben tot gerechtigheid, en kracht ter Godzaligheid, zoals de Apostel ook aan de gemeente schrijft, dat hij niet vraagt naar de woorden dergenen, die opgeblazen zijn, maar wel naar de kracht. Wijsheid en kracht zijn in Christus, en van Christus gaan zij uit door de Heilige Geest. God openbaart Zijn Christus in de gemeente, en met deze Christus geeft Hij wijsheid en kracht, namelijk die wijsheid en kracht, die wijsheid en kracht zijn in Zijn ogen. Behoeven wij geen wijsheid van boven om de goede keuze te doen? Behoeven wij geen wijsheid van Boven om bij deze keuze te volharden? En de brede weg der wereld voor altijd vaarwel te zeggen en de enge weg te bewandelen tot het einde toe? Behoeven wij geen wijsheid, geen Goddelijke wijsheid om de edelgesteenten des Heeren Jezus Christus te onderscheiden van de gesteenten des duivels, die, hoewel zij niets dan gewoon glas zijn, toch veel meer schitteren dan de echte juwelen, en die schijnbaar overtreffen in glans en heerlijkheid? Hebben wij geen wijsheid nodig, geen hemelse wijsheid om het kruis van de Heere Jezus, waaraan een waarachtig Godzalig leven verbonden is, te verkiezen boven de pracht en heerlijkheid van deze wereld, waar achter toch niets dan dood en verderf ligt? Hebben wij geen kracht en wijsheid nodig om staande te blijven tegenover Apollyon en alles wel uitgericht hebbende, het veld te behouden? *Wederstaat de duivel, en hij zal van u vlieden*, schrijft de Apostel Jacobus. Maar hoe zullen wij nu de duivel weerstaan, als wij geen kracht hebben? Hoe komen wij aan wijsheid om de wolf van het Lam te onderscheiden?

Wij prediken u Christus, de Gekruisigde. Aan Zijn kruis werd de wijsheid, de Goddelijke Wijsheid, en in Zijn opstanding werd de Kracht Gods verheerlijkt, zodat duivel en wereld voor Hem moesten verstommen. De gehele hemel, alle heiligen en zaligen, zullen God eeuwiglijk loven en prijzen voor de wijsheid, waarin Hij zo'n weg heeft uitgedacht om ons te verlossen, en voor de Goddelijke kracht, waarmee Hij het verstaat ons te omgorden in dit aardse leven.

Ik herhaal het, mijn geliefden! Wij hebben wijsheid en kracht nodig, zullen wij niet in onze zonden sterven. Maar zoals wij van nature zijn, ontbreekt ons die Goddelijke kracht en wijsheid, zij woont niet in ons mensen. Nochtans verheerlijkt God die in Christus Jezus, Hij heeft die verheerlijkt aan het kruis, en wil die ook verheerlijken aan Zijn gemeente, aan de zielen, die Hij zich uitverkoren heeft. Het is onontbeerlijk voor ons het wel te verstaan: zonder deze wijsheid en kracht Gods ben ik verloren! Hoe verkrijgen wij die echter? Hoe krijg ik daar voor mijzelf deel aan? Want al erkent en belijdt men, dat Christus is de kracht Gods en de wijsheid Gods, nochtans zullen wij daarvan geen vrucht hebben, tenzij Christus waarachtig in ons verheerlijkt is. Zodat Hij niet langer een voorstelling of een denkbeeld is buiten ons, maar dat Hij waarachtig in ons woont door Zijn Heilige Geest. Deze wijsheid en kracht verkrijgen wij door het geloof. Deze kracht en wijsheid heeft God geopenbaard, en laten

beschrijven in Zijn allerheiligst Woord, Hij heeft die verheerlijkt in Zijn allerheiligst Woord, Hij heeft die verheerlijkt toen Christus werd geboren, Hij heeft die verheerlijkt in Zijn lijden en sterven, in Zijn opstanding, Zijn hemelvaart en Zijn zitten ter rechterhand Gods.

Gelijk zij nu verheerlijkt is, zo wordt zij ook *meegedeeld*. Geopenbaard is zij in het Woord, maar nu gaat het er om, dat men geloof ontvangt om wat geschreven staat ook voor waar te houden met het vertrouwen des harten. Maar daarom hebben wij ook nodig, dat wij met onze wijsheid, die dwaasheid is voor God, te schande worden, en dat wij de openbaring Gods, die wij tot nu toe voor dwaasheid hielden, beginnen te beschouwen als de eeuwige, ware wijsheid.

Alles neemt een aanvang in dit leven. Ook de zaligheid begint niet als wij de laatste adem uitblazen, maar zij vangt aan op het ogenblik, dat wij leren God de eer te geven. En nu is de hoofdzaak, ja, het enige nodige, dat men al de dagen zijns levens deze wijsheid en deze kracht Gods tot zijn schat en erfdeel verkieze op die wijze, zoals zij geopenbaard is in het Woord des Heeren. Als u waarachtig gelooft, dan is Christus alleen uw Wijsheid en uw Kracht. Maar dan moeten wij ook beschaamd uitgekomen zijn, met onze wijsheid, waarmee wij menen, dat wij weten te onderscheiden wat kwaad, wat goed is; beschaamd worden met onze kracht, waarmee wij meenden te kunnen geloven en ons te kunnen bekeren van onze boze wegen. Wij moeten met dat alles beschaamd zijn geworden voor Gods rechterstoel, zo dat wij volstrekt geen wijsheid noch kracht meer bezitten. Dan moeten wij met al deze noden en verlegenheden tot de troon der genade gaan, en luid bekennen: *U, o Heere Christus bent het alleen! U bent mijn Wijsheid en mijn Kracht!* Zodat men afgelegd moet hebben en voortdurend moet afleggen alle hoge gedachten, die wij van onze eigen kracht en wijsheid koesteren, menende, dat het in onze macht ligt, allerlei tot stand te brengen en uit te richten, waartoe echter de ware wijsheid en kracht ons geheel en al ontbreken. Dan eerst zal men een open oor bekomen voor de vriendelijke uitnodiging van het Evangelie: *wie is slecht? hij kere zich herwaarts!* (Spreuken 9 vs. 4) En: *Mijn genade is u genoeg, want Mijn kracht wordt in zwakheid volbracht.* (2 Cor. 12 vs. 9). Waar alzo duivel en wereld, waar uw angstvallig hart en uw beschuldigend geweten als aanklagers tegen u optreden en wijsheid en kracht van u eisen, antwoord u daar vrijmoedig, niettegenstaande uw zwakheid en uw onverstand: 'ik heb noch wijsheid, noch kracht, maar mijn wijsheid en mijn kracht is Christus alleen, en ik geloof, de vergeving der zonden'.

Waar waarachtige ontdekking, waarachtige kennis van zonden is, waar erkend en beleden wordt, hoe wij tegen onze Schepper en Weldoener gezondigd hebben en voortdurend zondigen, daar kunnen wij met geen andere troost getroost worden, als die gegrond is in het bloed van de Heere Jezus Christus, en daarin alleen *geloof ik de vergeving der zonden*. Waar deze waarheid geloofd wordt, daar gelooft men ook van zichzelf, dat men een arme zondaar is, die de Heere met eigen wijsheid en kracht voortdurend in de weg staat, een arm en verkeerd mens, dat voortdurend in het huis van de hemelse Vader alles bederft door eigen ingebeelde wijsheid en kracht. O als men zó geleerd is en geleerd wordt, dan bedekt men het aangezicht met beide handen, en men roept in het verborgene om wijsheid, om kracht der opstanding van Jezus Christus.

Waar de vergeving der zonden waarachtig geloofd wordt, daar blijft de mens in zich zelf zwak en ellendig, en moet tegenover al zijn zwakheid tot God komen om genade en barmhartigheid te verkrijgen. Maar even zwak en ellendig als hij in zichzelf is en blijft, even sterk is hij in de waarheid Gods, zo vaak de machten der duisternis tegen

hem oprukken en hem overvallen. Dan heeft hij wijsheid en kracht niet in zijn hersenen of in zijn hand, maar nochtans zijn verstand en wil door de Heilige Geest verlicht en geheiligd om te volharden bij des Heeren wil, en te spreken: *in de Heere Heere hebben wij, - heb ook ik - gerechtigheid en sterkte* (Jes. 45: 24). Amen.

13. Roem in de Heere

Opdat geen vlees zou roemen voor Hem. Maar uit Hem zijt gij in Christus Jezus, Die ons geworden is Wijsheid van God, en rechtvaardigheid, en heiligmaking; opdat het zij, gelijk geschreven is: die roemt, roeme in de Heere. 1 Korinthe 1: 29-31.

Geliefden

Geen vlees mag roemen voor de Heere, omdat het niet geest, maar vlees is, dientengevolge zwak, dientengevolge onbekwaam tot alle goed, geheel ongoddelijk; het heeft geen vezeltje aan zich van het Goddelijke, om God te verheerlijken, maar is goddeloos, onheilig, ligt in de banden der zonde en des doods. In één opsomming: alle vlees is voor God niets, God heeft het volgens Zijn voorzienigheid, zoals dit openbaar aan de dag komt, bewezen, dat alles wat Hem kent, op zichzelf genomen als mens zonder betekenis is, onbekwaam, en dat alles, wat Zijn gemeente ooit geweest is, was of zijn zal, volkomen tevoorschijn is gekomen uit Zijn barmhartigheid. Er kan in de gemeente Gods niemand en zal ook niemand roemen op zijn rijkdom, op zijn wijsheid, zijn kracht, niemand kan en zal in de gemeente Gods roemen op zijn adeldom, zijn opkomst, zijn verstand, zijn deugd, zijn werken, niemand in de gemeente zal roemen, dat hij iets is!

Ik wil daarmee niet zeggen, dat in een zichtbare gemeente zulke mensen niet zouden of konden zijn, die op het zichtbare roemen. Maar de ware gelovigen zijn volgens hun oorsprong zodanig geschapen, dat men slechts aan hen kennen kan, wat zij aan zichzelf kennen: Gods waarheid, Gods barmhartigheid, Gods wijsheid, Gods goedertierenheid, zodat zij zich op niets anders beroemen, maar dag aan dag deze roem dragen: *wat ik ben en wat ik heb, wat ik tot stand breng en kan, dat is alles God in Christus Jezus.*

Laat mij u op deze grond duidelijk maken de op zichzelf moeilijke, maar wanneer men ze verstaat, heel dierbare woorden van het 30ste vers.

Wij lezen in de Lutherse vertaling: "Van Welke ook u komt in Christus Jezus, Welke ons gemaakt is van God ter wijsheid en ter gerechtigheid en ter heiliging en ter verlossing."

De Apostel zegt eigenlijk dit: u gelovigen, u Korinthiërs, die het Evangelie van Jezus Christus hebt aangenomen, u bent van, of uit God. Dat wil zeggen, Zijn maaksel, u bent van God uitgegaan uw hele leven, uw toekomst, uw dagelijks zijn, uw hoop, wat u bent naar lichaam en ziel, dat bent u alles van, in, of uit God in Christus Jezus. Dat is: Christus Jezus is daarin uw Hoofd, Hij is de Fontein van uw ganse bestaan. Uit deze Christus Jezus bent u van God komende. Deze is u gegeven tot een Hoofd en u bent Zijn lidmaten, zo bent u dan met Hem verbonden. Alles wat Christus heeft, heeft God Hem voor u gegeven. Zo bent u van Christus en in Christus Jezus, dat is verbonden met Christus Jezus, bent u van God komende.

De Apostel roemt daar niet het geloof, maar de genade Gods. Daar is Christus Jezus de Koning, Hogepriester en Profeet. Het geheel van ons leven hier beneden en van ons leven na dit leven - ik zeg, daar is Christus Jezus het geheel en God heeft u uit Zich tevoorschijn doen komen met deze Christus, toen Hij Hem tevoorschijn deed komen. Deze Christus is u door God gemaakt of geworden tot wijsheid en wel voor drie stukken.

Deze drie stukken zijn de volgende: *Uit God bent u in Christus Jezus*

- *gerechtigheid,*
- *heiliging en*
- *verlossing.*

De Apostel spreekt hier zo om zekere stukken onder drie hoofdwoorden te brengen. Dat ik het u duidelijk make. De Apostel schrijft in 2 Korinthe 5: 21: "Want Dien, Die geen zonde gekend heeft, heeft Hij zonde gemaakt voor ons, opdat wij zouden worden rechtvaardigheid Gods in Hem." Of, zoals het volgens de Lutherse, de Duitse vertaling heet: "Want Hij heeft Dien, Die van geen zonde wist, voor ons tot zonde gemaakt, opdat wij zouden worden in Hem ter rechtvaardigheid, welke voor God geldt."

Nu is het toch openbaar, dat een mens niet "zonde" genoemd kan worden; het is openbaar, dat een mens niet "rechtvaardigheid Gods" genoemd kan worden. Maar naar onze manier van uitdrukken zeggen wij: dat zijn rechtvaardigen, dat zijn heiligen, dat zijn verlost; of: dat zijn zondaars. Dit echter doet de Apostel niet.

Een mens beschouwe zich slechts in de spiegel van de wet Gods, dan komt hij bij juiste gedachten ertoe, niet te zeggen: ik ben zondig, maar: *ik ben geheel zonde*. En waar hij onder de toorn van God wegsmelt, moet hij bij de belijdenis: *ik ben geheel zonde*, een 'zonde' hebben, [iemand Die zonde geworden is] welke zijn zonde in Zich opneemt en hiervoor boet. Beschouw uzelf dus in het licht van Gods Woord als geheel zonde, niet als zondaars of zondig, maar als geheel zonde, en vindt dan tegen deze *gehele zonde* Christus als uw 'zonde' weer.

Nogmaals, bij het licht van Gods Woord, en bij juist nadenken zeg ik niet: de mens is rechtvaardig, maar: *dat is de rechtvaardigheid Gods*, zoals wij wel plegen te zeggen: dat is de zachtmoedigheid, de kuisheid, de braafheid in persoon. Dat is zo een manier van uitdrukking.

De Apostel zegt dus in 1 Korinthe 1: 30: *U bent uit God in Christus Jezus rechtvaardigheid en heiligheid en verlossing*; en opdat u dat zou zijn, heeft God voor U Christus gemaakt tot Wijsheid.

Ik spreek hier niet van menselijke wijsheid om door dit leven heen te komen, welke toch dwaasheid is tegenover de levenswijsheid, welke de Heilige Geest geeft, in Christus. Ik spreek eerder hiervan: Wij, wij zijn mensen, vlees, zondaars. Daar hebben wij een wijsheid nodig en wel een wijsheid, dat wij voor God rechtvaardig, dat wij voor God heilig zijn, en door God verlost worden. Dat is een wijsheid, die nodig is, niet alleen voor de beschaafden, wijzen, schranderen, verstandigen in de gemeente, - waarvan er immers slechts weinige zijn, - maar een wijsheid voor de weinig ontwikkelden, de dommen, eenvoudigen, voor hen, die weinig kunnen begrijpen en verstaan van hoge dingen, maar één ding moeten zij hebben: hoe kan en mag ik voor God bestaan? Hhoe ontwijk ik de weg des doods, des gewelds en der list des duivels, der verleidingen van mijn eigen hart, mijn vlees en bloed? Alles, wat ik ben en wat uit mij tevoorschijn gaat, zal krom en scheef groeien en ten verderve neigen. Hoe kom ik er aan en hoe heb ik het tot mijn eigendom, dat ik de vijand van mijn ziel niet alleen ontkom, maar dat ik voor God genade vind?

Daar ken ik slechts een wijsheid en dat is de hoogste Wijsheid, of ik nu een machtige, aanzienlijke, of een eenvoudige en geringe man ben. Ik moet sterven en ik moet genade gevonden hebben bij God, dat is de hoogste Wijsheid. Ik mag zijn wie ik wil en al ben ik nog zo wijs, ik ben toch met al mijn wijsheid niet in staat de verzoeking te weerstaan, de list, het geweld van de duivel en de wereld te overwinnen en met al mijn overleggingen ben ik niet in staat Gods toorn te bedaren en mijzelf vrede te geven.

Maar ik weet één ding en dat is dit: wat God aan de Zijnen geeft en voortdurend aan hen geeft, dat is Christus. Dat ik dus in eenvoudigheid van mijn hart mijn Christus zal zoeken in het Woord, in Mozes, de Profeten en de Psalmen; dat ik Christus zoek als Degene, door Wie wij alleen tot de Vader komen. Die alleen, waar ik geen weg weet, mijn Weg is; waar ik vol dwaling ben, mijn Waarheid is; en waar ik aan mijn grote dood onderworpen ben, mijn Leven is.

Dit heeft eens een wijze man gezegd: "Voorwaar, ik ben onverstandiger dan iemand, en ik heb geen mensenverstand. En ik heb geen wijsheid geleerd, noch de wetenschap der heiligen gekend." Dan komt hij met de vraag, wat Gods Naam is en wat de Naam Zijns Zoons is (Zie Spreuken 30). Dat vraagt hij juist om ons te leren, om van duivel, dood, zonde, hel en verderf elke dag verlost te worden, om dagelijks hulpe Gods te ervaren, in ons kruis, om Gods welbehagen te doen en in alle goede werken te leven en met God en mensen zó om te gaan, dat het Gode welbehagelijk is en wij vrede hebben en behouden worden, daartoe wij geen wijsheid en verstand hebben.

Zo ken ik dus geen andere wijsheid dan die, welke God ons gaf, dat is: Christus! Zodat ik zing en zeg: "Jezus, Uw heilige wonden", en dat ik voor mij genoeg genezing in zulke wonden vind. Dat ik de woorden versta en geloof: "waarlijk Hij heeft onze krankheden op Zich genomen en onze smarten heeft Hij gedragen." Of, dat ik eenvoudig zeg:

*"Ware ons dit Kindeke niet geboren,
Zo waren wij altezaam verloren."*

Of,

*"Alle zonde hebt U gedragen,
Anders moesten wij versagen."*

Laat het ons bedenken, tot zulke Wijsheid heeft God Christus gemaakt. Ik wilde wel verscheidene uren hebben om ter veler hartversterking, het u heel duidelijk te maken. Dat wij nu toch eens afzagen van alle wijsheid, kracht en doen, van alle goede voornemens en overleggingen. Helpt Hij mij niet, heb ik Hem niet, zo gaat bij mij alles tot verderf over. Het enige wat ik weet, is Jezus Christus, de Gekruisigde. Daar is dus Zijn Kruis mijn Wijsheid. God nu heeft Christus tot zulke Wijsheid gemaakt en daarin steekt kracht. Opdat wij in verbinding met deze Eeuwige Wijsheid, of ons leunende op deze Wijsheid, of ons aan deze Wijsheid toevertrouwend, de zekere troost hebben: God heeft mij, of Zijn gemeente eveneens gemaakt, dat zij voor God zal zijn - onthoud de woorden: ik zeg niet "rechtvaardigen", maar dat zij zó zal zijn: - *rechtvaardigheid*; dat zij dus voor God zal zijn: *heiligheid*; dat zij voor God zal zijn: *verlossing*.

- Daar vraagt mij dus iemand: toon mij de *rechtvaardigheid* Gods! En ik toon hem een mens, die van niets weet en weten wil dan van Christus Jezus. Ik toon hem een mens, die van zichzelf zeggen zal: dat ben ik niet, maar ik ben een overtreder van alle geboden Gods, en ben nog steeds tot alle boosheid geneigd. Ik toon u deze mens en zeg: *dat is de ware rechtvaardigheid*.

Vraag mij niet, of hij het is volgens het vlees. Nee, dat is hij niet; hij houdt zichzelf voor een domme jongen, maar Christus voor zijn Wijsheid. Of daar nu duivel en geweten zeggen: wat, *u* de rechtvaardigheid Gods? - het is in Christus Jezus! En dat doet hij niet van zichzelf, maar van Godswege. Van God uit is hij in Christus. Zo zeg ik van de gehele mens, die Christus houdt voor zijn Wijsheid: Dáár is de rechtvaardigheid Gods, of de rechtvaardigheid die voor God geldt, welke is volgens de heilige eis der wet.

- Eveneens, wanneer u mij vraagt: toon mij de *heiligheid* Gods, dan neem ik een mens uit de gemeente, of de gemeente geheel, voor zoveel zij in waarheid in God leeft, en zeg: dat is de heiligheid Gods!
"Wat", zullen echter allen zeggen, "dat zijn wij niet, wij zijn Lazarus, wij zijn melaats, van het hoofd tot de voeten onrein en moeten roepen: onrein, onrein!" Dat weet ik wel, maar ik spreek er niet van, hoe u naar het vlees bent, maar hoe u in Christus bent van Godswege. Dus, zoals u in Jezus Christus bent van Godswege, zeg ik: u bent de *heiligheid*!
- Ook vraagt iemand mij: toon mij de *verlossing*! Wel, ik wil u de verlossing tonen en breng u tot de een of ander, die daar steken in diepe en diepste nood van het lichaam en van de ziel, bij voorbeeld tot een verlaten vrouw, tot een arme weduwe, tot een huisvader, die niet weet, hoe vooruit te komen, tot een, die in het verborgene zucht over iets, wat hij niet aan de mensen kan zeggen, tot een, die allerlei nood tot zich voelt komen en niet weet hoe daaruit te worden bevrijd; en daar zeg ik dan tot u: daar hebt u *de verlossing*, de verlossing in persoon!
Wat, zal deze zeggen: ik de verlossing? Kan men bij mij verlossing Gods aantonen, dat ik werkelijk verlost ben? Ja, dat kan ik bij u aantonen, niet naar het vlees, maar naar de Geest, verenigd met Jezus Christus, en dat van Godswege.
En dan lossen zich alle wanklanken wonderbaar heerlijk op, zodat het op het einde waarheid worden zal, wat alle heiligen Gods beleden hebben, zij hebben hun *rechtvaardigheid* alleen gevonden, maar hebben haar ook werkelijk gevonden, in de vergeving van al hun zonden, dus in het bloed van het Offer.
Zij hebben hun *heiligmaking* en hun voortdurende reiniging van al hun onreinheid en aanklevende boosheid steeds gevonden in het: "Was mij wel van mijn ongerechtigheid en reinig mij van mijn zonde!"
En hebben al hun *verlossing* in dat gevonden, wat zij betuigd hebben:
*Hij kan, Hij wil, Hij zal in nood,
Zelfs bij het nad'ren van de dood,
Volkomen uitkomst geven!*

Waar dat nu alles is, zoals het is, waar Christus gepredikt wordt - want daar is Hij niet ledig, - maar de prediking wandelt met kracht en waar de prediking komt, daar ontbreekt het geen van degenen, die geloven, aan gaven. Van Christus hebben zij leer, kennis en allerlei gaven, ook voor dit leven, de ene zo, de andere anders, al naardien God hem gesteld heeft.

En daar is het waar, waar wij Christus houden voor onze *Wijsheid*:

Zie de gemeente aan, voor zover zij wandelt aan Geest - de apostel noemt haar *rechtvaardigheid*.

Zie de gemeente aan, voor zover zij niet wandelt naar het vlees, - de apostel noemt haar *heiligheid*.

Zie de gemeente aan, voor zover zij alleen vertrouwt op God, en niet bij mensen hulp zoekt, de apostel zegt van de gemeente: dat is *de verlossing*, de verlossing, welke God werkt.

Daar ziet de apostel op de gemeente, zoals zij verbonden is met het enige *Hoofd Christus Jezus*, hij ziet de gemeente aan, zoals zij van zichzelf belijdt, dat zij niets is, dat zij geen wijsheid kent en niet weet, wat heilig is, maar zich alleen houdt aan Hem, Die God gegeven heeft. Of de duivel dan ook zegt: "dat houdt niet, daarmee komt u om!" dan laat zij zich niet bedriegen, maar zegt: *het mag er uitzien zoals het wil, heb ik Christus, dan kom ik door alle stormen in de haven! Amen.*

14. De onderhouding van Gods geboden

Gepreekt 8 augustus 1858

Gezongen:

Psalm 107: 6-8

Psalm 65:3

Psalm 107: 5

Geliefde broeders en zusters.

Het blijft telkens waar: de zonde is des mensen verderf! Maar de genade Gods is rijk en machtig. Er is van een mens niets anders te verwachten, dan dat hij afwijkt en afglijdt naar de rechter of naar de linkerkant. Maar er is een almachtige Ontfermer, Die wil altijd komen met Zijn stem en wanneer men maar verlegen is om de weg, in het hart roepen: "Dit is de weg, wandelt daar in, als u zou afwijken ter rechter of ter linkerhand" (Jesaja 30, 21).

Het houdt de arme mens nooit op, maar de zogenaamde erfzonde is hem als een giftige wortel en onreine fontein, waaruit voortdurend niets anders tevoorschijn stroomt dan wat de dood brengt.

Maar er is ook raad, er is ook redding voorhanden. Het lieve Evangelie komt, nadat de mens door Gods wet zijn ellende ziet, het Evangelie komt en opent voor hem de deur der hoop. Voor wie echter? Voor hem, die niet de schuld op de omstandigheden of op anderen schuift, maar de schuld bij zichzelf zoekt, haar erkent en zich daarover voor God aanklaagt en verdoemt, en God recht geeft. Slechts zo een zal erkennen, waarheen de zonde hem gebracht heeft; slechts zo een zal in zijn zonde, vol verlegenheid, vragen naar redding en wenen, bitter wenen, en hem is dan in zijn treurigheid het Evangelie welkom.

Dan verneemt hij daaruit, dat redding voor hem mogelijk is en hij laat het niet bij het wenen, maar begint tot God te roepen en te smeken. Hij ervaart daarbij de waarheid der belofte Gods: *eer zij roepen, zal ik antwoorden!* Hij ervaart het, dat, hoewel ook de banden sterk waren, waarmee de arme ziel gebonden was, toch de genade machtiger is, om van al zulke banden te bevrijden en ze te verscheuren.

Waar men echter tot de vrijheid is gekomen, daar is het nodig, dat men in de strijd volhardt. Daar weet ik nu geen betere raad, dan voortdurend tot Hem te gaan, Die alleen redden kan, Hem te danken, Hem te loven, voor Zijn lankmoedigheid, genade en ontferming, waarmee Hij ons tot hiertoe geleid en gevoerd heeft. Waar dit echter zo toegaat, ligt in het binnenste van het hart een zaad verborgen, het lag misschien reeds in het binnenste, toen het kind nog onder het moederlijk hart lag. Dit zaad is de Geest des levens, en Deze kastijdt reeds van het begin af aan de mens, om met een eerlijk gemoed, - ik zeg: met een eerlijk gemoed - voor Gods wet neer te vallen en te verdwijnen, dat veel eerder de mens zou willen omkomen, dan dat één tittel of jota van het recht der wet zou omkomen. Waar dit is, vermijdt men op bijpaden te gaan, ter rechter- of ter linkerhand, en heeft men daar een afschuw voor. Men kan er wel eens op afgedreven worden, maar juist het eerlijke gemoed schrikt er dadelijk voor terug en wordt weer binnengedreven op de goede weg.

Ik wil u in dit morgenuur dat nader bewijzen en uit elkaar zetten naar aanleiding van de woorden van Paulus, die wij vinden in 1 Korinthe, hoofdstuk 7: 19:

De besnijdenis is niets, en de voorhuid is niets, maar de onderhouding der geboden Gods.

"De besnijdenis is niets, en de voorhuid is niets, maar het onderhouden der geboden Gods", zo luidt de tekst. Dit is een scherp zwaard, wat de apostel driemaal uit de schede getrokken en daarmee gesneden heeft. Zij hebben altijd, al heeft het ook scherp gesneden, op het eind toch God geprezen en Hem gedankt, dat zo hun leven gered werd. Wij vinden deze woorden, al is het ook enigszins anders, nog tweemaal in de brief van Paulus aan die van Galaten, en wel hoofdstuk 5: 6: "Want in Christus heeft noch besnijdenis enige kracht, noch voorhuid, maar het geloof, door de liefde werkende." En hoofdstuk 6: 15: "Want in Christus Jezus heeft noch besnijdenis enige kracht, noch voorhuid, maar een nieuw schepsel."

Dus "nieuw schepsel", "geloof door de liefde werkende", "onderhouding der geboden Gods" heeft dezelfde betekenis. Vragen wij in de eerste plaats: hoe komt de apostel Paulus hier in de brief aan de Korintiërs ertoe, dat te beschrijven?

De Korintiërs hadden het woord des levens met grote blijdschap aangenomen. Er was in deze stad een gejubel geweest, een juichen in het leger der Hebreëen, toen zij het woord van Christus voor het eerst vernomen hadden. Maar het waren Grieken, mensen, levendig van opvatting, licht bewogen, dan in de hemel, dan in de hel, dan alles zich toeëigenende, dan alles van zich stotende. Wat zij hebben wilden, dat moesten zij ook hebben; zij waren spoedig gereed en morgen - daar lag alles weer ter aarde; een uitermate lichtzinnig volk.

Tot hun groot geluk door Gods barmhartigheid in allerlei ellende gedrukt en geperst, waren zij wel gedwongen tot God uit hun ellende te roepen; maar het hart, het arme hart! Zij waren tamelijk wijsgerig en in wijsheid hun godsdienst zoekende aan de ene kant maar aan de andere kant weer even spoedig gereed, zich in allerlei onreinheid te werpen; zij kwamen met allerlei dwaze vragen in plaats van er aan te denken, wat tot heil van hun ziel diende. Zij vergaten de werkelijkheid, waarin zij leefden; vergaten, dat zij mensen waren, beweerden eerder geen te zijn en bewezen toch elke dag, dat zij het waren en werden uit louter natuurlijkheid onnatuurlijk.

Daar komt nu Paulus op hun vraag van de huwelijks staat (1 Cor. 7: 1). Hoe die vraag nauwkeurig geformuleerd geweest is, kunnen wij niet meer bepalen, maar wij hebben slechts het antwoord van de apostel. Zoveel is zeker, dat, verdwaasd door de wijsbegeerte, zij de mening hadden, dat men heiliger leven kon buiten de huwelijks staat. Nu antwoordt de apostel gedeeltelijk naar hun dwaasheid, gedeeltelijk naar Zijn trouw als apostel.

De mens wil uit de werkelijkheid, uit de uitwendige omstandigheden, waarin hij zich bevindt, uit; dán zal hij Gode welbehagelijk leven, meent hij. Hij kan het slecht verstaan, dat er geen ellende en geen verderf bestaan, hoe groot ook, wanneer men God aanroept, Hem met gebed en zuchten als het ware, daarin verplaatst, dat God het dan niet alles zou zetten naar Zijn heilige wet en welbehagen, hoe verkeerd het ook anders mocht zijn.

Men moet slechts dit weten: wat is des mensen staat en wat is Gods staat? Des mensen staat is: hij is mens, hij is zondaar. En Gods staat is: Hij is machtig, Hij kan alles, Hij vervult Zijn heilig woord en Zijn beloften, wanneer men Hem slechts de zaak in handen legt en zelf niets doet dan zich buigen onder Zijn wil en wet. Dat is het, wat de apostel schrijft: "ik wilde, dat alle mensen waren, gelijk als ik zelf ben!" (1 Kor. 7: 7). Luther vertaalt hier: "ik wilde liever, dat alle mensen waren, gelijk als ik ben!" Zo

schrijft echter de apostel niet; maar: "want ik wil, dat alle mensen zijn, gelijk als ik ben". Wat meent hij daarmee? Ongehuwd? Toch niet! Maar hij schrijft als apostel. En hoe was hij? Zo: hij nam de dingen zoals zij waren, hield de staat der dingen in waarde, zoals hij hen zag, berispte er niet allerlei van om het te veranderen. Maar God moest in de dingen geplaatst worden! Hij nam alles dus, zoals God het geeft. God gaf weliswaar, hem apostel te zijn; een huisgezin kon hij daarbij niet hebben; hij wist echter hulp bij Gods genade onder de aanvechtingen van het vlees. Voor hem zelf echter was het echter zo: niet aanzien, wat hier beneden is, maar de dingen zo beschouwen, alsof zij van boven beschouwd worden.

Dát is een gave; daar heeft nu de ene mens de gave zo, de ander anders. God schenke u allen in genade deze gave, dat u bedenkt, ter hart neemt en daarin bewaart, dat u morgen of overmorgen in een klein huisje, dat is in uw lijkst zult zijn, dan gaat het daarmee in het graf, de aarde valt op de lijkst, een steen wordt op het graf gelegd; de vrienden gaan weer heen; men ligt eronder, en nu de ziel? Daar heeft men dan de Heere rekenschap te geven, hoe men de zaak hier beneden heeft aangezien, hoe men geworsteld en gestreden heeft.

Wat verstaat de apostel hier onder besnijdenis? Wat onder voorhuid?

Onder besnijdenis verstaat hij *een menselijke roem*, zo ook onder de voorhuid. Er waren er uit de Joden tot het geloof aan de Heere Jezus gekomen, en nu was een grote strijd daarover ontstaan, of de besnijdenis nog geldig was of niet. Nu maakten de Joden, die zich tot de Heere Jezus bekeerden, een vleselijke roem daarvan. Ja, zij hadden immers de besnijdenis ook! De heidenen daarentegen, die zich tot de Heere bekeerden, maakten er zich een vleselijke roem uit, dat zij volstrekt niet besneden waren. Ik weet niet, of ons dat zo duidelijk is, zoals het in de gemoederen van deze mensen was; ik wilde het u echter graag duidelijk maken uit een strijd der gemoederen, die sinds jaren in dit dal (Wupperdal) bekend is.

Daar heeft men tweeërlei soort Christenen gehad, en heeft ze nog. De ene soort heeft het geloof aan de Heere Jezus Christus en is rechtzinnig en de andere ook. De andere soort echter hecht nu tegelijkertijd vast aan zekere vormen en werken der aandacht en Godzaligheid, aan zekere oefeningen of praktijken van zulke Godzaligheid, die daarbij tevoorschijn treden, zodat zij, hoewel zij zeggen, dat zij niet door werken zalig willen worden, toch zich voor het uitwendige bemoeien, de vroomheid aan de dag te doen komen.

Waar nu de strijd ontstond tussen de heiliging of heiligmaking en hoe het daarmee gelegen was, aan dat dachten zij in hun hart: wanneer wij ook daaraan geen waarde hechten, hebben wij ze toch! En veroordelen de overigen.

De anderen daarentegen zeiden: wat? Wij hebben niets meer te doen, wij laten de handen rustig in de schoot liggen, drijven op genade; en met al uw uitwendige geschiedenissen van vroomheid hebben wij niets te maken en geven er niets om! Zo verheft zich de een op uitwendige vroomheid, de andere maakt luchtsprongen en de ene partij veracht en verkettert de andere. Nu was de ene partij de *besnijdenis* en de andere was de *voorhuid*.

Ik zou willen vragen: is dat de Christenen eigen? Ja. De Heere Jezus echter heeft geen behagen aan Zichzelf gehad, maar de arme mens heeft telkens, ongelukkig genoeg, totdat hij door God in een onweer wordt toegesproken, welbehagen aan zichzelf.

Ik wil het u nog iets duidelijker maken. Besnijdenis is vroom en de voorhuid gelooft. De *besnijdenis* echter, zo vroom als zij is, wil, dat zij door de mensen daarvoor wordt aangezien en zo vroom als zij is, zo liefdeloos is zij, wanneer men haar geen hulde

brenkt, want dat is de vroomheid eigen, liefdeloos te zijn. U begrijpt hier wel van mij, dat ik hier niet van de ware vroomheid spreek, maar zoals zij tevoorschijn komt, is de besnijdenis vroom, maar liefdeloos en gierig.

En de *voorhuid* is niet vroom, maar zij gelooft, is echter liefdeloos en verkwistend.

De *besnijdenis* is vroom en nauwkeurig, doordat zij bang is voor de straf van de hel, zij is vroom en nauwkeurig, opdat de hemel haar niet zal ontgaan.

De *voorhuid* echter is volstrekt niet nauwkeurig, maar lichtvaardig en kan zich zodanig in de zonde werpen, als was zij een koud bad en dan weer met alles als het ware sullen en met het geloof zich over alles heen zetten.

In ons mensen, steekt of het een of het ander, en vaak beide. Waaraan ligt dit nu? Hieraan: men is niet begonnen met Gods wet, men is wel begonnen met erkenning of gevoel van zonde, maar daarmee is men zo begonnen: er is een mens tot op zekere hoogte de straf der hel voorgehouden, het geweten heeft geknaagd, daar heeft hij dan angst gekregen, ontzettende angst en nu is hem de Heere Jezus gepredikt.

De besnijdenis heeft het nu zo verstaan: wie nu de Heere Jezus heeft, die moet zelf daarop acht geven, dat hij het bruiloftskleed wel bewaart, en nu denken mag, dat hij nu een kind Gods is en in de hemel behoort. Zo zet zich dan de mens hoog op een troon, hij is wedergeboren, hij is iets anders dan hij vroeger geweest is; meent, dat hij door de zonde heen is, legt zich zo op vroomheid en heiligheid toe, en vergeet, dat hij dat niet is, waarvoor hij zich uitgeeft. En hij zal de rechtvaardige doodslaan, die het hem uit liefde laat zien, dat hij niet rechtvaardig is. De wet echter is: *liefde Gods en des naasten*. Zo ziet het er met de besnijdenis uit. Daar kan niets anders dan liefdeloosheid ontstaan; want men zoekt voor zichzelf de hemel en maakt het, zoals de Heere Jezus heeft gezegd: "Van de dagen van Johannes de Doper tot nu toe wordt het koninkrijk der hemelen geweld aangedaan en de geweldigen nemen het met geweld" (Matthéüs 11: 12).

De *voorhuid* heeft ook zonde en schuld en dat, naar het uitwendige nog meer dan de besnijdenis. De besnijdenis is christelijk opgevoed, zij is tenminste uitwendig in banden gehouden van de zedelijkheid, zij is kerkelijk opgevoed en zoveel men weet, is er uitwendig, tenminste, aan haar niets te berispen. De *voorhuid* daarentegen, dat zijn mensen, die hebben zich vroeger aan allerlei zonde en schande overgegeven, hebben dan het woord van de Heere Jezus gehoord, hebben zich op het Evangelie der vrije genade geworpen en de wet werd voorts niet meer op gelet.

Dan zult u zeggen: daar zijn toch die beiden niet door de rechte deur gekomen! Door de heel nauwe poort beslist niet!

Mijn geliefden! In de Christelijke gemeente - er is geen helpen aan - vindt men òf besnijdenis òf voorhuid, vleselijke roem op deze of vleselijke roem op die wijze. En nu bid ik u, dat u zichzelf niet daarvan wilt uitsluiten, want slechts hij gaat naar de dokter, die ziek is, hij die echter niets van zijn ziekte wil weten, niet.

Waar komen de ergernissen vandaan?

Men zit jaar en dag onder het gehoor van Gods woord, men blijft de oude mens; want men ziet en hoort en maakt toch niet de toepassing op zichzelf, zoals men moest. Men is òf besnijdenis òf voorhuid; men wil alles hebben van God en van de naaste, maar zichzelf omkeren, zichzelf er aan geven, zichzelf buigen onder Gods gebod en woord, dat wil men niet doen. Men breekt òf stormenderhand de hemel af en zegt: wanneer de zaak zo staat, kan ik niet zalig worden; òf men breekt stormenderhand zijn eigen huis af en zegt: liever gooi ik er alles uit dan dat ik niet mijn eigen zin of wil zou hebben!

Zo moet God liefhebben en de naaste moet liefhebben, maar zélf liefde oefenen, wil men niet. Daar zegt de apostel: *de besnijdenis is niets en de voorhuid is niets!* En in de

brief aan die van Galatië zegt hij: *in Jezus Christus heeft noch de besnijdenis enige kracht noch de voorhuid*; dat is immers ook: *de besnijdenis is niets en de voorhuid is niets!*

Dat was voor de toenmalige tijd vreselijk. Ja, ketters; precies als wanneer ik roepen zou: de vroomheid is niets en het geloof is niets, maar Gods gebod te houden.

Brengt dan de apostel, die zo zuiver de leer der rechtvaardiging alleen door het geloof gepredikt heeft, brengt hij nu weer tot de wet terug? Volstrekt niet!

Doch de getrouwden, zo schrijft hij, gebiede niet ik, maar de Heere, dat de vrouw van de man niet scheide. Indien enig broeder een ongelovige vrouw heeft, en hij tevreden is bij haar te wonen, dat zij hem niet verlate. Want wat weet gij, vrouw! of u de man zult zalig maken? Of wat weet gij, man! of u de vrouw zult zalig maken? Doch gelijk God aan een iegelijk heeft uitgedeeld.

De mens wil niet graag blijven in de staat, waarin de Heere hem geroepen heeft. De uniform is niets en de dapperheid is niets; maar op het bevel van de officier acht te geven, en het wachtwoord te bewaren!

Doch gelijk God aan een iegelijk heeft uitgedeeld. De apostel echter schrijft: *gelijk de Heere een iegelijk geroepen heeft, dat hij also wandele.* Nu, zij wilden immers naar buiten, zij wilden niet blijven in dat waarin de Heere hen heeft geroepen en in dat wat zij waren, maar wilden uit deze hun staat om zich vromer te maken, om zich meer roem te verschaffen.

Een gelovig man had een heidense vrouw en een gelovige vrouw had een heidense man. Daar meende dan de gelovige man: ik ben bekeerd, zo kan ik nu de heidense vrouw niet langer in huis hebben, kan met haar niet in vrede leven, kan niet vroom genoeg leven. Wat vraag ik echter naar uw vroomheid! De apostel schrijft, *dat het geldt Gods gebod te onderhouden!* In deze staat heeft God u gesteld, blijf daarin en vrees daarin God.

Is iemand besneden zijnde geroepen, die late zich geen voorhuid aantrekken om zich vleeselijke roem te verwerven als had hij al het Joodse afgelegd.

Is iemand in de voorhuid zijnde geroepen, die late zich niet besnijden, om aan de anderen te kunnen zeggen: ik ben een volkomen Christen en heb ook de volkomen Jood aangedaan, nu word ik zeker zalig! (Zie 1 Cor. 7: 10-18).

Gods gebod onderhouden, een nieuw schepsel, geloof, door de liefde werkende, het komt alles op hetzelfde uit. U komt eens voor de deur van de hemel en hebt de staat verlaten, waarin God u geroepen heeft. Het heeft u niet behaagd, u kunt naar uw mening God daarin niet dienen, niet vrezen, kunt daarin niet zo vroom en heilig zijn als u wilde, hij was niet naar uw lust, naar uw zin. Zo antwoordt u nu voor de deur van de hemel: 'ik ben vroom geweest!' Maar het heet: *Ik ken u niet!* Of u antwoordt voor de deur des hemels: 'ik heb geloofd!' En weer zal het heten: *Ik ken u niet!*

Dat echter zal de vraag zijn: *Hebt u Mijn geboden onderhouden?* ... 'Dan ben ik verloren!' O, het worde bij u meer en meer waarheid met deze uitroep, dat u meer en meer uw verlorenheid erkent!

'Ja, wanneer ik echter zo zalig moet worden, kom ik nooit terecht!'

Dat geeft u de duivel in, dat te zeggen, omdat u zich van de goedertierenheid Gods zou willen ontslaan. U hebt immers van jongs af aan de Catechismus geleerd, hebt de vraag geleerd: "dat Christus, nadat Hij ons met Zijn bloed gekocht heeft ... ", wat doet? Met één keer in de hemel zet? Dat heeft Hij met de moordenaar aan het kruis gedaan! ... "ons ook door Zijn Heilige Geest vernieuwt tot Zijn evenbeeld, opdat wij met ons ganse leven dankbaarheid jegens God voor Zijn weldaden bewijzen en Hij door ons geprezen worde. Daarna ook, dat wij bij onszelf van ons geloof uit de

vruchten verzekerd zijn en door onze godzalige wandel ook onze naaste voor Christus gewonnen worde" (Heid. Cat. vraag en antw. 86).

Hij zorgt voor alles, alles zal aanwezig zijn; dat zij echter het gebed der ziel, dat het waar zij in het binnenste. Men komt daar niet overheen; men komt met het eerste deel, de kennis der ellende en ook met het tweede deel, de verlossing, niet uit; het derde deel moet er bij!

'Maar, dan word ik niet zalig!'

Dit zegt u, omdat in waarheid u zich nooit aan de wet Gods onderworpen hebt, maar vasthoudt óf aan uw voorhuid, dat is, het geloof, waarbij alle heiliging, of dankbaarheid weggeworpen wordt, óf u bent besneden, anderen echter niet en omdat nu de ander een heidenkind is (in uw ogen) meent u, dat hij u zoveel zorg en harteleed bezorgt.

Wanneer echter de Heere God met een mens begint en hem bekeert, doet Hij het zo, dat de mens zijn leven lang voor Gods wet siddert en beeft en een zondaar blijft, maar òf hij moet sterven, òf hij moet volgens de wet zijn. Waar God een mens bekeert, staat daar eerst de wet, de wet moet haar recht hebben, en mag niet één jota of tittel daaraan ontbreken, daar verdoemt en beschuldigt de mens zichzelf, maar de wet zal leven. Voor de wet sterft de mens. God ontfermt Zich zijner en zet hem over in Christus Jezus door het ware geloof. Waar Hij dit gedaan heeft, daar is het geloof dusdanig, dat de mens niet leeg gaat, maar houdt de Goddelijke, heilige wet voor zich, hij sterft er aan, maar hoewel hij daaraan sterft, en gestorven is, zo is toch de wet als Gods wet vóór hem, zij blijft hem heilig, zij overtuigt hem voortdurend van zonde en schuld. En al wordt hij ook wel eens vertoornd tegen de straf, niet lang duurt het, zo breekt hij weer samen en zoekt de oorzaak niet soms hier of daar, maar bij zichzelf.

Maar, zo waar als het is, dat hij bekeerd is, zo waar is het, dat hij zich voortdurend van elke zonde bekeert; zo waar hij leven in zich heeft, zo zeker kan hij het in geen zonde uithouden. Hij zal voor God belijden, dat hij slechts een klein beginsel van zulke gehoorzaamheid heeft; belijden: er woont bij mij, dat is in mijn vlees, niets goeds.

Toch is hij in waarheid gelijk de verontreinigde Jood, naar de wet (die immers een symbool of voorbeeld van een christen is): hij blijft onrein tot aan de avond, hij wast zijn kleren, komt voor God voortdurend in en moet gewassen worden met het bloed van Jezus Christus. Het leven staat niet stil, het kan niet stil staan, het gaat daarbij echter door de aanvechting, door kamp en strijd, er is een voortdurend onderliggen en weer opkomen aanwezig. Voor Gods wet echter verbreekt de mens: liefde is niet bij mij, maar slechts haat voor God en de naaste!

Maar juist dáár wordt deze liefde hersteld in de mens. Wanneer hij voor God als een zondaar aan het kruis is geslagen - ik zeg niet aan de galg gekomen of in het water verdronken is, maar aan het kruis gehecht is, - dan blijft hij een gekruisigde en zal zichzelf voortdurend kruisigen met zijn lust en begeerte en geloven, dat hij gekruisigd is met Christus. Dáár begint de liefde voor God en de naaste. Die erkenning is er, in het hart van de mens: ach, dat het er met deze liefde zo erbarmelijk uitziet! Maar juist bij deze erkenning is bekering, voortdurende bekering en daar wordt het dan toch waar: *De Heere heeft mij de miljoenen kwijtscholden, dan wil ik u het geringe wel kwijtschelden, mijn broeder!* (zie Matthéüs 18 en Joh. 13).

Of nu ook de duivel iemand menigmaal gevangen neemt en verrast, juist de liefde Gods drijft toch, zich weer los te scheuren van de strik der zonde en de liefde des naasten drijft om elke twist en strijd tot vrede en rust te brengen.

Voor Gods rechterstoel wordt de mens rechtvaardig verklaard alleen door Christus, alleen in het geloof zonder werken. Wie sterft, wie zalig sterft, ... "alleen in het geloof, zonder werken", is zijn stervenstroost! Wie heilig leeft, leeft alleen in het geloof, zonder roem der werken!

Uit genade bent u zalig geworden, door het geloof. En dat niet uit u, het is Gods gave, niet uit de werken, opdat niemand roeme. En nu, wat volgt nu? Want wij zijn Zijn maaksel, geschapen in Christus Jezus tot goede werken, welke God voorbereid heeft opdat wij in de zelve zouden wandelen. (Volgens het Grieks: daarin zouden gewandeld hebben).

Wanneer de vader voor zijn kind een paradijs geschapen heeft, een mooie tuin, zijn kind daarin gezet en alles verordineerd heeft, dat het kind overvloed zou hebben en hij komt in de tuin, het kind is er echter niet meer, maar elders, tussen de doornen, wat dan? Ach, wanneer wij op het hoogste der uitverkiezing komen, zal het zeker en waar zijn, dat degene, wie God heeft uitverkoren ten eeuwig leven in Christus Jezus, door de kracht der genade en ontferming wandelen zal naar Gods wil. Zodat hij, wie God ellendig heeft gemaakt, zijn zonde en ellende niet zal vergeten; dat hij, over wie God Zich ontfermd heeft, en die door de liefde Gods is overwonnen, ook niet kan ophouden zijn naaste lief te hebben, al wordt hij ook door hem doodgeslagen.

Het gaat hem om één zaak: *u, mijn naaste, al is het, dat u ook nog zo verkeerd bent, ik wil u redden, u niet laten varen, opdat u voor Christus gewonnen mag worden.*

Dát is Gods gebod onderhouden; dat is het geloof, dat door de liefde werkt; dat is het nieuwe schepsel.

Zalig zijn zij, die aldus doen! Zij ontvangen macht om te eten van de boom des levens, die staat midden in het paradijs Gods! Amen.

15. De drinkbeker der dankzegging

De drinkbeker der dankzegging, die wij dankzeggende zegenen, is die niet een gemeenschap des bloeds van Christus? Het brood, dat wij breken, is dat niet een gemeenschap des lichaams van Christus? 1 Korinthe 10: 16

Wij hadden in het morgenuur bediening van het Heilig Avondmaal; evenmin als wij onze kinderen ten Doop zullen houden uit gewoonte of bijgeloof, evenmin zullen of mogen wij tot het Heilig Avondmaal gaan uit gewoonte of bijgeloof, maar er moet behoefte aanwezig zijn. Het Heilig Avondmaal is niet een middel tot vergeving der zonden. Deze staat alleen in het bloed van Jezus Christus en in Zijn woord, wanneer Hij tot de ziel spreekt van vergeving der zonden, en door Zijn Heilige Geest het geloof in haar werkt, waardoor Christus met al Zijn weldaden aangenomen wordt, nadat de ziel van tevoren Christus met oprecht geloof is ingelijfd.

Wij hebben echter in het Avondmaal en in de Doop tekenen en zegelen voor ons geloof, dat ons van God vergeving van zonden, genade en eeuwig leven geschonken en toegerekend wordt. Ik zeg: *het is daarvan teken en zegel.*

Een kind, dat zich aldus tot de Heere opmaakt, kan van de genade zeker zijn, doordat het aan zijn eigen lichaam met water, volgens het bevel van Christus, in de Doop teken en zegel van de vergeving der zonden en van het eeuwige leven ontvangen heeft.

Zo kan de volwassene juist daardoor, dat hij in de mond des lichaams brood en wijn neemt, volgens de verordening van Christus, in het Avondmaal, daarvan zeker zijn, *dat hij vergeving van zonden, genade en eeuwig leven heeft.* Daarbij gaat dan het geloof, het vertrouwen op Jezus Christus toezegging van tevoren. Dit geloof wordt weliswaar, vaak aangevochten en bevindt zich zwak, alsof geen geloof meer aanwezig was. Maar er is toch verlangen naar de Heere, er is een honger en dorst in de ziel en zo ontvangt men voor zijn zwak geloof teken en zegel; namelijk: het gezegende brood en de gezegende drinkbeker, naar het woord en de inzetting van Christus, en de Heere heeft dit verordineerd, juist om ons zwak geloof tegemoet te komen. Dat wij namelijk brood en wijn als spijs des lichaams ontvangen zullen, tot een merkteken en ter verzegeling, dat aldus onze zielen gespijzigd en gedrenkt zouden worden tot het eeuwige leven.

Dat is het nu echter niet alleen, maar wij hebben in de voorgelezen tekst het woord "gemeenschap". Het heet: *"De drinkbeker der dankzegging, die wij dankzeggende zegenen, is die niet een gemeenschap des bloeds van Christus? Het brood, dat wij breken, is dat niet een gemeenschap des lichaams van Christus?"*

Waarom de apostel in de eerste plaats van de *drinkbeker* spreekt, en daarna van het *brood*, zal u duidelijk worden, wanneer ik u zeg, dat de apostel voor zich heeft een gemeente, geheiligd aan God de Vader in Christus Jezus, door de Heilige Geest, een gemeente echter, zoals de ware gemeente juist is. Niet des duivels gemeente; deze heeft slechts rechtvaardigen en geen zondaars. Maar des Heeren Jezus gemeente is een gemeente van allerlei zondaren, zieken, melaatsen, die schulden hebben en een bedroefde geest, met wie de Heere Jezus dan ook voortdurend te doen heeft als een Vader van een armenhuis en een Arts, om alles weer terecht te brengen, Die in het grote armenhuis komt met Zijn bloed om alles te reinigen. Daarom komt het bloed in de eerste plaats, omdat wij een gemeente voor ons hebben, die vol zonde en schuld is en daarvan voortdurend gereinigd moet worden.

Waar zij nu echter aldus gereinigd is, staat zij daar in voortdurende reiniging voor het aangezicht des Vaders als één lichaam! Daarom komt het brood in de tweede plaats. Zo hebben wij dan eerst een rein gemaakt, gewassen en geheiligd lichaam, dan één lichaam, dat daar staat, daar staat voor de Heere, bestaande uit verschillende lidmaten, waarvan Christus het Hoofd is.

Nadat de apostel aan de gemeente heeft voorgehouden, dat zij zich niet met afgodenoffer mogen inlaten, noch met duivelen gemeenschap hebben, spreekt hij allereerst van de reiniging der zonden en van de tekenen en zegelen daarvan, en daarna van het lichaam en brood, dat dit lichaam als een geheel lichaam voor de Heere staat om zo onberispelijk voor de Heere bewaard te worden. Daarom zegt hij in vers 17: *Want één brood is het, zo zijn wij velen één lichaam, dewijl wij allen ééns broods deelachtig zijn.* Daar spreekt hij niet meer van de drinkbeker.

Dus: *de drinkbeker der dankzegging*, dat is: de drinkbeker van het Avondmaal; de drinkbeker, *die wij dankzeggende zegenen*, dat wil zeggen: die wij goed noemen, van wie wij zeggen, dat in deze drinkbeker al ons heil en leven is. De drinkbeker, van welke wij belijden: *in deze is de wijn der dankzegging*, zoals David spreekt: "Wat zal ik de Heere vergelden voor al Zijn weldaden, aan mij bewezen? Ik zal de beker der verlossing - de beker der zaligheid - opnemen - in de hoogte houden - en de Naam des Heeren aanroepen!" (Ps. 116, 12 en 13). Zo zegenen wij dan deze gezegende drinkbeker.

Deze drinkbeker *is de gemeenschap des bloeds van Christus*. Dat wil niet zeggen, dat het bloed van Christus in de drinkbeker, dat het in, met en onder de wijn zijn, maar de drinkbeker stelt ons in gemeenschap met het bloed van Christus.

Zo heeft ook het brood, dat wij breken de Heere ten gedachtenis, dat Hij Zijn lichaam voor ons aan het hout des kruises heeft laten breken, - niet het lichaam van Christus, dat aan het kruis hing, in zich, of met en onder zich; het lichaam van Christus steekt niet in het brood, - maar het brood van het Avondmaal stelt ons in gemeenschap met het lichaam van Christus.

Deze gemeenschap wilde ik u in dit avonduur graag iets duidelijker maken, sommigen ter versterking der harten, opdat wij weten, wat wij ontvangen hebben. Want wij moeten geen dweepers zijn, maar waar de Geest des Heeren komt, wordt het verstand verlicht, het hart vernieuwd, de wil omgebogen naar de wil Gods, en de hartstochten worden geheiligd, dat zij een andere weg ontvangen dan van tevoren.

Wanneer de wijn in het Avondmaal ons in gemeenschap zet met het bloed van Christus, dan drinkt de ziel het bloed van Christus. Wanneer het brood van het Avondmaal ons in gemeenschap zet met het lichaam van Christus, dan eet en geniet de ziel het lichaam van Christus, en wordt geheel daarmee verenigd.

Wanneer ik zeg, *dat iemand het bloed van Christus drinkt*, dan wil dat meer zeggen, dan wanneer ik sprak: *de ziel ontvangt de verzekering, dat het bloed van Christus voor ons aan het hout van het kruis is vergoten.*

Wanneer ik zeg, *dat iemand het lichaam van Christus eet*, dan wil dat meer zeggen, dan wanneer ik sprak: *de ziel ontvangt de verzekering van de weldaad, dat Christus lichaam voor haar aan het hout van het kruis is gepijnigd.* Want, het bloed van Christus, dat vergoten is aan het hout van het kruis, gaat in de ziel over; het lichaam van Christus, dat aan het kruis hing, gaat in de ziel van hem, die het brood geniet, over. Dát is het, wat de Catechismus wil, wanneer hij in antwoord 75 zegt: Christus heeft mij beloofd, "dat Zijn lichaam zo zeker voor mij aan het kruis geofferd en

gebroken en zijn bloed voor mij vergoten is, als ik met ogen zie, dat het brood des Heeren mij gebroken en de drinkbeker mij medegedeeld wordt."

Daarin blijven de meesten hangen en nemen het woord "is" (de drinkbeker *is* de gemeenschap met Christus) voor "betekent".

Dan komen weer anderen en zeggen: Nee, het *betekent* niet alleen, maar het *is*. Echter dezen verstaan de zaak grof zinnelijk.

Eindelijk komen weer anderen en maken een nog afschuwelijker afgod ervan en zeggen: het brood wordt veranderd of verwandeld in het lichaam en de wijn in het bloed van Christus, zodat brood en wijn opgehouden hebben brood en wijn te zijn. De apostel zegt nu echter: *het is de gemeenschap*. De drinkbeker stelt dus met het bloed van Christus in gemeenschap; en het brood stelt met het lichaam van Christus in gemeenschap.

Van deze gemeenschap spreekt de Catechismus, wanneer hij in de 75ste vraag volgen laat: "ten andere, dat Hij Zelf mijn ziel met Zijn gekruist lichaam en vergoten bloed zo zeker tot het eeuwige leven spijst en laaft, enz."

Daarom geeft de Catechismus er nog een nadere verklaring van, wat het dan eigenlijk zeggen wil: het gekruiste lichaam van Christus eten en Zijn vergoten bloed drinken.

(1) En het antwoord op deze vraag luidt: "het is niet alleen" - deze uitdrukking heeft dus een dubbele betekenis - is dus ten eerste: "met een gelovig hart het ganse lijden en sterven van Christus aannemen en daardoor vergeving der zonden en het eeuwige leven verkrijgen".

(2) Ja, dat betekent het wel, zeker ook, maar dat niet alleen, ja nog iets meer. Namelijk: "maar daarbenevens ook" - niet door verandering, niet daardoor, dat het lichaam en het bloed van Christus in, met en onder brood en wijn is, maar: - "*door de Heilige Geest, die samen in Christus en in ons woont, met Zijn heilig lichaam hoe langer hoe meer verenigd worden.*"

Zó is dus de gezegende drinkbeker de gemeenschap des bloeds van Christus, en het gebroken brood de gemeenschap des lichaams van Christus. Wij worden door de Heilige Geest, "Die samen in Christus en in ons woont, alzo met Zijn heilig lichaam hoe langer hoe meer verenigd, dat wij" - hoewel Hij niet in brood en drinkbeker steekt, - "maar daar boven in de hemel is, en wij op aarde zijn, toch vlees van Zijn vlees en been van Zijn beenderen zijn en van Eén Geest eeuwig leven en geregeerd worden." Zoals bijvoorbeeld de leden van ons lichaam door één ziel leven en geregeerd worden. Zo zet ons dus het brood en de drinkbeker in zulke gemeenschap met Christus in de hemel - ons, die op aarde aan de tafel zitten - dat wij vlees van Zijn vlees en been van Zijn been zijn; geheel volgens de vereniging van man en vrouw. Zulke, maar hogere, nog meer ware gemeenschap en vereniging van Christus met onze ziel, van de ziel van Christus, vindt hier plaats, zodat Christus van onze ziel zegt, wat Adam van Eva zei: "deze is been van mijn been en vlees van mijn vlees! Men zal haar mannine heten, omdat zij uit de man genomen is."

Dat is een waar wonder der barmhartigheid. De Heere spreekt in het Evangelie van Johannes, hoofdstuk 14, 23: "Zo iemand Mij liefheeft, die zal Mijn woord bewaren. En Mijn Vader zal hem liefhebben en Wij zullen tot hem komen en zullen woning bij hem maken." Dat vinden wij ook dikwijls in de Profeten; dat de Heere spreekt: "Ik wil in hen wonen en onder hen wandelen. En Ik wil hun God zijn; zo zult gij Mijn volk zijn." (2 Cor. 6: 16; Lev. 26: 17, 12; Ez. 37: 27)

Daar moet toch een vraag bij ons opkomen: *is dat bij mij waarheid?*

De Catechismus spreekt - dat ik het herhaal - van tweeërlei betekenis van eten en drinken. De eerste betekenis geeft de Catechismus aan uit de woorden van de Heere Jezus, de tweede uit het woord: "gemeenschap". Daar moet nu echter de noodzakelijke vraag bij ieder aanwezig zijn: is dat bij mij waar? hebben Vader en Zoon woning bij mij gemaakt? is bij mij zulk leven - voor mensen verborgen - en toch, het komt wel aan de dag, in de werken - zo'n leven met de Heere? Een leven, dat gelijk staat. Ja, nog ver daarboven is, met het leven van de verloofde met de verloofde, van de man met de vrouw?

Die waarheid zelf is een waarheid des geloofs; want de apostel spreekt: "dat Christus door het geloof in uw harten wone" (Eféze 3, 17). Het is echter niet alleen een gedachte, niets dweepachtigs, niets mystieks, zoals men het in sommige boeken vindt, maar het is de waarheid. Geloof u, dan gelooft u niet alleen dat Christus bloed en lichaam voor u in de dood zijn gegeven, maar dan hebt u ook gemeenschap met Hem en oefent in het verborgene deze gemeenschap met de Heere en dan heeft de Heere ook gemeenschap met u. En als het u dan bang is, heeft Hij de dis bevolen, dat u zich daaraan zet, dan is Hij ook daar aanwezig en geeft u Zijn panden en zegels, dat de zaak zo is, zoals Hij door middel van Zijn woord bekend is gemaakt. En zoals Hij het door Zijn woord doet, dat Hij komt en woning bij u maakt, doet Hij het ook in het sacrament door de Heilige Geest, de Geest des geloofs.

Vanwaar komt zoveel onverstand? Vanwaar komt het, dat de wereld iemand in het hart steken kan? Vanwaar, dat men een gesloten en zwijgende mond heeft, alsof er een slot aan hing? Vanwaar, dat het hoofd vervuld wordt met het dagelijkse doorkomen, met de vergankelijke mammon, met eten en drinken, met nijd en boosheid en allerlei verkeerdheid? Vanwaar, dat, wanneer het op de proef aankomt de meesten terugschrikken? Vanwaar, dat bij zoveel predicaties, die van Christus' lichaam en bloed als het ware afgesneden zijn, toch, wanneer het op de proef aankomt bij zovelen het vat ledig gevonden wordt, dat vol moest zijn?

Er is geen bekommering, en het gaat met zovelen als het de Heere Jezus gezegd heeft in de gelijkenis van het vierderlei zaad, waar slechts enig zaad op de goede aarde viel. Heeft men wel bij het Heilig Avondmaal aan de gemeenschap gedacht en gevraagd, wat wil dat toch zeggen: "het brood, dat wij breken, is de gemeenschap des lichaams van Christus; de drinkbeker der dankzegging, die wij dankzeggende zegenen, is die niet een gemeenschap des bloeds van Christus?"

Heeft men het dan ook wel goed verstaan: mijn ziel is door deze drinkbeker in gemeenschap gesteld met het bloed van Christus en door dit brood met het lichaam van Christus, en met alle ledematen, die aan het Lichaam zijn? Zeker, er bestaat een dweperij van omgang met God en de Heere Jezus Christus, er is echter ook een gezonde waarheid dienaangaande. Dat is en blijft toch zeker onbegrijpelijk, dat iemand met Jezus in de hemel zou kunnen leven, zonder hier beneden met Hem gemeenschap geoefend te hebben. Waar de ware gemeenschap aanvangt, daar gaat het in de eerste plaats om de Heere; niet zozeer om de hemel en de vergeving der zonden, maar om de Heere, om met Hem in gemeenschap verborgen te leven. Dus om de vervulling der belofte: "Mijn Vader zal hem liefhebben en Wij zullen tot hem komen en zullen woning bij hem maken."

Daarom gaat het mij niet, de ware bruid wakker te maken; die zal wel wakker worden, wanneer het haar lust. Maar ik wilde toch zo graag, als het ware, een prikkel in de ziel werpen! Wat doet een mens met alle kennis der waarheid, of hij ook kan doorzien tot in hemel en aarde? Wat doet hij met alle godsdienstigheid en of hij ook de ganse

Schrift weet en iedere zondag tweemaal ter kerk gaat, wanneer zijn ziel niet in waarachtige vereniging komt met de Heere? Wanneer de belofte niet aan zijn ziel vervuld is: "Wij zullen tot hem komen en zullen woning bij hem maken?"

Een ieder moge de hand in eigen boezem steken en zich onderzoeken, waar hij staat, of hij de Heere liefheeft, of hij Hem zoekt, of het hem om de Heere te doen is. Want de wereld vergaat met haar lust. Dromen zijn dromen!

Alleen waarachtig leven weerstaat de proef; de waarachtige liefde wordt door vele wateren niet geblust. Hij, de Heere, is de Eerste. Hij is de Eerste, Die de ziel vindt op het vlakke veld, in haar bloed, en tot de ziel spreekt: "Gij, in uw bloed, leef!" Hij is de Eerste, die de stervende hart en hand geeft, dat hij zal leven. De Vader is de Eerste om met macht te trekken, onweerstaanbaar, met de macht van Zijn liefde - te trekken tot de Zoon.

De Zoon is de Eerste, Die in het hart legt, dat de ziel met de Zoon tot de Vader gaat, Die spreekt: "Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde, daarom heb Ik u getrokken met goedertierenheid!" Hij is de Eerste, Die spreekt: "Mijn genade zal van u niet wijken!" En: "Ik zal u Mij ondertrouwen in eeuwigheid!" Waar Hij echter de Eerste is, daar werkt Hij in dat, wat dood was, leven. En waar leven is, daar is ook beweging. En heeft Hij in de macht van Zijn liefde de ziel voor Zich gewonnen, daar werpt Hij ook binnen in de ziel de eeuwige vlam, dat de ziel wederliefde heeft. En er is een eeuwige vereniging ontstaan, waarbij een scheiding onuitstaanbaar is geworden. Verbergt Hij Zich, dan kan de ziel niet ophouden met bidden, tot deze wolk van toorn of van duisternis voorbij is. Doet Hij Zich als een vreemde voor, dan kan de ziel niet aflaten totdat Hij weer aan haar het goede woord vervuld heeft, tot zij voortdurend en altijd weer, van Hem hoort, goede, vertroostende woorden. Deze gemeenschap is van die aard, dat men voortdurend tot de Bron moet, die geopend is tegen de zonde en onreinheid. Zij is zodanig, dat men moet liefhebben en zich leunt tegen het Lichaam des Heeren, dat men zich houden moet aan het Lichaam, aan de gemeente en aan een ieder lidmaat. Daar is dan een voortdurende correspondentie tussen de Heere en de ziel, in Psalmen en lofgezangen en in klagen, zuchten en kermen. En of de Heere ook vertoeft, men kan niet ophouden te wachten op Zijn goedertierenheid, tot Hij komt En wat Hij beloofd en toegezegd heeft, dat moet vervuld worden, hoewel men het niet verdient. Het kind houdt aan, totdat het van de Vader heeft, wat de Vader beloofd heeft. Daar is zo'n gemeenschap, dat alles, wat voorvalt, dag en nacht, Hem geklaagd moet worden en dat Hij van Zijn zijde weer niet moede wordt te leiden, bij de hand te grijpen, door alle diepten heen te leiden, over afgronden heen te dragen. En steeds nabij te zijn met Zijn lieflijke stem tot zoete troost en met Zijn lieflijke ogen te zijn het waarachtige licht in de nacht.

Wie dat kent, die houdt niet op met smeken, of het de Heere behagen wilde, Zich hem als de Zodanige te openbaren. Voornamelijk wanneer hij bittere verliezen lijdt, zal hij bidden: "Heere, dat hebt U mij ontnomen, ontferm U over mij!" En bent u voor het uitwendige gezegend, zo bid: "Van Uw wonderbare goedertierenheid komt alles, wat ik heb! Openbaar U mij, opdat ik U ken, zoals ik U nog nooit gekend heb!"

De duivel is er steeds op uit, iemand alles in de weg te leggen, opdat deze gemeenschap en het geloof daaraan zal ophouden. Bent u in nood, laat u dan van de duivel niet terugschrikken, maar ga daarmee naar de Heere. Wanneer u uw hart aanklaagt en verdoemt, zult u het beste doen uzelf ook te verdoemen. Maar begrijp toch ook, dat het hart arglistig is om met hulp van de duivel u van de gemeenschap met de Heere af te houden en versta, dat, waar ons hart ons verdoemt, God groter is dan ons hart, en alles weet. Wanneer nu op de binnenste grond van het hart het

verlangen ligt: "Wanneer ik slechts U heb!", en: "Geef mij Jezus of ik sterf!" dan zal tegen alle aanklachten van uw hart God Vader en Zoon door de Geest toch deze gemeenschap verheerlijken.

Wat is toch het menselijk hart? Is het niet een moordenaarskuil? Is er in de wereld iets, dat voor God afschuwelijker is dan het hart? Welk een rampzalige fontein is het van alle mogelijke ondeugd en verderf? Hoor dus niet op uw hart, maar heb de Heere Jezus lief, zoals die bloedvloeiende vrouw Hem lief had. Bidden kon zij niet, zij bad echter in het hart en sprak bij zichzelf: *indien ik slechts de zoom van Zijn kleed aanraak, zo zal ik gezond worden*. De hele wereld, alle geneesheren hadden haar niet kunnen helpen, maar nu is terstond de fontein des bloeds opgedroogd.

Dat is des Heeren macht en barmhartigheid, dat God, Vader en Zoon in het zieke hart, in het zieke lichaam binnen willen komen om daarin te wonen. Bestaat er in de hemel en op de aarde een liefde, aan deze liefde gelijk?

De Heilige Geest wil het lichaam in bezit nemen, dat uw lichaam Zijn tempel zal zijn. Kent u een liefde in de hemel of op aarde, die deze liefde des Geestes nabij komt? Zó ontstaat de gemeenschap door woord en sacrament. Zó wordt zij in het leven gehouden en verzegeld.

Wèl ons, wanneer wij des Heeren genade gedachtig blijven, dat Hij gesproken heeft: "Doet dat tot Mijn gedachtenis." Hoor naar het Woord des Heeren en naar niets anders!

Wat ook het aanklagende hart zegt, en de aanklager der broeders u in het hart werpt, hoor op des Heeren woord: "Zie, Ik sta aan de deur en Ik klop; indien iemand Mijn stem zal horen en de deur opendoen, Ik zal tot hem inkomen en Ik zal met hem het Avondmaal houden en hij met Mij!" Dat is een betere kost dan de kost, welke wereld en duivel geeft. Daar gaan de ogen open, zoals bij Jonathan, toen hij van de honing proefde en zijn ziel weer tot hem kwam. Amen.

16. De opstanding der doden

Laat ons met elkaar opslaan en aandachtig lezen en horen, wat de apostel Paulus schrijft aan de gemeente van Korinthe, in zijn eerste zendbrief, hoofdstuk 15, vers. 33-38:

Dwaalt niet: Kwade samensprekingen verderven goede zeden. Waakt op rechtvaardig en zondigt niet. Want sommigen hebben de kennis van God niet. Ik zeg het u tot schaamte. Maar, zal iemand zeggen: Hoe zullen de doden opgewekt worden? En met hoedanig een lichaam zullen zij komen? Gij dwaas! hetgeen gij zaait, wordt niet levend, tenzij dat het gestorven zij. En hetgeen gij zaait, daarvan zaait gij het lichaam niet, dat worden zal, maar een bloot graan, naar het voorvalt, van tarwe, of van enig ander graan; maar God geeft het een lichaam, gelijk Hij wil en aan een iegelijk zaad zijn eigen lichaam. Alle vlees is niet hetzelfde vlees, maar een ander is het vlees der mensen, en een ander is het vlees der beesten, en een ander der vissen, en een ander der vogelen. En er zijn hemelse lichamen en er zijn aardse lichamen; maar een andere is de heerlijkheid der hemelse, en een andere der aardse. Een andere is de heerlijkheid der zon, en een andere is de heerlijkheid der maan, en een andere is de heerlijkheid der sterren; want de ene ster verschilt in heerlijkheid van de andere ster. Alzo zal ook de opstanding der doden zijn. Het lichaam wordt gezaaid in verderfelijkeid, het wordt opgewekt in onverderfelijkeid; het wordt gezaaid in oneer, het wordt opgewekt in heerlijkheid, het wordt gezaaid in zwakheid, het wordt opgewekt in kracht. Een natuurlijk lichaam wordt er gezaaid, een geestelijk lichaam wordt er opgewekt. Er is een natuurlijk lichaam en er is een geestelijk lichaam. Alzo is er ook geschreven: De eerste mens Adam is geworden tot een levende ziel; de laatste Adam tot een levendmakende geest. Doch het geestelijke is niet eerst, maar het natuurlijke, daarna het geestelijke. De eerste mens is uit de aarde, aards; de tweede mens is de Heere uit de hemel. Hoedanig de aardse is, zodanig zijn ook aardsen en hoedanig de Hemelse is, zodanig zijn ook de hemelsen. En gelijkewijs wij het beeld des aardsen gedragen hebben, alzo zullen wij ook het beeld des hemelsen dragen.

Geliefden.

Wij behandelen in dit morgenuur het artikel van *de opstanding des vleses*. Dit is een verheven artikel en behoort mede tot het Evangelie. Want het is een blijde boodschap te weten, "dat niet alleen" - gelijk de Catechismus zegt; - "mijn ziel na dit leven van stonden naar tot Christus haar Hoofd zal opgenomen worden, maar dat ook dit mijn vlees, door de kracht van Christus opgewekt zijnde, opnieuw met mijn ziel verenigd en aan het heerlijk lichaam van Christus gelijkvormig zal worden." (Antwoord 57).

Er waren mensen in de gemeente binnengeslopen, die zich voor iets bijzonders uitgaven, hoge, geestelijke mensen, die in dingen wandelden, welke zij noch gezien, noch gekend hadden. Deze wilden wel weten van bekering en wedergeboorte, - vatten echter ook deze naar hun bijzondere wijze op - volgens hun leer echter ging het geheel eenzijdig slechts om de ziel. Het lichaam noemden zij geheel bedorven; dit moest verzwakt worden; het ging er echter om, de ziel te vormen. Wat het vlees aanging, zeiden zij, dit was nu eenmaal verloren; het kon, volgens hen, ook niet opstaan en de opstanding des vleses moest overdrachtelijk verstaan worden, dat namelijk de mensen aanvangen een geestelijk leven te leiden. Zulke mensen bestaan nog, die de opstanding des vleses ontkennen en van hen zijn er ook velen, die de opstanding wel met het verstand geloven, maar met hun hele gedrag bewijzen, dat zij toch van de

opstanding des vleses volstrekt niets geloven. Deze valse lezingen waren kwade samensprekingen; de Korinthische gemeente echter geloofde daarin hoge dingen te aanschouwen. Daarom schrijft de apostel: ***dwaalt niet, laat u niet verleiden! Kwade samensprekingen verderven goede zeden.***

Want waar men met deze leer komt: het lichaam, het vlees is niets, de ziel is alleen van betekenis, daar is wel schijnbaar een engel van de hemel aanwezig, maar in werkelijkheid is het de duivel en hij verleidt met deze leer tot allerlei boze zeden, tot hoererij, terwijl men zich zo, als het ware, alleen met zijn ziel bezighoudt en aan het vlees de teugels loslaat, zodat het doen kan, wat het ook wil. Zo verderven kwade samensprekingen goede zeden.

En slechts het geloof: "ik ben mijns Heeren en Zaligmakers Jezus Christus eigen met lichaam en ziel", maakt, dat goede zeden aanwezig zijn en blijven, doordat wij, waar wij dat geloven, weten, dat Hij niet alleen onze ziel, maar ook het lichaam gekocht heeft. Daar kan dus ook het lichaam niet meer de dienstknecht der zonde zijn, maar moet Jezus dienen en Jezus zal zorgen voor het lichaam en de ziel tot in de dood en over dood en graf heen. Wij moeten toch vooral gezond zijn in het geloof, en niet slapen en de artikelen van het christelijk geloof laten varen, maar ze in onze harten bewaren, opdat wij daardoor geregeerd worden.

Daarom schrijft de apostel: *Waakt op rechtvaardig* (eigenlijk: wordt nuchter) *en zondigt niet*; want al zulke hoge geestelijkheid baart zonde. *Want sommigen hebben de kennis van God niet. Ik zeg het u tot schaamte.* Zij weten niets van God, doordat zij niet weten, hoe machtig God is. Zoals Christus tot de Sadduceeën ook eens zei: *gij dwaalt, niet wetende de Schriften, noch de kracht Gods* (Matthéüs 22: 29).

Nu wierpen echter sommigen de vraag op: ***Hoe zullen de doden opgewekt worden?*** Dat zouden wij willen weten. En: ***met hoedanig een lichaam zullen zij komen?***

Daar bestraft nu de apostel zulke waanwijsheid en schrijft: *gij dwaas!* Want dat zo'n hoopje mens als wij zijn, in twijfel wil trekken, wat de Almachtige God doen kan en doen zal, dat is dwaas. En zo verdient een ieder, die het verheven artikel van het christelijk geloof van de opstanding des vleses in twijfel trekt, de naam "dwaas!"

Nu komt de apostel en vergelijkt de plaats, waar het lichaam heengedragen en begraven wordt, met een akker en het lichaam dat begraven wordt, met zaad. Daar moeten wij toch uit het dagelijks leven leren, hoe het met de opstanding der doden uitziet, en met hoedanig een lichaam zij komen zullen. De zaaier werpt het zaad in de aarde, en evenzo is het gesteld met de opstanding des lichaams. Dit zaad is niet het lichaam, dat worden zal. Wanneer dit zaad, dat daar in de akker wordt geworpen, daarin zo liggen bleef, als het erin geworpen is, zou het dan ook iets tevoorschijn brengen? Dit zaad moet in de akker sterven, dat is: verderven, door de vochtigheid uit elkaar vallen. En uit deze verrotting, uit dit gestorven zijn - daaruit komt het te voorschijn.

Ons lichaam, dat wij hebben, is toch niet het lichaam, dat verheerlijkt is! Het zaad, dat in de akker geworpen wordt, moet eerst sterven en eerst wanneer het gestorven, wanneer het verdorven is, komt het nieuwe zaad, het nieuwe lichaam te voorschijn. Dat zien wij immers aan de tarwe en aan ieder ander zaad. Daar is het toch niet helemaal zo hetzelfde zaad, zoals de landman het in de akker heeft geworpen. Met de blote korrel, zoals deze daar ligt, kan men niets doen. Laat haar buiten de akker, in de zak, zo is zij tot niets nut! Brood kan men er niet van bakken, het heeft volstrekt geen waarde, het is er slechts om in de akker te worden geworpen, tot niets anders!

Zo is het met het lichaam, wanneer het begraven wordt. Daar heeft het ook volstrekt geen waarde, er is niets mee te beginnen, net zoals met het zaad. Zo wordt dan het lichaam in het graf gelegd in oneer en zwakheid; er is niets mede te beginnen, men moet het weg doen, zoals ook het zaad in oneer en zwakheid gezaaid wordt; want buiten de akker is het zwak en tot niets in staat. Of zou het ook zo opkomen en vrucht dragen, wanneer het slechts op een stuk hout werd gelegd? Wordt het echter in de akker geworpen, dan ziet men ten tijde van de oogst de volle aar.

Zo zult u op de grote dag van de oogst Gods de volle aar zien golven op de halm. Dan is in kracht, eer en heerlijkheid gekomen wat hier in zwakheid en oneer gezaaid was. Als men zo op de akker gaat ten tijde van het zaaien en ten tijde van de oogst, kan men het leren, hoe het er uitziet met de opstanding der doden. Het lichaam moet evenals de zaadkorrel in aarde geworpen worden, verderfelijk, in oneer en zwakheid, opdat, evenals het zaad onder de aarde opgelost wordt en zich ontwikkelt, ook het lichaam weer daaruit te voorschijn zal komen, zoals God wil, dat het tevoorschijn zal komen.

In de schepping aller dingen geeft God en heeft Hij aan een ieder schepsel zijn lichaam gegeven. Wanneer God dit in de schepping heeft gedaan, dan kan Hij en zal Hij het ook doen in de opstanding. **"Aan een iegelijk zaad geeft Hij zijn eigen lichaam."** Hebt u tarwe in de aarde geworpen, dan komt toch geen mosterdkruid tevoorschijn, maar wat gezaaid is. Aanschouw echter de macht Gods, hoe deze werkt in en onder de aarde. God laat de zaadkorrel zich oplossen, verderven en verrotten en uit deze verrotting laat Hij de vrucht te voorschijn komen, het lichaam, dat Hij wil. Zo zouden wij ook, wanneer wij slechte ogen voor de schepping hadden, het op een andere manier evenzo kunnen leren, dat God de macht bezit om aan ieder zijn lichaam te geven. Bezit Hij de macht om aan een ieder zijn lichaam te geven, zoals Hij het in schepping en onderhouding der dingen bewezen heeft, dan bezit Hij ook de macht, aan hem, die begraven is, zijn lichaam te geven. De verscheidenheid der schepping is immers alom. Hebben toch de beesten, de vissen, de vogelen ander vlees dan de mensen, zoals de Schrift zegt: ***Alle vlees is niet hetzelfde vlees, maar een ander is het vlees der mensen, en een ander is het vlees der beesten, en een ander der vissen, en een ander der vogelen*** (vers 39).

Wanneer God bij de schepping en onderhouding aan een iegelijk zijn bijzonder lichaam geeft, dan kan Hij ook aan mijn begraven lichaam een lichaam geven, dat tot dat doel dient, dat ik in de eeuwige zaligheid leven mag in de hemel. Dit kunnen wij dus aan de schepping der dingen leren, dat God de macht bezit, aan het lichaam die hoedanigheid te geven, welke het hebben moet om in de hemel te leven. En of dan dit lichaam, dat begraven wordt er ook nog zo verschrikkelijk uitziet, of in oneer begraven zou zijn, zou God niet de macht bezitten het zo weer te voorschijn te doen komen, dat het werkelijk heerlijkheid zal hebben, dat het werkelijk onverderfelijk, werkelijk in kracht en heerlijkheid zal mogen opstaan? Zie naar boven! Heeft God niet de hemel geschapen en aan elke ster zijn bijzondere heerlijkheid gegeven?

De apostel schrijft, vers 40: ***Er zijn hemelse lichamen en er zijn aardse lichamen, maar een andere is de heerlijkheid der hemelse, en een andere der aardse.*** Heeft toch de zon een andere heerlijkheid, dan bij voorbeeld het licht, dat wij aansteken! De maan heeft een andere heerlijkheid dan een zilveren plaat, de sterren een andere heerlijkheid dan diamanten. Zo hebben dus de aardse lichamen een andere heerlijkheid dan de hemelse, de hemelse overtreffen de aardse in heerlijkheid en een

verschillende heerlijkheid is weer onder de hemelse lichamen. Welk een heerlijkheid heeft toch de zon en toch weer: hoe verschillend is deze van die der maan!

En hoe verschillend in heerlijkheid met die van de sterren! En dat niet alleen, ook bij de sterren weer: *de ene ster verschilt in heerlijkheid van de andere ster*. Ook kunt u allen immers aan de heldere sterrenhemel aanschouwen, hoe de ene ster heerlijker glanst dan de andere! Wanneer nu God aan de aardse lichamen zulke heerlijkheid kan geven, wanneer Hij aan de hemelse lichamen nog een andere, meer verheven heerlijkheid kan geven, kan Hij dan ook niet aan dit lichaam, hoewel het ook nog zo in oneer wordt gezaaid, een hemelse heerlijkheid geven?

Wij willen hier nauwkeurig acht geven op de samenhang, want het aantal der onverstandigen is van oudsher zeer groot geweest, die uit deze woorden het besluit opmaakten, dat de verschillende lichamen der uit de graven opgewekten, elkaar in heerlijkheid zouden overtreffen. Daar wordt dan ook de bekende plaats uit Daniël bij genomen: *De leraars nu zullen blinken, als de glans der uitspansels* (Daniël 12: 3). Ach, hoe weinig verstaat men toch Gods woord! Dat heeft de apostel niet bedoeld, anders moesten wij uit vers 39 ook besluiten, dat enige opgewekte lichamen de gedaante van een mens, andere de gedaante van een ander schepsel zouden hebben, dat dus in de hemel de lichamen er uit zouden zien, de ene als mensen, de andere als vogelen, andere als vissen, enz.

De apostel wil ons eerder uit de schepping en het dagelijks leven leren, dat het met de opstanding des vleses gaat als met het zaad, dat in de akker wordt geworpen, daar verborgen ligt. Wacht echter tot op de tijd van de oogst en aanschouw, hoe uit het verdorven, opgeloste zaad een lichaam te voorschijn komt, de volle aar, in glans, heerlijkheid en kracht. Zo zal het uitzien bij de opstanding des lichaams.

Daar moet men dus niet vragen of God ons wel een lichaam zou kunnen geven om daarmee in de hemel te leven - dat bewijst immers de ganse schepping! En daar moeten wij ook niet vragen: hoe is het mogelijk, dat God dit afschuwelijk lichaam, dat begraven wordt, dat in de aarde verrot, als een lichaam vol heerlijkheid zou doen te voorschijn komen? Dat leert ook weer de ganse wonderbare schepping der aardse lichamen in hun van elkaar weer verschillende heerlijkheid. Zoals God het ene heeft gedaan, kan Hij het andere ook en zoals Hij het ene doet, doet Hij ook het andere.

Daar vraagt nu weliswaar de waanwijze mens voortdurend: *hoe kan dat zijn?* Dat is immers volkomen onmogelijk! In de aarde komt immers alles tot ontbinding! En daar denkt hij dan, omdat hij niet ziet, hoe het toegaat, dat het God onmogelijk is. God heeft echter in de schepping bewezen en bewijst het elk jaar, welk een macht Zijn macht is. Zo moeten wij dan niet zo dwaas zijn, om zulke vragen op te werpen, maar verstaan, wat de apostel zegt in vers 44: *Een natuurlijk lichaam wordt er gezaaid, een geestelijk lichaam wordt er opgewekt*.

Daar zegt hij immers heel beslist en duidelijk met hoedanig een lichaam wij zullen opstaan, of met andere woorden: hoe de hoedanigheid van dit lichaam zijn zal. Het lichaam, dat gezaaid wordt - want laat ons bij het beeld van het zaad blijven zoals de apostel daarbij blijft tot onze troost - is een natuurlijk lichaam. Dat is, een lichaam naar deze natuur en schepping, met de natuurlijke behoeften, hartstochten en vermogens, ook de bestemming ten dode, ten verderve, dus volgens de natuur, zoals zij tot ontbinding overgaat. Wat wordt dus gezaaid? Een natuurlijk lichaam, aan de natuur onderworpen, aan de zonde, de hartstochten en aan allerlei behoeften onderworpen - zo een lichaam wordt gezaaid. Dit lichaam is dus vergankelijk, het kan niet blijven bestaan. Wat vergankelijk is, kan niet onvergankelijk blijven; nu, is het er

echter zodanig mee gesteld, dan ermee in de akker, in het graf en dan staat het op, niet meer als een natuurlijk, maar als een geestelijk lichaam. Dat is, evenals de geest, die onvergankelijk, eeuwig is, om God te aanschouwen en eeuwig bij God te leven. Zó zal ook een geestelijk lichaam opstaan, duurzaam, onvergankelijk, eeuwig gelijk de geest, om niet meer de vergankelijke natuur te dienen, maar om eeuwige zaligheid te genieten, in eeuwige heerlijkheid te wonen. Dat moeten wij toch begrijpen.

De apostel schrijft: *Er is een natuurlijk lichaam en er is een geestelijk lichaam*. Dat is, evenals er een natuurlijk lichaam bestaat, bestaat er een geestelijk lichaam. Deze lichamen, die wij hier hebben, zijn natuurlijke lichamen. Nu denken wij, dat er geen andere bestaan! Zeker bestaan er andere! Er bestaat een geestelijk lichaam evengoed als er een natuurlijk bestaat. Ons lichaam, zoals wij hier zijn, bestaan en leven, is aan de dood en vergankelijkheid onderworpen. Maar er bestaat een geestelijk lichaam, niet onderworpen aan dood en verderf, maar dat daar overheen gaat. Dat ligt voor de hand. Dat wij natuurlijke lichamen hebben, dat weten wij; wij zien het aan de zwakheid van het kind, aan de ziekten, aan de ouderdom, dit lichaam heeft allerlei behoeften, het kan slechts leven in deze dampkring, het moet onderhouden en gesterkt worden door spijzen en geneesmiddelen, het is en blijft echter wankelbaar tot in het graf. Maar dat er een geestelijk lichaam bestaat, moesten wij weten en kunnen dat weten uit de Schrift.

Dat willen wij bewijzen uit vers 45: *De eerste mens Adam is geworden tot een levende ziel*. [een levend persoon] Of, zoals Luther vertaalt: "de eerste mens Adam is gemaakt in het natuurlijk leven." Dat staat geschreven in het eerste boek van Mozes. De eerste mens, Adam, is gemaakt in het natuurlijk leven, dat is voor het natuurlijk leven. Daar is hij binnengesteld. En wat is uit de eerste mens geworden? Hij had een natuurlijk lichaam, hij is gestorven, begraven en verdorven. Nu heb ik echter een ander mens, de laatste Adam, of, zoals wij zeggen: de Tweede Adam, dat is Christus. Die is gemaakt tot een *levendmakende Geest*, of, zoals Luther vertaalt: "die is gemaakt in het geestelijk leven, of voor het geestelijk leven."

Ware nu de opstanding der doden slechts geestelijk op te vatten, en niet werkelijk naar de letter, dan zou dit geestelijk lichaam het eerste zijn en dan eerst zou het natuurlijke lichaam komen; want daar is men eerst opgewekt uit zonde en dood, en dan heeft men een natuurlijk lichaam. Dit zou immers treurig zijn! Nee, het geestelijk lichaam is niet het eerste, zegt de apostel, maar het natuurlijke lichaam is het eerste. Volgens Gods wet en verordening, zoals alles komen moet, hebben wij in de eerste plaats het natuurlijk lichaam, het lichaam voor deze tijd van stoffelijk leven, het lichaam, dat aan de natuur, de behoeften, de ziektes, de dood en het verderf onderworpen is. Daarna komt het geestelijk lichaam, dat door dit alles niet meer beroerd wordt. Dat zou voorwaar een 'heerlijke troost zijn, hier reeds het geestelijk lichaam te hebben en dan toch in de dood voor het natuurlijk lichaam het onderspit te moeten delven! Volgens de waarheid echter heeft men hier een lichaam, om mee rond te slepen en God te bidden, het te willen onderhouden, dat het zijn plicht kan doen. Maar men weet, al wordt het ook door zonde en wederwaardigheden als verbrijzeld, door ellende en lijden, ziekte en zwakheid te niet gemaakt, daar boven is een geestelijk lichaam, dat ik eenmaal ontvangen zal.

Dat hebben wij echter niet zo te verstaan, als zouden wij in werkelijkheid een ander lichaam ontvangen, dan hetgeen wij hier hebben. Ik ontvang niet een ander, maar hetzelfde lichaam, dat gedoopt is in de Naam van God de Vader, de Zoon en de Heilige Geest. Hetzelfde lichaam, dat het gezegende brood en de gezegende drinkbeker genoten heeft, als de tekenen en zegelen van het voor mij geofferde

lichaam en het voor mij vergoten bloed van Christus. Hetzelfde lichaam, dat Christus verlost heeft met Zijn lichaam; dát ontvang ik terug! Maar anders: hier natuurlijk, daar geestelijk; hier verderfelijk, daar onverderfelijk; hier in oneer, maar dan in heerlijkheid.

Daarom vervolgt de apostel: ***De eerste mens is uit de aarde.*** Zo ook wij, wij zijn van de aarde genomen, zo zijn wij immers niet hemels, maar aards. Wij hebben aardse lichamen - dat hebben wij allen met elkaar gemeen. *Aarde zijt gij en tot de aarde keert gij weder!* Zo heette het tot ons. De tweede Mens Christus, Die is niet uit de aarde, Die is niet aards, maar is onze grote God en Zaligmaker, de Heere uit de hemelen; de Heere, de Almachtige, Die spreekt en het staat er!

Nu, waartoe is Hij van de hemel gekomen? Het heet niet: de eerste mens is uit de aarde en God is uit de hemel; maar: *de eerste mens is uit de aarde aards, de tweede Mens - dus heet Hij "Mens" - en is toch Heere uit de hemel.* Maar hoe is Hij van de hemel gekomen, dan hiertoe, om ons vlees en bloed, ons lichaam aan te nemen, een waarachtig lichaam uit het vlees en bloed der maagd Maria. Daar hebben wij dus twee lichamen: Adams lichaam gaat in het graf, Christus lichaam ook. Adams lichaam wacht tot de opstanding, Christus lichaam is opgestaan, voer ten hemel en zit ter rechterhand des Vaders in de hemelen. Daar hebben wij dus het ene lichaam en het andere lichaam.

Nu: ***Hoedanig de aardse is*** - Adam - ***zodanige zijn ook de aardsen.*** Zodanig Adams lichaam is, zo zijn ook onze lichamen, aards, aan de zwakheden, hartstochten en behoeften, aan de dood en het verderf onderworpen. ***En hoedanig de Hemelse is,*** - dat is Christus' lichaam, - ***zodanige zijn ook de hemelsen.*** Dat is, zullen ook de hemelsen zijn. Het aardse lichaam is Adams lichaam, een lichaam, dat wij uit Adam hebben; de hemelse lichamen echter, die wij in de opstanding ontvangen, *zijn gelijk aan het lichaam van Christus, aan Zijn verheerlijkt lichaam, zoals Christus daarmee ten hemel voer en ter rechterhand Gods zit.*

Wij moeten het dus begrijpen, zoals het zaad in de aarde verderft. Wij hebben het beeld des aardsen gedragen, van Adam. Hadden wij Adam kunnen zien, toen hij gestorven was, dan hadden wij onszelf gezien. Zo dragen wij dan hier het beeld van de aardse, dat wij volkomen, geheel en al, Adams kinderen zijn, met al zijn zwakheid en zijn ellende. Maar zoals wij dit beeld gedragen hebben, zullen wij ook het beeld van de Hemelse dragen. Dan zullen wij ook het beeld des Hemelsen dragen, ook naar het lichaam, want er is geen sprake van de ziel alleen. God kent de mens naar lichaam en ziel, Hij heeft hem gemaakt met lichaam en ziel en wil hem geheel met lichaam en ziel in Zijn heilige hemel hebben.

Wij kunnen het onderscheid van lichaam en ziel niet goed begrijpen; wij doen het best, wanneer wij het doen als het kind. *Het kind maakt geen onderscheid en scheidt niet lichaam en ziel,* maar het weet en spreekt slechts van zijn ik. Ik heb hoofdpijn, ik ben ziek, ik sterf! Zo kent het kind zich, zoals God de mens kent.

Zoals wij het beeld Adams gedragen hebben, zullen wij ook het beeld van Christus' dragen *en wel van de ganse Christus met lichaam, ziel en geest.*

Zoals wij het beeld van de vergankelijke gedragen hebben, zullen wij ook het Beeld van de Onvergankelijke dragen, het Beeld van Christus en wel van de ganse Christus met lichaam, ziel en geest.

Zoals wij het beeld van de vergankelijke gedragen hebben, zullen wij ook het Beeld van de Onvergankelijke dragen, van de Verheerlijkte, dat ons lichaam zal zijn als het lichaam van Christus, zoals het nu gelijk is aan het lichaam van Adam.

Doch dit zeg ik broeders, dat vlees en bloed het koninkrijk Gods niet beërven kunnen. Dat moet u vooral goed verstaan. Vlees en bloed met hun aardse hoedanigheid kunnen zodanig niet in de hemel komen. Het blijft erbij: ons lichaam moet in het graf, het is verderfelijk.

Nu echter, aanschouw en neem de troost van het Evangelie van de dag der opstanding! Dit verderfelijke - u moet niet denken, dat het iets nieuws geschapens is, - dit verderfelijke moet aandoen onverderfelijkheid en daarom moet het in het graf. Dus daartoe moet het verderfelijke in de aarde, opdat het het onverderfelijke zal ontvangen en het sterfelijke de onsterfelijkheid, als een kleed, en daarin heerlijk zal prijken.

Nu deel ik u nog ***een verborgenheid*** mee, waaraan u misschien nog niet denkt. Wij mensen zullen niet allen ontslapen. Wanneer onze Heere Christus komt op de wolken des hemels in grote macht en heerlijkheid, zijn wij niet allen dood. Nee, een deel slaapt wel in de graven, maar er leven ook nog miljoenen. En de miljoenen, die dan leven, zijn zo ook niet voor de eeuwigheid geschikt. *Zo zullen wij dan allen* - want wat gaan zij mij aan, die buiten zijn - veranderd worden, een andere gestalte, een andere hoedanigheid ontvangen, dat wij niet aards, maar hemels zijn, zoals de lichamen van hen, die zullen opstaan.

En dat zal plotseling geschieden in een punt des tijds. Daar zal de Heere spreken: *Gij doden staat op en komt tot het oordeel!* En de doden zullen opstaan en de Heere zal hen bekleden, die Hij bekleden wil, met onsterfelijkheid en onverderfelijkheid. Dat zal geschieden ten tijde, wanneer de laatste bazuin slaat, de bazuin der eeuwigheid. Daar zal de Heere met Zijn duizendmaal duizend engelen komen, het woord der opwekking spreken en dan zullen de doden opstaan, onverderfelijk; *en wij, die dan leven en niet ontslapen zijn, zullen veranderd worden.*

Dan gaat het woord, dat wij nu voor het geloof vervuld weten, eerst recht volkomen in vervulling: *De dood is verslonden* - evenals wanneer iemand water drinkt, zodat het water niet meer aanwezig is, de dood is verslonden, - zodat hij *in de overwinning* opgegaan is, de dood is opgegaan in het leven! Dan zal het eerst volkomen heten: *Dood, waar is uw prikkel? Hel, waar is uw overwinning?*

Zolang wij nog niet beneden wandelen, moeten wij bedenken, de zonde is aanwezig en houdt niet op. De dood neemt de zonde, zoals de slager de prikkel, waarmee hij het arme dier vooruitdrijft tot op de slachtbank, zo drijft de dood ons, arme mensen, ellendige mensen, met de zonde tot het graf. En deze prikkel zou toch deze kracht en macht niet hebben, als de wet niet voorhanden was, die spreekt: *vervloekt zij een iegelijk, die niet blijft in alle woorden, die geschreven zijn in het boek der wet, dat hij ze gedaan hebbe!* Maar niettegenstaande deze ellende en onze dood, zal het toch eenmaal volkomen naar de letter geschieden, wat wij in het geloof zingen: ***De dood is verslonden tot overwinning! Dood waar is uw prikkel? Hel, waar is uw overwinning?***

De laatste overwinning van dood, graf, verderving, is ons zeker. God heeft haar aan de gelovigen gegeven door Jezus Christus. En zo zij God eeuwig gedankt voor deze genade en barmhartigheid, dat Hij ons, die aan Hem geloven, op Hem vertrouwen, Hem hand en hart gegeven hebben, niet aan de dood ten prooi zal laten. Maar dat Hij het in Zijn wijsheid, macht en genade aldus verordineerd heeft, dat, nadat de dood door de ongehoorzaamheid van één in de wereld is gekomen, en dientengevolge alle vlees verderven moet. Hij zegt: *welaan, dood en duivel, begraaf de lichamen maar in de aarde, u bent daarbij slechts Mijn knechten en dienaren, maar Ik ben de Landman,*

de akker is Mijne, en Mijn grote oogstdag is aanstaande, dan zal de oogst rijk en heerlijk zijn! Dus, mijn geliefden, wees getroost! God de Heere zal geen klauw achterlaten.

Maar dit woord diene ons tegelijkertijd tot waarschuwing, dat wij ons niet alleen met de ziel bemoeien en het lichaam als het ware geestelijk maken willen, of denken: aan dit huis der zonde is toch niets gelegen. Waar zulke vervloekte leer opkomt, worden de goede zeden verdorven en de weg is gebaand tot alle gruwelen. Laat ons het goed begrijpen, dat dit lichaam niet van ons is en dat het evenwel tevoorschijn zal komen, ook wanneer het niet de Heere heeft gediend. Want ook de lichamen van hen, die niet de Heere hand en hart hebben gegeven, zullen onverderfelijk en onsterfelijk uit het graf te voorschijn komen, maar niet in heerlijkheid, maar aan de duivel en zijn engelen worden overgegeven, toebereid om eeuwig te branden.

Daarom moet ieder lichaam en ziel en alle dingen aan de voeten van de Heere Jezus worden gelegd, dat Hij Zich over lichaam en ziel zal ontfermen, opdat lichaam en ziel geregeerd worden en blijven door Zijn Heilige en Heiligmakende Geest, dat het lichaam niet zal doen wat het zelf wil, maar wat God wil en dat het, waar het toch zonde doet, steeds weer tot Christus kruis zal komen om toch geheiligd te zijn.

Dan hebben wij ook de waarachtige troost, dat wij vol vreugde en blijdschap voor het open graf kunnen staan, doordat wij weten: al wordt ook het lichaam begraven en in de aarde gelegd, eens komt het daaruit toch weer te voorschijn, zoals de aar, de volle, uit de aarde opgerezen, op de halm prijkt. En waar dan dit lichaam verteerd wordt door zwakheid en ziekte, dan strekken wij toch getroost de voeten uit en spreken: *Mijn Heere en mijn God! Gij hebt mij verlost, Gij God der waarheid!* En:

*Dit lichaam der zonde,
 Waarin Uws tempels gronden
 Nochtans zeer vast staan,
 Zal, hoewel verteerd
 In het stof geëerd
 Nochtans eens opstaan!
 Dan zal ik voor Uwe werken
 Brengen U de eer en sterkte!*

Amen.

17. Het bewijs van de opstanding des vleses.

De gemeente wordt verzocht het vijftiende hoofdstuk van de eerste brief van Paulus aan de gemeente van Korinthe op te slaan.

Wij behandelden vorige Zondagmorgen de vraag: *hoe zullen de doden opstaan en met hoedanig lichaam zullen zij komen?* Wij vernamen uit de beantwoording van deze vraag de verheven troost der zalige opstanding.

Vernemen wij nu tot onze troost in dit morgenuur *het bewijs van de opstanding des vleses.*

Voorts, broeders! ik maak u bekend het Evangelie, dat ik u verkondigd heb, hetwelk gij ook aangenomen hebt, in hetwelk u ook staat; door hetwelk u ook zalig wordt, indien gij het behoudt op zodanige wijze als ik het u verkondigd heb, tenzij dan, dat gij tevergeefs geloofd hebt. Want ik heb ulieden ten eerste overgegeven, hetgeen ik ook ontvangen heb: dat Christus gestorven is voor onze zonden, naar de Schriften. En dat Hij is begraven, en dat Hij is opgewekt ten derden dage, naar de Schriften en dat Hij is van Cefas gezien, daarna van de twaalfen. Daarna is Hij gezien van meer dan vijf honderd broederen op eenmaal, van welke het merendeel nog over is en sommigen ook zijn ontslapen. Daarna is Hij gezien van Jacobus, daarna van al de apostelen. En ten laatste van allen is Hij ook van mij, als van een ontijdig geborene, gezien. Want ik ben de minste van de apostelen, die niet waardig is een apostel genoemd te worden, daarom, dat ik de gemeente Gods vervolgd heb, doch door de genade Gods ben ik, dat ik ben. En Zijn genade, die aan mij bewezen is, is niet ijdel geweest, maar ik heb overvloediger gearbeid dan zij allen; doch niet ik, maar de genade Gods, die met mij is. Hetzij dan ik, hetzij zij mensen, alzo prediken wij en alzo hebt u geloofd. 1 Korinthe 15: 1-11.

Geliefden.

U leest in de tweede brief van Timothëüs, hoofdstuk 2: 16 en vervolgens: *Maar stel u tegen het ongoddelijk ijdel roepen, want zij zullen in meerdere goddeloosheid toenemen en hun woord zal toenemen, gelijk de kanker; onder welke is Hymenëus en Filetus, die van de waarheid zijn afgeweken, zeggende, dat de opstanding reeds geschied is en verkeren sommiger geloof. Evenwel het vaste fundament Gods staat, hebbende dit zegel: de Heere kent degenen, die Zijne zijn. En: een iegelijk, die de naam van Christus noemt, sta af van ongerechtigheid; voornamelijk van ketterij.* Van deze Hymenëus schrijft de apostel ook in de eerste brief, hoofdstuk 19: 20: *Houdend het geloof in een goed geweten, hetwelk sommigen verstoten hebbende, van het geloof schipbreuk hebben geleden. Onder welken is Hymenëus en Alexander, die ik de satan overgegeven heb, opdat zij zouden leren, niet meer te lasteren.* Deze Hymenëus, Filetus en Alexander kwamen dus met de leer: de opstanding was reeds geschied. De opstanding der doden was dus niets, deze uitdrukkingen moesten geestelijk of als beeldspraak verstaan worden, van de opstanding bij de bekering of wedergeboorte. Het ging dus alleen om de ziel; dat deze hemels gemaakt werd. Het lichaam echter was niets anders dan een huis der zonde, daaruit kwam niets goeds. Zo was dan bij allen schijn van geestelijkheid, een ongoddelijk ijdel roepen aanwezig, dat tot niets moest dienen dan de goddeloosheid te doen toenemen.

De Korintiërs waren door deze dwaling gevangen genomen. De mens is zo volkomen afhankelijk van de genade, van de tucht van de Heilige Geest, dat het voor hem een

besliste noodzaak is, dat hij alleen bij het Evangelie, bij de reine prediking van het woord blijft. Op zichzelf genomen, blijft hij blootgesteld aan alle werk des vleses, dus ook aan alle ketterij, als het stro aan het vuur. Niemand moet dus zijn vertrouwen op zichzelf en zijn geestelijk wezen stellen, in geen enkel opzicht en vooral niet denken, dat hij de bergen achter de rug heeft, want de satan is listig! De mens moet dus vooral hopen op het Evangelie, en het voortdurend in gedachten houden! Ik meen allereerst de naakte waarheid, de letterlijke waarheid, dat hij vooral daarbij blijve, wat geschreven staat, bij de profetische en apostolische leer.

De geliefde Korintiërs waren het Evangelie door hun vermeende geleerdheid niet meer indachtig, *de opstanding bij de wedergeboorte* noemden zij de enige ware. Dan kwam de vleselijke wijsbegeerte tussenbeide en, terwijl toch de mens uit lichaam en ziel bestaat als één mens, scheidde zij lichaam en ziel, wisten de ziel te betoveren en het lichaam werd prijsgegeven aan allerlei ontuchtigheden; want dat is en blijft het einde van alle wijsheid en valse geestelijkheid.

Nu scheldt de apostel de Korintiërs niet zoals zij het verdiend hadden, maar lokt hen vriendelijk en noemt hen: "Lieve broeders" en herinnert hen aan dat wat zij vergeten hadden, want dit ligt in de mens, dat hij zichzelf voor de eerste macht houdt en Gods woord voor de tweede. Dan stelt hij zich boven het woord en dan is hij weldra des duivels buit. Het woord, het Evangelie, de Schrift moeten echter de eerste macht zijn en dan wij onder de Schrift en door de Schrift geleerd, getuchtigd, vermaand, getroost. De apostel stelt alle waarde op *het verheven artikel van de opstanding des vleses*. Hij leert niet anders dan dat een mens met lichaam en ziel het duur gekochte eigendom van Jezus Christus is. Dit Evangelie, schrijft hij, hadden zij aangenomen in het geloof, met vreugde. Hun geweten was daardoor gerustgesteld. Door dit Evangelie waren zij uit de angst en nood der ziel uitgekomen. Zij hadden van tevoren in een verschrikkelijke nacht en duisternis der zonde en der dwaling gelezen, nu echter hadden zij het Evangelie vernomen en met vreugde in de Heilige Geest aangenomen wat hun verkondigd werd. Dat was hun grond en bodem geworden. Er is geen ander fundament dan het geschreven woord en wie daarbij blijft, die wordt nooit te schande, maar die zal ervaren, dat de Heilige Geest komt, want het woord is niet een dode letter, maar een dodende en tegelijkertijd een levendmakende, doordat de Heilige Geest in een hart het geloof ontsteekt, vrede en rust scheidt en grond en bodem geeft, zodat men van ganser hart kan zingen:

*Zo heb ik dan de grond gevonden,
Waarop mijn zwak gelove rust.*

Door dit Evangelie wordt u zalig, dus niet door uw werken of door uw geestelijkheid. Niet daardoor, dat u zich indenkt in dingen, die u niet gezien hebt en die slechts ijdele gedachten zijn, maar zo, dat u alleen bij dit Evangelie blijft. U kunt zich niet zelf zalig maken, maar het woord, de blijde boodschap zal zich als Gods woord bewijzen en het bewerken, dat men zijn zaligheid niet op zichzelf bouwt, op zijn werken of mooie gedachten, maar op dat wat de Heere Jezus, wat God heeft gezegd in Zijn woord. Hetzelfde woord, dat hemel en aarde gemaakt heeft, dat u in het hart fluistert: "wees getroost! Mijn zoon, houdt moed, mijn dochter, uw zonden zijn u vergeven!" Hetzelfde woord zal zich als Gods Woord bewijzen, dat u zalig zult worden krachtens dit Woord, zodat u dus uw zaligheid gerust aan dit Woord mag toevertrouwen.

Het Woord zal het doen; - maar wanneer? ***Door hetwelk gij ook zalig wordt, indien u het behoudt op zodanige wijze, als ik het u verkondigd heb.*** Slechts zo, als de apostelen en de profeten het verkondigd hebben, niet naar menselijke uitleg en

menselijke willekeur der uitleg, niets er bij, niets er van af, maar erbij gebleven. En niet de letters geestelijk verstaan, of wat Gods en des Geestes is, in de letter binnengeperst, maar juist zoals de apostelen het verkondigd hebben, dat men daar rustig bij blijft: *Zo staat het geschreven!* Zo is het waar: ik zie, ik voel, ik ondervind niets, maar daar staat het! Breek daar eens iets uit - het zal toch wel blijven! Daarop geleefd, geleden en gestorven!

Wat is de korte inhoud, de hoofdsom van het Evangelie? Dat kan men op een stuiver schrijven, dat kan een kind in het geheugen houden, daartoe heeft men geen groot verstand en geleerdheid nodig, maar alleen eenvoudigheid van het gemoed. *Christus is gestorven voor onze zonden, Christus is begraven, Christus is opgestaan ten derden dage* - dat is het Evangelie. Wel, u weet niet dat u des doods bent, wanneer niet de zonde u kwelt. Maar wanneer God in genade u het geweten wakker maakt, wanneer eens de wet door genade opkomt in uw hart, dan gaat het anders toe.

Menigeen hoort de prediking, zondigt tegelijkertijd en heeft er niet eens een geweten voor; pleistert alles met het Evangelie dicht en daarmee, dat hij eenmaal genade ontvangen heeft en leeft wetteloos. Maar waar de wet opkomt in het hart, daar is het getal der zonden een miljoen en de zonden komen op u af, die u van uw prilste jeugd af aan gedaan hebt. U hebt ze vergeten, God echter niet, de boeken worden opgeslagen, uw zonden u voorgehouden - u bent des doods! En dat geldt niet alleen voor de ziel, maar ook voor het lichaam, u bent des doods!

Hoe vaak worden de verschrikkingen van het geweten zo geweldig als de stormwind, die de sterkste eiken velt en het dondert het hart binnen: *u moet sterven, de eeuwige dood en de tijdelijke!*

Daar hebt u nu een eenvoudige waarheid: gij zult niet sterven, gij zult niet eeuwig des doods zijn, als u komt met de belijdenis: "ik heb gezondigd!" Waar u in de angst van uw ziel vraagt: is er nog genade voor mij? Zult u in de nood de ware Hoge priester vinden, Die Zich voor u in de schrikkelijke toorn van God werpt. Waar u verlangen draagt, Hem gevonden te hebben als uw Heiland, daar komt het Evangelie en zegt: voor uw zonden is Christus gestorven, geloof aan Hem en u hebt het eeuwige leven!

Wat gezondigd heeft, moet van de aarde weg, dus in het graf. Hebt u ooit eens binnengezien in een open graf? Daar ziet het verschrikkelijk uit! Maar weg met de zondaar van de aarde, dat hij met de aarde gelijk gemaakt worde. Morgen of overmorgen, wanneer het Gods tijd en uur is, gaat dat het verschrikkelijk graf binnen; of er moet Iemand zijn, die voor u, ja, voor u, in het graf is binnengegaan en zo uw graf heeft geheiligd, zodat het graf, hoewel u verderft, u toch niet houden kan.

Christus is voor u begraven. God wil Zijn schepsel. Hij wil de gehele mens terughebben. Welaan, hij is een buit van de duivel geworden, hij is door duivel en dood verwoest, door zonde verteerd - maar God spreekt: 'Ik wil Mijn maaksel, dat Ik uit een aardklont gemaakt heb en waarin Ik Mijn adem heb geblazen, terug hebben.' Op zichzelf genomen is dit onmogelijk. Dat moet u wakker schrikken, wanneer u dat bedenkt, jong of oud, wanneer u uw grootouders, vader, moeder, broeder en zuster, vriend of vriendin juichende ziet sterven! Ach, waar blijf ik?

Wanneer de Heere Christus komt op de wolken des hemels en roept: *gij doden staat op en komt voor het oordeel!* Dan komen zij tevoorschijn uit de graven: vader, moeder, broeder, zuster, vrouw, kind, vriend, vriendin - zult u dan deel hebben aan de zalige opstanding? Vraag het u af, o mens, in alle ernst: zal ik deel hebben aan deze opstanding? O, en als u in waarheid en oprechtheid dat in uw hart laat wegen, waar u

vanwege uw zonden en uw dood met siddering vraagt: zal ik niet in de dood blijven? zal ik komen tot de opstanding der rechtvaardigen?

Dan: denk aan dit eenvoudige: *Christus is opgestaan ten derden dage!* Dat is de blijde boodschap: Hij stierf niet voor Zichzelf, Hij werd niet voor Zichzelf begraven, niet voor Zichzelf is Hij opgestaan, maar hetgeen Hij stierf, dat stierf Hij der zonde; hetgeen Hij begraven werd, geschiedde om uw graf te heiligen; hetgeen Hij opstond, dat stond Hij op tot uw rechtvaardigverklaring, opdat wij door Zijn opstanding voor God met lichaam en ziel rechtvaardig verklaard, vrijgesproken zouden zijn van alle zonde. Hetgeen Hij opstond, dat stond Hij op voor u, voor mij, en laat ons daarvan verzekerd zijn: *opstaan, zalig opstaan zult gij, mijn vlees.*

Het bewijs daarvan ligt in een feit. U hebt het reeds in de Catechisatie geleerd, dat het Evangelie reeds in het paradijs is verkondigd. Door alle profeten heen vernemen wij het: *Waarlijk, Hij heeft onze krankheden op Zich genomen en onze smarten heeft Hij gedragen.* En: *Wij dwaalden allen als schapen; wij keerden ons een iegelijk naar zijn weg, doch de Heere heeft ons aller ongerechtigheid op Hem doen aanlopen.* En: *men heeft Zijn graf bij de goddelozen gesteld en Hij is bij de rijken in Zijn dood geweest, omdat Hij geen onrecht gedaan heeft, noch bedrog in Zijn mond geweest is.* En: *Als Zijn ziel Zich tot een schuldoffer gesteld zal hebben, zo zal Hij zaad zien, Hij zal de dagen verlengen en het welbehagen des Heeren zal door Zijn hand gelukkig voortgaan.*

Het feit, dat Christus opgestaan is van de doden tot onze gerechtigheid, is tevens verkondigd door alle profeten. Gods woord is en blijft waar. Hetgeen Hij duizenden jaren van tevoren beloofd heeft, Hij zal het vervullen te Zijner tijd. In Zijn genade had Hij aan de profeten geopenbaard het lijden van Christus en de heerlijkheid daarop volgende; zó moest het komen en zó kwam het ook.

Dus het feit, dat Christus moest sterven voor de zonden, dat Hij begraven moest worden en opstaan ten derden dage, is van tevoren gezegd en aan de Korintiërs en aan u is het in veel predicaties bewezen. God heeft trouw gehouden, alles is gekomen, hetgeen God van tevoren gezegd heeft.

Het apostolische woord berust op het profetische; hetgeen de profeten van tevoren gezegd hebben, dat hebben de apostelen bewezen als vervuld zijnde. Daar het nu vervuld is, komen daarvoor de getuigen op, de getuigen van de opstanding van Christus. Daar hebben wij allereerst Cefas of Petrus. Dit zeggen toch al de apostelen: "De Heere is waarlijk opgestaan en is van Simon gezien." Hij noemt Petrus niet daarom in de eerste plaats, alsof God die man als een fundament der kerk gelegd had, maar omdat er velen waren, die Petrus bijzonder hoog stelden en daarom zeiden ze: *ik ben van Cefas.*

Verschenen is de Heere ook aan de elven. Zij worden hier genoemd: ***de twaalven,*** want men behoudt het getal van God - of van de regering vastgestelde van God, - ook wanneer één of twee daarvan af - of bijgedaan worden. De Heere verscheen aan de twaalven en zij hielden Hem in het eerst voor een geest, totdat Hij zeide: "vreest niet, want een geest heeft geen vlees en benen, gelijk gij ziet, dat Ik heb!" En dan toont Hij hun Zijn handen, de doorboorde handen en Zijn voeten, Zijn doorboorde voeten en Zijn gewonde zijde.

Toen zij nog twijfelden sprak Hij tot hen om hen volkomen te overtuigen, dat Hij werkelijk hetzelfde lichaam aangenomen had en niet in een schijnlichaam kwam: "Hebt u niets te eten?" en Hij at voor hun ogen. Zo werd Hij gezien van de twaalven. En Hij had gesproken: Wanneer Ik zal opgestaan zijn, zal Ik u voorgaan naar Galiléa.

Hoewel Hij aan het kruis van God, van de hele wereld, verlaten was, was Hij toch het woord uit de 22ste Psalm indachtig gebleven. "Ik zal Uw Naam Mijn broeders vertellen." En in de veertig dagen na Zijn opstanding heeft Hij dat gedaan bij meer dan vijfhonderd broeders, die in de duisternis waren.

"Zij hebben Hem gezien en velen van hen," dus het merendeel is nog in leven. Die kunt u opzoeken en vragen of het niet waar is, dat zij Hem gezien hebben. Velen zullen u dat betuigen. Ja, zij zullen het u ten dele betuigen, dat zij zelf in het eerst getwijfeld hadden. Sommigen echter zijn ontslapen, in de zekerheid: God leidt mij nu in de nacht van het graf binnen, maar dat weet ik: als morgen de dag der opstanding komt, dan zal Hij mij uit het graf opwekken en ik zal eeuwig leven met Hem, boven in de woningen van de eeuwige vrede.

Voorts is Hij gezien van Jacobus, van welke verschijning wij in de evangeliën verder geen gewag gemaakt vinden. Genoeg, dat Paulus het ons meedeelt.

Daarna is Hij gezien van al de apostelen, zoals wij daarvan nader bericht hebben uit het eerste hoofdstuk der Handelingen. En dan kunnen wij daar tegelijkertijd meer dan de twaalfven alleen daaronder verstaan, zoals immers ook Paulus anderen noemt, die voor hem apostelen zijn geweest. Want de Heere had nog meer verkozen om bijzondere getuigen Zijner opstanding te zijn. Zo hebben wij dus de bewijsvoering, dat het feit van de opstanding van Christus, welke van tevoren verkondigd was in het profetische woord, vaststaat, uit de getuigenis de ooggetuigen, die zich daarvan vergewist hebben, dat zij niet alleen een verschijning hebben gezien, maar Hem waarachtig met Zijn lichaam, toen Hij immers Zelf zei: *een geest heeft geen vlees en benen, zoals u ziet, dat Ik heb*; en hen Zijn wonden aan handen en voeten en in Zijn zijde heeft getoond. Ten bewijze dus, dat Christus met hetzelfde lichaam is opgestaan, dat Hij van Zijn moeder Maria ontvangen, waarmee Hij aan het kruis had gehangen en dat in het graf is gelegd.

Nu komt eindelijk de apostel en spreekt: ***En ten laatste van allen is Hij ook van mij gezien.*** De apostel meent niet, dat hij Hem maar in een gezicht, maar dat hij werkelijk met lichamelijke ogen Jezus met Zijn lichaam, dus ook met Zijn wonden, gezien heeft, zoals hij het verhaalt voor de koning Agrippa. De apostel noemt zich echter "een ontijdig geborene", hij verheft daarmee de machtige genade en verootmoedigt zichzelf. Wat een ontijdig geborene is, kunnen wij het beste vernemen uit Numeri 12: 11 en 12: "Toen zeide Aaron tot Mozes: och, mijn heer, leg toch niet op ons de zonde, waarmee wij zottelijk gedaan en waarmee wij gezondigd hebben! Laat zij toch niet zijn als een dode, van wiens vlees, als hij uit zijn moeders lijf uitgaat, de helft wel verteerd is!" Dus: uit de hel, als haar te slecht, uitgeworpen. Wij zouden bij voorbeeld zeggen: "Ten laatste is Hij van mij, als van een hellewicht, gezien."

Hij weet geen woord om het beter uit te drukken, hoe geheel onwaardig hij zich gevoelt, onder het getal der apostelen opgenomen te zijn, hij weet geen woord om het duidelijk uit te drukken wat hij zeggen wil: "ook ik, ook ik, ben daarmee begenadigd, dat ik Hem gezien heb!

"En wilt u, Korintiërs, mij soms vragen: wat bent u? Dan wil ik het belijden, dat ik niet dezelfde meerdere voortreffelijkheden heb als degenen, aan wie u zo graag en meer geloof schenkt. Één ding echter wil ik toch belijden: ik heb niets anders verdiend dan de eeuwige dood, ik had het allerminst mogen verwachten, dat de Heere mij zou verschijnen, want ik moet mijn zonde indachtig te zijn: *ik heb de gemeente Gods vervolgd.* Ik ben vol haat tegen Zijn eeuwige genade geweest, ik heb de opstanding der doden bespot, maar terwijl ik zo woedde en samen met de helse schaar tegen Hem

gewapend had, toen verscheen Hij mij en had ik Hem niet als de Opgestane gezien, zo zou ik zeker het allerminst de opstanding ooit hebben kunnen geloven. En deze genade is zo machtig in mij geweest, dat ik meer gearbeid heb dan allen. Dit zeg ik niet tot mijn roem, want ik ben het niet, maar juist de genade en barmhartigheid, dat Hij mij verscheen. - en dat ik predik nu. Ik ben daarvan verzekerd: had ik Hem niet gezien, ik had de opstanding niet gepredikt.

Hetzij dan ik, hetzij gijlieden - de overige apostelen - ***alzo prediken wij*** - niet: alzo hebben wij gepredikt, maar: alzo prediken wij, onverwrikt, eenstemmig. Nadat dus de bewijsvoering gedaan is, dat het volgens de Schrift is, dat Christus is opgestaan en de getuigen van dit feit zijn opgeroepen, verklaart hij: *dat is onze eenstemmige prediking, dat Christus van de doden is opgestaan*. Het gaat er voor ons om, dat wij het Evangelie indachtig zijn en blijven. Men zou wel willen beweren, dat niemand van ons de opstanding der doden betwijfelt, en dat er niemand onder ons is, die dat niet weet en gelooft: Christus is opgestaan. Maar wat doe ik met een waarheid, wanneer ik deze alleen in het hoofd heb?

God heeft een gehele mens gemaakt, met lichaam en ziel, de mens is met zijn lichaam en ziel door de duivel en door eigen moedwillige ongehoorzaamheid gevallen. De zonde komt op in het hart, in het binnenste ik, zij wordt in de ziel, in de binnenste gedachte uitgebreed, maar waarmee wordt de zonde gedaan? Is het niet met de ogen, met de tong, met de handen en voeten en alle leden? *Wij moeten allen geopenbaard worden voor de rechterstoel van Christus*, schrijft de apostel, *opdat een ieder niet wat door de ziel, maar hetgeen door het lichaam geschied is, hetzij goed, hetzij kwaad*.

Nog een vraag: *scheidt niet lichaam en ziel!* God heeft de mens gemaakt met lichaam en ziel, *dát is een mens*. Waar blijft u nu met uw lichaam, u die de opstanding van Christus gelooft en niet de opstanding der doden. Lichaam en ziel zullen samen in de eeuwige straf moeten boeten, of zij worden samen, als één mens gered.

Nu hebben wij daar een andere Mens, Die is waarachtig mens gelijk u. Waar wij geloven aan Zijn Godheid, zullen wij niet twijfelen aan Zijn mensheid. Hij is waarachtig mens als wij, met lichaam en ziel. Heeft Hij alleen aan Zijn ziel of ook aan Zijn allerheiligst lichaam onze straf geleden? Heeft Hij alleen aan Zijn ziel, of ook aan Zijn allerheiligst lichaam onze schuld gedragen en gedelgd?

Het laatste. En waar Hij dan met lichaam en ziel geleden heeft, de eeuwige toorn van God en het allerverschrikkelijkst lijden, dat Hij geduld heeft op Golgotha, treedt Hij nu op voor u, *de hele mens*. Hij heeft uw ziel aan Zich genomen, toen Hij een ziel aannam in de moederschoot, Hij heeft u in Zich opgenomen met uw lichaam, toen Hij een lichaam aannam in de moederschoot. Zo is dan uw ziel, Zijn ziel; en uw lichaam, Zijn lichaam. Hij verenigt Zich als de waarachtige Mens Christus Jezus met de mens door Zijn Geest, door middel van de prediking van het Woord, opdat het één zij. Hij het hoofd en wij de leden.

Nu, siddert u voor het oordeel Gods en is het u bang - verslaag niet, hoe ook het geweten u aanklaagt! - maak u op tot deze Christus. En wat u gezondigd hebt met uw lichaam, God weet het; dit echter zult u weten: *Hij heeft het gedragen aan Zijn lichaam*. En wat u gezondigd hebt aan uw ziel - Hij heeft daarvoor geleden en geboet. En nu wil Hij u Zijn Heilige Geest geven, opdat u geheel met lichaam, ziel en geest geheiligd zou zijn tot Zijn dienst - dat uw ogen, die op uw lust uit geweest zijn, - wenen over uw zonden en schuld, dat uw tong, - die zo licht tot lasteren bereid was, - begint te zeggen: "waar is een God gelijk Hij? Hij schenkt de moede zoete rust!" Dat

uw handen, - die zich uitstrekten kwaad te doen, - zich vouwen tot het gebed en barmhartigheid oefenen aan de naaste en uw knieën zich buigen voor Hem.

Zo herschept Hij uw lichaam hier reeds in dit leven. En wanneer ook het vlees u naar de zonden heentrekt - als u gelooft en het Evangelie indachtig blijft, is de Geest machtiger, dat toch het lichaam daartoe gebracht en getrokken wordt om de Heere te dienen.

En wanneer eens de dag der dagen komt, en u hebt u aan Hem vastgeketend, en u bent het Evangelie indachtig gebleven, dan zult u het ervaren - en dit zij u een troost, ook wanneer pestilentie en ziekte uw lichaam misvormen en verteren - zoals Hij gewaakt heeft over het stof, toen alle vrienden uw graf verlieten en verlaten moesten - zoals Hij staande is gebleven over het stof, zo roept Hij u tevoorschijn en dan, *dán* is het *een eeuwige goede morgen!* Amen.

17. De praktische troost van de opstanding

Geliefden.

Welgelukzalig hij aan wie God in barmhartigheid zijn zonde en schuld ontdekt! De mens komt uit zichzelf niet daartoe. Zelfs David kwam niet tot de erkenning, dat hij gezondigd had met Bathseba en Uria met alle list had laten doden. Zelfs hij zag niet in, wat hij gedaan had, maar bleef bijna een jaar lang in een vreemde toestand, dat hij naar Gods huis toeging, de offerande bijwoonde, de godsdienst als koning staande hield en zijn geweten tot rust bracht. Hij was daarbij als stijf geworden, als ijs, bevroren, rust had hij in werkelijkheid niet, maar hij was bij dit alles toch geen huichelaar. Want toen de profeet hem de gelijkenis voorhield van de rijke en de arme man, sprak hij niet eerst: "er zijn zeer veel onrechtvaardigen, men moet door de vingers zien" maar: "zo waarachtig als de Heere leeft, die man is des doods schuldig, die dat gedaan heeft!"

Toen zei dan de profeet: "Gij zijt die man!" David had de profeet kunnen doen doden, maar het was nu Gods tijd en uur, hem werd het hart gebroken toen hij zo opeens de waarheid voor de voeten zag geworpen en hij toch niet verdoemd werd. Hij sprak het daarom uit: "ik heb gezondigd!"

Welgelukzalig de mens, aan wie God in Zijn barmhartigheid zijn zonde en schuld ontdekt. Hij wordt meer en meer tot zondaar. Hoe meer hij tot een zondaar wordt, des te meer graaft hij in Gods woord om daar waarachtige troost in leven en sterven te vinden. Daar schijnt het wel vaak alsof alles tevergeefs was, zoveel ontmoedigt hem, dat hij menigmaal denkt: ach, voor mij, arme mens, is toch nauwelijks aan genade te denken! Maar God houdt hem aan Zijn woord en de Heilige Geest dringt hem daar binnen, tot hij op de grond is gezonken van de mening des Geestes in het Woord. Daar valt het 'geestelijke' in hem weg en hij wordt mens. En daar hij mens is geworden, neemt hij de troost aan: "Gij nu, Mijn schapen, schapen Mijner weide! Gij zijt mensen, maar Ik ben uw God!"

Hij heeft eerst een engel willen worden, nu echter is hij mens geworden, geheel mens. Daar is het hem een behoefte om bij de letter van Gods Woord te blijven, dat hij zich niet een geest droomt uit de letter weg, maar hij weet: *deze Goddelijke letter is geest en leven.*

Er zijn van oudsher mensen geweest en zij zijn er nog, die zich vergeestelijken willen en van de letter weggaan. Zo beweren zij, dat het met de opstanding der doden niets is; dat het niets is met de heiliging, die in waarheid daar aanwezig is, waar de mens de wet geheel en al uit de hand geeft en de ganse weg, het ganse werk, alles op het Lam legt.

Er zijn mensen en er zijn van oudsher zulke mensen geweest, die menen, dat het met het koninkrijk van de Heere Jezus niets is. Er moest nog een veel heerlijker, een Duizendjarig Rijk, komen; zij klimmen daarom in een hemel, die niet bestaat, blijven niet op aarde, waarop God hen geplaatst heeft en begrijpen niet, dat het in het graf en in de tegenstrijdigheid gaan moet.⁷ Het profetische en apostolische woord kent echter

⁷ Kohlbrugge maakt geen onderscheid tussen de geestelijke uitleg van de onvervulde profetieën en tussen een vleeselijke uitleg. Van de onvervulde woorden Gods geldt hetzelfde wat hij in de voorgaande preken heeft geschreven: "Slechts zo, als de apostelen en de profeten het verkondigd hebben, niet naar menselijke uitleg en menselijke willekeur der uitleg, niets er bij, niets er van af, maar erbij gebleven. En niet de letters geestelijk verstaan, of wat Gods en des Geestes is, in de letter binnengeperst, maar juist zoals de apostelen het verkondigd hebben, dat men daar rustig bij blijft: *Zo staat het geschreven!* Zo is

zulke hoge geestelijkheid niet, maar is praktisch, het brengt dus de troost, dat wij met lichaam en ziel des Heeren Jezus Christus zijn en blijven, als een gehele, ongedeelde mens, wiens ziel niet alleen, maar wiens lichaam ook geheiligd en verlost zal zijn. Dit Woord is praktisch en geeft de mens een praktische troost. Ik zeg "praktisch" omdat juist dit kracht in zich heeft ter waarachtige heiliging, doordat de mens er zich van bewust wordt, dat zijn lichaam niet van hemzelf, maar het eigendom van de Heere Jezus is. Ja, dat dit zijn lichaam niet een huis der zonde is, maar een tempel van de Heilige Geest. Daar komt men dan in het ware spoor, dat men, wat God heeft gegeven, dankbaar en met vreugde geniet en niet in monnikendom en eigenwillige geestelijkheid vervalt. En daar heeft men dan de troost: 'of ik ook met dit lichaam zwaar gezondigd heb, zo weet ik toch, dat het afgewassen is door het bloed van Jezus Christus en eenmaal in heerlijkheid zal worden opgewekt. De duivel, deze aartsvijand, zal mijn lichaam evenmin hebben als mijn ziel; hij kan het stof eten, maar hij zal het lichaam toch weer moeten geven op die dag, wanneer de Heere Jezus Christus op de wolken des hemels komt om oordeel te houden over de levenden en de doden.'

Met zulke praktische troost kwam de apostel opnieuw in de Corinthische gemeente en wij willen verder horen, wat hij aan deze gemeente en dus ook aan ons, schrijft, in het vijftiende hoofdstuk van de eerste brief aan de Korintiërs.

Wij willen dus voor ons nemen, wat Paulus schrijft, van het 12^e vers af.

Indien nu Christus gepredikt wordt, dat Hij uit de doden opgewekt is, hoe zeggen sommigen onder u, dat er geen opstanding der doden is? En indien er geen opstanding der doden is, zo is Christus ook niet opgewekt. En indien Christus niet opgewekt is, zo is dan onze prediking ijdel, en ijdel is ook uw geloof. En zo worden wij ook bevonden valse getuigen Gods, want wij hebben van God getuigd, dat Hij Christus opgewekt heeft; Die Hij niet heeft opgewekt, zo namelijk de doden niet opgewekt worden. Want indien de doden niet opgewekt worden, zo is ook Christus niet opgewekt. En indien Christus niet opgewekt is, zo is uw geloof tevergeefs, zo bent u niet in uw zonden; zo zijn dan ook verloren, die in Christus ontslapen zijn. Indien wij alleen in dit leven op Christus hopende zijn, zo zijn wij de ellendigste van alle mensen. 1 Korinthe 15: 11-19

Is de opstanding der doden niets? Dan volgt daaruit, dat Christus ook niet is opgestaan. Wil men de opstanding slechts geestelijk of geheel als een beeld opvatten, dan kan men voor de opstanding van Christus nergens ruimte vinden, zo heft men dus daarmee de belofte, het feit, de getuigenis der ooggetuigen op.

- Voorts: is echter Christus niet opgestaan, dan heeft onze prediking volstrekt geen nut, dan bestaat onze prediking uit woorden zonder samenhang, zonder zin, waarheid en leven.
- Loochent men dus de opstanding der doden, dan heft men ook de opstanding van Christus op, deze bewering heft de prediking op en heft ook uw geloof op; dan is onze prediking ijdel, dan is ook uw geloof ijdel, dat is: nietig, leeg, zonder nut.
- Dus: is Christus niet opgestaan, zo is, wat de profeten en de apostelen geleerd hebben, slechts onzin en wat de Christenen sinds eeuwen geloofd hebben, is eveneens niets dan onzin.

het waar: ik zie, ik voel, ik ondervind niets, maar daar staat het! Breek daar eens iets uit - het zal toch wel blijven! Daarop geleefd, geleden en gestorven!"

- Staan de doden niet op, dan zijn wij, apostelen, valse getuigen Gods, dat is, valse getuigen tegen God, want wij zouden iets van God getuigd hebben, wat niet waar is. Wij hebben dus tegen God getuigd, want wij hebben gepredikt, dat God Christus zou hebben opgewekt en wanneer de doden niet opstaan, dan is Christus ook niet opgestaan, dan is het dus onwaar, dat God Christus opgewekt heeft. Zo zijn wij dan valse getuigen en hebben gepredikt en verkondigd, hetgeen God niet gedaan heeft. Want indien de doden niet opgewekt worden, zo is ook Christus niet opgewekt. Dat ligt toch immers voor de hand, dat, wanneer de doden niet opstaan, Christus ook niet is opgestaan. Want: kan één opstaan, dan kunnen ook meerderen opstaan, kunnen echter meerderen niet opstaan, dan een ook niet.
- Is Christus echter niet opgestaan, dan komt het nog erger, dan is uw geloof tevergeefs, nietig, ijdel, uw geloof heeft geen andere waarde dan wanneer een kind zeepbellen maakt. Het kind heeft zich een ogenblik over de schone kleuren verheugd, het kan er echter niet van leven, niet ervan eten, niet ervan drinken of er gezond van gemaakt worden. Indien dus uw geloof ijdel is, dan is het juist als een zeepbel, u hebt er geen nut van, u bent nog in uw zonden. Dat zijn al de 'schone gevolgen' ervan. En ik zou even hetzelfde willen zeggen, wanneer sommigen een bijzondere geestelijkheid voorgeven of van het toekomstige duizendjarige rijk spreken - dan bent u nog in uw zonden!
- Het komt echter nog erger. Die vóór ons ontslapen zijn in Christus zijn verloren, wanneer Christus niet is opgestaan. De apostel spreekt de gelovige mensen aan, zij, die in de heidenwereld leven, gaan ons niets aan; wat hij hier schrijft, behoort tot de zaak van het huis, als het ware de broeders en de zusters. Wanneer Christus niet opgestaan is, dan is uw geloof ijdel, tevergeefs, dan bent u nog in uw zonden, dan zijn uw grootouders, vader, moeder, die juist in dit ijdele geloof gestorven zijn, verloren!
- Het komt nog erger. *Dan zijn wij de ellendigste van alle mensen.* Want bestaat er geen opstanding, dan hebben wij hoop op Christus alleen in en voor dit leven. Alleen in dit leven - dan zou ik waarlijk niet weten, waartoe men Christen zou zijn geworden, waartoe men zich over de prediking zou hebben verheugd en zich tot dit leven, het Evangelie, tot het geloof zou hebben bekeerd! Want een Christen en een duivel, die staan samen bij de wereld op één lijn. Geef de allerslechtste mens en geef een Christen, zo zijn beiden voor de wereld gelijk. De Christenen werden alleen om hun geloof in de kerker gebracht en met de afschuwelijkste martelingen gedood. Ten tijde, toen de apostel schreef, behoefde men slechts een Christen te zijn om de naam te hebben, dat men de allerslechtste mens was. Zo was dan een Christen aan alle lasteringen en vervolgingen blootgesteld. Hadden wij bij ons geloof geen andere hoop, dan alleen voor dit leven, terwijl wij immers aan alle vervolgingen en tranen blootgesteld zijn - dat ging immers tegen alle reden! Bestaan er dan ongelukkiger mensen dan de Christenen zijn? Al het mogelijke dulden zij en zouden toch geen andere hoop hebben dan voor dit leven? Daar zijn zij dan waarlijk de ellendigsten onder alle mensen!⁸

Nu komt de apostel in vers 29 op een gewoonte te spreken, die sommige van de oude Christenen hadden: ***“Anders wat zullen zij doen, die over*** (Duitse vertaling) ***de doden***

⁸ Het woord ellendigste van alle mensen houdt niet in, dat een christen dan ellendig zou zijn in het dienen van God, want hij wil God dienen, met alle vervolgingen, als was er geen hemel tot beloning, maar het betekent, dat hij de meest vervolgte, geplaagde en verdrukte van alle mensen is.

gedoopt worden, indien de doden ganselijk niet opgewekt worden? Waarom worden zij over (Duitse vertaling) de doden ook gedoopt?"

Andere en wel de meeste vertalers hebben: "Anders, wat zullen zij doen, die voor de doden gedoopt worden?" De mening van de apostel is niet, dat die mensen zich tweemaal hebben laten dopen, voor zichzelf en voor gestorvenen, welke soms de doop niet zouden hebben ontvangen. Maar de mening is: boven of over de graven der doden lieten zij zich dopen; zij lieten zich dus dopen, zoals wij zeggen zouden: op het kerkhof, boven de graven der doden en tegelijkertijd traden zij in de plaats der doden. Leefden hun ouders nog, wanneer zij zich lieten dopen, zo dankten zij God. Waren zij echter reeds gestorven, of dachten zij anders aan zovelen, die reeds in het geloof heengegaan en nu begraven waren, zo moesten zij zich afvragen: zijn deze niet ook gedoopt in de Naam des Vaders, des Zoons en des Heiligen Geestes? Is hen niet daarbij vergeving der zonden beloofd, genade en eeuwig leven? En nu zijn zij toch begraven - wat heeft hun dus de doop gebaat? Hetzelfde nut heeft hun de doop gebracht, als ook het Heilig Avondmaal; zij hebben aan hun eigen lichaam de tekenen en zegelen ontvangen, dat hun lichaam niet in het graf zal blijven. Zo kwamen dus volwassenen, die zich tot het Evangelie bekeerd hadden en lieten zich boven de graven dopen; zij gingen dus daarheen, waar de ontslapenen rustten en lieten zich daar dopen om daarmee te betuigen: die in het graf liggen zullen nochtans opgewekt worden en ook mijn sterfelijke lichaam zal eenmaal door de kracht van Christus opstaan. Wanneer er nu geen opstanding der doden is, wat doen dan deze mensen? Dan laten zij zich immers dopen enkel voor een gedachte?

En voorts: ***“Waarom zijn ook wij alle uur in gevaar?”*** Van dit gevaar schrijft de apostel in 1 Korinthe 11: 23 en vervolgens: ***“Zijn zij dienaars van Christus? (ik spreek onwijs zijnde) ik ben boven hen; in arbeid overvloediger, in slagen uitnemender, in gevangenissen overvloediger, in doodsgevaar menigmaal. Van de Joden heb ik veertig slagen min één vijf maal ontvangen.”*** Veertig was eigenlijk het bepaalde getal, maar de Joden dachten, wanneer zij bij het tellen een fout maakten en dus een slag teveel zouden geven, dan zou God hen met Zijn oordelen bezoeken, daarom gaven zij liever negen en dertig slagen, opdat zij niet tegen Gods gebod zouden zondigen. ***“Driemaal ben ik met roeden geselsd geweest, één ben ik gestenigd, driemaal heb ik schipbreuk geleden, een ganse nacht en dag heb ik in de diepte overbracht. In het reizen menigmaal in gevaren van rivieren, in gevaren van moordenaars, in gevaren van mijn geslacht, in gevaren van de Heidenen, in gevaren in de stad, in gevaren in de woestijn, in gevaren op de zee - en nu komt het ergste nog: - in gevaren onder de valse broeders; in arbeid en moeite, in waken menigmaal, in honger en dorst, in vasten menigmaal, in koude en naaktheid. Zonder de dingen, die van buiten zijn, overvalt mij dagelijks de zorg van al de gemeenten.”***

Wanneer nu de doden niet opstaan, dan is het wel zeer dwaas, zo alle uren in gevaar te zijn! Daarom bezweert de apostel de Korintiërs: ***“Ik sterf alle dag, hetwelk ik betuig bij onze roem, die ik heb in Christus Jezus, onze Heere.”***

Hij wil zeggen, dat hij er elke dag rekening mee moet houden, te sterven, vanwege het gevaar, waarin hij dagelijks zweeft.

Daarvan lezen wij opnieuw in de tweede brief aan de Korintiërs, in het twaalfde hoofdstuk. Daar hebben wij een prediker voor ons, die steekt op een kruispaal of doorn, daarvan kan hij niet af, deze paal heeft hij in het vlees. De donder ratelt boven hem, de hemel is zwart en onder hem is geen grond; hij wordt door een paal gehouden. De duivelen waren rondom hem en slaan hem met vuisten; hij heeft niets,

volstrekt niets dan het éne: *Mijn genade is u genoeg; want Mijn kracht wordt in zwakheid volbracht.* En daar wil hij dan in deze zwakheid roemen en daarin aan alles trots bieden wat zich tegenover hem plaatst, want hij weet, aan Wie hij gelooft en dat de kracht van Christus in zijn zwakheid bij hem woont.

Maar waartoe, spreekt Paulus, zal ik door een duizendvoudige dood belegerd worden en niets anders ervaren, dan dat de hel, wereld en alles tegen mij is, wanneer er geen opstanding der doden bestaat?

Zo ik, naar de mens - zoals de mensen vertellen - ***tegen de beesten gevochten heb te Eféze*** - enz. Zulke tonelen had men toentertijd; men hield wilde beesten en wanneer zij door honger eerst recht wild gemaakt waren, dan werden veroordeelde misdadigers, in het bijzonder echter Christenen, bij hen gebracht, die moesten met de beesten vechten en dan was honderd tegen een aan te nemen, dat die mens verscheurd werd.

Nu zegt Paulus, welaan, het zij zo, dat ik dat gedaan heb - het is echter niet het geval geweest, de mensen vertellen het evenwel slechts zo - wat nuttigheid is het mij, indien de doden niet opgewekt worden? Nee, dan weet ik een betere regel, die kent men sinds duizenden jaren! Die was ook in Jeruzalem bekend bij de toenmalige Epikuriërs; en staat geschreven in Jesaja 22: 13: ***Laat ons eten en drinken, want morgen zullen wij sterven.***

Zo wordt dan alles opgeheven: de opstanding van Christus, het geloof, de prediking, de zaligheid der ontslapenen, het toekomstige leven. Wanneer dus het vlees niet opstaat, dan is er niets beter, dan aan het vlees alle leidsel los te laten, het aan alle mogelijke goddeloosheden prijs te geven, zich volstrekt geen moeite te geven, om Gods wil te doen, maar te eten en zich vol te drinken, te stelen, waar men stelen kan, te roven, waar men roven kan - want morgen is men immers toch dood, dan is het uit!

Ja, zeggen nu echter de verstandige wijsgeren, met het lichaam is het dan wel uit, maar met de ziel nog niet! Maar dat is louter onzin, *de waarheid kent geen ziel zonder lichaam.* Zo heeft dan God in Zijn genade ook een gehele mens met lichaam en ziel, gegeven. Christus Jezus, met lichaam en ziel, opdat Hij een geheel goddeloze zondaar zou bekeren met lichaam en ziel, en Hem Gode terug zou brengen met lichaam en ziel. De ziel bij de laatste snik, het lichaam ook naar God, tot op de Dag, *waarop de laatste vijand zal teniet gedaan worden.*

De zonde is niet anders vernietigd; dan *in het geloof.* Anders moeten wij ons onder haar juk vernederen, opdat ons geloof aan Jezus Christus geoefend zal worden. De dood is niet opgeheven. Hoewel de smarten des doods voor de gelovige niets zijn, dan een ingang in het eeuwige leven, zo is de dood toch niet opgeheven. Dat moet nog eerst komen op die Dag; dat leert de ervaring, want er sterven immers voor en na mensen.

Het graf is ook nog niet opgeheven; dan voor het geloof. Ja, maar de ervaring leert ons, er wordt dag aan dag een graf gegraven, en er wordt iemand begraven. Dat moet nog eerst komen, *het graf* moet in het graf gaan. Waar zonde, dood en graf, volgens *het geloof*, opgeheven zijn, daar moeten zij het ook *in werkelijkheid* nog worden. Dat geschiedt op die Dag, waarop de graven hun buit terug geven moeten.

Nu echter hebben wij de troost, het is niet tevergeefs, al zouden wij ook met de wilde beesten moeten vechten, wij hebben toch de hoop, de hoop des eeuwigen levens; hoewel wij ook een duizendvoudige dood sterven, wij blijven toch boven!

Het is niet tevergeefs of wij ook menigmaal worden aangevochten door de duivel, zonde en wereld, wij behalen toch de overwinning.

Het is niet tevergeefs, dat wij om de donkere groeve der vertering lachen en er overheen naar Boven zien en het vasthouden: *ook ik, ook ik blijf niet in de duistere groeve, opstaan zal ik!*

Het is niet tevergeefs, dat wij van de opstanding der doden prediken, en ons laten dopen voor de ontslapenen, wanneer de dood ons ook vader, moeder, vrouw en kind wegneemt - want - en dat is juist de hoofdzaak - *Christus is opgestaan van de doden!* Zo zijn wij dan die spreken: "Heere Jezus, ik laat U niet gaan, tenzij U mij zegent, wees mij genadig!" Die dus hun toevlucht tot Hem genomen hebben, zijn niet meer in hun zonden! Christus is opgestaan, zo is dan onze prediking niet tevergeefs, ons geloof niet tevergeefs, maar wij, die geloven, zullen eenmaal zien wat ons geloof gelooft.

Christus is opgestaan van de doden! Dan mogen alle duivelen zeggen: 'u zult bedrogen uitkomen! Uw geloof is ijdel! U hebt immers niets op de hand, u hebt niets te vertonen dan zonde!'

Mijn geloof is toch niet ijdel! En al klagen ook de wet of mijn benauwd geweten mij aan en werpen mij mijn zonden voor, het is toch niet meer mijn zonde, want ik ben daar reeds uit!

Want toen de Heere Jezus in het graf werd gelegd, dacht de duivel, dat hij ons had. Hij had ons ook, maar in onze Borg, Die voor onze zonde en schuld juist door Zijn dood volkomen betaald had. Toen moest de duivel Hem weer loslaten en Hij stond op van de doden. En dát is het bewijs, dat voor onze schuld betaald is. De duivel moest Hem, en in Hem het Hoofd, ook óns loslaten. Daarom: *De kwijtbrief is geschreven, dat alles is betaald!* Amen.

19. De Vader Alles en allen

Maar nu, Christus is opgewekt uit de doden, en is de Eersteling geworden dergenen, die ontslapen zijn. Want dewijl de dood door een mens is, zo is ook de opstanding der doden door een mens. Want gelijk zij allen in Adam sterven, alzo zullen zij ook in Christus levend gemaakt worden; maar een iegelijk in zijn orde: de Eersteling Christus, daarna, die van Christus zijn, in Zijn toekomst. Daarna zal het einde zijn, wanneer Hij het koninkrijk Gode en de Vader zal overgegeven hebben; wanneer Hij zal teniet gedaan hebben alle heerschappij en alle macht en kracht; want Hij moet als Koning heersen, totdat Hij al de vijanden onder Zijn voeten zal gelegd hebben. De laatste vijand, die teniet gedaan wordt, is de dood.

Want Hij heeft alle dingen Zijn voeten onderworpen, doch wanneer Hij zegt, dat Hem alle dingen onderworpen zijn, zo is het openbaar, dat Hij uitgenomen wordt, Die Hem alle dingen onderworpen heeft. En wanneer Hem alle dingen zullen onderworpen zijn, zo zal ook de Zoon Zelf onderworpen worden Dien, Die Hem alle dingen onderworpen heeft, opdat God zij alles in allen. 1 Korinthe 15: 20-28

Geliefden,

Het is nu de vierde maal, dat ik u het getuigenis voorhoud van de waarheid der opstanding van Christus en wat daaruit volgt: *de waarheid van de opstanding des vleses*. Vragen wij naar de troost, die wij uit deze waarheid kunnen putten, dan ligt deze voor de hand. Wij moeten voor God neervallen met onze zonde en schuld, terwijl wij wel weten, dat wij des doods zijn en dat wij de dood verdiend hebben. Vanwaar zullen wij echter nu zekerheid krijgen, dat wij uit de dood weer tevoorschijn zullen komen, zo niet daarin, *dat Christus overgeleverd is vanwege onze zonden en is opgewekt om onze rechtvaardigmaking?* Want Christus zou niet hebben kunnen opstaan, wanneer niet voor onze schuld en zonde betaald was. Nu echter Christus uit het graf te voorschijn kwam werd daarmee ondertekend en bezegeld, dat alles betaald en gerechtigheid en leven aangebracht zijn. Het is toch niet hetzelfde, of een mens onder de zaligen of onder de verdoemden zal opstaan. Waar iemand zonde- en schuldbewust voor God ligt, ligt hij onder de verdoemden; ontvangt hij echter vergeving der zonden, dan ontvangt hij ook door de Geest des geloofs de troost, dat hij de dood reeds achter zich heeft, hij ontvangt de troost der zalige opstanding. En waar hij daarvan verzekerd is, daar heeft hij immers de hoogste troost, die hij hebben kan en nodig heeft voor het hele leven.

Duivel en dood zijn struikrovers en willen ons voortdurend de troost ontnemen, willen ons voortdurend verschrikken, opdat wij toch vooral niet de wil van God zouden doen en in Gods wegen gaan. Weten wij echter, dat wij een genadige God en Vader in de hemelen hebben, dan mogen wij alle werken en onze ganse weg getroost Hem op de hand leggen en ervan verzekerd zijn, dat Hij ook zal zorgen voor ons lichaam, dat in het graf ligt, en dat Hij machtig is, het voor ons zo te maken, dat wij over elke dood heenkomen.

Maar nu, Christus is opgewekt uit de doden, zegt de apostel. Dit "maar nu" wil zeggen: onze prediking is niet ijdel, u bent, omdat Christus opgestaan is, niet meer in uw zonden. Wij zijn ook niet de ellendigsten van alle mensen, maar de gelukkigsten, want na alles wat ik gezegd en bewezen heb, staat deze waarheid vast: *Christus is opgewekt uit de doden!*

Christus – Hij is een Leraar, Die ons door alle nood en allerlei dood heen de weg ten leven wijst en openbaart. Zodat ook de gevreesde dood mij niet kan verschrikken en

tot dwaling brengen, maar ik tot hem spreek: dood u hebt niets aan mij; ik ben van Christus!

Christus - een Hogepriester, Die mij voortreedt, juist in de nood en tegen de dood in, wanneer duivel en dood met hun verschrikkingen over iemand losbreken!

Christus - een Koning, Die Zijn duur gekochten wel bewaren zal – Hij is opgestaan!

Wat nu verder diegenen betreft, die ontslapen zijn, is Hij voor hen Eersteling geworden. Neem dit wel ter hart, dat het de apostel behaagt de gestorvenen niet doden te noemen, maar *ontslapenen*. Zo doet hij het nog op meerdere plaatsen, o.a. ook in 1 Thess. 4: 13: “Doch, broeders, ik wil niet, dat gij onwetende zijt van degenen, die ontslapen zijn”; wij zouden zeggen, die gestorven zijn. Zo ook David in de 17e Psalm vers 15: “Maar ik zal Uw aangezicht in gerechtigheid aanschouwen, ik zal verzadigd worden met Uw beeld, als ik zal opwaken.”

Daar ziet David het sterven ook niet anders aan dan ontslapen. "Ik zal verzadigd worden met Uw beeld", dat heet bij de apostel, dat ons nietig lichaam verheerlijkt wordt, dat het gelijkvormig worde aan het verheerlijkt lichaam van Christus, naar de werking, waardoor Hij ook alle dingen Zichzelf kan onderwerpen. Dus van de ontslapenen is Christus de Eersteling. Uit deze gedachte, als "Eersteling" komen de volgende woorden tevoorschijn: ***“Want dewijl de dood door een mens is, zo is ook de opstanding der doden door een mens; want gelijk zij allen in Adam sterven, alzo zullen zij ook in Christus allen levend gemaakt worden.”***

Daar willen wij nu, om de samenhang der apostolische woorden beter te verstaan en te erkennen, welk een troost daarin opgesloten is, met elkaar opslaan Leviticus 23: 10 en 11: “Spreek tot de kinderen Israëls en zeg tot hen: als gij in het land zult gekomen zijn, hetwelk Ik u geven zal, en u zijn oogst zult inoogsten, dan zult u een garf der eerstelingen van uw oogst tot de priester brengen. En hij zal die garf voor het aangezicht des Heeren brengen, opdat het voor u aangenaam zij; des anderen daags na de Sabbat zal de priester die bewegen.” Er is hier sprake van het Paasfeest, want met dit feest begon de oogst en duurde zeven weken. Wanneer de oogst begon, moest natuurlijk één garf de eerste zijn. Deze werd gesneden en heette de garf der eerstelingen, of: eerstelingsgarf. Zij werd op vrijdag gesneden en bleef voor de Heere liggen van vrijdag af, de sabbat over, tot zondagmorgen vroeg. Dan werd deze "eersteling" opgenomen en in de Tempel voor de Heere gebracht. Wanneer deze garf er tot zondagmorgen vroeg had gelegen en voor de Heere was bewogen, begon het snijden en oogsten van alle vruchten des velds. Dat deed de eerste garf, de "eersteling." Deze eersteling bevatte naar Gods wet de ganse vrucht in zich. Deze was dus de vertegenwoordiger, de plaatsbekleder, het hoofd van de overige vruchten, de andere garven waren allen leden van dit hoofd. De eerste garf sluit dus de ganse vrucht op het veld in zich. De ene garf was oorzaak, dat de ganse vrucht gesneden en op de akker neergelegd werd, - dus, als het ware, stierf, - en was opnieuw oorzaak, dat de ganse vrucht op het veld ingeogst en in de schuur gebracht werd. Zo was deze eersteling het hoofd van de ganse vrucht, en zij de leden daarvan.

Dat had God alles verordineerd. God speelt echter niet, veeleer was dit Zijn hoogste Rijkswet om daarmee iets aan te duiden. Dat is u duidelijk, dat deze garf, welke gesneden werd op vrijdag en dan liggen bleef tot zondagmorgen vroeg, een beeld is van Christus. Daartoe heeft God haar gesteld. Vrijdags werd zij gesneden en op zondagmorgen vroeg voor de Heere bewogen. Christus stierf op vrijdag, bleef in het graf liggen tot zondagmorgen vroeg, toen werd Hij voor de Heere bewogen, toen

stond Hij op. Deze Garf is dus zo'n Garf, deze Eersteling is dus zo'n Eersteling, in welke alle garven gesneden, nedergelegd en in de schuur gebracht zijn.

Deze garf is echter ook een beeld van Adam, in zover echter, als de ene garf veroorzaakt, dat alle vrucht wordt gesneden en ingeogst, die immers een type van Christus is. Dat zegt de apostel Paulus in zijn brief aan de Romeinen, hoofdstuk 5: 14: *Maar de dood heeft geheerst van Adam tot Mozes toe, ook over degenen, die niet gezondigd hadden in de gelijkheid der overtreding van Adam - doordat zij immers geen gebod ontvangen hebben zoals Adam - welke is een voorbeeld Desgenen, Die komen zou - dus van Christus, de toekomstige Christus.* In zover namelijk het hoofd de vertegenwoordiger is, waarin alle kinderen Adams worden gerekend, zodat allen met Adam het gelijke lot hebben - blijft hij staan, dan blijven zij allen staan - valt hij, dan zijn zij allen gevallen - blijft hij staan, dan heeft hij de rijkste erfenis samen met zijn kinderen - valt hij, zo heeft hij de dood gevonden en zijn kinderen met hem. Zo is dus Adam een type van Christus, want zo staat het ook met Christus. Valt Christus - waarvoor geen gevaar bestaat - dan zijn allen, die de Vader Hem gegeven heeft, verloren. Blijft Hij echter staan, geeft Hij Zich aan de dood over, om hem te overwinnen, en staat Hij op, dan ontvangt Hij de rijkste erfenis en al Zijn kinderen, die de Vader Hem gegeven heeft, staan met Hem op, ontvangen met Hem de rijkste erfenis, dat zij erfgenamen Gods worden; mede-erfgenamen echter van Christus.

Zo is dus de eerstelings-garf beeld van een mens, dat is van Adam. In deze ene garf wordt de gehele vrucht afgesneden, sterven allen; allen worden met deze garf gelijkgesteld en in deze garf als het ware binnengestoken, zodat zij slechts beschouwd worden als leden daarvan. Zoals het met deze ene garf gaat, gaat het met alle garven. Dat geeft God als beeld van een mens. En deze ene garf wordt opgenomen en voor de Heere bewogen, dat is opnieuw het beeld van een mens; zoals in deze ene garf alle garven zijn opgenomen, zo staan allen, die van Christus zijn, in Christus op. Daar hebben wij dus een mens en nogmaals een Mens. De ene mens is Adam, de andere mens de Tweede Adam, dat is Christus; in de ene sterven allen, in de Andere staan allen op. Er is hier sprake van de verdoemden, die zullen weliswaar ook opstaan maar voor het eeuwige oordeel. Er is hier slechts sprake van de gelovigen die opstaan ter zaligheid. De onbekeerden staan niet in Christus op, zij zijn niet met Christus gerekend. Zij zijn Hem niet gegeven, niet van God tot leden gemaakt aan Hem, het Hoofd.

Het beeld van de eerstelingen wordt ons dus voorgehouden tot onze troost. Dus willen wij er dan niet over peinzen, waarom wij van Adam de schuld geërfd hebben; want wie voor God wegzinkt, zal dit oordeel Gods met zijn bloed ondertekenen en belijden, dat God rechtvaardig is in Zijn richten en dat, wanneer hijzelf in het paradijs geweest zou zijn, hij het niet anders dan Adam zou gedaan hebben. De dood en de ellende steekt in de leden, die wij van Adam hebben en wij vinden, dat wij met Adam één vlees en bloed zijn. Zoals wij van vader en moeder geboren zijn, zo ook van Adam, en zoals de zonde door hem tot ons is gekomen, zo ook de dood. Daar hebben wij echter de troost, dat onze dood niet is een straf voor onze zonde, maar een afsterving der zonde, en doorgaan in het eeuwige leven. Toch heeft de dood iets afschuwelijks en kan iemand met zijn schrik overvallen. Nee, geen gelovige zal de eeuwige dood smaken. Ja, niet eens de tijdelijke zal hij zien, maar dat neemt niet weg, dat een ieder, die gelooft, luid schreeuwt: "Ik ellendig mens! Wie zal mij verlossen uit het lichaam van deze dood?" En daar blijft tegen de dood geen hulp. Wanneer de dood u overvalt met zijn verschrikkelijke gedaante - zoals dan ook het leven niets anders is dan de

gestadige dood - hebt u dan de troost der vergeving en de genade zo spoedig ter hand? Of is het u niet veeleer bang, dat er geen troost en geen hulp blijft, dan dat u tot God roept, dat Hij om Zijns Zoons Jezus Christus wil genadig moge zijn? Geen troost blijft tegen graf en verderving over, dan: *Christus is opgestaan en ik zal met Christus opstaan!* Daar blijft niemand buitengesloten, jong of oud, of reeds lang op de weg met Christus, of nog eerst als beginner, ook niet wat als ontijdige vrucht op de wereld komt, zoals Paulus van zich zegt: *ten laatste van allen is Hij ook van mij, als van een ontijdig geborene gezien*. Dus ook de geringe en de geringste vrucht snijdt de ene garf af; er wordt niemand staande gelaten, de ganse vrucht moet binnen. En nu, allen die in Adam gestorven zijn, zovelen Hem de Vader gegeven heeft - zouden zij ook in hun leven God niet gekend en slechts in de laatste ure Zijn Naam aangeroepen hebben - Hij wil hen allen binnen hebben, er zal niet één klauw achtergebleven zijn. Daarom heet het: *alzo zullen zij ook in Christus allen levend gemaakt worden*. Dat is, levend gemaakt worden in de graven, dat zij levend uit de graven tevoorschijn komen.

Nu laat de apostel voorts volgen: ***Maar een iegelijk in zijn orde***. Dat is in de orde, welke God vastgesteld heeft. De apostel geeft antwoord op de dwaze vraag: waarom heeft de opstanding der doden niet tegelijkertijd met de opstanding van Christus plaats kunnen vinden? En waarom zou het niet waar zijn, dat het einde van alles reeds gekomen is? Daarop antwoordt de apostel: *maar een iegelijk in zijn orde*; de Eersteling is Christus. U mag niet de eerste zijn. De garf, welke God uitverkoren heeft, zal de eerste zijn, zal allereerst tot de Heere gebracht en voor Hem bewogen worden, daarna komt de ganse vrucht. De eerste garf trekt de ganse vrucht na zich. Dan is de oogst of zoals het in de tekst heet: ***Daarna zal het einde zijn***. Zoals ook de Heere Jezus Christus gezegd heeft: de oogst is het einde der wereld.

Dus de Eerste is Christus, als de Garf der eerstelingen. ***Daarna die van Christus zijn***, dat is: die Christus door een waar geloof ingelijfd zijn, die Hem van God de Vader, gegeven worden en door de Geest tot lidmaten zijn geworden aan Hem, het Hoofd. Hij zal ze allen na Zich trekken.

God heeft orde in Zijn schepping en in het rijk der genade gesteld. Daar moet Christus de Eerste zijn en wij Hem achterna, die van Christus zijn en dan het einde. Daarmee wordt de grond ontnomen aan alle gedachten die goddeloos zijn, als ware de opstanding der doden niets, of als gebeurde zij langzamerhand. Want het heet: *daarna zal het einde zijn*. Die van Christus zijn - want hiervan is alleen sprake - zullen dus opstaan, wanneer Hij komen zal, namelijk op de jongste dag, ten oordeel. Dus kan de opstanding niet geestelijk verklaard worden. Daarmee wordt de grond ontnomen aan alle goddeloze gedachten van een toekomstend Duizendjarig Rijk, of dat voor de algemene opstanding een deel der doden zou opstaan, zoals dan de woorden van Johannes in zijn Openbaring vleselijk en verkeerd uitgelegd worden, als zouden eerst de martelaren en bijzondere heiligen opstaan en de anderen eerst later na het Duizendjarig Rijk. Die met zulke verklaringen komen, begrijpen niets van het rijk van Christus.

Hier echter spreekt de apostel heel duidelijk en helder ervan: *dan zullen die van Christus zijn, opstaan*, wanneer Hij komen zal op de jongste dag om te oordelen de levenden en de doden. Zoals de Heere Jezus ook Zelf nooit anders heeft geleerd. "De Zoon des Mensen zal Zijn engelen zenden en zij zullen vergaderen uit Zijn rijk al de ergernissen en degenen, die de ongerechtigheid doen en zullen hen in de vurige oven werpen; daar zal weinig zijn en knersing der tanden. Dan zullen de rechtvaardigen blinken gelijk de zon, in het koninkrijk huns Vaders." (zie Matthéüs 13: 41, 42)

Om te weten, welke hoedanigheid dit heeft, willen wij voorts lezen, wat de apostel zegt: **Wanneer Hij het Koninkrijk aan God de Vader zal overgegeven hebben, wanneer Hij zal te niet gedaan hebben alle heerschappij, en alle macht en kracht.**

Christus heeft een rijk; dat is echter niet te aanschouwen, maar het is naar de aard des geloofs, alles moet *geloofd* en niet gezien worden, dan ten tijde en ure der verlossing! Christus heeft een rijk als de koning David, dat hij steeds te velde ligt en oorlog voert met wereld, zonde en duivel. Genade kan niet heersen, het geloof alleen kan niet gelden tenzij dan dat de tegenstrijdigheid er is. De gemeente moet voortdurend aangevochten worden, bestreden, als het ware overweldigd worden. Daar kan zij zich dan niet helpen, schreeuwt en roept naar haar Koning Jezus, dat Hij zal helpen en redden. Hij doet dit dan ten goede voor Zijn gemeente en dat Hij dit doet, doet Hij ter ere Gods, ter verheerlijking van de Vadernaam, dat de Naam des Vaders, de ere Gods, tegenover de wereld en in het aangezicht van de vijand hooggehouden zal worden.

Dat heeft echter eenmaal een einde. Eenmaal zal de wereld, eenmaal zullen alle heerschappijen, machten en krachten en overheden ophouden.

De "heerschappij" is als het ware een keizer of koning gelijk, de "macht" is als iemand, die een provincie of stad bestuurt, en de "kracht" hebben, dienaren hebben om aan haar wetten geldigheid te verschaffen. Zo zijn er dan ook heerschappij, macht en kracht op aarde, in de staat en in de kerk, zo echter ook in de hel. Al deze heerschappij, macht en kracht moet echter eenmaal teniet gedaan worden. God heeft Zijn gemeente ten goede alles zo verordineerd en vastgesteld, dat het daartoe dienen moet, alles te bedwingen, wat de gemeente zou kunnen schaden en opdat Zijn gerechtigheid en Zijn eer tegenover alle vijanden luide verkondigd worden.

Dit leven *des geloofs* echter, dat rijk moet eenmaal een einde nemen, het moet in het *aanschouwen* veranderd worden, zo is het Gods raad en wil. Wij zullen niet blijven in het geweld der zonde en in de tirannie van de duivel, maar wij zullen in heerlijkheid opgenomen worden. Er komt dus een einde. Dan geeft Christus, Die als Regent voor de Vader geregeerd heeft, het ganse rijk, al Zijn onderdanen, aan de Vader: "Ziet, Ik en de kinderen, die de Vader Mij gegeven heeft, zijn tot tekenen en tot wonderen!"

Nu is echter de heerschappij, macht en kracht nog aanwezig, want Christus moet heersen, aldus is het Gods raad. Hij moet Koning zijn en blijven, zolang totdat God Hem al Zijn vijanden onder de voeten heeft gelegd; zoals wij lezen in de 110de Psalm, vers 1b: "Zit aan Mijn rechterhand, totdat Ik Uw vijanden gezet zal hebben tot een voetbank Uwer voeten."

Zolang moet Hij dus Koning zijn. God de Heere doet nog bruid en bruidegom samenkomen, Hij laat hen ouders worden en kinderen voortbrengen; zij krijgen nakomelingschap en daarvan weer nakomelingschap. Wanneer reeds achttien eeuwen geleden alles opgehouden zou zijn, zouden wij immers volstrekt niet bestaan hebben. God echter heeft zolang gewacht, dat ook wij zouden zijn geboren en Zijn genade deelachtig worden. Zo voert dan God alles uit naar Zijn raad en nu maakt Christus Zich uit Zijn vijanden vrienden, want wie is vriend, voordat God hem bekeert? Zo zal Hij dus Koning zijn en blijven, totdat voor en na uit de gehele wereld de uitverkorenen Gods vergaderd worden. Zó zal Hij heersen, totdat voor en na al Zijn vijanden onder Zijn voeten gelegd zijn.

Vijanden moeten er zijn, vijanden van Christus en de gemeente; want hoe zullen liefde, geduld, geloof, hoop beoefend worden, wanneer niet de vijanden voortdurend benauwen? Christus echter heerst tot beschutting en bescherming der Zijnen en voor en na worden alle vijanden Hem ten voeten gelegd en Hij treedt de satan onder de

voeten van Zijn gemeente, heden voor ons, morgen voor ons zaad, totdat de jongste dag komt. Zo heeft God de Vader het vastgesteld.

En denken wij zó aan ons laatste uurtje - welaan! Dan klappen wij in de handen! Wereld en nood zijn achter ons!

*Wees nu blijde, mijne ziel,
En vergeet al' nood en kwaal,
Omdat u Christus, uw Heere,
Leidt in Zijne vreugdezaal!*

Nu is echter nog de dood aanwezig en die dreigt niet alleen voor mij, maar ook vrouw en kinderen. Zo blijft dan nog één vijand over. Wilt u nu de opstanding van tevoren hebben, waar blijft u dan met de dood? Nee, er kan geen opstanding zijn, totdat deze vijand overwonnen en vernietigd is. Hij is echter een vijand van Christus en zo is Christus zijn Vijand. Wanneer echter Christus des doods Vijand is, maar Hij onze Vriend is, dan zijn wij bij Hem geborgen. Al is dus de dood voor u en voor mij teniet gemaakt, zodanig, dat wij de dood niet zien, dan heeft hij ons toch in zijn wederrechtelijke geweld in het graf, en met dit geweld moet hij ook vernietigd worden. Dan is het einde.

Want Hij heeft alle dingen Zijn voeten onderworpen. Dat is: God de Vader heeft aan Christus alles onder Zijn voeten gegeven. Dat is, Hij heeft Hem alle macht gegeven in de hemel en op de aarde, om Hem voor en na alles onder de voeten te doen; zoals God tot Israël spreekt: Daar hebt u het ganse land, Ik heb het u gegeven!

Nu moeten zij echter eerst voor en na dat land innemen en de ene stad na de andere veroveren. Zo heeft dan God de Vader Christus alles onder Zijn voeten gegeven, opdat voor en na alles aan Zijn voeten onderworpen zij. Wanneer echter de Geest in de 8ste Psalm zegt, ***dat aan Christus alles onderworpen is, zo is het openbaar, dat Hij uitgenomen wordt, Die Hem alle dingen onderworpen heeft.***

Dat is toch openbaar. De Vader is toch niet aan Christus onderworpen! Wanneer een koning aan zijn gevolmachtigde alles geeft, dat hij regent zij, dan heeft hij toch zichzelf niet aan hem onderworpen, maar de regent richt alles uit in naam des konings. Christus moet dus Regent zijn, maar God de Vader heeft daarom het roer niet uit handen gegeven, maar de Zoon geeft alles weer aan de Vader.

Wanneer alles Christus onderworpen zal zijn, wanneer alle heerschappij, kracht en macht teniet gedaan is, wanneer de dood teniet gedaan is, niet meer zijn zal, wanneer het daarheen zal gekomen zijn, dat alles, wat de Geest op Zich genomen heeft, om Gods woord in de zielen der uitverkorenen te verheerlijken, voleindigd is - ***alsdan zal ook de Zoon Zelf onderworpen worden Dien, Die Hem alle dingen onderworpen heeft.*** Dat is: dan onderwerpt Zich de Zoon aan de Vader, Die Hem alles onderworpen, Hem over alles macht gegeven heeft. Daar moeten wij nu niet peinzen met over-rechtzinnige gedachten, hoe dat mogelijk zou zijn, maar moeten dit zo verstaan, zoals wij het verstaan kunnen van een zoon, aan wie de vader alles in handen heeft gegeven, die doet niets voor zichzelf, maar alles voor zijn vader. Zo is Christus Zoon over het huis Gods en is getrouw, dat Hij Zijn broeders voortreedt bij de Vader. Hij blijft Zoon; Hij laat Zich zien, opdat men de Vader zou zien. Hij geeft Zich ons te erkennen, opdat wij de Vader zouden erkennen - zoals Hij gezegd heeft: *wie Mij ziet, die ziet de Vader.* De Zoon wil niet geliefd zijn, maar Hij wil, dat men de Vader erkenne en liefhebbe; alles wat de Zoon doet, dat Hij ons leert, dat Hij ons zalig maakt, dat Hij ons beschut - geschiedt alles, opdat wij de Vader erkennen.

Wanneer echter allen binnengebracht zullen zijn, die binnengebracht moeten worden, wanneer alles een einde heeft, en die in Christus ontslapen zijn, zalig zullen zijn opgestaan, dan neemt ons de Zoon en brengt ons in de bruiloftsmaal, dat wij ingaan in des Vaders vreugde. En dan wil Hij, de Zoon, ook binnengaan, erbij staan als onze Broeder en Zich hartelijk verheugen, dat wij eeuwig, eeuwig gelukkig zijn! Amen.

20. Een nieuw schepsel in Christus

Nieuwjaar januari 1858

Mijn geliefden!

Het koninkrijk der hemelen is gelijk aan een groot armen- en ziekenhuis! Het is een algemeen armenhuis, en algemeen ziekenhuis, en daar helpt een Koning, die gezegd heeft: *Ik ben Uw Heelmeester*; en wil geen der krankheden van Egypte op u leggen. Hij is een Arts, die geneest van alle ziekten, die iets vermag, wat niemand vermag in de hemel en op aarde, dat is, van de eeuwige dood redden!

Het is zeker een wonderlijk armen- en ziekenhuis, daar binnen heeft men het bepaald goed. Maar met dit huis gaat het zoals het in het algemeen met de weldadigheidsinrichtingen, die in een goed geregeerde stad zijn, gaat. Men blijft uit hoogmoed of trots liever liggen in zijn eigen krot, in zijn armoede, in zijn eigen verpeste lucht, in plaats dat men er binnen wilde komen. De mens schuwt het tenzij dat er werkelijk geen andere uitweg meer voor hem bestaat en dat hij zo tot het gezonde begrip gebracht wordt. Wanneer men ziek is, moet men genezen worden.

Het is een wonderlijk huis, dit algemene ziekenhuis. "Algemeen" noem ik het: dat wil niet zeggen, dat er een *algemene genade* zou bestaan, maar dat allen, die arm en ziek zijn in deze stad en geen middel hebben zichzelf te helpen, daar mogen binnenkomen: dat het voor alle zodanigen bestemd is.

Er bestaat ook een eigenaardige zaak in betrekking tot dat huis. Alle armen, die daarin zijn, behoeven slechts te vragen, zo zijn zij rijk, zo rijk, dat zij rijker zijn dan die in paleizen wonen. Want die in paleizen wonen, moeten zich vaak behelpen, die echter in dit algemeen armen- en ziekenhuis opgenomen zijn, worden van alles voorzien, zodat, wanneer een rijke niet eens wijn drinkt, deze armen en zieken wijn drinken, en zij ontvangen het alles voor niets.

Er bestaat nog een eigenaardige zaak met betrekking tot dit huis: allen, die daar opgenomen worden, komen onder de zorgvuldige behandeling en worden meestal genezen. Nog een ander iets bestaat er in betrekking tot dit huis er is daarin, te midden van alle armoede, overvloed: te midden van ziekte en zwakheid kracht. Wanneer men in dit huis komt, wordt men nieuw, wordt men jong; is men kruipende binnengekomen, zo duurt het niet lang, en men vaart op vleugels gelijk de arenden. Dat doet de behandeling in dit huis.

Het koninkrijk der hemelen nu is zo'n zieken- en armenhuis. Wie nu werkelijk in dit huis is, die moet toch dat hebben, wat men in dit huis ontvangt, die moet toch dat kunnen tonen, dat kunnen genieten, wat in dit huis gegeven wordt.

Wij hebben nu een nieuw jaar aangevangen, het oude ligt als het ware achter de rug, en vergeten is, wat wij hebben doorgemaakt. Maar op dit jaar volgt weer een jaar en weer een jaar, en eindelijk komt het einde van ons leven, de dood!

Welnu, de machtigste in de stad kan bankroet gaan; wie echter in het algemeen armen- en ziekenhuis opgenomen is, kan niet failliet gaan. Hij heeft niets binnengebracht, dus kan hij ook niets verliezen, wat hij heeft, dat heeft hij voor niets, het is hem verzekerd. Nu is het echter toch waar, dat bij de een of ander, ondanks alle goede behandeling, toch niets blijft, toch niets helpt. Daar moet ik dan uit opmaken, of zij zijn in het huis geheel geborgen, of zij zijn er helemaal niet in.

Dat zij volstrekt niet er in zouden zijn, wil ik daarom niet zeggen, omdat het woord van genade als het ware een toevluchtsoord is, dat over u allen heengebouwd is. Maar het oude bestaan, vanwaar komt het dan? Ik bedoel het slechte, verkeerde, oude

bestaan, dat wel woorden voorhanden zijn, maar geen kracht, geen kracht des levens? Ik denk, men heeft nog niet acht gegeven op alles, wat ons is voorgezet. Daarom wilde ik u toch graag op de eerste zondag van het nieuwe jaar opnieuw het nieuwe voorzetten, hoewel velen in het oude blijven steken, of zij misschien toch door het nieuwe in waarheid versterkt mochten worden.

En daartoe wilde ik u graag voorhouden de bekende apostolische woorden, die wij vinden in 2 Korinthe 3: 17:

Zo dan, indien iemand in Christus is, die is een nieuw schepsel; het oude is voorbijgegaan, ziet het is alles nieuw geworden!

Daar willen wij eerst vragen.

1. Wat hebben wij ons onder Christus voor te stellen?
2. Wat is dat: in Christus zijn?
3. Wat is het noodzakelijk gevolg daarvan, of wat is een nieuw schepsel?
4. Wat voor bijzondere kentekenen zullen wij in dit "nieuw schepsel" vinden?

Mijn geliefden!

Wij lezen in dit 5^e hoofdstuk vanaf het 9^e vers: “Daarom zijn wij ook zeer begerig, hetzij inwonende, hetzij uitwonende, om - niet de mensen, maar - Hem welbehagelijk te zijn. Want wij allen moeten geopenbaard worden voor de rechterstoel van Christus, opdat een ieder wegdrage hetgeen door het lichaam geschiedt.” Dat is, dat, waartoe hij zijn lichaam gebruikt heeft, hetzij goed, hetzij kwaad, bijvoorbeeld, naar dat, wat hij met zijn handen, met zijn voeten, met zijn ogen, in het bijzonder echter met zijn tong heeft uitgericht.

“Wij dan, wetende de schrik des Heeren ...” Wetende dat de Heere te vrezen is; de Arts in het algemeen ziekenhuis is te vrezen, wanneer men de medicijnfles, die Hij iemand geeft, weggooit. Hij neemt het er nauw mee, alles is aanwezig wat men nodig heeft, men moet er slechts naar vragen. Hij neemt het er nauw mee, wanneer men er niet om vraagt en dan gebrek lijdt. Hij is te vrezen, u had het immers kunnen hebben, waarom hebt u er niet om gevraagd! Wanneer men ook nog zo arm en ziek is, zij zullen toch bij Hem geen gebrek hebben; geen inwoner van Jeruzalem zal zeggen: *ik ben ziek*, want zij zullen allen vergeving van zonden hebben.

“Wij dan, wetende de schrik des Heeren, bewegen de mensen tot het geloof.” Wij zijn voorzichtig, zeggen het niet ineens, als het ware alles in het aangezicht, anders slaan zij de verzenen tegen de prikkel, maar de ernst der zaak houden wij hen voor, doordat wij tot hen zeggen: u bent een vorstenkind, dat komt voor u niet te pas.

“En zijn Gode openbaar geworden, doch ik hoop ook in uw gewetens geopenbaard te zijn.” Namelijk door onze wandel; u weet immers hoe wij onszelf er aan gaven om u te redden.

En dan vers 14: “Want de liefde van Christus dringt ons.” Dat is een geweldige liefde tot alles, wat verloren is. Voor de Heere Jezus Christus in Zijn liefde is niets te veel, Hij wordt moede noch mat, men kan Hem aanroepen dag en nacht; men kome naar Hem met alle zonden en zij open en rechtuit met de Heere. “De liefde van Christus dringt ons dus, als die dit oordelen, dat indien Eén voor allen gestorven is, zij dan allen gestorven zijn.” Allen, die Hem de Vader gegeven heeft, zijn met Hem gestorven, zijn dood, dood voor alles, wat men anders van hen kon eisen, dood voor de wereld, dood voor de zonde, voor eigen kracht, vernuft en vrije wil, voor alles, wat uit het hart en het vlees van de mens tevoorschijn komt zijn zij dood.

“En Hij is voor allen gestorven, opdat degenen, die leven, niet meer zichzelf zouden leven.” Niet van zichzelf regeren, niet van zichzelf bepalen, hoe het is en hoe het gaan moet. Dit mag u niet eens meer zeggen: ik ben verkeerd, ik heb zonden, daarom mag ik niet komen! Dan zoudt ge uzelf leven! Er bestaat in dit ziekenhuis een wet, dat men, wanneer de Geneesheer komt, zich aan Hem vertonen moet. Daar mag men niet leven, zoals men wil, maar naar de orde van het huis moet men leven, anders is aan geen genezing, aan geen gezondheid te denken.

“Hij is voor allen gestorven, opdat degenen, die leven, niet meer zichzelf zouden leven, maar Die, Die voor hen gestorven en opgewekt is.” Dus Hij, Die al hetgeen waarover zij klagen, voor hen heeft doorgemaakt en aan Zijn eigen lichaam heeft laten uitwoeden, Die voor alle zonde betaald heeft, Die is echter niet alleen gestorven, maar ook opgewekt is. Hij is voor hen opgewekt opdat niemand van de Zijnen in zijn dood zou blijven liggen, maar in zijn worstelen en roepen: "ach God, ach God, ik kan niet! help mij!" het zou ervaren, dat in de opstanding van Jezus Christus een kracht ligt ter opstanding in een nieuw leven.

Daarom heet het in vers 16: “Zo dan, wij kennen van nu aan niemand naar het vlees.” Er is een tijd, waarin men geduld moet hebben met de mensen, waarin men denken moet: wat heden niet is, zal morgen komen: deze of gene zal toch nog eindelijk eenmaal ertoe gebracht worden, dat hij zich afvraagt: *leef ik of ben ik dood?* Hij zal er toch nog toe gebracht worden van zijn slechte en verkeerde zaken afstand te doen, en Koninklijke zeden aan te nemen. Hij zal het nog verstaan, dat de hoofdsom der wet is: *liefde Gods en des naasten*. Hij zal er toch nog toe gebracht worden, dat hij acht geeft op Gods woord, dat dit niet slechts half, maar geheel wil aangenomen worden en alleen regeren zal, opdat vrucht zal komen, waarachtige vrucht van de Heilige Geest. Maar weer kan er een tijd zijn, waarin men het te bedenken heeft: een jaar gaat voorbij en weer een jaar, en eindelijk komt de dood en men heeft te staan voor de rechterstoel van Christus. Daar kan men niet langer geduld hebben en afwachten - u hebt niets? U verstaat niets? Eén ding weet ik voor u: *hier is het geneesmiddel!* Heden rood, morgen dood! Het ‘nieuwe’ dat voorhanden is, het is voorhanden!

Indien wij ook Christus naar het vlees gekend hebben, indien wij ook, zoals het in de regel het geval is, onze schuld erkend hebben, maar bij dit alles toch niet zo verbijzeld zijn om in waarheid te weten: heb ik schuld, zo moet ik deze betalen en wanneer een ander komt en betaalt voor mij, ben ik immers failliet. Wanneer men dat weet en toch blijft in zijn eigen bestaan en de mededienstknecht naar de keel grijpt, - hoe staat het dan? Er is voorwaar geen Heilige Geest aanwezig.

Maar opnieuw komt ook de tijd, dat de mens neergeworpen en daarvan overtuigd wordt: u hebt geen verstand, geen kracht, geen vermogen, u deugt tot niets! Opdat hij zo waarachtig in de armoede en ziekte binnengedreven wordt, opdat hij gezond wordt - dat hij uit zijn nood gered wordt.

1. Hoe hebben wij dus Christus hier te beschouwen?

Aldus: wij zijn begonnen met een zondebelijdenis, zo moeten wij telkens beginnen met een belijdenis van zonden. Dat houdt nooit op. Wie kan weten hoe vaak hij zondigt, reinig mij van de verborgen afdwalingen! Alles, wat in de mens is, is vijandschap Gods en des naasten. En hoe meer iemand op zichzelf acht geeft, des te meer zal hij het ook in zichzelf veroordelen. Dat houdt nooit op bij de arme mens. Waar de belijdenis van zonden van hart geschiedt, daar is in het hart de Geest der heiliging binnengekomen, die Geest, dat men het in de zonde niet meer uithouden kan, maar van de zonde af moet. Waar nu deze belijdenis voorhanden is: ik heb mij een

onmetelijke schuld veroorzaakt, dat men door verleiding van de duivel en door moedwillige ongehoorzaamheid van de boom genomen en gegeten heeft, waardoor men heeft willen weten, wat goed en kwaad is; waar de mens zich aldus wegwerpt en bukt onder het vonnis van de dood, daar staat Christus er.

Alles is weg, het beeld Gods is verdwenen, het paradijs, het leven is weg, de dood is er, doornen en distelen zijn er, zweet des aanschijns, en smart bij de geboorte, toorn en grimmigheid en de Cherub met het vlamvend lemmet van het zwaard. U komt er niet meer binnen! Wie brengt God Zijn eer weer? Wie houdt nog Gods wet? Wie richt haar weer op? Wie herschept het verloren beeld? Vanwaar komt dit beeld weer? Het paradijs, hoe wordt het weer in bezit genomen, hoe weer heroverd, hoe wordt de slang gedood?

God kan het niet doen, Hij kan Zich met deze dingen niet inlaten; op aarde is niemand die in staat zou zijn, het te doen en een engel weet er niets van. Daar komt een Mens, de moeder Sion baart een Mens en Hij is de Heere uit de hemel, en deze Mens heeft het alles teruggebracht wat Adam bezeten, maar verkwist heeft. Hij is gezalfd, Hij heeft de wijsheid, Hij neemt niet van de boom der kennis van goed en kwaad. Hij bewaart de heerschappij, die ik verloren heb.

Christus dus hebben wij te aanschouwen als Mens voor ons, als de Mens in onze plaats, als Hem, Die alles, Die de hele gehoorzaamheid, die wij aan God schuldig waren, voor ons heeft volbracht. Christus voor ons, Die de ganse onmetelijke schuld op Zich geladen en van ons weggenomen heeft, Die de macht der duisternis en der zonde aan Zijn lichaam liet uitwoeden en haar vernietigde, toen Hij Zich in de vlammen van Gods toorn wierp en ze bluste door gerechtigheid in Zijn bloed.

Christus hebben wij te beschouwen als Mens in onze plaats, Die aldus gehoorzaam en aldus gezalfd is. Dat Hij in de dood niet blijft, maar doordat Hij in de armen van de dood ligt. Door de dood de dood doodt, en in het graf het geweld des grafes en des duivels teniet maakt. Hij is de Mens in onze plaats, Die, nadat Hij in de dagen Zijns vleses, gebeden en smekingen tot Degene, Die Hem uit de dood kon verlossen, met sterke roeping en tranen geofferd heeft, alles overwonnen heeft, zodat alles aan Zijn voeten ligt. En wat nog niet aan Zijn voeten ligt, zal door de heerschappij des Vaders ook daarheen gebracht worden, zodat alle geweld en macht der duisternis slechts daartoe dienen kan, dat Hij des te gemakkelijker op Zijn troon zal zitten en Zijn bruid, als koningin naast Hem aan Zijn rechterhand.

Christus hebben wij te beschouwen als Die voor ons gestorven is en weer is opgestaan. Als u zegt: *een leeuw is op de weg!* Ik antwoord: Hij is gedood! Zegt u: *de oude slang wil mij bijten!* De kop is verbrijzeld! *De hele wereld is tegen mij!* De wereld is overwonnen! *Mijn zonden! Mijn zonden!* Hij heeft ze alle achter Zijn rug geworpen. Haal al uw nood, die u buitendien nog bezit voor de dag en spreek: *"Ik kan niet geloven!"* Die vast gegrendelde deuren zijn verbrijzeld! Spreekt u: *"het is onmogelijk!"* Ja, bij u is het onmogelijk, maar bij Hem niet Hij kent geen zwakheid, Hij is krachtig en heeft grote macht! Hij heeft de wereld overwonnen, de hel overwonnen! Christus hebben wij dus te erkennen *als Mens in onze plaats*, voor ons gestorven, voor ons opgestaan.

Wat hebben wij nu te doen? De medicijnfles van Zijn genade onder onze neus houden, Zijn zalf ruiken en leven! Hij leeft, Hij hoort, Hij ziet ... daar lig ik voor anker met mijn scheepje aan Zijn woord! De baren woeden, de stormwind loeit ... hier blijf ik liggen!

2. Wat is nu het "in Christus zijn"?

Met Hem verenigd zijn door waarachtig geloof, niet door ons werk, niet door ons doen, maar door waarachtig geloof; zoals een arme verenigd is met het armenhuis, wanneer hij daarin is opgenomen. Dat is een vereniging, zoals geen bruidegom met zijn bruid, geen vader met zijn kinderen verenigd kan zijn. Hij komt met Zijn Majesteit, macht, genade en Geest en woont in ons hart. Ja, neemt de Zijnen allen in Zijn hart op. Het ziekenhuis kan mij niet helpen, als de arts mij niet opneemt in zijn hart. In de huisorde van het hemelrijk, daar neemt ook de Arts de zieken in Zich op en het ziekenhuis wordt tot een paleis.

Nu, hebt u zonde en nood, is uw hart daarover verbrijzeld of klaagt u, dat het toch zo'n hart van steen is, ga tot Hem, Hij heeft hulp.

"In Christus zijn", dat is: met Hem verenigd zijn door waarachtig geloof, dat de Heilige Geest werkt en dat alleen aan hen wordt geschonken, die in hun verschrikkelijke nood, daar zij niet weten waarheen? dan tot Hem gedreven worden. Een kind zei eens: Mijn vader is in mij en ik ben in mijn vader! Dat heb ik als kind ook vaak gezegd: wat vader is, dat ben ik ook. Is iemand nu in Christus, zo is hij ook, wat Christus is.

Ja, maar is Hij dan ook een leraar, priester, koning? *U hebt de zalving van Hem, die heilig is, en weet alle dingen.* Waar nu gemeenschap der personen is, daar is werkelijke gemeenschap der goederen. Ik heb het niet van mijn familie, maar krachtens de huwelijksverbintenis met Hem! Wat Hij is, ben ik! Wanneer een vrouw met een koning in het huwelijk verbonden wordt, is zij koningin en heeft wat de koning heeft.

3. Is iemand in Christus, wat heeft hij dan?

Dan is hij een nieuw schepsel, een nieuwe schepping. Dat is aan de apostel geleerd in de nood en in de aanvechting: ik moet alles *nieuw* hebben. Een gelapt en versteld kleed kan mij niet behagen, anders scheurt het, het moet helemaal nieuw zijn. Dat heeft de apostel in de aanvechting geleerd en heeft daarbij acht gegeven op dat, wat de profeet Ezechiël zegt (hoofdstuk 36: 25 enz.): "Dan zal Ik rein water op u sprengen en gij zult rein worden; van al uw onreinheden en drekgoden zal Ik - niet u; zal Ik - u reinigen. En Ik zal u een nieuw hart geven en zal u een nieuwe geest geven in het binnenste van u. En Ik zal het stenen hart uit uw vlees wegnemen en zal u een hart van vlees geven." En voorts Jesaja 65,; 16 en 17: "*Zodat, wie zich zegenen zal op aarde, die zal zich zegenen - in zijn vroomheid, in zijn kracht, vermogen, heiligheid, in zijn afgoden zegenen? Nee! - die zal zich zegenen in de God der waarheid.* In die God, tot Wie Thomas gesproken heeft: *o mijn Heere! o mijn God! "En wie zweren zal op aarde ..."* - dat is een zaak bevestigen en zingen; en zeggen: dat is waarachtig en zeker, - "*die zal zweren bij de God der waarheid.*" Dat is, de ogen op de God der waarheid gericht houden en spreken: *dit is waarachtig en zeker.* Daar gaat het in een afgrond met de oude zonden en met het oude paradijs: "Omdat de vorige benauwdheden zullen vergeten zijn en omdat zij voor Mijn ogen verborgen zijn. Want ziet, Ik schep nieuwe hemelen en een nieuwe aarde; en de vorige dingen zullen niet meer gedacht worden en zullen in het hart niet opkomen."

Wie bekeerd, wie wedergeboren is, die leeft in een heel andere hemel dan van tevoren; en ook de aarde is nieuw geworden. Doordat de Heere alle zonde weggenomen en al hun gedenken uitgewist heeft, daar is immers alles zo geworden, dat men aan het vorige niet meer denkt, noch het ter hart neemt, maar: (vers 18 van Jesaja 65) "Wees gijlieden vrolijk en verheugt u tot in der eeuwigheid in hetgeen Ik schep. Want ziet, Ik schep Jeruzalem een verheuging, en haar volk een vrolijkheid. Vers 23 en 24: *Zij*

zullen niet tevergeefs arbeiden noch baren ter verstoring; zij zullen niet meer de vruchten van de boom plukken eer zij rijp zijn (zie vers 22); want zij zijn het zaad der gezegenden des Heeren en hun nakomelingen met hen. En het zal geschieden, eer zij roepen, zo zal Ik antwoorden; terwijl zij nog spreken, zo zal Ik het horen.

En nu komt er een merkwaardig huisgezin, en een kind steekt de hand zonder vrees in het hol van de adder, wolf en lam zullen samen weiden, de leeuw zal stro eten als een rund en de slang. Ja, die slang kan stof eten, die kan in de graven woelen, mijn stof verslinden, zij moet het toch weer uitspuwen, zoals de vis Jona.

Een nieuwe schepping is er, wat Adam verloren heeft en verwoest, dat is alles weer hersteld in Gods macht, een heerlijke schepping, vol van glans. De apostel Paulus spreekt ook van deze schepping in Gal. 6: 15: *“Want in Christus Jezus heeft noch besnijdenis enige kracht, noch voorhuid - in Christus geen betekenis of iemand hier in trapsgewijze heiligmaking zich tot in de hemel verheffen wil; of in vleselijke gerustheid zich op zijn evangelische vrijheid beroemt, en alle nood en aanvechting in de wind kan slaan; daarop komt het niet aan, maar in Christus Jezus geldt slechts - een nieuw schepsel.”* Er is een nieuwe mens, die in Christus is; hij heeft een nieuwe hemel en een nieuwe aarde.

4. Wat voor bijzondere kentekenen zullen wij in dit "nieuw schepsel" vinden?

Wie met Christus verenigd is draagt Zijn Naam. De naam van de man draagt de vrouw, niet meer haar eigen naam. Wie in Christus is, is met Hem een nieuwe mens, hij heeft de wereld overwonnen, heeft gezegevierd over de hel, is heer der wereld, des levens en des doods, heeft weer de heerschappij over alles, heeft in en met Christus, in het geloof, alle dingen.

‘Ja, dat laat alles zich wel mooi aanhoren! Ik zie het echter niet! Ik word er niets van gewaar!’

Mijn geliefden! Ik predik u geen verdichte fabelen, maar waarheid des levens. Ik predik u dit, opdat u het toch eens zou verstaan, geloven en belijden, ten eerste, wat u ontbreekt, zo dan wat voor u voorhanden is. Dan wordt de bijl aan de wortel der zonde gelegd, dat men niet meer zondigen kan, hoewel men ook wil; dat waarachtige vreze Gods aanwezig is en liefde des naasten, dat waarheid in het binnenste is en alle huichelarij wijken moet; dat men Gods gebod hoogacht; dat de eigenliefde, de liefde voor het vlees, opgehouden heeft; in plaats daarvan echter liefde Gods en des naasten komt.

‘Dat heet een volmaaktheidsprediking! Dat is een volkomenheidsleer!’

Arme mens! Hoe ziet het er dan uit met de gemeenschap van goederen van een arme vrouw en een rijke man? De vrouw heeft niets; zij zal het niet zoeken in de lapmand, die zij van haar moeder heeft meegebracht. Als zij echter indachtig is aan de gemeenschap van goederen, heeft zij dan niet alles, wat van haar geëist wordt, gereed en bij de hand in en met haar man? Het oude is weg, het oude behoort tot het verleden.

‘Dat zie ik echter niet! Dat word ik niet gewaar! Dat ondervind ik niet!’

U ziet toch wel wat hier geschreven staat: *“Wij moeten allen geopenbaard worden voor de rechterstoel van Christus.”* En voorts lezen wij in Eféze 4: 22 en vervolgens: *“Dat gij zoudt afgelegd hebben aangaande de vorige wandeling, de oude mens, die verdorven wordt door de begeerlijkheden der verleiding. En dat gij zoudt vernieuwd zijn in de geest uws gemoeds, en de nieuwe mens aangedaan hebben, die naar God geschapen is in ware rechtvaardigheid en heiligheid. Daarom legt af de leugen en spreekt de waarheid, een iegelijk met zijn naaste, want wij zijn elkaars leden. Wordt toornig en zondigt niet; de zon ga niet onder over uw toornigheid. En geeft de duivel geen plaats. Die gestolen heeft, stele niet meer, maar arbeide liever, werkende dat*

goed is met de handen, opdat hij hebbe mede te delen degene, die nood heeft. Geen vuile rede ga uit uw mond.” En Eféze hoofdstuk 5: 2 en vervolgens: “Wandelt in de liefde ... Maar hoerij en alle onreinheid, of gierigheid, laat ook onder u niet genoemd worden, gelijkerwijs het de heiligen betaamt; noch oneerbaarheid, noch zot geklap, of gekkernij, welke niet betamen, maar veelmeer dankzegging. Want dit weet gij, dat geen hoereerder of onreine, of gierigaard, die een afgodendienaar is, erfenis heeft in het koninkrijk van Christus en van God. Dat u niemand verleide met ijdele woorden - ook niet met ijdele evangelische woorden, waarbij Gods wet ter aarde geworpen wordt - want over deze dingen komt de toorn van God over de kinderen der ongehoorzaamheid.” Die zich niet willen laten overtuigen, dat zij niets zijn, maar beweren een vrije wil te hebben en half uit eigen kracht, half uit hulp van de Heilige Geest, klaar te komen.

Zulke woorden veroorzaken echter voor de mens verschrikkelijke vrees! Ja, komt u graag met uw oude kleren in de kerk? Treedt u dan graag met een van ouderdom gescheurd gewaad voor de koning? U maakt toch, wanneer u een stuiver hebt, dat u nog tien en nog twintig erbij ontvangt? Wanneer u ziek bent, stuurt u toch om een dokter, dat hij heel spoedig zal komen en u van de ziekte bevrijden? En in het geestelijke is het evenzo. Maar daar kan men het dan niet onthouden, men heeft geen goed geheugen. Men heeft wel een goed geheugen om te weten, hoeveel geld men op zak heeft, of wanneer iemand ons gekleineerd heeft, maar voor Gods woord heeft men geen goed geheugen.

Het oude echter, zegt de apostel, is voorbijgegaan, ziet, het is alles nieuw geworden! Wil hij daarmee zeggen: nu zijn wij volkomen? Nee! Dit echter: er is voor u alles voorhanden en gereed. Wat is dan voorhanden en gereed? De Geest der heiliging, Hij is voor u verworven, de kracht is verworven, rechtschapenheid, waarheid, gerechtigheid is verworven, is voorhanden.

Evenals nu de apostel de Korintiërs, mocht ik u door de prediking daarheen drijven, dat u verstaat wat u ontbreekt en begrijpt, wat voor u voorhanden is, opdat deze stukken bij u in waarheid mogen zijn, dat wij ten eerste wandelen in waarachtige ootmoedigheid voor de Heere; dat wij voor Hem blijven arm, ellendig en verbrijzeld, dat de dief een dief blijft voor God, in het leven echter eerlijk zij; dat de hoereerder een hoereerder blijft voor Gods wet, echter in het openbaar en verborgene zich kuis houdt; dat de driftige zich altijd verootmoedigt voor de Heere vanwege zijn drift, echter onder de mensen geacht zij als een lam; dat hij, die deze of gene bijzondere genade heeft - een ieder weet zelf het beste, waar hem de schoen wringt - dat een ieder zal begrijpen en verstaan: ik mag niet het Evangelie er over pleisteren, maar, daar in mij geen kracht is, en ik slechts het oude in mij ervaar, moet ik toch tot U gaan en roepen: *mijn Man, mijn Bruidegom, mijn Heere en mijn God!* Dat het toch waar zal zijn, wat u gezegd hebt! Dan komt dat, wat de engelen zongen in de nacht: *vrede op aarde!* Amen.